

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2000

**Slovenský inštitút medzinárodných štúdií
Slovak Institute for International Studies**

Bratislava 2001

Slovenský inštitút
medzinárodných štúdií

© Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2001
Editor Alena Kotvanová
Redaktorka Tatiana Lauková
Lektor Štefan Šebesta
Vyšlo v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR

ISBN 80-968224-5-4

Obsah

Predhovor	5
1. Hodnotenie zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 2000 z pohľadu najvyšších činiteľov	
Vystúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša .	7
Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu	13
Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre európsku integráciu Pavla Hamžíka	15
Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre legislatívu Lubomíra Fogaša	19
Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj Pála Csákyho	23
Vystúpenie ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Eduarda Kukana	27
Vystúpenie poslanca Petra Weissa, predsedu Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky	33
Vystúpenie poslanca Františka Šebeja, predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európsku integráciu	39
Vystúpenie predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti László A. Nagya	45
2. Prehľad slovenskej zahraničnej politiky	
– pohľad predstaviteľov akademických a vedeckých kruhov, tretieho sektora a Ministerstva zahraničných vecí SR	
Hlavné trendy vnútropolitického vývoja Slovenska v roku 2000 ako faktor zahraničnej politiky SR	
<i>Grigorij Mesežnikov</i>	49
Efektívnosť procesu aproximácie práva Slovenskej republiky s právom ES/EÚ	
<i>Vlasta Kunová</i>	57

Plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských a menšinových práv v roku 2000	
<i>Miroslav Kusý</i>	63
Inštitucionálne zázemie zahraničnej politiky SR	
<i>Pavol Lukáč</i>	73
Európska integrácia a Slovensko	
<i>Kamil Sládek</i>	79
Polské impulzy pre slovenskú zahraničnú politiku	
<i>Juraj Marušiak</i>	83
K niektorým aspektom rozširovania Európskej únie a postavenie SR	
<i>Ludmila Lipková</i>	93
Slovenská republika a Európska únia	
<i>Ján Fígel'</i>	97
Medzinárodné organizácie a Slovensko	
<i>Roman Bužek</i>	103
Príprava SR na členstvo v NATO – postup na ceste integrácie	
<i>Pavol Zatlkaj</i>	109
Slovensko a Európska únia	
<i>Peter Javorčík</i>	125
Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 2000	
<i>Ján Šoth</i>	131

3. Prílohy

Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2000	145
Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2000	169
Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskej integrácie	185
Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky	194
Slovenské inštitúty v zahraničí	197
Stále misie	197
Zastupiteľské úrady v Slovenskej republike	
Generálne konzuláty	202
Edičná poznámka	203

Predhovor

Základná idea periodického vydávania *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky* vychádza z potreby upevniť tradíciu pravidelného bilancovania celého komplexu slovenskej zahraničnej politiky na všetkých jej úrovniach. Tak ako minulý, aj tento ročník potvrdil aktuálnosť a opodstatnenosť iniciatívy každoročne organizovať hodnotiacu konferenciu a na jej základe vydávať *Ročenku zahraničnej politiky Slovenskej republiky*. Dôkazom toho je nielen záujem zo strany rozširujúcej sa odbornej komunity a médií, ale predovšetkým záujem hlavných aktérov zahraničnej politiky SR, teda predstaviteľov štátnej správy, mimovládnych organizácií, akademických a vedeckých kruhov.

Špecifickou úlohou *Ročenky* je prezentácia a odpočet úloh zahraničnej politiky Slovenska z pohľadu jej primárnych aktérov, analýza kľúčových trendov daného obdobia, ako aj poskytnutie aktuálnych údajov praktického charakteru. Našou ambíciou je, aby sa z *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky* stala praktická pomôcka pre každého, kto sa zaoberá touto problematikou, a pomáhala tak diverzifikovať a rozširovať informačné zdroje, zamerané na túto oblasť.

Pokiaľ ide o obsahové zameranie, tohtoročná *Ročenka* modifikuje a rozširuje v minulom roku overenú štruktúru. Okrem vystúpení z konferencie *Slovenská zahraničná politika v roku 2000 – postup na ceste integrácie* a aktualizovaných príloh otvára možnosť publikovať analýzy vybraných otázok zahraničnej politiky SR v roku 2000. Zatiaľ čo sa vlnajšia konferencia niesla v intenciách definujúcich rok 1999 ako prelom v integračných úsilíach Slovenska, tohtoročná charakterizovala predovšetkým stupeň využitia otvorených možností a hodnotila progres Slovenska, a, ako mnohí vystupujúci zdôraznili, postup v nastúpenom kurze. Základom napredovania Slovenska v integračných ambíciách do transatlantických a európskych štruktúr bolo upevňovanie politickej stability doma a pozície dôveryhodného partnera vo vzťahu k zahraničným partnerom. V tomto smere bol nesmierne dôležitý súlad vnútornej politiky a zahraničnej politiky, teda medzi deklarovateľnými cieľmi a politikou vlády, čo podmienilo spomínané upevnenie znovuzískanej dôveryhodnosti Slovenska v očiach zahraničnej verejnosti.

Viacerí vystupujúci zdôraznili, že integrácia je výzvou pre celú spoločnosť. Nedoценiteľnú úlohu v tomto procese zohrávajú verejné diskusie na kľúčové témy zahra-

---

ničnej politiky. V uplynulom období na Slovensku išlo predovšetkým o stupňovanie intenzity debaty o otázkach národnej bezpečnosti. Dôležitú úlohu pritom zohráva program vlády SR zameraný na zvýšenie informovanosti spoločnosti o dôvodoch a dôsledkoch integrácie Slovenska do NATO v rámci programu PRENAME. Aj v tejto súvislosti predstavuje konferencia i *Ročenka* ďalší potrebný priestor pre prezentáciu zámerov SR a ich verejnú diskusiu.

Konferencia by sa nemohla uskutočniť bez finančnej podpory Konrad Adenauer Stiftung a pomoci riaditeľa jej pobočky pre Slovensko Franka Spenglera, ako aj entuziazmu a úsilia všetkých zainteresovaných. Rád by som poďakoval predovšetkým PhDr. Alene Kotvanovej zo Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií, ktorá ako autorka projektu pripravovala konferenciu a je zostavovateľkou *Ročenky*, a JUDr. Štefanovi Šebestovi z Ústavu štátu a práva Slovenskej akadémie vied za cenné rady a posúdenie analytickej časti publikácie. Nedocniteľnú prácu pri edičnej príprave *Ročenky* odviedla PhDr. Tatiana Lauková. Konferencia by sa nemohla uskutočniť ani bez pomoci docentky Ludmily Lipkovej, dekanke Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave a študentov tejto fakulty.

Attila Szép, riaditeľ Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií

Vystúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša

Som rád, že sa spolupodieľame na tvorbe novej tradície, ktorá vytvára platformu pre slovenských politikov a odborníkov na pravidelné hodnotenie slovenskej zahraničnej politiky. Druhý ročník hodnotiacej konferencie je naozaj takýmto vhodným fórom!

Slovensko je parlamentnou republikou, v ktorej parlament – Národná rada Slovenskej republiky – aktívne vstupuje do zahraničnej politiky štátu či už prostredníctvom zákonodarnej činnosti, alebo budovaním nového rozmeru aktívnej parlamentarnej diplomacie na bilaterálnej i multilaterálnej úrovni.

Hodnotený rok bol náročným, zatažkávacím obdobím pre koalíciu pri pokračovaní zásadnej ekonomickej a sociálnej transformácie, pod tlakom riešenia háklivej otázky nezamestnanosti, sociálnych problémov občanov, zvyšovania cien, ale aj potvrdením akcieschopnosti vládnej koalície.

Ministerstvo zahraničných vecí – garant jednoty zahraničnej politiky štátu, vypracovalo Zameranie zahraničnej politiky Slovenskej republiky na rok 2000, v ktorom figurujú v prvom pláne nám známe tri priority: členstvo v OECD, NATO a členstvo v Európskej únii. Na tieto tri priority sa takisto sústredila pozornosť slovenského parlamentu.

Som rád, že prvá priorita sa stala skutočnosťou – Slovensko sa stalo 30. členom OECD. Slovenský parlament schválil vzácné jednomyseľne Prístupový dohovor k OECD koncom októbra roku 2000. Naše členstvo medzi hospodársky najvýznamnejšími krajinami sveta zvýšilo medzinárodnú prestíž Slovenskej republiky, jej dôveryhodnosť a akceptovateľnosť predovšetkým v oblasti rozširovania hospodárskych kontaktov s členskými krajinami OECD, čoho dôkazom bol postoj oficiálnych, ako aj ekonomických kruhov počas mojej oficiálnej návštevy v Kórei a Japonsku. Našou prioritou sa preto musí stať praktické napĺňanie výhod, vyplývajúcich z členstva v organizácii, v prospech slovenskej ekonomiky a občanov ako takých. Punc medzinárodnej prestíže musíme výraznejšie pocítiť aj doma, na Slovensku.

Bolo by zbytočné neustále sa vracat k premárnenej šanci vstúpiť do NATO v roku 1999 na washingtonskom summite. Všetci poznáme okolnosti.

Pred nami je pripravovaný summit NATO v Prahe v roku 2002, na ktorý zameriavame svoju pozornosť a smerujeme úsilie stať sa členom Aliancie.

Národná rada SR vytvorila Poslaneckú skupinu NR SR za rýchlú integráciu SR do NATO. Členmi skupiny sú poslanci koalície a opozície a jej cieľom je zvyšovanie záujmu verejnosti o Alianciu. Všetky parlamentné strany sú za vstup do NATO, až na SNS, ktorá má v programe neutralitu Slovenska.

Tri výbory NR SR – Zahraničný výbor, Výbor pre európsku integráciu a Výbor pre obranu a bezpečnosť, zintenzívnili spoluprácu a začiatkom tohto roku schválili za účasti predstaviteľov rezortov obrany a zahraničia bezpečnostnú stratégiu SR, z ktorej vyplynie tvorba ďalších strategických dokumentov, akými sú obranná stratégia, vojenská stratégia, zákony o bezpečnosti, obrane a o ozbrojených silách SR. Všetky tieto dokumenty podliehajú schváleniu NR SR. Novela ústavy umožní ďalšie nevyhnutné legislatívne kroky.

Podmienky na budúci vstup do Aliancie však budú oveľa náročnejšie. I preto som na začiatku tohto roka uskutočnil oficiálnu návštevu centrály NATO v Bruseli. Po rokovaníach s najvyššími predstaviteľmi Aliancie vrátane generálneho tajomníka som nadobudol presvedčenie, že sa od nás nežiada nemožné. Odbornú a jazykovú prípravu našich vojenských kádrov vrátane efektívnej transformácie našej armády musí podporovať aktívna diplomacia vrátane tej na úrovni parlamentu. Ja sám som v tomto smere pripravený podniknúť viaceré aktivity vyplývajúce s pozície druhého najvyššieho ústavného predstaviteľa krajiny.

Nateraz nie je nevyhnutné investovať do drahej vojenskej techniky. NATO kladie dôraz na hodnoty, akými sú:

- náš reálny odhad svojich vlastných síl a z toho vyplývajúca splniteľnosť prijatých záväzkov v predvstupovom procese;
- transparentnosť uskutočnených investícií;
- vhodný personálny manažment s jazykovou vybavenosťou zabezpečujúcou priamu komunikáciu s NATO.

Ide teda o vybudovanie dôveryhodnej komunikačnej kompatibility s kvalitným ľudským faktorom.

Členstvo SR v NATO nemôže byť len záležitosťou parlamentu alebo vlády. Je to vec všetkých občanov SR. Príprava na členstvo v Aliancii tak nemôže byť otázkou osobnej prestíže či prestíže tejto vládnej koalície, musí si získať aj väčšiu podporu medzi občanmi krajiny.

Príprava Slovenskej republiky na vstup do Európskej únie je oveľa náročnejšia z hľadiska obsahového a časového naplnenia všetkých podmienok. Všetky parlamentné politické strany však podporujú vstup SR do EÚ, čo svedčí o všeobecnej podpore nášho začleňovania.

Prípomeňme si hlavné úlohy:

- začlenenie kompletného európskeho práva do právneho poriadku SR;
- reforma verejnej správy;
- reforma súdnictva;
- posilnenie NKÚ, Ústavného súdu SR atď.

K vytvoreniu rámca na splnenie niektorých podmienok prispelo aj schválenie poslaneckého návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky Národnou radou vo februári 2001. Takmer tri týždne trvajúce rokovanie prinieslo podnetné návrhy na precizovanie textu ústavy, ale bolo tiež predmetom politického súboja medzi koalíciou a opozíciou. Schválenie novely ústavnou väčšinou je však naplnením ďalšieho kroku smerom k Európskej únii. V najbližšom období sa preto musíme pustiť do prípravy reformy verejnej správy, ale aj ďalších zákonov a ich noviel, ktoré si prístupový proces vyžaduje. V tomto smere bude viac ako dôležité dodržanie termínov harmonogramu prípravy kvalitných zákonov, ich včasné dodanie do parlamentu, aby aj Národná rada SR mala dostatok času na ich prerokovanie a schválenie. Som si vedomý toho množstva úloh, ktoré nás v tomto smere čakajú. Parlament však už v minulosti dokázal, že vie prispôsobiť svoje rokovania v záujme dodržania stanovených lehôt. Ja osobne som ako predseda NR SR pripravený iniciovať zmenu rokovacieho poriadku v podobe zavedenia osobitného režimu pri prerokovávaní zákonov súvisiacich s našim vstupom do EÚ.

Doteraz sme uzavreli s Bruselom 10 kapitol, ďalšie zostávajúce – tie ťažšie – je potrebné otvoriť počas švédskoho predsedníctva a do konca roka uzavrieť a inkorporovať každú kapitolu cez parlament do slovenského práva. V opačnom prípade systém regaty stráca pre nás zmysel.

Legislatívnou podmienkou vstupu SR do EÚ je, aby vláda SR pripravila, alebo iniciovala, a v určených termínoch predložila do Národnej rady na schválenie

- 52 zákonov,
- 31 noviel zákonov,
- 2 návrhy ratifikácie medzinárodných zmlúv.

Okrem toho je aktuálna aj príprava a schválenie zákonov, ktoré súvisia s reformou verejnej správy.

Členstvo v NATO nie je cieľom, ale prostriedkom k rozšíreniu a zabezpečeniu regionálnej bezpečnosti v rámci tvoriaceho sa nového bezpečnostného systému v strednej Európe – Slovensko nemôže stáť bokom.

Európska únia nie je všeliekom na vyššiu životnú úroveň, ale je nevyhnutnou podmienkou na jej dosiahnutie.

Slovensko patrí do orchestra európskych štátov a ak chce v ňom hrať svoj part, musí mať solídne vybavenie. Členstvo v NATO a v EÚ je prejavom stability, politickej zodpovednosti a je garantom pozitívneho vývoja krajiny aj do budúcnosti. Vytvára pocit istoty pre zahraničného investora. Pripomeňme si overenú zásadu: investície dnes – pracovné miesta zajtra! A my tie investície potrebujeme!

Hovoríme, že máme nádej na lepšiu budúcnosť. Slovenskí občania budú túto nádej v sebe nosiť a živiť i v tom marazme transformačných zmien dovtedy, dokedy budú presvedčení, že sa ich nádej zmaterializuje do vyššej životnej úrovne. Vyše 70 percentná podpora obyvateľstva pre vstup do EÚ nás politikov zaväzuje k politickej zodpovednosti. Nemôžeme ale dopustiť, aby sa táto nádej prepadla do nenávratného sklamaní. Preto je ťažko prijateľné avizované moratórium na pohyb pracovnej sily

hneď po vstupe do spoločenstva. Slovensko svojou pracovnou silou nemôže ohroziť ani ekonomiku, ani blahobyt ostatných členských štátov. Naopak, malo by negatívny dopad na obyvateľov tejto krajiny a ich integračné presvedčenie.

Parlamentná diplomacia

Parlamentná diplomacia má celosvetový rozmer. Medziparlamentná únia, na zasadani ktorej sa poslanci NR SR pravidelne zúčastňujú, túto dimenziu všestranne vyjadruje.

Mrzí ma, že niektoré médiá, predpokladám, že skôr z neznalosti platného jednotného štátneho protokolu, sa pokúsili degradovať niektoré oficiálne cesty predsedu NR SR, čím vrhli nežiaduci tieň na svoju krajinu v zahraničí.

Parlamentná diplomacia je viac diskrétna, čo však neznižuje jej účinnosť. V súlade s MZV buduje pozitívny imidž Slovenska v zahraničí, vplýva na rozhodovanie zahraničných partnerov v prospech SR – len si uvedomme, že náš vstup do NATO alebo do EÚ budú schvaľovať poslanci jednotlivých členských štátov, nie exekútíva!

Najmä v dvojstranných stykoch a rokovaníach kladieme dôraz na rozvoj obchodnej spolupráce, ktorú Slovensko tak potrebuje. Národná rada SR má svoj podiel v nedávnej tlači spomínaných obchodných kontraktov s Čínskou ľudovou republikou, parlamentná delegácia NR SR počas oficiálnej návštevy v Japonsku pozitívne vplývala na rozhodovanie v prospech japonských investícií v SR, ako aj na projekt skorého otvorenia japonského veľvyslanectva v Bratislave.

V decembri minulého roku som podpisoval exkluzívnu dohodu o spolupráci medzi NR SR a Parlamentom Belgického kráľovstva. Obsahom dohody je výmena informácií a delegácií – poslancov a pracovníkov NR SR v záujme posilnenia našej ambície stať sa členom EÚ. Belgický parlament dal prednosť Slovenskej republike za celý stredoeurópsky región vďaka efektívnej parlamentnej diplomacii NR SR. Je to iste náš úspech a tento nástroj budeme môcť plne využiť počas belgického predsedníctva EÚ v II. polroku 2001.

Všetky bilaterálne rokovania uskutočnené buď doma, alebo v zahraničí na úrovni predsedu, podpredsedov, predsedov výborov alebo poslancov NR SR prispievali k vytváraniu pozitívnej medzinárodnej mienky o Slovensku v zahraničí.

Parlamentná diplomacia má vo svete vzostupný trend. V uplynulom roku bol veľký záujem o návštevu SR zo strany zahraničných parlamentných delegácií a dostali sme množstvo pozvaní na oficiálnu návštevu do zahraničia. Je to prejav štandardných politických pomerov u nás.

V minulom roku sa uskutočnili dve stretnutia predsedov parlamentov kandidátskych krajín s predsedkyňou Európskeho parlamentu Nicole Fontainovou. Uskutočnila sa Konferencia predsedov parlamentov štátov SEI vo Varšave, kde sme sa zaoberali úlohou parlamentov pri potláčaní organizovaného zločinu, ale tiež efektívnosťou Paktu stability na Balkáne. Konala sa konferencia predsedov európskych parlamen-

tov členských štátov RE. Celkom mimoriadne bolo miléniové stretnutie predsedov národných parlamentov členských štátov OSN v New Yorku, ktoré potvrdilo nový aktívny rozmer medziparlamentných vzťahov na bilaterálnej i multilaterálnej úrovni. Prijatú deklaráciu odsudzujúcu všetky formy rasizmu, xenofóbie a intolerancie som nedávno podpísal v Bratislave.

Malé krajiny nemôžu spôsobiť veľké zmeny vo svete, ale môžu prispieť k ich pozitívnemu vývoju. Slovensko je malou krajinou a tento hendikep môže prekonať, svoje záujmy môže presadzovať dynamickou, iniciatívnou a intenzívnou zahraničnou politikou s krajinami celého sveta s dôrazom na ekonomickú dimenziu diplomacie.

Dovoľte mi na záver pripomenúť už známu vec, že sme schválili novelu Ústavy Slovenskej republiky. Tento akt považujem za významnú bodku našich minuloročných integračných príprav: prijatím novely sa vytvorili legislatívne podmienky na integráciu Slovenskej republiky do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie. Boli to veľmi ťažké rokovania! Dnes nám môže byť len ľúto, že sme sa schválením novely nezaoberali na jeseň minulého roku. Napriek tomu verím, že máme reálnu nádej stratený čas dobehnúť intenzívnou prácou a spoluprácou medzi vládou a parlamentom pri nasadení všetkých svojich rezerv. Pri plnom vedomí vlastnej zodpovednosti, ako aj skutočnosti, že o prvej vlně rozširovania Európskej únie sa bude rozhodovať už koncom tohto roku.

Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu

Začiatok roka je obdobím stanovovania si cieľov do budúcnosti, obdobím vypracúvania plánov a stratégií. Je to však tiež vhodný čas pre obzretie sa do minulosti. Dovoľte mi, aby som využil túto príležitosť na zamyslenie sa nad udalosťami minulého roka v slovenskej zahraničnej politike.

Osobitosťou obdobia, v ktorom žijeme, je skutočnosť, že príchod nového roka v tomto prípade znamenal tiež príchod nového milénia, s čím sa prirodzene spájajú osobitné očakávania. Mňa v tejto súvislosti teší, že slovenská zahraničná politika nemusí na prahu nového tisícročia hľadať nové výzvy a nové ciele. Slovensko má dnes zo zahraničnopolitického hľadiska do budúcnosti jasnú víziu. Víziu, ktorá je orientovaná na euroatlantický priestor predstavujúci oblasť stability, demokracie a prosperity.

Som preto rád, že môžem hneď na úvod vyhlásiť, že naša zahraničnopolitická činnosť v roku 2000 vytvorila pevný odrazový mostík pre naše integračné ambície. Zatiaľ čo sa rok 1999 niesol v znamení tvrdej práce v záujme návratu Slovenska do medzinárodného spoločenstva demokratických krajín, rok 2000 predstavoval obdobie, keď sme začali žať prvú úrodu tohto nášho úsilia. 15. februára 2000 sa v Bruseli oficiálne začali prístupové rokovania medzi SR a EÚ. Do konca roku 2000 sme následne otvorili rokovania v 16 kapitolách, z ktorých sme 10 uzavreli. Symbolickým završením nášho úsilia sa stal decembrový summit v Nice, ktorého výsledky potvrdili pripravenosť Európskej únie na prijatie nových krajín a otvorili dvere najväčšiemu rozšíreniu Európskej únie v jej doterajšej histórii.

Rok 2000 nás takto priblížil k naplneniu nášho ambiciózneho plánu, ktorého cieľom zostáva spoločný vstup do EÚ spolu s ostatnými krajinami Visegrádskej štvorky. Práve visegrádska spolupráca sa stala ďalšou oblasťou, v ktorej sa dosiahol značný pokrok. Ako demonštráciu zintenzívnenia spolupráce možno uviesť založenie *Medzinárodného visegrádskeho fondu* ako prvej inštitucionálnej formy visegrádskej spolupráce. Pre našu integráciu je veľmi pozitívnym javom, že Visegrádska štvorka je čoraz viac vnímaná ako homogénny stredoeurópsky región, ktorého jednotné prijatie do EÚ by znamenalo prínos aj pre samotnú Úniu, zatiaľ čo ak by visegrádske krajiny boli prijíma-

né samostatne, resp. v dvoch či viacerých kolách rozširovania, došlo by tým k rozbitiu tohto celku, čo by sa priečilo samotnej podstate európskej integrácie.

Visegrádska spolupráca má pre nás osobitný význam aj vzhľadom na našu integráciu do Severoatlantickej aliancie. Opakovane deklarovaná podpora zo strany našich partnerov z V-4 predstavuje jeden z pilierov nášho úsilia o vstup do NATO a má veľký podiel na skutočnosti, že sme sa v priebehu roka 2000 dostali do pozície najhoršieho uchádzača o členstvo v Severoatlantickej aliancii. Asi najväčším úspechom slovenskej zahraničnej politiky v minulom roku sa však stalo prijatie SR do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Potom, keď sa v prvom polroku 2000 podarilo úspešne ukončiť technickú časť prístupového procesu, sme po intenzívnej diplomatickej ofenzíve a po nájdení riešenia v otázke audiovizie boli 29. 7. 2000 oficiálne pozvaní za 30. člena OECD. Následne sme sa uložením ratifikačných listín stali 14. 12. 2000 riadnym členom OECD.

Keďže prijatie do OECD nebolo len vyznamenaním zahraničnopolitickej aktivity, ale tiež ekonomických úspechov, dovoľte mi, aby som sa na tomto mieste pristavil aj pri ekonomickom aspekte zahraničnopolitických vzťahov. Za najcitlivejší indikátor, poukazujúci na to, ako sme vnímaní v zahraničí, možno považovať výšku priamych zahraničných investícií. Ich prílev za minulý rok len deklaruje to, čo som už povedal, a teda, že naše zahraničnopolitické úsilie prinieslo minulý rok skutočné plody. Ak porovnáme hodnotu priamych zahraničných investícií, ktorá v roku 1999 dosiahla 0,27 mld. USD, s ich hodnotou za prvých deväť mesiacov minulého roka, keď dosiahli výšku 1,1 mld. USD, je pokrok aj v tomto smere zrejмый. Pozitívne trendy sme zaznamenali aj v bilancii zahraničného obchodu. Potom, čo deficit zahraničného obchodu tovarov a služieb dosahoval v rokoch 1996 až 1998 hodnotu 70-80 miliárd Sk, a potom, čo sa nám ho podarilo znížiť v roku 1999 na 43 miliárd, dostal sa v 1.-3. štvrťroku 2000 po 4 rokoch opäť do prebytku.

Okrem už spomínaného prijatia do OECD možno za vysoké zahraničnopolitické ocenenie nášho hospodárskeho pokroku označiť aj Hodnotiacu správu Európskej komisie z minulého roku, v ktorej SR po prvý raz bola označená ako fungujúca trhová ekonomika. Rastúci kredit Slovenska na medzinárodnej scéne nakoniec dokumentujú aj hodnotenia ratingových agentúr Moody's a Standard & Poor's, ktoré svoj negatívny výhľad vo vzťahu k Slovensku zmenili v novembri minulého roku na pozitívny.

Rok 2001 je označovaný za integračný. Je označovaný za rok, v ktorom by malo dôjsť k zásadnému zlomu v integračnom procese. Spája sa to s tým, že práve v tomto roku by sme mali urobiť rozhodujúce kroky smerom k NATO, ktoré by mali vyústiť, tak ako tomu všetci veríme, do prizvania do Aliancie v roku 2002. V oblasti integrácie do EÚ, okrem toho, že chceme otvoriť všetky zostávajúce negociačné kapitoly, vstúpia rokovania do kvalitatívne novej fázy, keď sa na rokovací stôl dostanú už aj tie najcitlivejšie kapitoly vrátane tých, ktoré si budú vyžadovať prechodné obdobia.

Rok 2000 položil pre toto naše úsilie dobré základy. Výsledky dosiahnuté v minulom roku nás naplňajú optimizmom a súčasne očakávaniami, že nastúpený úspešný trend bude pokračovať a vyústi do začlenenia Slovenska tam, kde jednoznačne patrí, do demokratickej a vyspelej zjednotenej Európy.

Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre európsku integráciu Pavla Hamžíka

Keď sa pozerám na to, čo sa nám za minulý rok podarilo v oblasti zahraničnej politiky a predovšetkým v jej integračnej časti dosiahnuť, môžem s potešením vyjadriť spokojnosť s dosiahnutými úspechmi. V minulom roku sme si na vlastnej koži overili naše schopnosti rokovať a získali sme cenné skúsenosti z prístupového procesu do EÚ. Za dosiahnutými výsledkami stojí predovšetkým jednoznačná, čitateľná a cieľavedomá integračná politika Slovenskej republiky – prezidenta SR, Národnej rady SR, vlády SR a zvýšené úsilie tých ľudí, ktorí za plnenie úloh súvisiacich s našim vstupom do EÚ zodpovedajú na jednotlivých ministerstvách a ďalších inštitúciách. O správnosti našej integračnej politiky svedčí aj podpora občanov Slovenska, ktorí chápu, že integrácia SR do EÚ je tiež jedinečnou príležitosťou, ako zabezpečiť pre nás všetkých rozvoj demokracie, slobody, bezpečnosti, rast životnej úrovne a sociálnych istôt. Je našou povinnosťou, aby sme v tomto roku naše úsilie vo všetkých oblastiach znásobili, pretože rok 2001 bude, nielen podľa môjho názoru, rozhodujúci pre úspech integrácie Slovenskej republiky do EÚ. Nemožno vylúčiť, že koncom t. r. sa rozhodne o termíne vstupu prvej skupiny kandidátov do Únie. Je potrebné urobiť maximum pre to, aby Slovensko v tejto prvej skupine bolo. Neskoršie prijatie Slovenskej republiky do EÚ ako našich susedov by malo negatívne následky pre ďalší ekonomický rozvoj, ako aj vývoj vnútornej a zahraničnej politiky Slovenska.

V hodnotenom období sme začali a úspešne pokračovali v prístupových rokovaníach s EÚ. Zamerali sme sa na ďalšie zintenzívnenie dialógu s Európskou komisiou, členskými štátmi EÚ, ako aj na aktivity v rámci orgánov ustanovených na základe Európskej dohody o pridružení – Asociačnej rady, Asociačného výboru, asociačných podvýborov a Spoločného parlamentného výboru Európskeho parlamentu a Národnej rady SR. Výsledkom nášho snaženia v roku 2000 je skutočnosť, že EÚ otvorila so Slovenskou republikou rokovania v 16 kapitolách, z čoho v 10 boli rokovania predbežne uzavreté. Spolu s Maltou tak Slovenská republika získala vedúce postavenie v skupine kan-

didátskych krajín, ktoré začali rokovania s EÚ začiatkom roka 2000, a zároveň sa počtom uzatvorených kapitol významne priblížila ku krajinám rokujúcim už od roku 1998.

Ocenenia, ale aj usmernenia do ďalšej činnosti sa Slovenskej republike dostalo od minuloročnej Pravidelnej správy Európskej komisie. Konštatovanie, že Slovensko plní politické kritériá pre členstvo v Únii, a hodnotenie, že ekonomika SR je fungujúcou trhovou ekonomikou, ktorá by mala byť schopná vyrovnat sa s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci EÚ v strednodobom horizonte, nás zaväzujú pokračovať v procese politickej a ekonomickej stabilizácie a ďalej sa zamerať na dosiahnutie pokroku v oblastiach poľnohospodárstva, energetiky, regionálnej politiky, životného prostredia, finančnej kontroly a práva obchodných spoločností.

Na základe analýzy Pravidelnej správy, na ktorej spolupracovali všetky ústredné orgány štátnej správy, boli identifikované prioritné úlohy eurointegračného procesu pre každú jeho oblasť (politické a ekonomické kritériá a jednotlivé negociačné kapitoly). Vytýkané nedostatky a na ich základe prioritné úlohy na rok 2001 sú stanovené v materiáli „*Prioritné úlohy vlády SR vyplývajúce z Pravidelnej správy Európskej komisie o pripravenosti Slovenskej republiky na členstvo v Európskej únii zo dňa 8. 11. 2000*“. Tento materiál prerokovala a schválila vláda SR dňa 10. januára 2001. Materiál je koncipovaný tak, aby sa stal prostriedkom na zintenzívnenie a skvalitnenie nášho integračného procesu. Chcem pritom zdôrazniť, že tieto prioritné úlohy sú záväzné pre všetky rezorty a od ich dôsledného plnenia je závislý aj ďalší osud našej cesty do EÚ. Preto k ich plneniu musíme pristupovať s plnou vážnosťou a zodpovednosťou.

Som si vedomý toho, že pre úspešné plnenie našich integračných úloh má mimoriadne významné miesto aj Národná rada Slovenskej republiky, jej jednotlivé výbory a tiež samotní poslanci. Preto som inicioval stretnutia s výbormi Národnej rady SR za účasti príslušných ministrov s cieľom prerokovať prioritné úlohy integrácie do EÚ v jednotlivých oblastiach. Doteraz sa uskutočnili stretnutia s výborom pre vzdelanie, vedu, mládež a šport a výborom pre pôdohospodárstvo. Takéto rokovania prispievajú k vyjasneniu si integračných priorít v jednotlivých oblastiach a predovšetkým k väčšej zainteresovanosti poslancov na plnení konkrétnych úloh integrácie.

Viacere prieskumy v členských štátoch EÚ ukázali, že integračný proces v Európe je mnohokrát chápaný ich obyvateľmi ako niečo vzdialené a vlastné len politickým reprezentáciám, ako proces, ktorý sa života občana dotýka len prostredníctvom médií. Je to jeden z dôvodov, prečo je európske povedomie a podpora integrácie podľa posledných prieskumov z členských krajín EÚ relatívne nízka. Napríklad na posledných voľbách do Európskeho parlamentu sa zúčastnilo iba 49 % voličov. Nedávny prieskum podpory obyvateľov členských krajín EÚ jej rozšíreniu ukázal, že iba 44 % je za rozšírenie, 35 % proti a 21 % nevie stanovisko. Zaujímavé je aj zistenie, že rozšírenie podporujú predovšetkým malé štáty – Dánsko 56 %, Írsko 52 %, Švédsko 56 %, pričom v Nemecku je za rozšírenie iba 36 %, vo Francúzsku 35 % a vo Veľkej Británii 31 % opýtaných obyvateľov. Čo to znamená? Ukazuje sa, že aj v členských krajinách EÚ je potrebná informačná kampaň v prospech rozširovania EÚ, čo si uvedomila i Európska komisia a vyčlenila na tento účel príslušnú finančnú čiastku.

Podpora obyvateľov členských krajín EÚ jej rozšíreniu je závislá aj od ich informovanosti o kandidátskych krajinách. V súčasnosti je potrebná intenzívnejšia informačná činnosť našich veľvyslanectiev v rozhodujúcich členských krajinách EÚ, ktorú treba zabezpečiť aj finančnými prostriedkami.

Je nutné uvedomiť si, že nejde o integráciu politikov alebo jednotlivých vlád, ale ide predovšetkým o integráciu obyvateľov krajín Európy. V tomto kontexte vystupuje do popredia dôležitosť realizácie efektívnej komunikačnej kampane, ktorej úlohou je informovanie a komunikácia s obyvateľstvom o otázkach európskej integrácie vrátane budovania európskeho povedomia. Celospoločenská informačná kampaň, osveťa a diskusia s obyvateľmi prispievajú k osvojeniu si európskych hodnôt. Tento proces by mal viesť k pochopeniu, že budúca spoločná európska identita by mala byť symbiózou historického dedičstva, kultúrneho bohatstva a ľudského potenciálu všetkých krajín, aj tých najmenších, ktoré tiež prispievajú svojou jedinečnosťou do spoločného európskeho hodnotového systému.

Z doterajších skúseností našej informačnej kampane vyplýva, že v slovenskej realite je dôležité systematicky pôsobiť najmä v jednotlivých regiónoch Slovenska. Cieľovými skupinami komunikačnej kampane sú okrem širokých vrstiev obyvateľstva najmä mienkotvorné skupiny, ako sú novinári, predstavitelia miestnej verejnej správy, zástupcovia profesných a záujmových organizácií, predstavitelia mimovládnych organizácií, akademickej obce, vysokoškolskí študenti. Práve prostredníctvom spomenutých skupín obyvateľstva je možné dosiahnuť adresnosť a lepší efekt pri informovaní. Ku priamemu pôsobeniu prichádza prostredníctvom seminárov a konferencií, ktoré pripravujeme podľa potrieb cieľových skupín, napr. z oblasti predvstupových fondov PHARE, ISPA, SAPARD, environmentálnej politiky EÚ, ako aj regionálneho rozvoja. V tomto smere mimoriadne užitočnú činnosť sprostredkováva, v úzkej spolupráci s Úradom vlády SR, Informačné centrum európskej integrácie, ktoré od septembra minulého roka denne poskytuje informácie, ktorých príjemcom sú predovšetkým regionálne médiá, ZMOS, teda tí, ktorí sú občanom najbližšie.

Podľa posledných prieskumov verejnej mienky je za integráciu SR do EÚ 76,4 % obyvateľstva, proti 15,1 %, pre porovnanie v decembri 1999 bolo za integráciu 65,1 %, proti 23,2 % obyvateľov Slovenska. Výsledky prieskumu ukázali pomerne výraznú a predovšetkým pozitívnu stabilitu názorov na vstup Slovenskej republiky do Európskej únie. Ide najmä o nasledujúce skutočnosti: podpora vstupu je dlhodobo väčšinová a má rastúcu tendenciu, očakávania od vstupu SR do EÚ sú prevažne pozitívne, ako aj názor väčšiny obyvateľstva, že vstup Slovenska do Európskej únie bude obojstranne výhodný.

Z pozície národného koordinátora zahraničnej pomoci považujem za potrebné stručne zhodnotiť aj využívanie predvstupových fondov EÚ v roku 2000.

Rokom 2000 sa začalo programové obdobie 2000-2006. Od roku 2000 až do dátumu svojho vstupu do EÚ bude Slovensko participovať na troch predvstupových nástrojoch EÚ – PHARE, ISPA a SAPARD. V rámci programu PHARE bude naďalej platiť indikatívne delenie, 30 % na budovanie inštitúcií a 70 % na investície. Z tejto sumy sa budú aj naďalej financovať programy cezhraničnej spolupráce v celkovej

výške okolo 12 miliónov EURO ročne. Ďalších 12 až 15 miliónov EURO bude určených na projekty regionálneho rozvoja a zvyšná časť na projekty budovania inštitúcií.

Celková alokácia podporných prostriedkov z programu PHARE pre SR v roku 2000 dosiahla 78,8 miliónov EURO.

V období rokov 1993-2000 získala Slovenská republika celkovo 493,6 miliónov EURO. V rámci programovacieho cyklu PHARE na rok 2001 je pre Slovenskú republiku k dispozícii 75,5 miliónov EURO.

Môžem konštatovať, že výrazný pokrok sme dosiahli v oblasti *informovanosti* verejnosti o možnostiach využitia predvstupových fondov.

Na internetovej adrese <http://vlada.gov.sk/phare/> je umiestnený informačný blok o možnostiach a podmienkach využívania predvstupových fondov Európskej únie. Táto stránka zároveň slúži na komunikáciu verejnosti s koordináčnym pracoviskom predvstupovej pomoci. Zároveň je zabezpečené prepojenie informačných tokov na spravodajstvo Euroservis, prevádzkované agentúrou SITA, kde sú informácie sprístupňované lokálnym a regionálnym médiám. Informovanosť o predvstupových programoch bola v roku 1999 a 2000 podporená aj vydaním dvoch informačných materiálov zameraných na všeobecné informácie o jednotlivých formách predvstupovej pomoci a informácie o programe cezhraničnej spolupráce.

Informácie o aktivitách financovaných z predvstupových fondov sú uverejnené aj na internetových stránkach ďalších ústredných orgánov štátnej správy a ďalších inštitúcií implementujúcich programy. Pre niektoré oblasti (podpora podnikateľského sektora) sú vydávané informačné materiály sumarizujúce prehľad podporných nástrojov.

Na zabezpečenie jednotného postupu, a tým aj *transparentnosti* pri príprave projektov vláda v auguste minulého roku schválila Smernicu k príprave a realizácii programu PHARE a v septembri 2000 Koordináčnu smernicu pre prípravu a realizáciu programu ISPA v SR.

Predvstupové fondy EÚ dávajú regiónom Slovenska možnosť získať finančnú pomoc Európskej únie na svoje rozvojové programy. Na jednej strane sú príležitosťou pre rozvoj regiónov, na druhej strane je potrebné uvedomiť si, že príprava projektov nie je jednoduchý proces a vyžaduje množstvo úsilia, vedomostí a skúseností. Z tohto dôvodu organizujeme regionálne konferencie, ktorých cieľom je informovať zástupcov regiónov ako potenciálnych prijímateľov predvstupovej pomoci o možnostiach čerpania prostriedkov z fondov EÚ na projekty regionálneho rozvoja. Za nemenej dôležitú považujeme možnosť poskytnúť im know-how na správne spracovanie projektov regionálneho rozvoja.

Rok 2000 potvrdil, že naše úsilie v oblasti európskej integrácie bolo úspešné. Slovenská republika sa zaradila medzi kandidátske krajiny, ktoré majú šancu vstúpiť do Európskej únie medzi jej prvými novými členmi. Je to jedinečná perspektíva, ako ďalej zabezpečiť všestranný rozvoj Slovenskej republiky a jej občanov.

Intenzívne rokovania Slovenskej republiky s Európskou úniou budú pokračovať aj v tomto roku. Treba zdôrazniť, že budeme rokovať o tzv. ťažších kapitolách, čo bude vyžadovať zvýšené úsilie všetkých zainteresovaných.

Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre legislatívu Ľubomíra Fogaša

Vláda SR v súlade s jej Programovým vyhlásením považuje za trvalú prioritu cieľavedomé približovanie sa Slovenska k Európskej únii so zámerom získať v nej úplné členstvo. Tejto priorite podriaďuje aj plnenie záväzkov vyplývajúcich z článku 69 Asociačnej dohody zabezpečovať postupnú zlučiteľnosť legislatívnych predpisov SR s predpismi EÚ.

Sme si vedomí, že zblížovanie existujúcich i budúcich právnych predpisov SR s predpismi EÚ je hlavnou podmienkou pre úplnú integráciu SR do EÚ. Na zabezpečenie plnenia úloh vlády v procese aproximácie práva bol zriadený Inštitút pre aproximáciu práva a vypracovaná koncepcia aproximácie práva k právu EÚ a dohovorom RE.

Aproximácia práva je teda proces, ktorého cieľom je okrem dosiahnutia čo možno najužšej spolupráce v oblasti vnútorných vecí a justície, spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky predovšetkým vytvorenie jednotného vnútorného trhu, ktorého hlavnými znakmi sú predovšetkým voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu. Aj v zmysle správy Európskej komisie za minulý rok je možné rozvíjať slobodný trh a stabilitu demokratických inštitúcií iba vo vhodnom právnom prostredí.

K prekonaniu existujúcich rozdielov, a to najmä v oblasti právnej s cieľom vytvoriť podmienky pre fungovanie vnútorného trhu po jeho rozšírení, boli prijaté dokumenty Biela kniha ako výsledok záverov Európskej rady na summite v Essene v roku 1994 a Partnerstvo pre vstup ako výsledok záveru Európskej rady na summite v Kodani.

Je známe, že na zabezpečenie realizácie týchto dokumentov sme prijali jednotný program harmonizácie nášho právneho poriadku. Tento stanovuje presný zoznam právnych predpisov SR určených na implementáciu a časový harmonogram nadobúdania ich platnosti. Je však na mieste, aby sme si povedali, ako sa nám darí tento program naplňovať.

Európska komisia vo svojej pravidelnej správe o pripravenosti SR na členstvo v EÚ na viacerých miestach oceňuje množstvo i kvalitu prijatých právnych noriem. Podarilo sa nám prijať zákon o verejnom obstarávaní, zákon o štátnej pomoci, veľkú novelu konkurzného zákona, schválili sme zákon o finančnom trhu, ale aj zákon o používaní jazykov národnostných menšín v úradnom styku, sudcovský kódex a novelu Ústavy SR. Najmä prijatie novely ústavy nám otvára cestu na prekonávanie problémov aproximácie v našom doterajšom právnom vývoji. Napriek tomu už vlni Európska komisia v pravidelnej správe konštatovala: Slovensko celkovo vykonalo veľké množstvo legislatívnej práce. V súčasnosti je úlohou zabezpečiť primerané kapacity na implementáciu, implementovanie *acquis* v praktickom živote a urýchliť prácu tam, kde ešte existujú legislatívne nedostatky. Počítame s tým, že v krátkej dobe budú prijaté nové zákony týkajúce sa colnej únie – Colný zákon a zákon o colnej správe, nový Zákonník práce, zákon o štátnej službe a zákon o verejnej službe, zákon o vyšších územných celkoch a voľbách do nich. V pláne legislatívnych úloh sú aj zákony, ktoré majú naďalej zlepšovať podnikateľské prostredie (napr. novela Obchodného zákonníka). Celkový stav harmonizácie nášho právneho poriadku vo vzťahu k Bielej knihe možno považovať za uspokojivý. Vo viacerých oblastiach sme dosiahli takmer 100 % harmonizáciu (je to tak napr. v oblasti voľného pohybu kapitálu, hospodárskej súťaže, audiovizuálnych služieb, telekomunikácií, finančných služieb, ochrany osobných údajov, účtovníctva, občianskeho práva). Iné zrkadlo nám však nastaví stupeň harmonizácie vo vzťahu ku skríningovým kapitolám. V tomto porovnaní je stupeň harmonizácie nižší, a máme čo robiť napr. v oblasti poľnohospodárstva, dopravnej politiky, sociálnej politiky, priemyselnej politiky a finančnej kontroly.

Keďže vo veľkom počte prípadov v súčasnom období neexistuje právny ekvivalent normy EÚ a domácej právnej normy, komparatívna práca bude klásť vysoké nároky na komplexnú právnu analýzu najrôznejších vzťahov a súvislostí, mnohokrát aj viacerých oblastí a princípov právneho poriadku.

Na tomto mieste sa žiada zdôrazniť, že treba hľadať aj nové právne možnosti zefektívnenia procesu akceptácie noriem EÚ. Jednou z nich je zmena Ústavy SR. Ústava SR v čl. 11 zakotvuje, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd. Z uvedeného vyplýva, že z medzinárodných zmlúv sa na ústavnej úrovni priznáva záväznosť len jednej kategórii medzinárodných zmlúv, aj keď ide z hľadiska práv fyzických osôb o najdôležitejšie zmluvy, a to zmluvy o ľudských právach a základných slobodách. Konkrétne práva a povinnosti fyzických osôb a orgánov verejnej správy však ustanovujú aj ďalšie medzinárodné zmluvy zmiešanej povahy. Zatiaľ platí zásada, že všetky medzinárodné zmluvy, či už konkrétne práva a povinnosti ustanovujú alebo nie, sú vnútroštátne použiteľné len vtedy, keď nie ústavný zákon, ale zákon Národnej rady Slovenskej republiky svoje pôsobenie vylúči pre prípad, že medzinárodná zmluva ustanovuje inak. Takýchto odkazov je v zákonoch pomerne veľa, a nie sú ani jednotne formulované. Výsledkom je neprehľadnosť, a tým

aj nedôslednosť pri používaní príslušných medzinárodných zmlúv súdmi a orgánmi verejnej správy.

Slovenská republika uzavretím asociačnej dohody prevzala záväzok smerovať do Európskej únie. Z toho vyplýva na jednej strane potreba rýchleho približovania slovenského práva k právu Európskych spoločenstiev, na druhej strane je potrebné vytvoriť ústavný priestor pre budúcu ratifikáciu základných zmlúv, na ktorých dnes spočíva Európska únia.

Cieľom našich úprav a postupov je stabilizácia, harmonizácia a systemizácia našich vzťahov. Máme na mysli stabilizáciu ekonomickú, ktorá je opretá o pokojný vývoj tejto krajiny, tým aj o vytvorenie predpokladov a podmienok k tomu, aby sa tu mohla rozvíjať ekonomika; stabilizáciu politickú, teda stabilizáciu krajiny. Ak hovorím o harmonizácii, mám na mysli predovšetkým náš vzťah k civilizačným pohybom, ktoré sa dejú na úrovni Európy, civilizačným pohybom, ktoré súvisia s tým, ako chceme naďalej spolunažívať, aké prostredie chceme vytvárať. Samozrejme, že SR chce v rámci právneho poriadku harmonizovať svoje vzťahy dovnútra, ale aj navonok, to znamená harmonizovať náš právny poriadok s právnym poriadkom ostatných krajín. Aj preto sa na tomto mieste žiada zdôrazniť, že treba hľadať nové právne možnosti zefektívnenia procesu akceptácie noriem EÚ, pričom jednou z nich by mala byť aj možnosť dosiahnutia určitého spružnenia prijímania noriem EÚ prostredníctvom zmien v Ústave SR. Áno, až tak ďaleko sme ochotní ísť v záujme dosiahnutia harmonizácie nášho právneho poriadku. Dokázali sme zosúladiť naše ústavné predpisy s našimi spoločenskými záujmami v záujme zapojenia sa do civilizačného procesu, ktorý v Európe prebieha.

Z uvedených dôvodov je potrebné v Ústave Slovenskej republiky zásadne vyriešiť celkový vzťah medzinárodného a európskeho práva k slovenskému právnemu poriadku. Je teda správne, že sa do ústavy podarilo zaradiť ustanovenie, ktoré splnomocňuje Národnú radu Slovenskej republiky delegovať výkon určitých kompetencií (práv) príslušných orgánov nadnárodným organizáciám. Prijalo sa nové vymedzenie medzinárodných zmlúv, ktoré budú priamo záväzné a budú mať prednosť pred zákonom. Pochopiteľne, že k ratifikácii týchto zmlúv bude dávať súhlas Národná rada Slovenskej republiky.

Bez jej súhlasu by tieto zmluvy nemohli mať prednosť pred zákonom. Nahradia sa tým aj príslušné odkazy na prednosť medzinárodných zmlúv, ktoré sú obsiahnuté v rôznych zákonoch. Posilní sa kontrola Národnej rady Slovenskej republiky nad medzinárodným právom, k dodržiavaniu ktorého sa Slovenská republika zaviazala a zaviazala. Náležitou, bez ktorej nie je možné požadovať priamu záväznosť medzinárodných zmlúv, bude aj naďalej ich vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Dôsledkom pravidla prednosti medzinárodných zmlúv, schválených Národnou radou Slovenskej republiky, bude aj viazanosť sudcov s týmito medzinárodnými zmluvami. Ústavnému súdu sa zveruje oprávnenie, aby sa návrh mohol preskúmať ešte pred ratifikáciou medzinárodnej zmluvy, či táto zmluva nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. V prípade, že Ústavný súd SR zistí rozpor medzi medzinárodnou

zmluvou a Ústavou Slovenskej republiky, k ratifikácii takejto zmluvy sa buď nepri-
kročí, alebo bude potrebné novelizovať ústavu, čím sa vytvorí priestor pre ratifikáciu
medzinárodnej zmluvy.

V prípade potreby spolupráce viacerých rezortov, v ktorých aproximáciu smerníc
jedného sektora Bielej knihy majú zabezpečovať viaceré rezorty, je potrebné stanoviť
v Národnom programe termín úplnej aproximácie.

Záverom chcem zdôrazniť, že efektívne fungovanie všetkých smerníc, a to pred-
všetkým tých v rámci nového prístupu, závisí od existencie infraštruktúry orgánov,
pravidiel a vzťahov typických pre trhové hospodárstvo.

Bez týchto infraštruktúr, ktoré sa zaoberajú hlavne presadzovaním regulačných
opatrení s dohľadom nad trhom, normalizáciou a posudzovaním zhody, by smernice
nedosiahli svoje ciele. Áno, ide o dôsledné uvedenie prijatých právnych úprav do
pracovno-aplikačnej praxe. Práve tá v poslednej dobe zlyháva. Súdy konajú pomaly,
aplikácia ustanovení trestného zákonodarstva v boji s korupciou je veľmi slabá, stále
sa vyskytuje veľa prípadov, ktoré poukazujú na oneskorenú prípravu vzniku nových
orgánov štátnej správy (Úrad pre štátnu pomoc, Úrad pre finančný trh, Úrad pre ve-
rejnú obstarávanie), a tým aj ich plnohodnotné pôsobenie.

Vláda SR robí všetko pre to, aby takéto prostredie vytvorila. Želám si, aby táto
konferencia napomohla tento proces, aby výmena skúseností či nové poznatky, ktoré
tu prinesiete, boli prínosom pre celkový posun SR v rámci procesu nášho začleňova-
nia sa do krajín EÚ. Želám si, aby táto konferencia bola úspešná.

Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj Pála Csákyho

Prednedávnom sme mohli byť svedkami veľmi zaujímavého javu v Národnej rade Slovenskej republiky. Pri záverečnom hlasovaní odzneli „dve“ hymny: obe sa spievali v tom istom jazyku, melódie a slová boli totožné, dokonca aj štýl prednesu bol veľmi podobný – aj keď v prvom prípade prevládal skôr patetický, v druhom skôr slávnostný štýl. Pri prvom odznení tejto hymny prevažná časť poslancov slovenského parlamentu – napriek vyveseným štátnym zástavam medzi poslancami – nevstala, ostala sedieť. Pri druhom odznení tej istej hymny tá prvá, počtom menšia časť poslancov slovenského parlamentu, už nebola prítomná. Domnievam sa, že táto príhoda opäť potvrdila veľmi jednoznačný signál: signál o tom, čo sme všetci vnímali aj predtým, len niektorí z nás – možno – to nechceli jasne vidieť a niektorí to aj podcenili. Menovite: slovenská politika, slovenská inteligencia a do značnej miery aj samotná spoločnosť je veľmi rozdelená, vyznáva veľmi odlišné hodnoty a na základe tejto situácie má značne odlišné predstavy aj o budúcnosti Slovenskej republiky. Áno, na Slovensku sa súperenie politických subjektov vymyká z rámca konvenčného súperenia, aké je bežné v ustálených demokraciách. Napríklad v štátoch Beneluxu má tzv. konsenzuálna politika bohatú históriu. V škandinávskych krajinách sú veľmi často pri moci menšinové vlády. V USA George Bush jr. pozval do vlády aj zástupcov politického súpera. V Nemecku sociálnodemokratická vláda s podporou konzervatívnych oponentov prijala reštriktívne zákony v sociálnej oblasti.

Ako je to možné, resp. v čom sa od nich odlišujeme?

V ustálených demokraciách sa politická kultúra dostala na takú vysokú úroveň, že politici a politické subjekty musia verejne odpovedať na najaktuálnejšie problémy spoločnosti. Ten, kto sa nevie plnohodnotne zapojiť do verejného dialógu k danej problematike, stráca šancu na presadenie sa v špičkovej politike. Spoločnosť, ako aj

odborní analytici vo väčšine prípadov hodnotia prejavy štátnickej múdrosti pozitívne. Napríklad v Nemecku – napriek neprijemnostiam okolo zníženia parametrov tzv. sociálneho štátu – žiadny triezvo uvažujúci politik či odborník nepochyboval o potrebe uskutočnenia daného kroku, a diskusie sa viedli výlučne o odborných otázkach. V USA každý privítal snahu o konsenzuálnu politiku, ako aj akceptovanie politického súpera na riešenie problémov danej spoločnosti.

Prečo je to možné u nich a prečo nie – zatiaľ – u nás?

Prvým zásadným momentom, o ktorom v súvislosti s danou problematikou musíme hovoriť, je – podľa môjho názoru – *serióznosť*. Politici a politické subjekty musia byť schopné, respektíve musia vedieť a chcieť viesť seriózny dialóg o daných témach. My sme to nedokázali ani v prípade diskusie o veľkej novele ústavy. Akceptovanie európskych princípov bolo zo strany opozície interpretované ako podsúvanie Slovenska cudzím záujmom; decentralizácia a regionalizácia je chápaná ako zrada národných záujmov a celková demokratizácia ústavy vrátane akceptovania prvkov vyššej úrovne ochrany ľudských práv ako podľahnutie maďarizačným tendenciám. Opozícia si zjavne neuvedomila, že takýmto prístupom dáva vizitku o sebe, no zdá sa, že ich to ani veľmi nezaujímalo. Rozprava o ústave je v každej krajine výsostne dôstojná vec, pri ktorej politická elita poskytuje obraz o svojich schopnostiach formulovať vízie budúcnosti, či schopnosť reagovať na skutočné a zásadné problémy tej-ktorej krajiny. Je to súčasne aj obraz o civilizovanosti a politickej kultúre danej politickej elity. Prostým kľamstvom a priehladným zavádzaním by vo vyspelých demokraciách nikto neuspel.

Druhým momentom, o ktorom by sme mali hovoriť v danom kontexte, je *system hodnôt*. Domnievam sa, že počas diskusie o ústave vytriezvel každý, kto sa domnieval, že v niektorých opozičných stranách dochádza k určitým pozitívnym zmenám. Pravda je však taká, že sa naďalej pohybujú po nútených dráhach a zhruba rok a pol pred budúcimi parlamentnými voľbami otvorene hlásajú zjavne nekompatibilné izolacionistické názory. V tejto súvislosti sa občas objaví napríklad aj výzva pána prezidenta na zjednotenie a vyššiu kooperáciu na politickej scéne. Žiaľ, bude to nereálne až dotedy, kým základný systém hodnôt – na ktorom sa realizuje bežná politika – bude antagonisticky nekompatibilný. V súčasnosti sa nedá ísť aj doprava, aj doľava, nemôže mať súčasne pravdu aj bývalý šéf tajnej služby, aj vyšetrovateľ, ktorý ho obviňuje z porušenia zákona. Európska únia a NATO stoja na určitých princípoch, a keby od nich upustili, znamenalo by to ich zánik. Z tohto faktu vyplýva aj to, že každý súčasný či budúci člen týchto zoskupení musí akceptovať tie isté hodnoty. Ak sa tak nestane, systém sa stane nefunkčný a rozpadne sa. V prípade nových uchádzačov si musíme uvedomiť, že – ak teda nebudú schopní akceptovať rovnakú hierarchiu hodnôt – strácajú šancu, aby sa začlenili do daného systému.

Ak ste mali dojem, že hovoriac o zahraničnej politike a zahraničnopolitickej orientácii Slovenska som sa nemal zmieňovať o antagonistických rozdieloch v hodnotách slovenskej politiky, tu je moja odpoveď: v dobe globalizácie, v dobe zvýšenej politickej, ekonomickej a finančnej spolupráce nie je možné predpokladať, že vnútorná

politika štátu sa nebude odzrkadľovať na zahraničnej politike, a naopak. Terajšie medzinárodné procesy sú oveľa hlbšie a komplexnejšie, ako boli pred päťdesiatimi rokmi, a veľmi silne spolu súvisia.

V rámci našej tematiky by sme sa ešte mohli pokúsiť odpovedať na jednu otázku. V politickom súboji o novelu ústavy – teda v politickom súboji o budúcu tvár krajiny – často odzneli aj osobné invectívy, ale aby som bol presný: iba zo strany opozície. Je samozrejmé, že nikto nie je rád, keď musí čeliť takýmto útokom. Vystane však otázka, či sa dá tomu predísť. Či sa dá ušetriť to množstvo vnútornej energie, aj duševnej sily, ktorú sú ľudia – ktorí doslova tlačia spoločnosť dopredu – nútení obetovať; alebo v prípade zjavných urážok sú nútení znášať. Politici, verejní činitelia na rôznych úrovniach, ale aj novinári, umelci, učitelia, kňazi, teda mnohí, ktorí sa angažujú v prospech určitého pozitívneho procesu. História poskytuje obraz aj o osobnej zodpovednosti v daných procesoch, zdôrazňuje úlohu osobností. Šliapať do kopca nie je vec jednoduchá – a na Slovensku akoby sme si až priveľmi zvykli na to, že zásadné veci môžeme dostať zadarmo. Nie je to tak – ani u nás, ani inde. Bez osobnej angažovanosti, bez aktívnej účasti v týchto civilizačných súbojoch sa veci ťažko pohnú dopredu. V diktatúre je možné čakať ľahké riešenia zhora, demokraciu je potrebné budovať dennodenne.

Panoráma, ktorú som sa tu snažil načrtnúť, by nebola úplná, keby som záverom nedodal, že všetko, čo som povedal, som predniesol ako volený zástupca maďarskej komunity v SR, ktorá podľa svedectva výsledkov prieskumov verejnej mienky je najsilnejším podporovateľom členstva Slovenska v EÚ a NATO; aj ako člen politickej strany, ktorá vopred jasne deklarovala svoje stanovisko pred prijatím novely Ústavy SR a potom ako jediná poslanecká frakcia podporila túto novelu stopercentnou podporou hlasov svojich poslancov. Som totiž presvedčený, že korektnosť a jasná čitateľnosť politických subjektov bude v budúcnosti garanciou tak politickej stability v SR, ako aj eurokompatibility našej politickej scény.

Vystúpenie ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Eduarda Kukana

Dovoľte mi začať svoje vystúpenie krátkym zhrnutím najdôležitejších výsledkov slovenskej zahraničnej politiky. S radosťou môžem konštatovať, že Slovenská republika v roku 2000 pokračovala v nastúpenom kurze upevňovania politickej stability a vo vzťahu k zahraničným partnerom vystupovala ako čitateľný a dôveryhodný partner. Vláda prijímala opatrenia na realizáciu strategických priorít zahraničnej politiky – dosiahnutie skorého členstva v Európskej únii, NATO a OECD. Politické a ekonomické kroky slovenskej vlády boli v zahraničí prijímané ako presvedčivé konanie dokazujúce záujem SR plne sa integrovať medzi najvyspelejšie krajiny sveta.

Toto stručné, tak trochu všeobecné hodnotenie nám poskytuje základný obraz slovenskej zahraničnej politiky, od ktorého sa bude ďalej odvíjať detailnejší pohľad na jeho jednotlivé úspechy, ale i problémy.

Začnem netradične *Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj*. Výsadu byť vo výpočte a vyhodnocovaní strategických priorít zahraničnej politiky uvedený na prvom mieste mali obyčajne európska integrácia a naše snaženie sa o vstup do NATO. Cítim však potrebu podčiarknuť skutočnosť, že v roku 2000 sa nám podarilo splniť prvý z trojice strategických cieľov, ktorým bol vstup do OECD. Vzhľadom na to, že naplnenie ostatných dvoch cieľov prekračuje horizont roku 2002, je možné náš vstup do tejto organizácie považovať za udalosť celého funkčného obdobia súčasnej vládnej zostavy. Z hľadiska úplného a definitívneho naplnenia cieľa je to bezpochyby tak.

Všetci máme v čerstvej pamäti napätie, ktoré pri schvaľovaní nášho členstva v OECD vzniklo. Prijímací proces SR vyvolal opätovné otvorenie problému rôznych pohľadov na otázku audiovízie, kde sa stanoviská Spojených štátov a Európskej únie dlhodobo líšia. Dostali sme sa do zložitej situácie, ktorá si vyžadovala intenzívne vyjednávanie s oboma táborami a hľadanie východiska. Diplomatická ofenzíva v zahraničí i úsilie najvyšších ústavných činiteľov doma však nakoniec priniesla vytúžený výsledok – získanie členstva. Na občasnú šumy v koordinácii aktivít spôsobené hektickou atmosférou dnes už nemyslíme, aj keď úplne nezabúdame.

V každom prípade je celý proces pre nás obrovskou skúsenosťou.

Činnosť MZV SR v roku 2000 v oblasti integrácie do *Európskej únie* súvisela najmä s otvorením prístupových rokovaní so Slovenskou republikou a zameriavala sa na ďalšie zintenzívnenie dialógu s Európskou komisiou i členskými štátmi Únie, ako aj na aktivity v rámci orgánov ustanovených na základe Európskej dohody o pridružení. Otvorenie Prístupovej konferencie so SR predstavuje kvalitatívny posun a začiatok novej éry vo vzájomných vzťahoch EÚ a SR.

Počas roku 2000 EÚ otvorila so SR rokovania celkovo v 16 kapitolách, z čoho v 10 boli rokovania predbežne uzavreté. Spolu s Maltou tak SR získala vedúce postavenie v skupine krajín, ktoré začali rokovania začiatkom roka 2000, a zároveň sa počtom uzatvorených kapitol významne priblížila ku krajinám rokujúcim od roku 1998. Z pohľadu SR došlo k naplneniu očakávaní z hľadiska počtu uzatvorených kapitol, ako aj celkovej dynamiky negociačného procesu a reálneho uplatňovania princípov diferenciacie a „catch up“. Dosiahnutý pokrok jednoznačne potvrdil negociačný potenciál SR.

Spokojnosť môžeme vyjadriť aj so znením poslednej Pravidelnej správy Európskej komisie o pokroku dosiahnutom SR v príprave na vstup do EÚ. Správa konštatuje, že Slovensko plní politické kritériá pre členstvo v Únii. Ekonomika SR je hodnotená po prvýkrát ako fungujúca trhovú ekonomiku, ktorá by mala byť schopná vyrovnáť sa v strednodobom horizonte s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci EÚ. Poukazuje, samozrejme, aj na rezervy v niektorých oblastiach, z ktorých ako príklad spomeniem poľnohospodárstvo, regionálnu politiku a životné prostredie, avšak celkové pozitívne vyznenie hodnotenia to zásadne neovplyvnilo.

Pri výpočte významných udalostí, zviazaných s procesom európskej integrácie, je potrebné spomenúť ešte zasadnutie Asociačnej rady EÚ – SR, ktorá je najvyšším orgánom asociácie SR s EÚ a dohliada nad vykonávaním Európskej dohody. Táto v oblasti politických kritérií venovala osobitnú pozornosť problematike rómskej menšiny. SR ocenila pomoc zo strany EÚ v tejto oblasti a zároveň v súvislosti s migráciou Rómov do niektorých jej členských štátov podčiarkla potrebu harmonizácie azylovej politiky v EÚ.

Základná priorita SR pre napredovanie v negociačnom procese vychádza zo strategického záujmu SR vstúpiť do EÚ spoločne s krajinami visegrádskej skupiny. Odovzdaním negociačných pozícií vo všetkých 29 kapitolách si SR vytvorila predpoklady pre čo najskoršie otvorenie rokovaní vo všetkých oblastiach *acquis*.

Konkrétne rozpracovanie postupu SR v rokovaníach EÚ-SR sa bude odvíjať od záverov a odporúčaní EK v dokumente „Stratégia rozširovania“, záverov summitu v Nice a pracovných programov švédskeho a belgického predsedníctva.

Prioritnou snahou SR v prvom polroku 2001 je otvoriť rokovania v maximálnom počte zostávajúcich kapitol a predbežne uzatvoriť väčšinu kapitol otvorených počas francúzskeho predsedníctva, ako aj výraznejšie posunúť rokovania v novootvorených kapitolách vrátane predbežného uzatvorenia niektorých z nich. Realizáciou tohto zámeru by sa posilnilo postavenie SR v rámci celého spektra kandidátov a prakticky by zaniklo delenie na tzv. luxemburskú a helsinskú skupinu kandidátov.

Z hľadiska potreby dosiahnutia našich cieľov sa bude venovať zvýšená pozornosť najmä na nadchádzajúce predsednícke krajiny Švédsko, Belgicko, Španielsko, ďalej susedné Rakúsko, rozhodujúce členské štáty Nemecko, Francúzsko a Veľkú Britániu, z orgánov a inštitúcií EÚ najmä na posilnenie relácie s Európskou komisiou.

Rok 2000, tak ako sa aj očakávalo, nebol obdobím politickej diskusie o rozširovaní Severoatlantickej aliancie. Členské štáty *NATO* zamerali svoju pozornosť na Akčný plán pre členstvo (MAP) a prípravu kandidátskych štátov. Žiaden členský štát Aliancie nespochybnil záväzok pokračovať v rozširovaní a ich rétorika v tomto zmysle naďalej vychádza zo záverov washingtonského summitu, na ktorom sa *NATO* zaviazalo uplatňovať politiku otvorených dverí.

Významným potvrdením integračných ambícií SR boli výsledky návštevy generálneho tajomníka *NATO* v SR v máji 2000, počas ktorej zdôraznil, že Aliancia oceňuje výsledky dosiahnuté SR v príprave na členstvo v *NATO* a potvrdil, že SR je vnímaná v *NATO* ako silný kandidát na členstvo.

Z pohľadu integračných ambícií SR má veľký význam schválenie Bezpečnostnej stratégie SR vládou SR. Ide o zásadný dokument v oblasti bezpečnosti štátu, ktorý má nadstranícky a dlhodobý charakter a nesporne prispeje k posilneniu integračného smerovania a kredibility SR.

V súvislosti s prípravou Ročného národného programu *PRENAME* na rok 2001 sa však ukázala nutnosť klásť v ďalších etapách dôraz na definovanie realistických cieľov, ktoré budeme v ďalšom období schopní plniť, pričom určujúcimi princípmi nášho úsilia musia byť kontinuita, kredibilita a konzistentnosť.

Rok 2001 bude obdobím, keď prebehne zásadná diskusia a sformujú sa názory členských štátov na rozširovanie Severoatlantickej aliancie. Z tejto skutočnosti vyplýva potreba prehĺbenia a zintenzívnenia spolupráce s významnými členskými krajinami *NATO*. Jej rozvoj bude absolútnou prioritou slovenskej diplomacie v roku 2001.

Bude potrebné pokračovať v konzultáciách a informovať *NATO* a jeho členské krajiny o krokoch v príprave SR na členstvo v Aliancii. Z pohľadu SR bude zvlášť dôležité vhodnou stratégiou udržať si podporu USA a V-4 pre naše ambície stať sa členom *NATO* a pokúsiť sa získať podporu ďalšej kľúčovej európskej krajiny Aliancie. SR plánuje zorganizovať 10.-12. mája 2001 v Bratislave konferenciu na vysokej úrovni, ktorej hlavným odkazom bude vízia politickej integrácie Európy v širšom zmysle, vzájomná solidarita a dôveryhodnosť samotnej Aliancie. Medzi pozvanými budú kľúčoví predstavitelia členských i kandidátskych krajín (na úrovni predsedov vlád), súčasní aj bývalí politici podporujúci rozširovanie Aliancie, ako aj ďalší prominentní hostia a žurnalisti.

Uvedené tri okruhy predstavujú základné piliere slovenskej zahraničnej politiky. Svojím významom sa k nim približuje *visegrádska spolupráca*, a to do značnej miery aj z dôvodu výraznej previazanosti s nimi. Vo vzťahu k Slovenskej republike naplnila dôležitý cieľ, ktorým bola podpora SR v jej integračných ambíciách. Aj vďaka podpore zo strany ČR, MR a PR sa nám darí znižovať náskok partnerov v zoskupení v európskom integračnom procese. Rovnako významná je aj podpora SR v jej úsilí o vstup do

Severoatlantickej aliancie. Dôvod je zrejmý: spoločný záujem o zavŕšenie riešenia zásadných bezpečnostných otázok krajín visegrádskej skupiny, ako aj širšieho regiónu.

Závery oficiálneho stretnutia premiérov V-4 v Prahe podnietili zintenzívnenie spolupráce v ďalších významných oblastiach, akými sú zvyšovanie občianskeho komfortu, zvýraznenie ekonomickej dimenzie kooperácie krajín V-4 a prehĺbenie súčinnosti najmä v otázkach vnútornej bezpečnosti, spravodlivosti a životného prostredia.

Dôležitým príspevkom k prehĺbeniu spolupráce krajín V-4 bolo založenie Medzinárodného visegrádskeho fondu ako zatiaľ jedinej inštitucionálnej formy visegrádskej spolupráce. Cieľom činnosti Fondu je finančná podpora spoločných projektov v oblasti kultúry, školstva, vedy, mládeže a cezhraničnej spolupráce. Fond, ktorého sídlom sa stala Bratislava, úspešne rozbehol svoju činnosť a poskytol prvé prostriedky na realizáciu vybraných projektov.

Silnú väzbu na strategické priority zahraničnej politiky SR majú, prirodzene, aj *bilaterálne vzťahy*. Osobitnú pozornosť venujeme predovšetkým rozvoju vzťahov s členskými krajinami NATO a EÚ a získaniu ich podpory pre náš vstup do týchto integračných zoskupení.

Vzťahy SR a *USA* možno charakterizovať ako najlepšie v doterajšej histórii. Stykové aktivity predstaviteľov SR na všetkých úrovniach boli okrem integračných priorít cielene zamerané na zvýšenie záujmu amerických investorov o SR. K rozvoju bilaterálnych vzťahov významne prispieva aj spolupráca na mimovládnej úrovni.

Osobitnú pozornosť venujeme rozvoju vzťahov s najväčšími členskými krajinami EÚ. V prípade *Nemecka* sa zdalo, že v procese rozširovania NATO nemieni zohrávať aktívnu politiku, avšak v poslednom období sme aj tu zaznamenali signály o zmene prístupu. V prípade *Francúzska* na celkovú úroveň našich vzťahov vplýva jeho citlivosť na otázky budovania systému spoločnej európskej obrany a bezpečnosti ako určitého prvku vytvárania rovnováhy vo vzťahu k NATO.

Vzhľadom na vymedzený časový priestor nemôžem venovať zmienku každej krajine a upriamim sa iba na najdôležitejšie momenty. Takým bol i podpis a ratifikácia Základnej zmluvy medzi SR a *Svätou stolicou*.

Vývoj vzťahov s *Rakúskom* mal napriek komplikovanému vnútropolitickému vývoju v tejto krajine naďalej pozitívnu tendenciu. Jedinú otázku, ktorá bola ešte aj začiatkom roku 2000 rakúskou stranou považovaná za problémovú – bezpečnosť JE – sa transparentným a komunikatívnym prístupom SR, ako aj rozhodnutím o ukončení prevádzky dvoch blokov JE Bohunice v r. 2006 a 2008, podarilo dostať do takej polohy, ktorá nezaťažuje vzájomné vzťahy. Latentne prítomnou otázkou vo vzájomných vzťahoch je problematika Benešových dekrétov.

V *slovensko-českej* relácii sa využila vhodná politická atmosféra na uzatvorenie citlivej otázky delenia majetku bývalej federácie vrátane navrátenia slovenského zlaťa, ako aj vyriešenie otvorených otázok z oblasti občianskoprávnej problematiky.

O *Poľsku* je možné povedať, že sa stalo jedným z najsilnejších advokátov SR, čo sa prejavilo najmä v súvislosti s procesom rozhodovania o vstupe SR do OECD a pri veľmi aktívnej podpore nášho budúceho členstva v NATO.

Vzťahy s *Maďarskom* sa rozvíjajú v nastúpenom trende rešpektovania osobitných záujmov oboch krajín a hľadania obojstranne prijateľných riešení v prípade citlivých otázok vzájomných vzťahov. Podobne ako v prípade už spomínaných krajín oceňujeme podporu našich integračných ambícií.

Základná línia *slovensko-ruských* vzťahov sa začína postupne dostávať do určitého stabilného, časom a zosúladovanými záujmami overeného rámca. Na rozvoj rusko-slovenských vzťahov mal v roku 2000 vplyv problém nákupu systému S 300, zavedenie vízovej povinnosti a otázky tranzitu ruských energetických surovín do Európy.

Aj dvojstranné vzťahy SR a *Ukrajiny* v roku 2000 boli poznačené rozhodnutím o zavedení vízovej povinnosti, na čo neskôr ukrajinská strana reagovala rozhodnutím o jednostrannom vypovedaní tzv. readmisnej dohody. Návšteva ukrajinského premiéra V. Juščenka na Slovensku v závere roku však potvrdila pozitívnu tendenciu v smerovaní našich tradične priateľských vzťahov.

Slovenská zahraničná politika zaznamenala významné úspechy aj v *západobalkánskom* regióne. Osobitnú zmienku si zaslúži príkladná spolupráca vládnych a mimovládnych štruktúr. Mimovládne organizácie sa výrazným spôsobom podieľali na vytváraní predpokladov pre demokratickú zmenu v JZR.

Predchádzajúci rok ukázal, že zmena vnímania SR, ku ktorej došlo po voľbách v roku 1998, nebola náhodná a že zmena politickej kultúry na Slovensku nemá iba sezónnu životnosť. Dokumentovať to môžeme na príklade *Rady Európy*. Vnútropolitický vývoj a domáce udalosti neboli predmetom takmer žiadnych oficiálnych komentárov, o politickej kritike ani nehovoriac. Neznamená to však, že sme sa stali nezaujímavou krajinou. Fyzikálnou terminológiou by sme mohli hovoriť o zmene náboja. Ten je dnes kladný.

Rovnako i v prípade *OBSE* uplynulý rok potvrdil, že SR nie je „objektom“ pozornosti ostatných účastníckych štátov, ale aktívnym prispievateľom k bezpečnosti a stabilite v stredoeurópskom regióne. Ako jediná z asociovaných krajín a ako jedna z dvoch nečlenských krajín EÚ sme participovali v pozorovateľskej misii EÚ na západnom Balkáne – ECMM.

V oblasti *odzbrojenia a kontroly zbrojenia* výrazný zahraničnopolitický ohlas zaznamenalo rozhodnutie Slovenska o úplnom zničení svojich zásob protipechotných mín a likvidácii raketového komplexu SS-23. Za významný úspech multilaterálnej diplomacie považujeme aj uskutočnenie plenárneho zasadnutia Wassenaarského usporiadania v Bratislave.

V *OSN* sa rok 2000 niesol v znamení Miléniového summitu hláv štátov a vlád. Slovenská delegácia prezentovala svoje stanoviská k otázkam reformy OSN, najmä jej Bezpečnostnej rady, systému financovania a mierových operácií. Naše postavenie v tejto organizácii okrem iného zvyrazňuje otvorenie Regionálneho styčného úradu pre kontrolu drog a prevenciu kriminality s pôsobnosťou pre krajiny V-4 a Slovinsko a Regionálneho úradu Populačného fondu OSN, v oboch prípadoch so sídlom v Bratislave.

Je toho ešte veľa, čo by na konferencii tohto druhu mohlo z mojej strany odznieť. Neboli spomenuté aktivity v rámci CEFTA, Stredoeurópska iniciatíva, rozvoj cez-

hraničnej spolupráce, zahraničná pomoc smerujúca na Slovensko, humanitárna pomoc poskytovaná Slovenskom, konzulárna problematika, zmluvnoprávna oblasť, činnosť Slovenských inštitútov, personálne aspekty zahraničnej politiky a mnohé ďalšie okruhy. Na margo toho by som rád uviedol, že materiál o plnení úloh zahraničnej politiky SR za rok 2000 a jej zameraní na rok 2001, ktorá sa v týchto dňoch dostáva na rokovanie vlády SR a neskôr sa dostane i na rokovanie Národnej rady SR, má 162 strán. Ešte šťastie, že ste mi vymedzili iba tých 25-30 minút, pretože inak by som Vám ju prečítal celú.

Bolo nutné sústrediť sa na priority zahraničnej politiky. S radosťou môžem konštatovať, že práve pri plnení strategických cieľov sa nám podarilo zaznamenať najväčšie úspechy. Som presvedčený o tom, že v nastúpenom trende sa nám bude dať pokračovať i naďalej.

Vystúpenie poslanca Petra Weissa, predsedu Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky

Som rád, že sa založila tradícia pravidelných stretnutí ústavných činiteľov, do kompetencie ktorých patrí bezprostredná účasť na tvorbe a uskutočňovaní zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Aj to je jeden z dôkazov, že sa nám darí plniť jedno z významných predsavzatí zakotvených vo volebných programoch koalíčných strán a v Programovom vyhlásení vlády SR – zlepšiť koordináciu zahraničnopolitických aktivít prezidenta SR, NR SR, vlády SR a ďalších ústredných orgánov štátnej správy pri rešpektovaní zásady zodpovednosti MZV za jej bezprostredný výkon. Rovnako potešiteľné je, že sa naplňa aj záväzok vytvárať efektívne mechanizmy pre zapojenie mimovládnych, vedeckých a akademických inštitúcií do procesu tvorby, ale aj realizácie zahraničnej politiky.

Potvrdením tohto trendu je aj reforma Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií, ktorá sa práve uskutočňuje. Domnievam sa, že tento trend by mal byť predmetom sústredenej pozornosti, lebo jeho posilnenie je predpokladom rozšírenia a skvalitnenia zázemia pre koncepcnú a dlhodobú zahraničnú politiku a pre vytváranie tak žiaducej väčšej miery konsenzu nielen v chápaní základných národnoštátnych záujmov, ale aj v používaní metód a prostriedkov na ich presadzovanie. Je totiž zrejmé, že širší konsenzus sa nám darí dosahovať viac v proklamovaní základných priorít zahraničnej politiky než v definovaní a potom aj v podpore konkrétnych politických krokov na ich realizáciu.

Konkrétnym prejavom tohto protirečenia bola len nedávno ukončená diskusia o novele Ústavy SR, ktorá ukázala až priepastné rozdiely nielen v chápaní podmienok naplnenia vládnych i opozičnými stranami deklarovaných zahraničnopolitických cieľov konkrétnymi vnútropolitickými rozhodnutiami, ale aj v chápaní potreby vhodne načasovať tieto rozhodnutia vzhľadom na predpokladaný priebeh rozhodovacích procesov v EÚ a NATO. Rozporuplná a konfrontačná diskusia, ktorá končila

obvinením tých, ktorí hlasovali za novelizáciu Ústavy SR, zo zrady slovenských národných záujmov a z kolaborácie s cudzími mocnosťami, znovu potvrdila polarizáciu slovenskej politickej scény v zásadných otázkach. Je to fakt, s ktorým musí zahraničná politika na jednej strane rátať, ale na druhej strane sa musí sebe vlastnými nástrojmi pokúšať otupovať jeho ostrosť. Že práve zahraničná politika môže byť ostrovčekom akejsi „pozitívnej deviácie“, ak mám použiť termín, ktorý slovenskí sociológovia začali používať v druhej polovici 80-tych rokov na označenie pokusov o prekonávanie negatívnych vývojových tendencií, o tom svedčí celý rad pozitívnych skúseností z obdobia od našej prvej hodnotiacej konferencie. NR SR dokázala 16. februára 2000 konsenzuálne prijať uznesenie k zameraniu a základným úlohám NR SR v príprave na rokovanie o vstupe SR do Európskej únie. Rovnako konsenzuálne sa prijalo vyhlásenie NR SR k vstupu do OECD, ktoré poskytlo našej diplomacii silnú politickú oporu pre zložité finálne rokovania, lebo jasne deklarovalo vôľu tak koaličných, ako aj opozičných strán pokračovať v reformnom úsilí. Za nedocenený pozitívny krok, ktorý bol prekrytý konfrontačne ladenou diskusiou k predloženému dokumentu, pokladám to, že sa v širokom dialógu nielen na úrovni profesionálnych pracovníkov diplomatickej služby, ale aj na základe diskusie medzi predstaviteľmi politických strán, ktorí sú zodpovední za zahraničnú politiku, podarilo pripraviť a dať do NR SR koncepcný materiál Stanovenie priorít zahraničnej politiky SR na roky 2000-2003. Hoci tento materiál NR SR iba vzala na vedomie a neschválila ho, už sám fakt, že jeho platnosť presahuje funkčné obdobie súčasnej vlády a parlamentu, je potrebné pokladať za mimoriadne pozitívny, lebo takýto prístup ku koncipovaniu zahraničnopolitických priorít nemá v histórii samostatnej SR precedens. Povzbudivé bolo aj jeho prerokovanie na zasadnutí ZV NR SR 2. septembra 2000, hoci neskoršia diskusia v NR SR bola poznačená už spomínanou polarizáciou názorov na niektoré otázky. Chcel by som pripomenúť, že konsenzus sa podarilo dosiahnuť aj pri prerokovaní Bezpečnostnej stratégie SR na spoločnom zasadnutí Zahraničného výboru, Výboru pre obranu a bezpečnosť a Výboru pre európsku integráciu NR SR, ktoré sa uskutočnilo v januári t. r. v Častej-Papierničke. Pozitívnym momentom, ktorý otvára možnosti pre rozširovanie politického konsenzu medzi koaličnými a opozičnými stranami, je aj založenie Parlamentnej skupiny pre rýchlu integráciu SR do NATO 21. septembra 2000, v ktorej sú predstavitelia všetkých koaličných strán i opozičného HZDS.

Tieto pozitívne signály je potrebné napriek všetkým problémom kultivovať a rozvíjať, lebo hlavným zahraničnopolitickým problémom Slovenska je stále jeho vnútropolitická stabilita. A to nie v tom zmysle, či pretrvá a funkčné obdobie dokončí konkrétna vláda SR, ale či aj po ďalších voľbách bez ohľadu na to, aké politické subjekty budú zostavovať vládu, sa zachová kontinuita nie iba proklamovaných zahraničnopolitických priorít, ale aj zásadných vnútorných reforiem, ktoré sú potrebné na naplnenie týchto priorít. Žiaľ, diskusia o novele Ústavy SR nevyslala v tomto smere do zahraničia pozitívny signál. SR ešte stále nie je vnímaná rovnako ako Maďarsko, Česko či Poľsko, kde sa koaličné a opozičné strany dokázali zjednotiť nielen na podpore vstupu do NATO a EÚ, ale aj spoločne podporiť konkrétne kroky vedúce k na-

plneniu týchto cieľov, takže dnes zahraničných partnerov nevzrušuje, či L. Kováč vystrieda V. Orbána, L. Miller J. Buzeka alebo C. Svoboda M. Zemana, lebo z konkrétnej dlhodober skúsenosti zo správania sa vo vnútornej politike inak tvrdo konkurujúcich si strán majú dostatočnú mieru istoty, že bez ohľadu na to, kto bude vládnuť, budú zachované nielen základné zahraničnopolitické ciele a priority, ale budú sa riešiť aj isté hodnoty, normy pozitívneho správania sa, metódy narábania s mocou a prístupy k uskutočňovaniu zásadných ekonomických reforiem.

To, že Slovensko zatiaľ takúto istotu nedáva, je jeho hlavným hendikepom pri naplňaní integračných ambícií.

Už spomínaná diskusia k novele Ústavy SR ukázala, že pokúšenie mobilizovať svojich voličov vytváraním obrazu nepriateľa, vyvolávaním pocitu ohrozenia štátnosti a územnej integrity SR je silnejšie ako pocit zodpovednosti za to, ako budú zahraniční partneri vnímať Slovenskú republiku. Podceňovanie významu zahraničnopolitických dopadov vnútropolitických rozhodnutí, udalostí a vyhlásení stále ostáva jedným z hlavných symptómov nezrelosti významnej časti slovenskej politickej elity. Podriaďovanie strategických záujmov štátu, jeho pevného a zároveň včasného zakotvenia v európskych a transatlantických hospodárskych a bezpečnostných štruktúrach, momentálnym taktickým cieľom vo vnútropolitickom zápase však nie je jediným a hlavným problémom pri dosahovaní širšieho konsenzu v oblasti zahraničnej politiky. Podstata absencie bazálneho, dlhodoberšieho konsenzu medzi koalíčnými a opozičnými stranami pri posudzovaní priorit zahraničnej politiky a metód, nástrojov a časových súvislostí ich dosahovania spočíva v rozdielnom chápaní stavu transformácie slovenskej spoločnosti, predpokladov a tempa modernizácie Slovenska, úloh budovania štátnosti. Aj spomínaná diskusia o novele Ústavy SR bola predovšetkým zásadným sporom o tom, ako ďalej budovať samostatnú slovenskú štátnosť, aká má byť moderná, perspektívna podoba regulovania spoločenských procesov, harmonizácie protirečivých záujmov v slovenskej spoločnosti, aké majú byť vzťahy SR so svetom v období globalizácie a posilňovanie integračných tendencií. Otváranie sa svetu verzus izolacionizmus, modernizácia verzus návraty k národnému romantizmu, posilnenie decentralizácie a samosprávnych prvkov v budovaní štátnosti verzus petrifikácia centralizmu a tendovanie k autoritárskym metódam uplatňovania výkonnej moci, akceptácia menšín ako normálnej súčasť nášho života verzus menšiny ako zdroj ohrozenia atď., to sú dilemy, pred ktorými stojí slovenská politika. Spor, ktorý mal jeden z vrcholov v uplynulých troch týždňoch, vyplýva z dramatickej a zložitej histórie Slovenska v dvadsiatom storočí, o ktorom popredný slovenský historik L. Lipták povedal, že bolo dlhšie ako sto rokov. Tento spor vyplýva aj z rôznej interpretácie politickej a sociálnej skúsenosti slovenských ľudí za bývalého režimu i v porevolučnom transformačnom období. Tento spor je aj sporom hodnotových rámcov, o ktoré sa opierajú jednotlivé politické strany. Ide o legitímny spor, ktorý sa jednoducho musí vybojovať, čo ako polarizuje slovenskú spoločnosť. Nie je možné ho vyriešiť sentimentálnym poukazovaním na legendu o troch Svätoplukových prútoch, lebo nie je zakódovaný iba v psychológii konkrétnych aktérov slovenskej politiky, ale, predo-

všetkým, aj v priam antagonických záujmových štruktúrach slovenskej spoločnosti a z nich vyplývajúcich politických tendencií.

Uvedomenie si hlbšej podstaty tohto sporu a presné definovanie zón konfliktu je základným predpokladom pre efektívne naplnenie racionálnej požiadavky práva prezidenta vypracovať dokument, ktorý sa pracovne nazýva štátnou doktrínou. Takýto dokument nemôže vzniknúť na základe lacných kompromisov, zľavovania z princípov. Nie je pravda, že Slovensko je bez vízie. Ponúkajú sa nám rôzne vízie. Nie je pravda, že tento spor možno vyriešiť tak, že tzv. opotrebovaní politici odídu a prídu tzv. nové tváre, ktoré sa v skutočnosti už osem rokov motajú na tých istých alebo len na trošku nižších poschodiach slovenskej politiky. Tento spor nie je výsledkom animozít medzi jednotlivými politikmi, ale animozity medzi politikmi sú dôsledkom metód, ktoré sa používali pri riešení tohto sporu. Ak niekto považuje hlasovanie predstaviteľov SMK za novelu ústavy za ohrozenie štátnosti a iný za upevnenie slovenskej štátnosti, tento spor nevyrieši to, že si protagonisti opačných názorov vypijú ono povestné mernô, podobne ako žiadny čo ako kvalitný nápoj, či už domáci alebo zahraničný, nevyrieši spor medzi ľuďmi, ktorí integráciu SR do EÚ pokladajú za najzákladnejší predpoklad prekonania ekonomického zaostávania SR a tými, ktorí v integrácii vidia ohrozenie svojej mocenskej svojvôle a definitívnu stratu šance presadzovať sa v hospodárskej súťaži pomocou štátneho protekcionizmu a privilegovaných úrokových mier.

Inak povedané, štátna doktrína musí byť postavená na aspoň minimálnej zhode v chápaní národnoštátnych záujmov, princípov narábania s mocou a usporiadania štátu, fungovania národného hospodárstva atď.

Zápas o novelu ústavy ukázal, že rozdiely v náhľadoch na tieto základné otázky sú zatiaľ príliš veľké. Je a bude umením politiky zmiernovať ich. Zahraničná politika môže byť tým poľom, kde sa dosiahne prvý a najväčší pokrok. Nie však za cenu akceptácie recidív takého politického správania sa, ktoré už raz sotilo Slovensko na pokraj medzinárodnej izolácie.

Nielen slovenská skúsenosť, ale aj skúsenosť našich visegrádskejších susedov učí, že významným a nezastupiteľným nástrojom socializácie politických elít, ktoré nesú zodpovednosť za napĺňanie záujmov štátu a jeho občanov, je ich neformálna komunikácia s európskymi politickými rodinami. Začleňovanie slovenských politických strán do európskych politických štruktúr je jednou z bazálnych podmienok zahraničnopolitického úspechu. ČR, MR a PR, na rozdiel od SR, uspeli v Madride i Luxemburgu aj preto, že všetky ich rozhodujúce politické strany, vládnuce i opozičné, mali dôveru a podporu politických strán pôsobiacich v členských krajinách EÚ a NATO, že sa nemuseli pri presadzovaní záujmov svojej krajiny obmedzovať iba na medzištátny styk. Túto skúsenosť potvrdil aj vývoj v SR po septembrových parlamentných voľbách v roku 1998. Zlom v napĺňaní integračných ambícií SR v roku 1999 sa uskutočnil aj vďaka tomu, že všetky koalíčné strany disponovali efektívnymi väzbami na vládnuce politické strany v krajinách EÚ a NATO. Nezakotvenosť súčasných opozičných strán v medzinárodných politických štruktúrach je a bude hendikepom nielen pre Slovensko, ale aj pre ne samotné. Táto pravda sa skôr alebo neskôr preukáže

a vyvráti silácke reči o pragmatizme a nepotrebnosti jasnej hodnotovej a politicko-ideologickej profilácie. Dlhodobý úspech pre krajinu môžu dosiahnuť iba politici, ktorí sa môžu spoliehať nielen na dôveru značnej časti spoluobčanov, ale aj na dôveru predstaviteľov významných politických strán a osobností v zahraničí. "Success story" Českej republiky a Maďarskej republiky, ktoré mnoho získali vďaka osobnému imidžu V. Havla a G. Horna, sú pozitívnym potvrdením negatívnej slovenskej skúsenosti v tej istej oblasti.

Vychádzajúc aj z týchto skúseností, pokladám za potrebné posilniť neformálnu koordináciu zahraničnopolitických aktivít parlamentných strán a výmenu informácií medzi nimi v záujme dosahovania zahraničnopolitických priorít. Kontakty toho druhu je možné pestovať nielen prostredníctvom medzinárodných sekretariátov jednotlivých strán, ale aj prostredníctvom poslancov. Rovnako žiaduce je, podľa mňa, posilniť aj priamu komunikáciu medzi expertmi, resp. predstaviteľmi politických strán, ktorí sú zodpovední za zahraničnú politiku. Ako ukázala aj moja osobná skúsenosť z prípravy niektorých dôležitých vyhlásení NR SR, takéto konzultácie sú mimoriadne užitočné a sú významným predpokladom pre dosahovanie politického konsenzu. Aj napriek poslednej negatívnej skúsenosti, ktorú priniesla diskusia o novele Ústavy SR, si myslím, že treba prekonávať predsudky a usilovať sa o politický dialóg v záujme naplnenia integračných ambícií. Okrem takých prirodzených štruktúr, ako sú výbory NR SR, treba komunikovať aj priamo medzi politickými stranami. Ak sa niekedy spomína myšlienka okrúhlych stolov, podľa môjho názoru najväčšiu šancu na úspech by mala práve v oblasti zahraničnej politiky.

V roku 2000 sa na pozadí vnútropolitických sporov a skôr neúspešných ako úspešných pokusov a vytvárania konsenzu v napĺňaní zahraničnopolitických priorít SR podarilo zaviesť kvalitatívnu zmenu v napĺňaní integračných ambícií SR. Túto zmenu predznačuje už rozdiel v znení motta dnešnej a minuloročnej bilančnej konferencie. Kým vlani sme v súvislosti s hodnotením roku 1999 hovorili o roku zásadného prelomu, dnes sa naše úvahy o slovenskej zahraničnej politike odvíjajú od menej dramatického konštatovania – postup na ceste integrácie. To, že chýba vlnajší demokratický, emocionálny náboj, je iba potvrdením pokroku, ktorý Slovensko dosiahlo v plnení úlohy dohnať manko, ktoré vďaka politickému zlyhaniu predchádzajúcej vládnej garnitúry vzniklo v integračných úsiliach SR oproti jej visegrádkym susedom. V tejto súvislosti by som ako predseda ZV NR SR chcel osobitne vyzdvihnúť dimenziu parlamentnej diplomacie, ktorá, podobne ako v roku 1999, aj v roku 2000 zohrala mimoriadne významnú úlohu v posilňovaní našich integračných šanci. Treba zdôrazniť, že o vstupe SR do EÚ a NATO budú v konečnom dôsledku rozhodovať parlamenty členských krajín týchto medzinárodných organizácií a už dnes si treba pestovaním kontaktov s najvýznamnejšími poslaneckými skupinami a vplyvnými poslancami vytvárať predpoklady pre kladný priebeh ratifikačného procesu. Preto pokladám za nedorozumenie kritiku, ktorá v časti médií zaznela kvôli údajnému prílišnému cestovaniu predsedu parlamentu a ďalších poslancov. O poslaneckej turistike nemôže byť ani reči. Naši poslanci cestujú menej ako ich kolegovia z krajín Visegrádskej štvorky,

a tým majú aj menej príležitostí lobovať za svoju krajinu. Skôr táto skutočnosť by mohla byť predmetom kritiky.

Priamymi nástrojmi na presadzovanie zahraničnopolitických cieľov SR sú stále delegácie NR SR v európskych parlamentných zhromaždeniach. Chcel by som oceňiť angažovanosť a úsilie poslancov NR SR v Spoločnom parlamentnom výbore EÚ a SR, v Parlamentnom zhromaždení NATO, v Parlamentnom zhromaždení OBSE, v Medziparlamentnej únii, v Parlamentnom zhromaždení Rady Európy, ale aj tú prácu, ktorú v prospech SR odviedli počas stretnutí s partnerskými výbormi parlamentov iných krajín. Verím, že táto práca prinesie ovocie v podobe bezproblémovej ratifikácie nášho skorého členstva v NATO a EÚ parlamentmi členských krajín týchto integračných zoskupení.

Vystúpenie poslanca Františka Šebeja, predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európsku integráciu

Peter Weiss povedal už podstatnú charakteristiku, ktorá odlišuje minuloročnú konferenciu, ktorá bola obsahovo poznačená poznaním, že išlo o prelom v slovenskej zahraničnej politike, od tejto konferencie, ktorá sa už s menším pátosom a s akousi triezvou dimenziou jednoducho venuje nášmu postupu v nastolenom smerovaní. Vidím čosi dramatické v tom, čo sa udialo v slovenskej zahraničnej politike v roku 2000, keď ho porovnáam s rokom 1999.

Rok 1999 svojím spôsobom nebol len rokom prelomu, ale bol čímisi, čo som vtedy nazval rokom, v ktorom sa slovenskej zahraničnej politike vrátila česť a Slovensku sa začala vracaf dôveryhodnosť. Vtedy Európska únia, členské štáty Európskej únie a rôzne ďalšie inštitúcie, ako napr. OECD, jednoducho zmenili svoj postoj k Slovensku na základe niečoho, čo sa dá nazvať priaznivá prognóza alebo prísľub. V tomto roku bola situácia iná a konečne sa premietla aj do prvého vážneho kroku, ktorý by som aj napriek tomu, že tento rok je pracovný, nazval prelomom. Je to naše prijatie do OECD. Samozrejme, prijatie do OECD je odrazom akceptovania vnútorných procesov v našom štáte. Okrem Petra Weissa aj mnohí ďalší moji predrečníci povedali, že zahraničná politika je napĺňaná zmyslom, ktorý vyplýva z toho, čo sa deje vo vnútri štátu. Nebolo to inak ani v prípade OECD, ale práve prijatie do OECD bolo prvým krokom, ktorým sa podarilo naplniť jeden z kľúčových integračných cieľov zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Musím povedať, že dramatickú úlohu, ktorú nie je možné dostatočne ani pochváliť, ani vyzdvihnúť, nezohral len vnútropolitický vývoj na Slovensku, ale v tomto konkrétnom prípade aj mimoriadne nasadenie a zručnosť tých, čo participovali na diplomatickej časti toho procesu. Nepochybne bez toho, čo robil v tejto veci samotný predseda vlády, čo robil minister zahraničných vecí, čo

robila ministerka financií, čo robil podpredseda vlády pre ekonomiku Ivan Mikloš, by k niečomu podobnému nebolo došlo, a nebolo by to možné ani bez skutočne mimoriadneho nasadenia a diplomatickej zručnosti pána Jursu, ktorý bol hlavným vyjednávateľom, ani bez mnohých aktivít ďalších ľudí. Azda je to po prvýkrát v histórii Slovenska, keď zharmonizované, skoncentrované úsilie naozaj kvalifikovaných ľudí malo takýto výrazný efekt, pretože to vôbec nebolo od počiatku jasné.

Okamih vstupu do OECD priniesol na Slovensko však aj ďalší nový prvok. Prvýkrát sa v slovenskom politickom živote, ktorý je komplikovaný sám osebe aj bez takýchto vonkajších podnetov, vyskytol diskurz, ktorý je súčasťou diskurzu v západnej Európe a ktorý sa nás zatiaľ netýkal. Prvýkrát sme k nemu museli zaujať stanovisko vo veľmi komplikovanej situácii. Vy, ktorí ste to sledovali, viete, že pred naším prijatím do OECD sa na Slovensku po prvýkrát zrazili dve normy. Konkrétne norma platná pre predstavy o fungovaní ekonomiky a trhu v OECD s normou, ktorú prijala ako svoju vnútornú normu Európska únia. Konkrétne išlo o audiovizuálnu politiku. Slovensko sa zrazu nachádzalo v situácii, že musí naplniť jednu i druhú. Nakoniec sa to podarilo, ale s úsmevom poznamenávam, že len vďaka tolerancii OECD, pretože norma, ktorú prijala EÚ a ktorá nám po prijatí zákona o audiovizii našim parlamentom umožnila uzavrieť kapitolu o audiovizii v rokovaniach s EÚ, je zjavne v rozpore s normami OECD. Slovensko tak vlastne vchoplo rovnými nohami do čohosi, čoho, dúfam, neskôr bude súčasťou, aj s diskusiami, ktoré sa stanú našimi vnútropolitickými diskusiami. Spomínam tento okamih len preto, aby som ilustroval, čo všetko sa v minulom roku odohralo. Slovensko nielenže sa stalo súčasťou OECD, nielenže sa mu podarilo otvoriť 16 kapitol a uzavrieť 10 kapitol v negociáciách s EÚ, Slovensko už systémovo prijalo prvky politického diskurzu, ktorý je typický pre západnú Európu a celý západný svet. Domnievam sa, že sa slovenská spoločnosť a slovenská politická scéna, slovenská vláda, nech už bude akákoľvek, a slovenský parlament budú stretávať s týmto druhom dilemy stále častejšie. Považujem to za veľmi užitočné, pretože je to zároveň prvok, ktorý prinesie dozrievanie politických elít na Slovensku. Je to prvok, ktorý postaví slovenské politické elity, slovenské politické strany pred iné otázky, než pred akými stáli doposiaľ: demokracia alebo sloboda, reforma alebo (ne)reforma. Zrazu sa ocitnú pred otázkami, ktoré nemajú kuchársky návod na riešenie, pred otázkami, ktoré bude potrebné riešiť pre každý politický subjekt z vnútornej, hodnotovej, ideologickej podstaty toho subjektu, a nebude to vojna, bude to legitímna politická diskusia o alternatívnych a legitímnych pohľadoch na to, ako má fungovať spoločnosť a ekonomika.

Dovoľte mi, aby som od udalostí minulého roku prešiel k parlamentnej dimenzii zahraničnej politiky. Z prehľadu zahraničnopolitických aktivít Výboru pre európsku integráciu NR SR jasne vyplýva dôležitosť parlamentnej dimenzie zahraničnej politiky. Peter Weiss povedal, že pri našich stykoch s parlamentármi iných krajín máme do činenia s ľuďmi, ktorí v konečnom dôsledku budú mať vo svojich rukách konečné rozhodnutie o tom, či nás tá alebo oná inštitúcia akceptuje ako členov, ktorí budú ratifikovať zmluvu s nami, či už to bude Washingtonská zmluva, ktorá zakladá Seve-

roatlantickú alianciu, alebo to bude zmluva s EÚ, ktorá bude základom nášho členstva v EÚ. Nejde však iba o lobovanie, v zozname našich stykov nachádzam aj prvky, ktoré prekračujú hranice lobovania a predstavujú hľadanie spoločného názoru na kľúčové otázky zahraničnej politiky. Rád by som vyzdvihol fakt, že od istej doby sa ustanovila tradícia spoločného stretávania sa výborov, najprv brannobezpečnostných a zahraničných, dnes už aj výborov pre európsku integráciu krajín V-4. Vždy sa stretáme v inej krajine s tým, že hľadáme text, ktorý by vyjadril naše spoločné požiadavky, spoločné záujmy, spoločné postoje, konkrétne vo veciach európskej integrácie, ako aj budúcnosti Severoatlantickej aliancie. Zatiaľ sa nám takýto text vždy podarilo nájsť. Proces hľadania spoločného postoja výborov pre zahraničie, brannobezpečnostných výborov a integračných výborov na parlamentnej úrovni predstavuje novú dimenziu. Stretli sme sa v uplynulom roku na Slovensku v Častej-Papierničke, následne sme sa v decembri stretli vo Varšave. Ďalšie stretnutie je naplánované na jar tohto roku, a spoločné texty, ku ktorým sme dospeli, sú už svojím rozsahom a mierou zhody zárodokom niečoho vyššieho, ako sa zatiaľ podarilo dosiahnuť na exekatívnej úrovni, pretože poslanci majú určitú slobodu, ktorá im umožňuje prijímať stanoviská a vyhlásenia, ktoré idú za rámec možností exekútyvy. Druhý rozmer parlamentnej diplomacie, resp. parlamentnej zahraničnej politiky, ktorý by som chcel zdôrazniť, je naša účasť v inštitucionálnych medziparlamentných zoskupeniach. Spomeniem Radu Európy, Parlamentné zhromaždenie NATO, Parlamentné zhromaždenie OBSE, Medziparlamentnú úniu, Spoločný parlamentný výbor Európskeho parlamentu a nášho parlamentu – v nich sa naša politika stáva súčasťou veľmi komplikovaného diania na európskej politickej scéne. Každý rok, ku koncu predsedníctva tejktovej krajiny, sa odohrá stretnutie výborov pre európske záležitosti členských krajín EÚ a výborov pre európsku integráciu kandidátskych krajín EÚ. Stretnutie, ktoré sa nazýva COSAC, má zaujímavé právomoci. Má právo nielen diskutovať o problémoch, ale priamo navrhovať určité opatrenia, ktorými sa musí zaoberať Európska komisia, nakoniec Európska rada, stretnutia ministrov a predsedov vlád. Konferencia COSAC začína samu seba chápať ako akúsi druhú komorou Európskeho parlamentu, pretože jeho legitimita vzniká iným spôsobom. EP je priamo volené teleso, kde je legitimita parlamentárov daná priamou voľbou, podľa určitého kľúča, v členských krajinách. COSAC je stretnutie parlamentárov, ktorých delegujú národné parlamenty. Myšlienku, že toto stretnutie by mohlo plniť úlohu druhej komory EP, som na tejto pôde počul už veľakrát. Stretnutie COSAC sa v určitých okamihoch začína takýmto spôsobom správať. Od istého okamihu, teda presnejšie od viedenského stretnutia konferencie COSAC ku koncu rakúskeho predsedníctva, môžu parlamentári z kandidátskych krajín na COSAC nielen hovoriť ku každej téme, ale môžu navrhovať aj uznesenia a rezolúcie, nemôžu, samozrejme, zatiaľ o nich hlasovať. Kandidátskym krajinám sa už podarilo vstúpiť do konečných textov, ktoré Európska komisia a EÚ nemôže obchádzať, musia sa im venovať.

Rád by som sa ešte na okamih zastavil pri jednej z inštitúcií tohto medziparlamentného života Európy. Je to Parlamentné zhromaždenie NATO. Parlamentné zhro-

maženie NATO, pred jeden a pol rokom ešte Severoatlantické zhromaždenie, je inštitúcia, v ktorej naozaj sedia ako reprezentanti svojich parlamentov presne tí parlamentári z členských krajín, ktorí spolurozhodujú o pozvaní, či nepozvaní, resp. ratifikácii nového člena v Aliancii. Toto je pôda, z ktorej vychádzajú podnety, ktoré sa až neskôr premietnu do konkrétneho konania exekutívnych orgánov jednotlivých štátov. Chcem povedať, že napríklad z podnetu amerických kongresmanov, ako aj z podnetu nemeckých poslancov Bundestagu Parlamentné zhromaždenie NATO už v roku 1996 prijalo rezolúciu, v ktorej vyzvalo summit NATO, ktorý mal byť v roku 1997, k pozvaniu konkrétnych krajín za nových členov NATO. Rozhodnutie pozvať krajiny padlo teda následne až po rezolúcii Parlamentného zhromaždenia NATO. Teraz je analogická situácia, len pre občerstvenie pamäti spomínam, že v tom čase sa Slovensko ešte nachádzalo vo štvorici štátov, ktoré Parlamentné zhromaždenie NATO vymenovalo. Slovensko sa vďaka činnosti predchádzajúcej vládnej koalície sebadiskvalifikovalo až následne. Teraz sa nachádzame v analogickej situácii. Parlamentné zhromaždenie NATO sa na svojom zaujímavom historickom stretnutí, v atmosfére budovy, ktorá sa nazýva Bundestag im Reichstag, teda v historickej budove Berlína, rozhodlo po prvýkrát od roku 1996 k jasnej reči v roku 2000. Najprv politický výbor prijal z podnetu senátora Williama Rotha rezolúciu po veľmi dramatickej diskusii, v ktorej veľmi zreteľne vyzýva Severoatlantickú radu, aby najneskôr do summitu roku 2002 pozvali za členov: Slovinsko, Slovensko a Litvu a ktorúkoľvek inú novú demokraciu, ktorá spĺňa kritériá tak, ako boli stanovené v štúdiu o rozširovaní NATO z roku 1995. Táto veľmi radikálna rezolúcia politického výboru potom neprešla v pôvodnej podobe na Valnom zhromaždení, teda na plenárnom zasadaní Parlamentného zhromaždenia NATO, ale prešla v akejsi rozriedenej podobe na žiadosť niektorých poslancov niektorých členských krajín, i na žiadosť Estóncov, Lotyšov a Bulharov, ktorí tam, samozrejme, chceli vidieť vymenované aj svoje krajiny, čo je celkom legitímna žiadosť. Z rezolúcie teda vypadli mená spomínaných troch krajín. Aby nevznikol precedens, že sú tu a priori tí, ktorí sú lepší, a tí, ktorí sú a priori znevýhodnení. Keď nad tým spätne uvažujem, myslím si, že je to v poriadku, nie je potrebné o pretekoch rozhodovať pred cieľovou páskou, na druhej strane si myslím, že je veľmi pozitívne, že Parlamentné zhromaždenie NATO prejavilo takú mieru radikálnosti. Čo nás teraz čaká? Parlamentné zhromaždenie NATO sa stretne 27. mája vo Vilniuse a následne v októbri v Ottawe. Z neho musí vyjsť impulz pre stretnutie ministrov, ktorí budú rozhodovať o tom, čo bude agendou summitu, ktorý sa pravdepodobne odohrá v novembri 2002 v Prahe. O agende sa rozhoduje teraz a samozrejme, že okrem toho, že krajina musí spĺňať podmienky Akčného plánu pre členstvo, teda MAP, je nevyhnutné, aby práve z tohto prostredia prišiel podnet na to, aby sa rozširovanie NATO stalo agendou summitu v roku 2002 a aby súčasťou toho rozširovania bolo aj Slovensko.

Na záver by som chcel povedať, že jedna vec sú verbálne prihlásenia sa k nejakému smerovaniu Slovenska a druhá vec je schopnosť pochopiť, čo pre vnútorný život krajiny znamená zahraničnopolitický cieľ krajiny a ochota tento cieľ naplňať. Debata o novele ústavy, ktorá tri týždne prebiehala v NR SR, bola veľmi deprimujúcim dô-

kazom toho, že napriek všetkým verbálnym prihláseniam sa k členstvu v EÚ i v NATO zo strany opozičných síl neexistuje žiadny dôvod domnievať sa, že je to ich skutočný cieľ, alebo ak je, že vôbec chápajú, čo to znamená. Prepáčte túto naozaj krutú poznámku, ale to je jediný záver, ku ktorému som mohol dospieť, pretože vzťah medzi jednotlivými prvkami novely ústavy a našimi snahami byť členmi EÚ a NATO je taký evidentný a nespochybniteľný, že som k inému záveru, čo sa týka zahraničnopolitických cieľov Slovenska, a teda oddanosti jednotlivých politických subjektov k týmto cieľom, nemohol dospieť. Peter Weiss má pravdu, keď hovorí o potrebe konsenzu, ale moja letora skeptika ma núti k tomu, aby som poznamenal, že konsenzus, ktorý nie je postavený na hodnotovom a vnútornom konsenze, je sotva niečo viac ako plochou verbálnou deklaráciou, je to konsenzus, ktorý je nepostačujúci.

Vystúpenie predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti László A. Nagya

Ľudské práva a práva národnostných menšín predstavujú v posledných desaťročiach dôležitú súčasť zahraničnej politiky každého štátu. Spomínam si na obdobie helsinského procesu zo sedemdesiatych rokov a na to, aký urputný boj viedli predstavitelia bývalých socialistických štátov, aby sa problematika ľudských práv nedostala pod drobnohľad medzinárodného spoločenstva. A naopak, predstavitelia disentu bývalého socialistického Československa robili všetko pre to, aby sa ľudské práva a práva národnostných menšín v Československu a v ostatných socialistických štátoch internacionalizovali, aby sa stali predmetom zahraničnej politiky.

V dnešnej Európe, aj vďaka helsinskému procesu, sa ľudské práva a práva národnostných menšín nepovažujú za vnútorný problém štátu. Základné dokumenty Rady Európy, mechanizmus prijímania štátov, ako aj následné monitorovacie a post-monitorovacie procesy a celý proces prijímania štátov do Európskej únie a NATO je otváranie knihy ľudskoprávnej a národnostnej politiky každého kandidátskeho štátu.

Vo vývoji ľudskoprávnej a národnostnej politiky štátu na Slovensku vo vzťahu k jeho zahraničnej politike od roku 1989 môžeme charakterizovať tri významné a od seba odlišné obdobia:

- 1989-1992 – zmena komunistického štátu na demokratický, právny štát, prispôbenie československého právneho poriadku k základným medzinárodným ľudskoprávnym dokumentom, prijatie Základnej listiny ľudských práv a slobôd.
- 1992-1998 – vznik Slovenskej republiky, hľadanie slovenskej cesty do Európy, ťažká úloha slovenskej zahraničnej politiky ako slúžky nedemokratickej vnútornej politiky štátu vo vzťahu k ľudským právam a právam národnostných menšín.
- 1998 – po súčasnosť. Intenzívny návrat slovenskej zahraničnej a vnútornej politiky medzi brehy európskej politiky. Vnútropolitický zápas o charakter Slovenska.

Namiesto toho, aby som viedol ďalekosiahle a podrobné teoretizovanie o charaktere súčasného obdobia vnútornej politiky v oblasti ľudských práv a práv národnostných menšín na Slovensku a jej dopade na našu zahraničnú politiku, v krátkosti vám porozprávam príbeh ňagovských a rokytovských Rómov, ktorí sa v Európe nestali známymi tým, že by sa chceli usídlit' vo Fínsku alebo v Holandsku, ale tým, že v roku 1998 im ňagovská a rokytovská obecná samospráva svojim všeobecne záväzným uznesením zakázala vstup do obce a usídlenie v nej. Rómske ľudskoprávne organizácie protestovali, ale až po voľbách a po zásahu podpredsedu vlády pre ľudské práva a národnosti, parlamentného výboru pre ľudské práva a národnosti a orgánov prokuratúry zrušili obce svoje uznesenia. Žiaľ, zrušenie týchto uznesení neznamenali pre našich Rómov prakticky nič, naďalej zostali visieť medzi nebom a zemou. Neostávalo im nič iné, ako utiahnuť sa do chatrčí niekde na brehu rieky Laborec. Naše samosprávne obce, aj keď ich obyvateľstvo predstavuje príslušníkov ďalšej národnostnej menšiny – Rusínov – zostali vo vzťahu k Rómom tiež stereotypné. Nepomohlo sprostredkovanie ani vlády, ani splnomocnenca, ani parlamentu, Rómov nikto nechcel. Až dohoda medzi okresným úradom v Medzilaborciach a vládou o vytvorení sociálnych bytov s finančnou pomocou štátu prináša riešenie. Byty sú pred kolaudáciou, avšak vynoril sa nový problém. Tlačová správa z 26. 2. 2001 uvádza, že vyše 2000 Medzilaborčanov sa podpísalo pod petíciu, ktorou vyjadrujú nesúhlas s rozhodnutím medzilaboreckej štátnej správy o presťahovaní piatich rómskych rodín, žijúcich už dva roky v chatrčiach na brehu Laborca, do mesta. „Nesúhlasíme s účelovým presťahovaním Rómov z obce ňagov a Rokytovec, preto vyzývame kompetentné orgány na systémové riešenie rómskej otázky,“ píše laborecké občianske združenie „Nová alternatíva“. Dnes ešte nevieme, na ktorú stranu sa postaví miestna štátna moc. Či podľahne tlaku „Novej alternatívy“, alebo zostane pri našej európskej alternatíve.

Z tohto krátkeho príbehu vidíme, že na Slovensku síce existuje právny rámec na eliminovanie diskriminačných rozhodnutí verejnej správy, existuje aj politická vôľa štátnych orgánov eliminovať takéto rozhodnutia, všetko je však zdĺhavé a komplikované. Neexistuje účinný a spoľahlivý mechanizmus na rýchle a promptné riešenie takýchto a podobných problémov. Preto sa nemôžeme čudovať, že tento, ako aj niekoľko desiatok až stoviek podobných problémov sa ocitá na medzinárodných ľudskoprávnych fórach v Štrasburgu alebo Haagu. Je to jeden z ďalších dôvodov na rýchle zavedenie verejného ochrancu ľudských práv na Slovensku.

Intenzívny návrat slovenskej vnútornej politiky medzi brehy európskej politiky znamená aj zmenu charakteru nazerania na vnútornú politiku zo strany zahraničnej politiky v duchu hesla, že najúčinnjšou zahraničnou politikou je transparentná, demokratická vnútorná politika štátu. Významné pokroky v oblasti dodržiavania ľudských práv a práv národnostných menšín sú najlepšou vizitkou SR na ceste do Európskej únie a do euroatlantických štruktúr.

V minulých dvoch rokoch bolo v duchu tejto stratégie vytvorených alebo revitalizovaných viacero inštitúcií. Vznikla funkcia podpredsedu vlády pre ľudské práva a národnosti, splnomocnenca vlády pre rómske otázky, splnomocnenca pre ochranu

osobných údajov. Podľa novej koncepcie funguje Rada vlády pre národnosti, znovu pracujú národnostné odbory na ministerstve školstva a na ministerstve kultúry. V parlamente vznikol Výbor pre ľudské práva a národnosti, Komisia pre práva Rómov. V slovenskom rozhlase naďalej fungujú národnostné vysielania, v Slovenskej televízii bolo revitalizované maďarské vysielanie. Nedostatkom týchto riešení je, že vznikli rozhodnutím právnej subnormy. To znamená, že boli vytvorené iba pre súčasné obdobie. Ich ďalšia existencia závisí od zámerov a vôle budúcej vlády.

Na druhej strane treba vyzdvihnúť ústavnú snahu o vytvorenie verejného ochrancu ľudských práv a snahu vlády zefektívniť činnosť Slovenského národného strediska pre ľudské práva. Ústavné zakotvenie ombudsmana sa zrodilo v urputnom boji medzi predstaviteľmi politickej opozície a koalície. Teraz je vhodné obdobie, aby vláda čo najskôr predložila návrh zákona o verejnom ochrancovi ľudských práv. Ak by vláda z akýchkoľvek dôvodov váhala, skupina poslancov je pripravená takýto návrh predložiť.

Čo sa týka zákona o používaní jazykov národnostných menšín, naďalej pretrvávajú implementačné problémy vo vzťahu k maďarskému, rómskemu, rusínskemu a ukrajinskému jazyku. Za najvýznamnejšie treba považovať problémy Maďarov a Rómov. Ratifikácia Charty regionálnych alebo menšinových jazykov bude znamenať významné rozšírenie rámca jazykových práv, a najmä jazykovej praxe. Za veľmi významné možno považovať aj dvojjazýčné vydanie sčítacích hárkov na sčítanie ľudu v SR v máji 2001.

Významný pokrok nastal v prístupe slovenskej vlády k riešeniu rómskej problematiky. Okrem prijatia a realizácie významných strategických materiálov vláda deklarovala svoju vôľu riešiť tieto problémy aj tým, že podpísala 12. Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru o ľudských právach, ďalej pripojenie sa k všeobecným záverom a k politickej deklarácii Európskej konferencie proti rasizmu (jednotliví ministri vlády majú analyzovať a vyhodnotiť možnosť uplatnenia dokumentov konferencie do 30. júna 2001).

Bol prijatý Akčný plán boja proti rasizmu, a do plánu predsedu vlády na rok 2001 je zahrnutý aj návrh na zriadenie strediska pre monitorovanie prejavov rasizmu a xenofóbie.

Aké sú ďalšie úlohy? Prvoradou úlohou je pokračovať v kurze Slovenskej republiky v nastúpenej ľudskoprávnej a národnostnej politike od roku 1998. V tomto zmysle bude potrebné vypracovať analýzu implementačných problémov jazykových práv národnostných menšín na Slovensku a prijať opatrenia najmä vo vzťahu k rómskej a maďarskej menšine. Ďalšou úlohou bude prijať zákonné normy na ustálenie tých národnostných inštitúcií na Slovensku, ktoré sa v posledných rokoch kreovali na základe podzákonných noriem. Čaká nás analýza úloh vyplývajúcich z podpísania a následného prijatia Charty regionálnych alebo menšinových jazykov. V ľudskoprávnej oblasti v krátkej budúcnosti prijmeme zákon o ombudsmanovi, o verejnom ochrancovi ľudských práv. Z hľadiska potierania diskriminácie na etnickom a rasovom základe sa vypracuje analýza nášho právneho systému a na základe tejto analý-

zy sa pripraví návrh antidiskriminačného zákona. Nebude to však žiadna prechádzka ružovým sadom. Svedčí o tom, okrem iného, aj nenávisťný tón mnohých predstaviteľov politickej opozície počas rokovania o novele Ústavy SR v parlamente.

Vo vzťahu k slovenskej zahraničnej politike chcem na záver podčiarknuť, že našou trvalou úlohou naďalej zostáva pokračovanie v európskom smerovaní našej vnútornej politiky.

Grigorij Mesežnikov

Hlavné trendy vnútropolitického vývoja Slovenska v roku 2000 ako faktor zahraničnej politiky SR

Vnútropolitické aspekty medzinárodného postavenia krajiny

K faktorom ovplyvňujúcim zahraničnú politiku štátu patrí okrem jeho geografickej polohy, ekonomického a obranného potenciálu, postavenia v systéme medzinárodných vzťahov a kvality diplomatickej služby aj charakter vnútropolitického vývoja. Od typu politického režimu, spôsobu fungovania mocenských inštitúcií, úrovne politickej stability, kvality legislatívy a aktuálnej konfigurácie politických síl závisí zahraničnopolitické smerovanie krajiny, jej vzťahy s inými krajinami, spolupráca so susednými štátmi, zapojenie sa do medzinárodných organizácií a zoskupení štátov, budovaných na základe spoločne vyznávaných hodnôt. O úzkej previazanosti vnútornej a zahraničnej politiky štátu svedčia krátke dejiny samostatnej Slovenskej republiky v 90. rokoch. Deklarovanou zahraničnopolitickou prioritou, ku ktorej sa hlásili všetky doterajšie slovenské vlády, bol vstup SR do európskych a transatlantických ekonomických a obranných zoskupení, ale aj do OECD. V rokoch 1994-1998 sa však napredovanie Slovenska v integračných procesoch výrazne zabrzdilo práve z vnútropolitických dôvodov. V dôsledku známych demokratických deficitov a ostrej vnútropolitckej konfrontácie, ktorá viedla k inštitucionálnej nestabilite, nebola Slovenská republika prijatá do NATO v prvej vlně rozširovania, nebola zaradená do prvej skupiny pridružených členov, s ktorými EÚ začala rokovania o vstupe. Rokovania s OECD o členstve v tomto zoskupení ekonomicky najvyspelejších štátov sveta dopadli pre bývalú vládnú reprezentáciu bez pozitívneho výsledku.

Grigorij Mesežnikov; prezident Inštitútu pre verejné otázky

Po voľbách 1998 vo vnútropolitickom vývoji SR došlo k zásadným zmenám. V priebehu pomerne krátkeho obdobia boli odstránené spomínané demokratické deficity, parlament prijal zákony, ktoré zvýšili stabilitu systému mocenských inštitúcií a zlepšili výkon ľudských práv. Stabilizácia a demokratizácia vnútropolitického vývoja sa pozitívne odrazila na medzinárodnom postavení krajiny, zlepšili sa najmä jej integračné pozície. Výsledky summitu EÚ v Helsinkách v decembri 1999, keď Slovenská republika bola oficiálne prizvaná na rokovania o vstupe do Únie, boli praktickým potvrdením nielen úspešnosti diplomatickej aktivity slovenskej vlády, ale aj dôvery rozhodujúceho európskeho integračného zoskupenia voči hlavnému smerovaniu vnútropolitického vývoja krajiny.

Priaznivým faktorom pokračovania prointegračnej politiky vlády SR bol v roku 2000 pretrvávajúci trend zvýšenej, resp. zvyšujúcej sa podpory verejnosti pre prioritné smery zahraničnopolitickej línie vlády. Pozitívnym javom bol aj zvýšený záujem verejnosti o zahraničnú politiku. Vo výskume Inštitútu pre verejné otázky (IVO) v marci 2000 44 % respondentov uviedlo, že pravidelne alebo skôr pravidelne sleduje zahraničnú politiku (v januári 1999 takých občanov bolo 38 %). Podľa výskumov IVO z augusta 2000 72 % občanov SR podporovalo vstup SR do EÚ (v júni 1999 to bolo 66 %) a 50 % podporovalo vstup SR do NATO (v júni 1999 35 %). V roku 2000 výskumy viacerých sociologických agentúr potvrdzovali prevažne kladné hodnotenie zahraničnej politiky vlády M. Dzurindu občanmi SR.

Význam stability vnútropolitického vývoja

Uplynulý rok 2000 bol pre vnútropolitický vývoj Slovenskej republiky obdobím celkovej stabilizácie trendov, ktoré určujú vývoj krajiny po parlamentných voľbách 1998. Nesporne pozitívny význam mali vcelku kooperatívne vzťahy medzi najvyššími ústavnými inštitúciami (prezident, parlament, vláda, Ústavný súd SR). Dodržiavanie princípov právneho štátu a demokratických „pravidiel hry“ dominantnými politickými silami vytváralo priaznivé prostredie pre pokračujúci proces demokratickej konsolidácie. Vláda, zložená z viacerých demokraticky orientovaných politických formácií, sa usilovala o uskutočnenie reformných krokov, vytvárajúcich vhodné podmienky pre približovanie sa krajiny k integračným zoskupeniam. Hmatateľným výsledkom týchto krokov na medzinárodnej scéne bol vstup SR do OECD v decembri 2000.

Z hľadiska celkovej stability vnútropolitického vývoja, a tým aj priaznivejších podmienok pre praktickú realizáciu stanovených priorít zahraničnej politiky SR boli v roku 2000 kľúčové:

- spôsob fungovania systému mocenských inštitúcií v štáte, uplatnenie jednotlivých ústavných inštitútov, proces tvorby a prijatia právnych noriem, súvisiacich s pôsobením jednotlivých zložiek politického systému;
- situácia vo vládnej koalícii, charakter vzťahov medzi jednotlivými vládnymi subjektmi, schopnosť vlády presadzovať dôležité reformné opatrenia, celková efektívnosť vládnej politiky;

- vzťahy medzi vládnu koalíciou a parlamentnou opozíciou, pripravenosť opozície prispievať k vývoju, ktorý by posilňoval celkové medzinárodné postavenie krajiny a jej pozície v integračných procesoch.

Stav a fungovanie inštitucionálneho systému

V roku 2000 systém parlamentnej demokracie pôsobil, ako aj v predchádzajúcom roku 1999, prakticky bezporuchovo. Dominantné politické sily, disponujúce väčšinou v zákonodarnom orgáne, nepodnikali nijaké kroky, ktoré by ohrozovali stabilitu ústavného systému a úzkostlivo dbali o zachovanie procedurálneho konsenzu, resp. sa usilovali o jeho dosiahnutie v prípade vzniku konfliktných situácií, ktoré sa následne riešili v súlade s existujúcim ústavnoprávnym rámcom. Parlament plnil kontrolnú funkciu voči systému výkonnej moci. Na rozdiel od vládnej koalície HZDS-ZRS-SNS v rokoch 1994-1998 vládna väčšina SDK-SDL-SMK-SOP nevytvárala v parlamente nijaké prekážky pre účasť opozičných poslancov na plnení jeho kontrolnej funkcie. Predstavitelia výkonnej moci plnili zákonné ustanovenia, týkajúce sa kontroly ich činnosti zákonodarným zborom, a nevytvárali obštrukcie voči požiadavkám parlamentných orgánov o poskytnutie informácií, ktoré súvisia s ich činnosťou. Parlament rešpektoval všetky nálezy Ústavného súdu SR, týkajúce sa rozhodnutí NR SR.

Parlament schválil významné právne normy, vytvárajúce priaznivejšie podmienky pre demokratizačné trendy. Išlo napríklad o zákon o slobodnom prístupe k informáciám, ktorého prípravu a schvaľovanie v parlamente sprevádzala podporná kampaň mimovládnych organizácií žiadajúcich uplatnenie zásady „čo nie je tajné, je verejné“. Národná rada SR schválila vládou navrhnutý zákon o sudcoch a prísediacich (tzv. sudcovský kódex), ktorý vytvára legislatívny základ pre reformu slovenského súdnictva. V roku 2000 bol pripravený návrh rozsiahlej novely ústavy, ktorú Národná rada schválila 23. februára 2001. Novela posilnila demokratický charakter štátu a vytvorila priaznivejšie podmienky pre proces prístupu SR do EÚ.

V roku 2000 boli pre Ústavný súd SR, ktorý plní úlohu ochrancu ústavnosti v krajine, vytvorené priaznivejšie podmienky vďaka kvalitnejšej príprave, prerokovaniu a schvaľovaniu právnych noriem v parlamente. Na rozdiel od volebného obdobia 1994-1998, keď vládna koalícia HZDS-ZRS-SNS presadzovala prijatie zákonov zabezpečujúcich väčšiu koncentráciu moci v jej rukách aj za cenu schvaľovania zákonov a noviel, ustanovenia ktorých boli v rozpore s Ústavou SR, čo konštatoval ÚS SR, v rokoch 1999-2000 vládna koalícia SDK-SDL-SMK-SOP úzkostlivo dbala o dodržiavanie princípov ústavnosti a právneho štátu. Na rozdiel od obdobia 1994-1998 nedochádzalo v období po voľbách k schvaľovaniu právnych noriem, ktoré by boli v rozpore s ústavou (s výnimkou novely exekučného poriadku z roku 1999, ktorú ÚS SR kvalifikoval ako neústavnú).

Dominantné politické sily: situácia vo vládnej koalícii

Celková stabilita vnútropolitického vývoja v značnej miere súvisela so stabilitou vládnej koalície a akcieschopnosťou vládneho kabinetu. Efektívnosť prijatia rozhodnutí vlády bola primeraná širokospektrálnemu zloženiu vládnej koalície. Táto koalícia sa vyznačovala komplikovanými vnútrokoaličnými vzťahmi s výraznými konkurenčnými a konfliktnými prvkami. V roku 2000 však konfliktnosť vzťahov medzi vládnymi stranami nedosiahla úroveň, ktorá by prevyšovala spoločný záujem pokračovať v koalícijnej spolupráci a v uskutočnení proreformnej, demokratizačnej a prointegračnej politiky. Spomínané konfliktné prvky súviseli tak s rozdielnymi programovými prioritami, vyplývajúcimi z rôznych ideovo-politických východísk koaličných strán, ako aj s faktormi personálneho charakteru. Dôveru medzi koaličnými partnermi znižovali kroky, ktoré neboli v súlade s predtým dosiahnutými politickými dohodami. Napriek snahám jednotlivých koaličných subjektov posilniť vlastný vplyv v koalícii (často na úkor partnerov), vzťahy vnútri koalície boli pomerne vyvážené, nedalo sa hovoriť o jednoznačnej dominancii ktoréhokoľvek subjektu. Širokospektrálny charakter vládnej koalície zvyšoval nároky na vnútrokoaličné vyjednávanie. Efektívnosť takéhoto vyjednávania sa názorne ukázala pri schvaľovaní viacerých právnych noriem v parlamente a pri realizácii niektorých významných krokov v exekutive.

V dôsledku programových rozdielov (najmä v sociálno-ekonomickej oblasti) a divergentných záujmov jednotlivých strán v niektorých otázkach, súvisiacich s vládnutím, boli vzťahy medzi koaličnými partnermi v roku 2000 poznačené značným napätím. Toto napätie vyústilo niekoľkokrát do otvorených konfliktov vnútri koalície, tie však nedosiahli intenzitu, ktorá by fatálne ohrozila jej existenciu.

Pri príprave a presadzovaní navrhovaných opatrení vo vláde medzi stranami vládnej koalície vznikali ad hoc súperiace aliancie:

- v otázkach sociálno-ekonomického charakteru – „ľavicový blok“ (SDL, SOP) verzus „pravcový blok“ (SDK, SMK);
- v otázkach uplatnenia menšinových práv – „slovenská“ časť vládnej koalície (SDK, SDL, SOP) verzus „maďarská“ časť (SMK);
- v otázkach vnútrokoaličnej spolupráce – „lojálna“ časť koalície, uprednostňujúca stabilitu vlády (SDK, SMK, SOP), verzus „vnútorná opozícia“, žiadajúca zmeny v zložení vlády vrátane jej rozsiahlej rekonštrukcie (SDL);

Napätie bolo charakteristické aj pre dvojstranné vzťahy medzi jednotlivými vládnymi subjektmi, pritom najčastejšie sa aktérom konfliktov vnútri vládnej koalície stávala SDL. Komplikujúcim faktorom pre činnosť vládneho kabinetu tak z hľadiska jeho vnútornej efektivity, ako aj z hľadiska podpory vládných návrhov v parlamente boli nevyjasnené vzťahy vnútri SDK.

Rozdielne postoje koaličných partnerov v niektorých závažných otázkach politického a sociálno-ekonomického charakteru sa odrážali na celkovom procese prijatia vládných rozhodnutí. Mnohé vládne rozhodnutia boli výsledkom dlhotrvajúcich vnútrokoaličných diskusií a kompromisov. Týkalo sa to opatrení, ktoré súviseli s ekono-

mickou politikou, reformou verejnej správy, novelizáciou ústavy, zmluvou SR so Svätou stolicou. Pri riešení vnútrokoaličných problémov, spojených s rozdielnymi, resp. rozpornými postojmi koaličných strán, pomerne efektívne pôsobila Koaličná rada. Jej efektivita bola vyššia pri hľadaní kompromisov v otázkach presadzovania konkrétnych praktických opatrení ako pri riešení otázok personálneho charakteru. Súviselo to zrejme s tým, že k formovaniu spoločného kompromisného stanoviska väčšmi prispievala odborná argumentácia pri prerokovaní otázok vecného charakteru ako argumenty súvisiace s presadzovaním personálnych priorít jednotlivých koaličných strán. Najväznejší krízový stav, ktorý nastal vo vzťahoch medzi koaličnými partnermi, nespôsobili rozdielne prístupy programového charakteru, ale reakcia jedného z koaličných partnerov na personálne zmeny, ktoré sa udiali vo vedení jedného z tzv. strategických podnikov (išlo o reakciu SDL na odvolanie generálneho riaditeľa Slovenských elektrární, ktorého na tento post nominovala táto strana), keď najprv časť poslaneckého klubu SDL na čele s jej predsedom a predsedom parlamentu J. Migašom hlasovaním podporila vyslovenie nedôvery premiérovi M. Dzurindovi a následne niekoľko týždňov trvala na rozsiahlej rekonštrukcii vlády.

Úroveň vnútrokoaličnej stability znižovali snahy určitých ekonomických skupín, rôznymi spôsobmi spojených so stranami vládnej koalície, presadzovať svoje záujmy prostredníctvom väzieb na predstaviteľov jednotlivých koaličných strán. Hoci na rozdiel od predchádzajúcej vlády, ktorá budovala klientelistický systém s použitím príslušného ideologického zdôvodnenia (nevyhnutnosť vytvoriť „domácu kapitálotvornú vrstvu“), nebola politika vlády M. Dzurindu programovo zameraná na budovanie klientelistického modelu prepojenia politickej a ekonomickej moci, ani pôsobenie vládnej koalície SDK-SDL-SMK-SOP nebolo úplne zbažené snáh využívať prvky klientelizmu na posilnenie pozícií jednotlivých koaličných partnerov. K uplatneniu takýchto prístupov o. i. prispieval model prideľovania funkcií vo vedení tzv. strategických podnikov na základe vnútrokoaličných politických dohôd (fakticky išlo o stranícke nominácie). Aj keď po konštituovaní vlády v roku 1998 nebolo možné nájsť vhodnejší a operatívnejší model prebratia zodpovednosti za vedenie spomínaných podnikov, systém straníckych nominácií sa ukázal byť príliš rizikový z hľadiska potenciálnej destabilizácie vnútrokoaličných vzťahov v prípade uskutočnenia akýchkoľvek personálnych zmien vo vedení prirodzených monopolov. Stranícke nominácie do vedúcich pozícií v strategických podnikoch zvyšovali riziko uprednostnenia určitých ekonomických skupín a subjektov s väzbami na politické strany, resp. na ich reprezentantov. Pomerne rýchlo sa ukázalo, že účinnosť systému straníckych nominácií z hľadiska vzájomnej kontroly koaličných partnerov je menej významná než jeho pôsobenie ako faktora, ktorý napomáha pretrvanie klientelistických metód. Treba však podotknúť, že napriek pretrvávaniu spomínaných praktík, poznačených snahou o využitie klientelistických väzieb stranami terajšej vládnej koalície, nepredstavovali reálnu hrozbu pre demokratický proces a nespôsobovali poruchy vo fungovaní systému demokratických inštitúcií. Súviselo to o. i. s oddanosťou strán vládnej koalície k hodnotám parlamentnej demokracie a princípom právneho štátu. Na rozdiel od ro-

kov 1994-1998 nedochádzalo v SR k obmedzovaniu slobodnej a demokratickej súťaže politických síl na základe praktického uplatnenia klientelistických väzieb a použitia autoritárskych praktík. Odlišujúcim prvkom v porovnaní s predchádzajúcim volebným obdobím bola zvýšená účinnosť neformálnej verejnej kontroly (vplyv médií, tlak verejnej mienky) a vyvodzovanie politickej zodpovednosti v prípade nevyvrátených (alebo nepresvedčivo vyvracovaných) podozrení.

Dôležitým faktorom stability vnútropolitického vývoja bol charakter vzťahov medzi vládou a aktérmi verejného života. Vláda M. Dzurindu prakticky ihneď po svojom skonštituovaní nadviazala dialóg so zástupcami národnostných menšín a etnických skupín, predstaviteľmi mimovládnych organizácií, odborármi, cirkevnými predstaviteľmi. Hoci vzťahy medzi vládou (vládnymi inštitúciami) a spomínanými aktérmi spoločenského vývoja boli v roku 2000 komplikované a zástupcovia menšín, MVO a odborov vyslovovali kritické výhrady voči rôznym aspektom činnosti vlády, v tomto období nedošlo k vážnejšiemu narušeniu dialógu, resp. nastolených partnerských vzťahov. Riziko vzniku prípadných konfliktov znižovala jednoznačná orientácia vlády na vyjednávanie, nie na konfrontáciu.

Faktorom, ktorý významne prispieval k pokračovaniu koalíčnej spolupráce SDK, SDL, SMK a SOP, bola nielen ich blízkosť v chápaní priorít vnútropolitického demokratického vývoja a prointegračnej zahraničnej politiky, ale aj snaha zabrániť návratu autoritárskych síl k moci. Niektorí predstavitelia vládnych strán dokonca prezentovali myšlienku o potrebe pokračovania spolupráce demokratických síl aj po budúcich parlamentných voľbách.

Charakter vzťahov medzi vládou koalíciou a opozíciou

Pre vzťah medzi vládou koalíciou a opozíciou bola v rokoch 2000 príznačná silná konfrontácia. Najsilnejšia opozičná sila (HZDS) sa snažila o zvrátenie vývoja, ktorý nastal po parlamentných voľbách 1998. HZDS, s cieľom získať pre toto úsilie širšiu podporu verejnosti, sa usilovalo zorganizovať masové protestné akcie (manifestácie a mítingy), účasť na týchto podujatiach však bola mimoriadne nízka. V roku 2000 HZDS zorganizovalo petičnú akciu za vypísanie referenda o predčasných voľbách. Napriek tomu, že v polčase vládnutia koalície SDK-SDL-SMK-SOP prejavovala značná časť občanov nespokojnosť so sociálno-ekonomickou situáciou v krajine, pokusy HZDS o vyvolanie občianskych nepokojov na vlnu tejto nespokojnosti zlyhali. O odmietavom vzťahu väčšiny občanov k možnosti návratu politických síl, ktoré v minulom volebnom období o. i. spôsobili integračné zlyhanie SR, svedčila mimoriadne nízka účasť občanov na referende o predčasných voľbách (do volebných miestností prišlo iba 20 % registrovaných voličov).

Po voľbách v roku 1998 HZDS, hlavná opozičná sila, vytrvalo odmietalo zúčastniť sa na vládou koalíciou opakovane ponúkanom konštituovaní parlamentných výborov (neskôr ho v tomto postoji podporila SNS). Ponuka vládnej koalície pritom

vychádzala z princípu primeranej účasti opozície na vedení parlamentných výborov, ktoré sa blížilo k princípu pomerného zastúpenia, resp. totožného s ním. Celkovo sa dá konštatovať, že v roku 2000 nedochádzalo k nijakým snahám o koncentráciu politickej moci dominantnými silami pomocou účelových právnych úprav, resp. administratívnych opatrení, a systém delby moci fungoval bezporuchovo.

Hodnotenie vnútropolitického vývoja SR zahraničím

Názorným ukazovateľom charakteru väzieb medzi vnútropolitickým vývojom krajiny, perspektívami jej zahraničnej politiky a aktuálnym medzinárodným postavením je hodnotenie hlavných trendov vnútorného vývoja integračnými zoskupeniami, o členstvo v ktorých sa krajina usiluje. V roku 2000 celkovo pretrvávalo pozitívne hodnotenie trendov vnútropolitického vývoja SR demokratickým zahraničím. Kladné hodnotenie pokroku, ktorý nastal na Slovensku po voľbách 1998, často sprevádzali predstavitelia EÚ a jednotlivých demokratických štátov otvoreným povzbudením slovenskej vlády do pokračovania reformných krokov.

Stredobodom pozornosti zástupcov EÚ bola hlavne otázka stability reformných trendov a celkového vnútropolitického vývoja. Prejavy nedostatočnej súdržnosti vnútri vládnej koalície, ktoré vyvrcholili krízou v apríli-máji 2000, a snahy opozície o zvrátenie vývoja iniciovaním predčasných volieb prostredníctvom petičnej akcie za vypísanie referenda vyvolávali u zástupcov EÚ určité pochybnosti ohľadne udržateľnosti reforiem. Podobné pochybnosti prvýkrát verejne vyjadril komisár EÚ G. Verheugen vo svojom vystúpení pred poslancami zahraničného výboru EP v Bruseli koncom februára 2000. Nasledujúce ohlasy zástupcov EÚ na aktuálny vývoj v SR svedčili o tom, že šance na úspešné pokračovanie pozitívnych trendov títo predstavitelia jednoznačne spájajú s udržaním terajšej vládnej koalície pri moci. V marci 2000 spolupredseda SPV EÚ-SR Hans-Peter Martin vyhlásil, že je dôležité, aby si Slovensko udržalo dosiahnutú úroveň politickej stability. Obavy EÚ podľa H.-P. Martina vyvolávajú predovšetkým úvahy o predčasných voľbách. Podľa spolupredsedu SPV je ťažko pochopiteľné, že v období, keď SR dosiahla výrazný pokrok, sa začína hovoriť o referende a o nových voľbách: „Volby by určite viedli k spomaleniu procesu integrácie, pokiaľ by neznamenali ešte väčšie problémy.“ Poslanec Európskeho parlamentu a spravodajca pre SR Jan Marinus Wiersma vyhlásil koncom marca 2000, že prípadné predčasné voľby v SR by zastavili reformný proces a výrazne by spomalili tempo rokovaní o vstupe do EÚ. Ak by sa na Slovensku dostali k moci strany predchádzajúcej vládnej koalície, EÚ by podľa J. M. Wiersmu reagovala veľmi kriticky: „S pánom Mečiarom máme veľmi zlé skúsenosti a nechceme, aby sa opakovali.“ Začiatkom apríla 2000 komisár EÚ G. Verheugen vyhlásil: „Súčasná slovenská vláda by mala spolu ostať čo najdlhšie, aby mohla realizovať to, čo si predsavzala.“ V ohlasoch predstaviteľov EÚ na vývoj v SR zosilnel dôraz na potrebu udržania politickej stability najmä po pokuse poslancov HZDS vysloviť v NR SR v apríli 2000 nedôveru predse-

dovi vlády M. Dzurindovi, keď tento pokus nečakane podporila skupina poslancov SDL. V júli 2000 spravodajca Európskeho parlamentu pre SR J. M. Wiersma pri prezentácii návrhu správy o plnení úloh v rámci prípravy Slovenska na vstup do EÚ uviedol, že politická stabilita v SR je stále najdôležitejším faktorom. Predčasné voľby by podľa J. M. Wiersmu mohli ohroziť pokračovanie ekonomických reforiem a prijímanie potrebných zákonov. Hodnotiaca správa EK v novembri 2000 konštatovala, že v úsilí o získanie členstva v EÚ urobilo Slovensko významné kroky, avšak na realizáciu ďalších nevyhnutných opatrení potrebuje udržať stabilnú vládu a prehĺbiť reformy. Pri prerokovaní návrhu hodnotiacej správy vyzval komisár G. Verheugen demokratické sily na Slovensku, aby si boli vždy vedomé toho, že najdôležitejšou vecou pre krajinu je politická stabilita a konsenzus demokratických síl v otázke zahraničnopolitických priorít. Po referende o predčasných voľbách v novembri 2000 G. Verheugen uviedol: „Chcel by som pochváliť občanov SR za veľmi múdre rozhodnutie spred niekoľkých dní, keď sa rozhodli nezúčastniť sa na referende vyvolanom Mečiarovou stranou.“ Podľa komisára EÚ je Slovensko „vynikajúcim príkladom toho, ako perspektíva európskej integrácie podporuje politické a hospodárske reformy“.

Vyhliadky prointegračnej zahraničnej politiky SR

Úspešnosť pri dosiahnutí základných cieľov zahraničnej politiky bude závisieť o. i. aj od schopnosti vlády riešiť problémy vnútropolitického charakteru, ktoré komplikujú integračné úsilia krajiny (napr. postavenie rómskej národnostnej menšiny; nedostatočné tempo schvaľovania a implementácie právnych noriem v rámci Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*; časový sklz pri presadzovaní reformných opatrení systémového charakteru).

Koncom roka 2000 mala Slovenská republika uzatvorených 10 negociačných kapitol v rámci prístupového procesu k EÚ, v roku 2001 sa očakáva otvorenie rokovaní v ďalších 16 kapitolách. Kľúčový význam pre integračné ambície Slovenska budú mať výsledky parlamentných volieb v roku 2002. Iba víťazstvo demokratických síl a pokračovanie pozitívnych trendov vo vývoji krajiny vytvoria podmienky pre úplnú integráciu SR do EÚ a NATO.

Vlasta Kunová

Efektivita procesu aproximácie práva Slovenskej republiky s právom ES/EÚ

Transformácia slovenského právneho poriadku znamená komplex právnych reforiem, ktoré sa viac-menej úspešne alebo menej úspešne uskutočňujú vo všetkých oblastiach práva. V tejto súvislosti možno hovoriť o:

- reforme a modernizácii Ústavy Slovenskej republiky;
- harmonizácii slovenského práva s právom Európskej únie;
- rekodifikácii občianskeho a trestného práva;
- reforme súdnictva.

Pokiaľ hodnotím reformu Ústavy Slovenskej republiky, môžem hneď v úvode konštatovať, že prijatie Ústavného zákona zo dňa 23. 2. 2001, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky, znamená prehĺbenie ústavnosti a zabezpečenie legitimity krokov pre integráciu Slovenskej republiky do európskych a medzinárodných štruktúr. V odbornej verejnosti sa veľa diskutovalo o tom, ako by mal byť konštruovaný ústavnoprávny základ vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, pretože Ústava Slovenskej republiky pred prijatím novely neobsahovala tzv. integračné články. Uvedené ústavnoprávne vákuum si uvedomila skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, ktorí dňa 14. júna 2000 predložili návrh novely Ústavy Slovenskej republiky, kde sa v dôvodovej správe k návrhu medziiným konštatuje: „...doterajšie skúsenosti z uplatňovania ústavy ukazujú, že v otázke dodržiavania jej medzinárodných záväzkov existujú viaceré slabé miesta.“ Aktuálnosť uvedenej témy rezonovala aj na medzinárodnej konferencii, ktorú organizoval Asser Inštitút v dňoch 20. a 23. septembra 2000 v Haagu. Odborníci z členských štátov strednej a východnej Európy a členských štátov Európskej únie diskutovali na tému rozširovania Európskej únie z aspektu ústavného práva. Vo svojom príspevku na uvedenej konferencii

som prejavila presvedčenie, že obsah integračných článkov novely Ústavy Slovenskej republiky bude vykazovať zhodné znaky s príslušnými európskymi štandardmi.

Podľa čl. 7 ods. 2 „Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takejto zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky...“ V čl. 7 ods. 5 sa konštatuje, že „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktoré nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi“.

V uvedených ustanoveniach čl. 7 ods. 2 a čl. 7 ods. 5 novely Ústavy Slovenskej republiky bol vytvorený právny základ pre:

- legitimitu prenosu časti práv Slovenskej republiky na Európske spoločenstvo a Európsku úniu;
- pôsobenie princípov práva Európskej únie v slovenskom právnom prostredí (direct effect a supranacionalita);
- prioritu časti medzinárodných zmlúv pred slovenskými zákonmi.

Novela Ústavy Slovenskej republiky teda vytvára ústavnoprávne predpoklady na vstup Slovenskej republiky do Európskej únie. Jej prijatie znamená pozitívny moment na začlenenie Slovenskej republiky medzi štáty s vyspelou právnou kultúrou. Obsahovú kvalitu ustanovení novely Ústavy Slovenskej republiky bude možné presnejšie overiť až v štádiu jej aplikácie v právnej praxi.

Okrem hodnotenia ústavnej reformy z hľadiska jej významu pre integráciu Slovenskej republiky do Európskej únie sa venujem vo svojom príspevku aj otázkam normotvorby a efektivity procesu aproximácie práva.

V II. volebnom období (na schôdzach od 3. novembra 1998 do 10. novembra 2000) bolo prijatých celkom 194 zákonov, z toho dva ústavné. Z uvedeného počtu prijatých zákonov bolo 151 prijatých na základe vládnych návrhov zákonov (77,8 %) a 43 na základe poslaneckých návrhov (22,1 %).

V Správe o stave ústavnosti v Slovenskej republike z hľadiska normotvorby vlády sa uvádza, že „početnosť nových a novelizovaných ustanovení zákonov často v občianskej verejnosti vyvoláva dojem, že zmeny platného práva sú dôsledkom nekvalitnej legislatívnej činnosti. Nie je to však tak, keďže zmeny, ku ktorým došlo a dochádza v našej spoločnosti, si nutne vyžadujú aj zmenu platného práva“.

Podľa podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre legislatívu Lubomíra Fogaša: „Množstvo právnych predpisov transformačnej povahy, ale aj pomer zákonov a odvodených právnych noriem, kladú mimoriadne nároky na prácu legislatívnych útvarov jednotlivých rezortov.“

Podpredseda vlády Slovenskej republiky L. Fogaš vo svojom úvodnom slove k Správe o stave ústavnosti vyzdvihuje atribút stability právneho poriadku, pričom zdôrazňuje skutočnosť, že „by sa mohlo stať, že iba povrchné a nedomyslené úpravy

jednotlivých právnych inštitútov v budúcnosti povedú k novým zmenám podmieneným účelovým rozhodovaním v oblasti legislatívy. Preto ďalšie reformy nemôžu byť založené iba na „izolovaných“ novelách, ku ktorým majú politické elity sklon. Aj preto bolo nutné uskutočňovať parciálne zmeny tak, aby sa nimi neoslabovali princípy demokratického štátu.“ (Bližšie pozri: Fogaš, L.: „Ústavnosť nášho právneho vývoja. In: Ústavnosť a politika 2000, č. 4, s. 16 a nasl.)

Na efektivitu aproximácie práva pôsobí okrem pomerne nestabilného právneho prostredia v Slovenskej republike aj nestabilita právnych úprav v Európskej únii. V súčasnosti bola prijatá ďalšia veľká novela Zmluvy o Európskej únii v Nice, ktorá ovplyvní aj oblasť tzv. sekundárneho práva Európskej únie. Ďalší negatívny moment, ktorý ovplyvní kvalitu a kvantitu prijatých právnych úprav, sa vykryštalizuje v určitom štádiu legislatívneho procesu. Úlohy vyplývajúce z Programového vyhlásenia vlády SR sú konkretizované v plánoch legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na jednotlivé roky, ktoré schvaľuje vláda SR uznesením. Podľa úloh zahrnutých do plánov legislatívnych úloh na jednotlivé roky sú návrhy zákonov formou vládnych návrhov predkladané Národnej rade Slovenskej republiky na ďalšie ústavné prerokovanie. Jednotlivé ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy, vychádzajúc z potreby upraviť spoločenské vzťahy v oblasti ich pôsobnosti, predkladajú návrhy zákonov aj nad rámec plánu legislatívnych úloh, ktoré sa taktiež po ich schválení vládou Slovenskej republiky predkladajú formou vládnych návrhov na ďalšie ústavné prerokovanie Národnej rade Slovenskej republiky. Pri úprave plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2000 sa 62 % týchto návrhov zahrnulo do plánu. Vláda zaujíma stanoviská aj k iniciatívnym návrhom poslancov NR SR na vydanie zákonov.

Na normotvorbu vlády Slovenskej republiky negatívne pôsobí aj skutočnosť, že dosiaľ nejestvuje celková koncepcia transformačného procesu v oblasti práva. Jediný systémový proces sa uskutočňuje v oblasti harmonizácie našej právnej úpravy s právom Európskej únie. Výber ďalších cudzích modelov v rôznych odvetviach práva sa uskutočňuje dosť živelne a nekoncepčne. Napriek tomu sa v závere citovaného príspevku L. Fogaša uvádza „že v Správe (o stave ústavnosti v Slovenskej republike pozn. autorky) uvedené údaje dovoľujú konštatovať, že stav ústavnosti v Slovenskej republike, najmä z hľadiska normotvorby vlády, je uspokojivý. Toto konštatovanie potvrdzuje aj skutočnosť, že v II. volebnom období nebol v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásený ani jeden nález Ústavného súdu Slovenskej republiky o nesúlade nariadenia vlády Slovenskej republiky s jej ústavou. Aj celkový počet nálezov o nesúlade zákonov alebo ich ustanovení s ústavou možno hodnotiť ako uspokojivý. Na Ústavný súd nebol predložený ani jeden návrh, ktorým by sa namietal nesúlad vládou schváleného textu zákona s ústavou.“

Nasledujúce závery môjho príspevku sa budú týkať významného prvku v procese normotvorby, ktorým je harmonizácia slovenského právneho poriadku s právom Európskej únie. Náčrt niektorých teoretických problémov, ktoré vplývajú na efektivnosť procesu aproximácie práva v Slovenskej republike, má nasledujúcu podobu:

Napriek intenzívnemu úsiliu pracovníkov, ktorí sa v Slovenskej republike zaoberajú aproximáciou práva, a za výdatnej technickej pomoci Európskej únie (poradenstvo v oblasti legislatívy, prekladanie právnych predpisov, pomoc pri materiálnom technickom vybavení ministerstiev a ostatných ústredných orgánov, tréningy a re-kvalifikácia štátnej administratívy) vznikajú pri realizácii cieľov aproximácie práva viaceré problémy, ktoré môžu negatívne ovplyvniť uvedený proces. Medzi tieto problémy patrí najmä:

- Skutočnosť, že niektoré sektory Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* (napr. voľný pohyb osôb, zamestnanosť a sociálne veci, vzdelávanie, odborná príprava a mládež) majú nadrezortný charakter, teda patria do kompetencie viacerých rezortov. Tento problém sa postupne rieši tak, že predmet aproximácie posudzujú rôzne orientovaní experti a výstupy uskutočňujú tímy odborníkov.
- Rozdiel medzi štruktúrou slovenského práva a štruktúrou práva Európskej únie.

Tematické vymedzenia okruhov jednotlivých slovenských právnych predpisov sa nestotožňujú s tematickými okruhmi smerníc Európskej únie, pričom uvedené právne akty EÚ je nutné zapracovať do viacerých legislatívnych návrhov často z rôznych odvetví štátnej správy.

Problém, ktorý vznikal v prípade detailne formulovaných smerníc ES/EÚ, sa rieši tak, že tieto smernice je nutné transponovať až na úrovni terciálnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Proces aproximácie súvisel aj s aplikáciou tzv. doložky zlučiteľnosti, ktorou sa vyjadrovala charakteristika a výpočet právnych noriem Európskej únie relevantný pre daný návrh zákona. Stupeň aproximácie návrhu zákona s príslušnou právnou normou Európskej únie sa v doložke zlučiteľnosti vyjadruje v troch stupňoch: a) úplná kompatibilita, b) čiastočná kompatibilita, c) návrh nie je kompatibilný.

V prvej fáze aproximácie práva v SR doložka zlučiteľnosti v zásade plnila svoj účel, a to nielen v legislatívnom procese, ale údaje o stupni kompatibility sa využívali aj v technickej výmene informácií s Európskou úniou. Ukázalo sa však, že doložka zlučiteľnosti návrhu zákona s právom Európskej únie poskytovala stručný prehľad o relevantnej právnej úprave danej problematiky predkladaného návrhu s právom Európskej únie, ale pokiaľ išlo o zákon s deklarovávaným čiastočným stupňom kompatibility, neobsahovala údaje o tom, aká skutočná miera aproximácie sa dosiahla, v čom sú rozdiely a rozpory oproti právnej úrovni Európskej únie, pričom doložka dávala len malý priestor na popis základných princípov právnej úpravy Európskej únie. Európska komisia a vláda Slovenskej republiky preto pristúpili k verifikácii kvantitatívnych údajov o počte opatrení I. a II. etapy Bielej knihy, ku ktorým v SR existuje prijatá legislatíva a stupeň kompatibility s týmito opatreniami pomocou tzv. tabuliek zhody (konkordančných tabuliek).

Určitým špecifickým problémom bolo aj skúmanie ekonomických dopadov aproximácie legislatívy na štátny rozpočet, ekonomiky ako celku na občanov a podnikateľské subjekty pôsobiace na trhu. Z tohto dôvodu podpredseda vláda pre legislatívu L. Fogaš inicioval prijatie úlohy, podľa ktorej predkladatelia návrhov právnych pred-

pisov sú povinní kvalifikovať aj celkové ekonomické dopady navrhovaných právnych predpisov na trhové prostredie. Úloha bola schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 68 v roku 1999.

Ďalší problém súvisí s prekladmi *acquis* do slovenského jazyka. Kandidátske krajiny musia preložiť právne texty, ktoré tvoria *acquis*, do svojho jazyka ešte pred ich vstupom do Európskej únie. *Acquis*, ktoré tvorí primárna a sekundárna záväzná legislatíva, predstavuje v súčasnosti približne 60 000 – 70 000 strán vo vestníku *Official Journal*. Pomoc pri realizácii tohto procesu sa kandidátskym krajinám poskytuje v rámci programu PHARE. SR podobne ako ďalšie kandidátske krajiny vytvorila centrálnu prekladateľskú koordinačnú jednotku. Doteraz sa preložilo približne 35 000 strán z vestníka *Official Journal*, z čoho viac ako 5000 bolo zrevidovaných. Slovensko sa s cieľom zjednotiť proces predkladania rozhodlo v oblasti normalizácie udeliť právnú platnosť textom preloženým do českého jazyka.

Druhú stránku uvedených aktivít tvorí kvalita prekladov. Nepodarilo sa celkom zjednotiť terminológiu v oblasti európskeho práva a z viacerých rezortov zaznela kritika na nie celkom dokonalé uskutočnenie prekladov. Zatiaľ sa nepodarilo kreovať odbornú terminologickú komisiu, ktorá by sa venovala otázkam stabilizácie terminológie z fondu *acquis*. Terminologická komisia vlády Slovenskej republiky, ktorú ustanovila bývalá podpredsedkyňa vlády pre legislatívu K. Tóthová, nikdy nezačala svoju činnosť. V súčasnosti sa ozývajú hlasy, aby v tejto oblasti právnici, filológovia a ďalší odborníci vytvorili inštitucionálnu bázu pre oblasť prekladov právnych textov do slovenského jazyka. V budúcnosti sa však črtá aj opačný proces, a to preklady slovenských právnych prameňov do cudzieho jazyka. Domnievam sa, že je v súčasnosti veľmi reálne uvažovať o anglickej verzii Zbierky zákonov.

Z hľadiska efektivity normotvorby s akcentom na oblasť aproximácie slovenského právneho poriadku k právu Európskej únie nemôžeme opomenúť Pravidelnú správu Európskej komisie o pokroku Slovenskej republiky v príprave na členstvo v Európskej únii, ktorá bola publikovaná 8. novembra 2000. Prvoradý význam pre naše hodnotiace stanovisko má tretia časť uvedenej Správy *Schopnosť prevziať záväzky členstva*, kde sa na jednej strane uvádzajú informácie o stave aktuálnej slovenskej legislatívy, na strane druhej sa hodnotia administratívne kapacity Slovenska implementovať rôzne aspekty *acquis*. Slovenskí politici prijali uvedenú Správu veľmi optimisticky aj napriek tomu, že z obsahu jej tretej časti vyplýva mierne rezervované stanovisko Európskej komisie. Celkové kladné hodnotenie sa strieda s čiastočnými výhradami, podľa ktorých by Slovenská republika mala zvýšiť svoje úsilie s cieľom plne zladíť našu legislatívu s *acquis*.

V závere uvedenej Správy sa konštatuje, že „prijatie zákona o štátnej službe a začatie implementácie stratégie administratívnej reformy verejnej správy (obe krátkodobé priority Partnerstva pre vstup 1999) meškajú“ (Pravidelná správa EK, s. 61).

V Správe sa ďalej uvádza, že Slovenská republika zaznamenala pokrok v harmonizácii legislatívy a *acquis*, a tým posilnila svoju schopnosť plniť povinnosti členskej krajiny EÚ. Pokrok však nebol rovnaký vo všetkých kapitolách. Podľa Pravidelnej

správy zaostáva oblasť práva obchodných spoločností, poľnohospodárstva, dopravy, regionálnej politiky, ako aj koordinácia štrukturálnych nástrojov, životné prostredie a finančná kontrola. Správa ďalej obsahuje tvrdenie, že pokrok je viditeľnejší vo vývoji legislatívy ako v posilňovaní inštitúcií zodpovedných za implementáciu a uplatňovanie legislatívy v praxi. V oblasti legislatívy vnútorného trhu sa podľa Správy malý pokrok dosiahol v oblasti slobodného pohybu osôb, keďže nebol zavedený všeobecný rámec na uznávanie zahraničných profesionálnych kvalifikácií. Európska komisia považuje za nevyhnutné harmonizovať slovenskú právnu úpravu s *acquis* v oblastiach migrácie, pohraničnej kontroly a boja proti kriminalite. Podľa Správy je stále potrebné vynakladať ďalšie úsilie o dokončenie legislatívneho rámca a zabezpečenie správnej implementácie *acquis* v oblasti cieľ.

Napriek výhradám, ktoré zazneli zo strany Európskej komisie voči plneniu niektorých úloh v oblasti formálnej a faktickej aproximácie, analýza prezentovaná v Pravidelnej správe by nemala znamenať kritiku, ale stimuláciu všetkých subjektov, ktoré sa zúčastňujú na procese aproximácie práva ešte k intenzívnejším aktivitám.

Podľa predloženého Legislatívneho plánu úloh pre rok 2001 je zrejماً snaha vlády vysporiadať sa so sklzom v predkladaní návrhov právnych noriem. V uvedenom Pláne sa hneď v úvode nachádzajú návrhy zákona o elektronickom podpise, návrh colného zákona, návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 132/1990 Zb. o advokácii, návrh zákona o bankách, návrh zákona o patentoch atď.

Za najefektívnejší nástroj zrýchlenia procesu aproximácie práva považujem prijatie novelizovaného čl. 120 Ústavy SR, podľa ktorého „Ak tak ustanoví zákon, vláda je oprávnená vydávať nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Slovenskou republikou na druhej strane a na vykonávanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2“. Akcelerácia procesu aproximácie práva je nevyhnutná z toho dôvodu, že v tejto oblasti by mala Slovenská republika splniť svoje záväzky už do konca roku 2002. Otázka o prevzatí celého platného práva EÚ bude zakotvená v Zmluve o prístupí Slovenskej republiky k Európskej únii.

Miroslav Kusý

Plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských a menšinových práv v roku 2000

Bilancovanie polčasu vládnutia

V roku 2000 prebiehalo aj bilancovanie polčasu existencie terajšej vládnej koalície vôbec a Dzurindovej vlády zvlášť. Aj tí, čo sa doteraz prezentovali ako jej permanentní kritici, pokiaľ nepatrili priamo k radikálnej politickej opozícii, nemohli nepriznať celý rad pozoruhodných úspechov tejto vlády, počnúc – pravdaže – zahraničnou politikou, ale pokračujúc už aj ekonomikou (prijatie Slovenska do OECD) či stabilizáciou právneho štátu, participačnou politikou (prijatím Maďarov do vládnej koalície), rehabilitáciou politickej kultúry, ba aj bojom so zločinnosťou – ako to napr. kvituje Milan Žitný v článku *Vnútro v polčase* (Domino-fórum 44/2000, s. 2). Isté nezanedbateľné úspechy tejto vlády priznávali dokonca aj niektorí umiernenější predstavitelia politickej opozície. V oboch prípadoch bolo však toto pozitívne konštatovanie vždy sprevádzané mnohovýznamným *ale...* A nasleduje spíška výhrad a sklamaní, ba aj invektív až hrubých urážok na cti.

Nejdem teraz vyratúvať a spočítavať všetky tieto plusy a mínusy. V danom kontexte však treba určite brať do úvahy aj podstatne sťažujú situáciu, v ktorej sa dnešná nová slovenská politika začala rodiť. Tu totiž nešlo o kontinuálny postupný vývoj vo všetkých oblastiach transformácie Slovenska od roku 1989, tak ako sme to mohli zhruba vidieť v susedných postkomunistických krajinách. My sme po voľbách v deťadesiatom ôsmom museli radikálne zvrátiť neblahý trend, ktorý začal deštrukciu

Československa v roku 1992 a následným vznikom, budovaním a zameraním Slovenskej republiky. Najvýstižnejším označením tohto trendu je slovo *mečiarizmus*.

Mečiarizmus predstavoval a naďalej predstavuje bytostný odklon od toho európskeho smerovania, ktorým sa národu a svetu ohlásila novembrová revolúcia 1989 tak v českej, ako aj v slovenskej časti spoločného štátu. Európa pre nás vtedy znamenala demokraciu ako opak totality, slobodu ako opak reglementácie, ekonomickú slobodu ako opak štátom riadenej ekonomiky, ľudskú dôstojnosť ako opak vynúteného poddanstva voči vrchnosti, ľudské práva ako opak absolutizovaných povinností socialistického človeka voči socialistickému štátu. Zaiste, nami vysnená Európa sa plne nezhodovala s európskou realitou a rozdiely medzi snom a skutočnosťou sme odhaľovali iba postupne. Napriek tomuto – niekedy až bolestnému – precitnutiu je však Európa pre nás stále cieľom, ktorého dosiahnutie stojí za tú námahu.

Mečiarizmus síce neobnovoval komunistický totalitarizmus, ale rovnako cudzie mu boli aj proeurópske ideály novembrovej revolúcie 1989. Politicky smeroval od totality k autoritatívnemu štátu, od uplatňovania vedúcej úlohy komunistickej strany k uplatňovaniu vedúcej úlohy HZDS, od triedne rozdelenej spoločnosti s nadvládou jednej triedy k národne rozdelenej spoločnosti s nadvládou jedného národa; medzinárodne od tzv. proletárskeho internacionalizmu k nacionalistickému izolacionizmu a xenofóbii voči najbližším susedom. Ekonomicky smeroval od štátom riadenej ekonomiky k ekonomike hospodárskych mafii, od zoštatnených podnikov k ich korupčnej, netransparentnej privatizácii, ústiacej do ich vytunelovania a rozkradnutia. V politickej kultúre od prísnej cenzúry každého zverejneného slova k absolútnej devalvácii jeho hodnoty, k demagógii, primitivizmu a lži ako pracovnej metóde mečiarizmu.

Po voľbách 1998 sme sa teda museli navracaf k pôvodným východiskám a ideálom novembra osemdesiat deväť. Tých sedem rokov mečiarizmu sa však nedalo jednoducho preskočiť či odsunúť nabok. Za tú dobu sa mečiarizmus legislatívne, inštitucionálne i spoločenským vedomím zakorenil do všetkých sfér sociálneho politického, hospodárskeho a kultúrneho života krajiny. Návrat k európskym novembrovým ideálom prebieha teda ako presekávanie cestičiek cez túto medzitým rozbužnenú džungľu mečiarizmu.

Polčas volebného obdobia Dzurindovej vlády bol preto naozaj dobrou príležitosťou na to, aby sme jej dosiahnuté výsledky či prehry skonfrontovali nielen s koalíčným vládnyim programom ako výsledkom konsenzu ad hoc v roku 1998, ale aj s pôvodnými európskymi ideálmi z novembra 1989.

Pravda, tu musíme brať do úvahy to, čo z nich zostalo, keď boli oprostené od našich vtedajších naivných romantických ilúzií, i to, do akej podoby sa tieto ideály vykryštalizovali dnes v Európe samotnej.

Na Miléniovom summite OSN v septembri roku 2000 generálny tajomník Kofi Annan zdôraznil, že sú to predovšetkým ľudské a menšinové práva, ktorých presadzovanie je najdôležitejšou a najnevyhnutnejšou úlohou OSN pre najbližšiu budúcnosť. Ochrana ohrozených jednotlivcov a skupín musí dosiahnuť takú úroveň, že hrubé porušovanie ľudských práv nezostane nepotrepané. Táto filozofia je vlastná aj

Rade Európy, ktorá práve v roku 2000 oslávila päťdesiate výročie Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Európska únia zas pripravila a v decembri roku 2000 prijala dokument svojej legalizácie v podobe modernej *Charty základných práv EÚ*. Na báze ľudských práv sú tak dnes postavené všetky medzinárodné vzťahy medzi jednotlivými štátmi, práve ony tvoria tmel európskej jednoty. Tieto Bills of Rights, listiny práv, predstavujú a naďalej budú predstavovať prah, cez ktorý sa do Európy vstupuje.

Dôraz na ľudské a menšinové práva podstatne ovplyvňuje aj samotnú povahu európskej bezpečnosti. Tradičné zameranie na štátnu a územnú bezpečnosť sa stále viac mení na koncepciu *ľudskej* bezpečnosti. V tomto pojme ide o prenesenie dôrazu predovšetkým na ľudské a menšinové práva ako faktory, ktoré sú pre bezpečnosť rozhodujúce. Tradične poňatá bezpečnosť štátu je potom iba čímsi, čo je odvodené od ľudskej bezpečnosti. Dá sa to stále výraznejšie sledovať od začiatku deväťdesiatych rokov, keď štáty a ich medzinárodné zväzky začali byť posudzované podľa toho, ako zabezpečujú ochranu ľudských a menšinových práv a keď stupeň tejto ochrany začal byť mierou bezpečnosti v jednotlivých svetových regiónoch. Preto je dnes už prakticky nemožné, aby sa štáty kryli nepreniknuteľnými bariérami svojich hraníc a svojej nenarušiteľnej suverenity pri porušovaní ľudských a menšinových práv.

Tento nový prístup k bezpečnosti sa omnoho viac sústreďuje na človeka, než to bolo kedykoľvek predtým. V dôsledku toho sa od počiatku deväťdesiatych rokov všetky najdôležitejšie inštitúcie medzinárodnej spolupráce začali venovať významu uzákonnenia ľudských a menšinových práv ako rozhodujúcej cesty k dosiahnutiu mieru a stability v ľudskom spoločenstve.

Rešpekt k ľudským právam, a to tak vo vzťahoch medzi štátom a občanom, ako aj v medziľudských vzťahoch vôbec, sa v súčasnosti stal skúšobným kameňom pri prijímaní štátov za členov demokratického a mierového medzinárodného spoločenstva štátov. Uznávanie týchto právnych princípov napomáha pri vytváraní spoločných názorov na hodnotu života a na odstraňovanie možností vojny trvalým posilňovaním vzájomnej závislosti medzi ľudskými bytosťami. Na európskej úrovni to boli Rada Európy a Európska únia, ktoré formalizovali prihlásenie sa k ľudskému poňatiu bezpečnosti ako podmienky (budúceho) členstva, a to prostredníctvom vlastnej ústavy, ako aj kodanských kritérií z roku 1993. Od štátov strednej a východnej Európy sa žiadalo, aby prijatím týchto princípov preukázali svoju znovunadobudnutú dospelosť.

Pravda, to ani zďaleka neznamená, že všetky štáty sa bezvýhradne stotožnili so stanoviskom, že rešpekt k ľudským a menšinovým právam bude dominantným princípom bezpečnosti v 21. storočí. Skúsenosť však ukazuje, že tlak medzinárodných noriem kodifikovaných ľudských a menšinových práv na jednotlivé štáty vedie k ich trvalému zavádzaniu a uplatňovaniu v domácej legislatíve. Na druhej strane však práve na domácej pôde vznikajú a sú formulované nové ľudské potreby, ktoré si často zaslúžia transformáciu do medzinárodných listín kodifikovaných ľudských a menšinových práv.

Práve teraz, na prelome storočí, Rada Európy úplne oprávnené upozorňuje na pokrok, dosiahnutý za posledné desaťročia pri prehlbovaní všeobecného rešpektu k ľud-

ským právam v Európe. Väčšinu štátov strednej a východnej Európy ich členstvo v Rade zaväzuje riadiť sa Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a podrobiť sa rozhodnutiam Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu. Dramaticky narastajúca agenda tohto súdu signalizuje nedostatky v ochrane a dodržiavaní ľudských práv v jednotlivých krajinách, ale aj skutočnosť, že ľudskoprávne sťažnosti, prichádzajúce na Európsky súd z krajín strednej a východnej Európy, prinášajú so sebou často aj novú interpretáciu jednotlivých článkov Dohovoru. Tak je to napríklad v otázkach chápania diskriminácie či rovnakých príležitostí na základe vzdelania a podobne.

Odpočet z polčasu vládnutia Dzurindovej garnitúry mal teda viacero dimenzií, zameraných do minulosti i do budúcnosti, dovnútra i navonok. Pri ich zvažovaní a komparácii však nesmieme zabúdať na hlavnú líniu, ktorá tejto vláde priniesla domáci i zahraničný rešpekt a ktorá ju preto najviac zaväzuje aj do budúcnosti. Boli a budú to ľudské a menšinové práva, dôraz na ich uplatňovanie a ochranu.

Európske priority v ochrane ľudských práv

Slovenská republika v súčasnosti spĺňa základný európsky štandard dodržiavania a ochrany ľudských práv v rovine práv občianskych a politických, čo dnes jednoznačne pozitívne kvitujú aj relevantné svetové inštitúcie a mimovládne organizácie, monitorujúce stav ľudských práv v jednotlivých krajinách sveta. Ak nám v tomto ohľade ešte stále pripomínajú nejaké naše slabiny, týka sa to predovšetkým Rómov (napríklad Amnesty International vo svojej Výročnej správe za rok 2000). Niežeby sme v tomto boli horší ako vyspelé európske demokracie. Čo je však podstatne horšie oproti takému Nemecku či Francúzsku, je sociálne postavenie našich Rómov. Od nich Rómovia neutekajú, lebo inde by sa lepšie nemali. U nich sú to zanedbateľné počty, naši Rómovia predstavujú veľkú sociálnu masu. Aj keď sa o emigráciu pokúša len nepatrný zlomok z nich, aj keď politický azyl za porušenie svojich práv nedostanú, signalizuje to, že na Slovensku nie je v tomto ohľade čosi v poriadku. EÚ má svojich vlastných problémov dosť; nemá záujem prijať krajiny, ktoré by jej prinášali ďalšie otvorené problémy.

Uvedené teda nemá smerovať k nášmu uspokojeniu s daným stavom vecí. Ide skôr o to, že pred nami teraz stojí otázka: *ako ďalej?* Základný európsky štandard je iba nevyhnutné minimum, čosi ako hygienické návyky pre zdravú životosprávu: treba ich každodenne dodržiavať, ale samy osebe nestačia. Keď má občan zabezpečené svoje základné občianske a politické práva, začne sa zaujímať aj o vyššie roviny svojich práv: o práva hospodárske, sociálne a kultúrne, o svoje skupinové práva, ba aj o práva budúcich generácií.

A tak sme dnes u nás svedkami toho, že európsky štandard sa už začína brať ako samozrejmosť a občan prejavuje svoju nespokojnosť s daným stavom v spomenutých vyšších rovinách, ktoré predtým zostávali kdesi v pozadí. O svoje práva sa stále

viac a dôraznejšie hlásia jednotlivé *rodové, vekové a sexistické skupiny*: ženy, deti a mládež, starí ľudia, gayovia a lesbičky. Chcú už čosi podstatne viac, než je len zabezpečené volebné právo, sloboda prejavu či svedomia. Žiadajú, aby sa rešpektovala ich biologická špecifičnosť pri vymedzovaní a presadzovaní z toho vyplývajúcich zvláštnych druhov práv. Žene nestačia všeobecné občianske práva, chce mať aj špecifické ženské práva.

Ďalej sú to rôzne *záujmové skupiny*, ako sú pacienti, spotrebitelia, väzni, vojaci základnej služby, handicapovaní ľudia, zamestnanci, vysokoškolskí študenti. Majú sa brať do úvahy ich zvláštne skupinové záujmy, vyjadrené napr. kódexom práv pacienta či listinou akademických slobôd.

Potom sú tu *etnické a jazykové skupiny*. Nestačí im už samotné právo na život; chcú mať zabezpečené právo na etnicky plnohodnotný život vo svojom vlastnom etnickom či jazykovom spoločenstve. Tak ako ho majú Slováci v spoločenstve Slovákov, Maďari ho chcú mať v spoločenstve Maďarov. Nestačí im sloboda prejavu; žiadajú o slobodu prejavu vo svojom vlastnom materinskom jazyku.

Napokon ide o *zvlášť zraniteľné skupiny*. Sú to marginalizované, ostrakizované a getoizované skupiny, vytesňované z väčšinového spoločenstva, žijúce na okraji spoločnosti a často považované aj za podradných, menejhodnotných ľudí. Sem sa dostávajú dlhodobo nezamestnaní, bezdomovci, utečenci, gastarbeitri, inofarební cudzinci. Dost často je to aj v kombinácii s predchádzajúcimi skupinami. V niektorých spoločnostiach sem tak patria napr. ženy, gayovia a predovšetkým isté etnické skupiny, ako sú Rómovia, Vietnamci a iní cudzinci, dlhodobo žijúci v danej krajine.

V mnohých z týchto zvláštnych skupín doháňame zameškané, t. j. ide u nás o presadzovanie a ochranu tých špecifických práv, ktoré sú už v ostatných vyspelých európskych krajinách do značnej miery samozrejmosťou. Napríklad, ženské práva alebo práva handicapovaných ľudí. V takýchto prípadoch poväčšine stačí, aby sme sa inšpirovali spôsobmi, akými sa otázky riešili a riešia v iných krajinách. Spôsoby boja proti sexuálnemu obťažovaniu žien na pracoviskách či zavádzania bezbariérových vstupov nemusíme vymýšľať, ich osvedčené formy treba jednoducho prebrať.

V iných prípadoch je však pre nás dôležité, aby sme jednoducho sledovali aktuálne európske trendy a podieľali sa na ich formovaní a hľadaní adekvátnych riešení spolu s vyspelou Európou. Slovenská republika je členským štátom OSN a Rady Európy ako najvýznamnejších tvorcov modernej ľudskoprávnej agendy na univerzálnej, respektíve európskej regionálnej scéne. Táto agenda určuje trend vývoja ľudských práv, priority, na ktoré treba zameriavať pozornosť aj v jednotlivých členských krajinách. Predstavitelia mečiarovskej administratívy postupovali v tomto ohľade často dvojtvárne. Na medzinárodnej scéne hlasovali za príslušné odporúčania, uznesenia a dohovory, k ich implementácii na Slovensko však veľmi často nedochádzalo. Takto to u nás napríklad dopadlo s *Rámcovou dohodou o právach menšín* alebo s *Dekádou výchovy k ľudským právam*, ktorú pre roky 1995-2004 vyhlásila OSN. Preto je veľmi dôležité túto aktuálnu medzinárodnú agendu ľudských práv a jej uplatňovanie na domácej slovenskej pôde priebežne pozorne sledovať a upozorňovať na jej zanedbávanie.

V implementácii *Rámcovej dohody* medzitým Dzurindova administratíva dosiahla zásadný pokrok. Nič sa však doteraz neurobilo s *Dekádou výchovy k ľudským právam*. Ženevský úrad vysokej komisárky OSN pre ľudské práva v roku 2000 bilancoval priebeh a výsledky prvej polovice spomenutej *Dekády výchovy k ľudským právam* vo svete a stanovoval úlohy pre jej druhú polovicu. Slovensko v tomto odpočte vôbec nefiguruje. Pritom nejde o zanedbateľnú záležitosť. Od prijatia Všeobecnej deklarácie ľudských práv v roku 1948 máme vyše 50 rokov sklz vo výchove k ľudským právam. V západnej Európe totiž po celé toto obdobie táto ľudskoprávna osveta permanentne prebiehala a *Dekáda* ju mala len zintenzívniť a usmerniť k novým otázkam. *Dekádu* si v OSN odhlasovali vlády (vrátane našej, aj keď predošlej), a ide v nej teda predovšetkým o to, čo sa v nej realizuje na vládnej úrovni. Mala začínať ustanovením národných či celoštátnych komisií, výborov (National Committee) pre ľudské práva, zložených z reprezentatívnych osobností každej krajiny. Tie mali riadiť celý komplex aktivít, organizačných a inštitucionálnych opatrení pri realizácii *Dekády*.

Odpočet ženevského úradu vysokej komisárky, zverejňovaný na internete, priniesol mnohé pozoruhodné príklady úspechov jednotlivých krajín v oblasti inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia trvalej výchovy k ľudským právam. Jeden príklad za všetky: v novembri roku 2000 bol v Japonsku prijatý *Zákon o zabezpečení výchovy k ľudským právam a zvýšenej pozornosti otázkam ľudských práv* (The Law on the Promotion of Human Rights Education and Human Rights Awareness-Raising). Stanovuje rámcové úlohy pre ústrednú vládu, miestnu správu, školský systém, masové médiá, spoločnosti a i. pri realizácii tejto výchovy. Považujem preto za veľký handicap, že SR doteraz na *Dekáde* neparticipuje.

Okrem *Dekády* vysoká komisárka OSN pre ľudské práva Mary Robinson ako jednoznačné priority súčasnosti stanovuje boj proti rasizmu a ochranu práv zvlášť zraniteľných skupín. Je to ako šité aj na slovenské pomery: obe tieto priority sa u nás koncentrujú práve v rómskej otázke. Podľa Mary Robinson „v mnohých krajinách neboli doteraz vytvorené efektívne postupy nápravy krívd, páchaných na obetiach rasovej diskriminácie, a to ani trestnoprávne, ani občianskoprávne, ani správne. A v krajinách, kde jestvujú, sú málo známe, či sú zložité a ťažko efektívne použiteľné, alebo si vyžadujú značné finančné zdroje, ktoré sú zriedka k dispozícii tým, čo trpia najviac“. (*Human Rights: From Paper to Practice*, Terraviva 41/2000, p. 5) A práve v tomto kontexte vysoká komisárka zdôrazňuje, že „musíme venovať mimoriadnu pozornosť zvlášť zraniteľným skupinám, ktoré sú často najviac marginalizované, najbiednejšie, najmenej vzdelané a majú najmenšie šance na uplatnenie oficiálnych postupov na nápravu krívd... Znepokojujúci je aj fakt, že v mnohých krajinách je podiel uväznených príslušníkov menšín výrazne vyšší, než je priemer a tento podiel stále rastie – čo možno považovať za index rasizmu a diskriminácie v spoločnosti ako celku“ (tamže).

Napokon, práve takto videlo súčasné priority v oblasti ochrany ľudských práv aj ženevské zvláštne zasadnutie *VZ OSN o sociálnom rozvoji* koncom júna roku 2000 a septembrové *Miléniové VZ OSN* v New Yorku. Na tomto trende plne participuje

Rada Európy, prichádzajúca so svojou *stratégiou sociálnej súdržnosti*. Tá má brániť pred rozvojom „spoločnosti o dvoch rýchlostiach“, kedy jedni profitujú z prosperity a iní sú odsúdení na marginálnu existenciu. *Stratégia* hľadá efektívne spôsoby vykonania chudoby a boja so sociálnym vytesňovaním; obmedzovania neprijateľne vysokej miery nezamestnanosti v globalizujúcom sa hospodárskom systéme; dosiahnutia a udržania vysokej miery sociálnej ochrany; vytvárania nového zmyslu pre sociálnu solidaritu a vzájomnú zodpovednosť v spoločnosti, pre ktorú je príznačné sledovanie individuálneho uspokojenia; a napokon premeny narastajúcej etnickej a kultúrnej rozmanitosti na zdroj sily v globalizujúcom sa svete.

Pomocou takých svojich účinných nástrojov, ako sú *Európska sociálna charta* a *Európsky kódex sociálneho zabezpečenia* sa Rada Európy usiluje identifikovať prekážky, ktoré bránia ľuďom, vytesňovaným z hlavného prúdu spoločnosti, profitovať zo svojich sociálnych práv, zvlášť v oblasti sociálnej ochrany, zamestnania a bývania. Svoje skúsenosti z oblasti sociálneho vytesňovania ponúka tým členským štátom, ktoré sa usilujú vyvinúť alebo posilniť svoju národnú stratégiu boja s chudobou a so sociálnym vytesňovaním. V tomto kontexte vidí riešenie v politike sociálnej integrácie prisťahovalcov a znevýhodňovaných etnických menšín (pozri John Murray: *The Council of Europe's Contribution to the Geneva Special Session on Social Development*, Terraviva 41/2000, p. 7).

Aj keď SR nie je členom EÚ, ako jej kandidátska krajina musí pozorne sledovať smerovania Únie aj v oblasti ľudských práv. Nadväzuje na proces, ktorý v tomto ohľade prebiehal v Rade Európy. Zvlášť výrazne sa opiera o *Európsku sociálnu chartu*. *Amsterdamská zmluva* kladie vo svojej preambule hlavný dôraz na sociálne práva ako na základné ľudské práva. A vo vývoji koncepcie základných práv EÚ tradične vystupuje do popredia *zákaz diskriminácie*, z ktorého sa odvodzuje právo na rovnaké zaobchádzanie, napr. v prístupe k zamestnaniu, profesionálnom postupe, sociálnej ochrane.

Niet teda divu, že je Európa taká citlivá na vývoj rómskej problematiky na Slovensku, na naše spôsoby riešenia (či zanedbávania) postavenia zvlášť zraniteľných skupín v slovenskej spoločnosti, a spomedzi nich predovšetkým Rómov ako skupiny najpočetnejšej a najohrozenejšej. Niet divu, že nám v tomto ohľade vysielajú rôzne varovné signály. Európa to za nás riešiť nebude. Ak však nevezmeme do úvahy európske trendy a skúsenosti, nemôže s nami počítať ako s rovnocenným partnerom.

Svetové referendum

Sme výhradne zameraní na plnenie požiadaviek, ktoré na nás kladie EÚ a NATO. Západný svet, v ktorom chceme zakotviť, sa však neredukuje len na tieto dve organizácie. Musíme brať do úvahy jeho celok, to, čím aktuálne žije, a participovať by sme mali na všetkom dôležitom, čo sa v tomto živote Západu odohráva. Len tak bude naša integrácia doň plná a naozajstná. Tento celkový rozsah participácie nám však zatiaľ často uniká. Uvediem podrobnejšie jeden príklad za všetky.

U nás na Slovensku sme si už dokázali inštitút referenda totálne znehodnotiť, zoškliviť a zosmiešniť. Vo svete je to však stále úctyhodná a seriózna záležitosť. Zvykne sa používať náležite, tam, kde má svoje jedinečné, nezastupiteľné miesto. Výsledky takto uskutočneného referenda majú svoju vysokú výpovednú hodnotu: vyjadrujú vôľu ľudu v prvej inštancii ako výraz priamej demokracie.

Svojím spôsobom to platí aj v medzinárodných rozmeroch. Do septembra 2000 UNESCO zozbieralo po celom svete vyše 60 miliónov podpisov pod *Manifest 2000 za kultúru mieru a nenásilia*, predložený svetovej verejnosti skupinou laureátov Nobelovej ceny za mier. UNESCO tu vystupovalo ako koordinátor aktivít v rámci minuloročného *Medzinárodného roku kultúry mieru*, ktorého bol *Manifest 2000* základnou súčasťou. Manifest vyzýval ľudí sveta, „aby sa jeho podpisom prihlásili k hodnotám mieru, tolerancie a solidarity a šírili tieto hodnoty, postoje a spôsoby správania, uplatňujúce kultúru mieru vo svojich každodenných aktivitách“.

Transformácia doterajšej kultúry vojny a násilia na kultúru mieru a nenásilia si vyžaduje participáciu každého z nás a musí mladým ľuďom a budúcim generáciám poskytovať hodnoty, ktoré by ich inšpirovali k budovaniu sveta založeného na spravodlivosti, solidarite, slobode, dôstojnosti, harmónii a prosperite všetkých ľudí.

Sú to hodnoty prosté, všeobecne prijateľné a každému zrozumiteľné. Signatár *Manifestu 2000* podpisuje, že „si je vedomý svojho podielu zodpovednosti za budúcnosť ľudstva, zvlášť dnešných a zajtrajších detí“ a sľubuje „presadzovať vo svojom každodennom živote, vo svojej rodine, vo svojej práci, vo svojom spoločenstve, vo svojej krajine a vo svojom regióne:

1. *Rešpektovanie všetkého života*, čo znamená rešpektovať život a dôstojnosť každej ľudskej bytosti s vylúčením diskriminácie a akýchkoľvek predsudkov.
2. *Odmietanie násilia*, teda aktívne uplatňovať nenásilie a odmietat násilie vo všetkých jeho formách: fyzickej, sexuálnej, psychologickej, hospodárskej a sociálnej, zvlášť voči najviac ohrozeným skupinám, ako sú deti a mládež.
3. *Spoluúčasť s inými ľuďmi*, t. j. venovať im svoj čas a prípadne i hmotné zdroje, aby sa skoncovalo s ich marginalizáciou, s nespravodlivosťou, s politickým a hospodárskym útlakom.
4. *Počúvať s ochotou porozumieť*, teda brániť slobodu prejavu a kultúrnu rozmanitosť s uprednostňovaním dialógu a počúvania bez zaujatosti, prejavujúcej sa fanatizmom, očierňovaním a zavrňovaním iných ľudí.
5. *Zachovať planétu Zem*, teda uplatňovať zodpovedné spotrebiteľské správanie a také spôsoby rozvoja, ktoré rešpektujú všetky formy života a vedú k zachovaniu rovnovážneho stavu prírody na Zemi.
6. *Návrat k solidarite*, t. j. participovať na rozvoji svojho spoločenstva s plným zapojením sa žien a rešpektujúc demokratické princípy s cieľom vytvorenia nových foriem solidarity.

Do akcie sa zapojilo vyše 160 medzinárodných organizácií, ako aj okolo 1300 národných a miestnych organizácií, predstavujúcich súčasť Globálneho hnutia za prezentovanie *Manifestu 2000* svetovej verejnosti a zbieranie podpisov zaň. Ich prvá

várka, uvedených 60 miliónov, bola predložená Valnému zhromaždeniu OSN na Miléniovom dni mieru 19. septembra 2000.

Manifest 2000 a s ním spätý Medzinárodný rok kultúry mieru vychádzajú zo Zakladajúcej listiny UNESCO, podľa ktorej „vojny začínajú v hlavách ľudí, a preto v hlavách ľudí musí byť iniciovaná aj obrana mieru“. Generálny riaditeľ UNESCO Koichiro Matsuura vo svojom posolstve k začatiu Medzinárodného roka kultúry mieru 1. januára 2000 v tomto zmysle zdôraznil, že „mier nemožno zaručiť výlučne prostredníctvom politických, hospodárskych či vojenských dohôd. V konečnom dôsledku závisí od jednomyselnej, zanietenej a trvalej angažovanosti ľudí. Preto každý z nás, bez ohľadu na vek, pohlavie, spoločenské postavenie, náboženskú príslušnosť či kultúrny pôvod je povolaný budovať mierový svet. Mier možno dosiahnuť iba prostredníctvom nášho správania sa, našich postojov a každodenných aktivít. Kultúra mieru je univerzálnou kultúrou, zdieľanou všetkými ľuďmi. Je podstatou našej spoločnej ľudskosti.“

Valné zhromaždenie OSN prijalo v roku 1998 definíciu kultúry mieru ako súbor „hodnôt, postojov a spôsobov správania, vyjadrujúcich a podnecujúcich sociálne interakcie, vychádzajúce z princípov slobody, spravodlivosti a demokracie, všetkých ľudských práv, tolerancie a solidarity, odmietajúce násilie a usilujúce sa zabrániť konfliktom odstraňovaním ich zdrojov, riešiace problémy cestou dialógu a vyjednávania a zaručujúce plné uplatňovanie všetkých práv a prostriedkov čo najúplnejšej participácie na rozvojových procesoch vo svojej spoločnosti“.

Generálny tajomník OSN Kofi Annan v posolstve pri vyhlásení *Medzinárodného roka kultúry mieru* zdôraznil, že „OSN nemá vyšší cieľ, hlbší záujem a väčšie ambície ako zabrániť ozbrojeným konfliktom. Skutočný mier však znamená omnoho viac než predstavuje prostá absencia vojny. Aby bol mier medzi národmi, musí jestvovať mier vo vnútri každého národa, medzi skupinami ľudí a jednotlivcami samotnými. My všetci – mladí a starí, bohatí a chudobní, vlády a občianska spoločnosť – musíme odvieť svoj podiel na veci. Založenie samotnej OSN bolo iba začiatkom. Mier je dnes v našich rukách. Kultúra mieru patrí nám samotným.“

Pojem kultúry mieru, odmietajúci vojnu a násilie, sa musí zvlášť sústreďovať aj na ich príčiny. Presadzovať kultúru mieru preto znamená bojovať za vykynoženie chudoby, za znižovanie nerovnosti medzi ľuďmi, presadzovať udržateľný hospodársky a sociálny vývoj, rešpektovanie ľudských práv, podporovať slobodu prejavu a demokratickej participácie, uľahčenie prístupu k vzdelaniu a zlepšenie postavenia žien.

Rok 2000 bol zvolený za *Medzinárodný rok kultúry mieru* práve pre svoju dvojkovú symboliku, označujúcu počiatok nového tisícročia. Mal byť mementom proti uplatňovaniu každého násilia, symbolom nádeje. Každodenná permanentná angažovanosť jednotlivcov, inštitúcií a organizácií na miestnej, národnej i medzinárodnej úrovni by mala predstavovať silný pozitívny vplyv na štáty, vlády a ich predstaviteľov, teda aj na vznik ich politickej vôle, ktorá je nevyhnutným predpokladom vzniku a udržania dlhodobého mieru vo svete.

Rozvoj *Globálneho hnutia* za presadzovanie tejto idey a za zbieranie podpisov pod *Manifest 2000* spočíval na partnerstve s mimovládnyimi organizáciami, školami,

univerzitami, podnikmi, médiami, parlamentnými skupinami, mestami a agentúrami OSN. Koncentroval sa na dominantné akcie, zorganizované počas *Medzinárodného roku*, a na pomoc miestnym projektom na presadzovanie kultúry mieru a podpisovú kampaň za *Manifest 2000*. Cieľom *Globálneho hnutia* bolo zozbierať do konca roku 2000 úhrnom 100 miliónov podpisov.

UNESCO vyzdvihlo celý rad pozitívnych príkladov pozoruhodných aktivít a výsledkov podpisových kampaní z jednotlivých krajín sveta. Spomína sa medzi nimi Nepál i Kórejská republika (1,6 milióna podpisov), Turecko aj India (30 miliónov podpisov), Togo i Brazília (11 miliónov podpisov), Francúzsko i Alžírsko (800 tisíc podpisov), zo strednej a východnej Európy Bosna a Hercegovina. Slovensko a jeho susedia medzi týmito pozitívnymi príkladmi nefigurujú.

Akoby sa nás netýkala výzva generálneho riaditeľa UNESCO participovať na „budovaní tohto sveta mieru tým, že začneme podpísaním *Manifestu 2000*, čím sa zaviažeme uplatňovať univerzálne princípy kultúry mieru, nenásilia a harmónie vo svojej rodine, vo svojom spoločenstve a na svojom pracovisku. Začnime spolu kultivovať mier. Spýtajme sa sami seba: čo dnes môžem urobiť pre mier?

Rok 2000 dávno skončil a neviem o nijakých aktivitách, ktorými by sa Slovensko prezentovalo v rámci Medzinárodného roku kultúry mieru. Nevieťm o žiadnych iniciatívnych jednotlivcoch či mimovládnych organizáciách, čo by sa zapojili do uvedeného monumentálneho Globálneho hnutia a zabezpečili slovenský vklad do podpisovej akcie za 100 miliónov podpisov pod *Manifest 2000*.

Sme stále natoľko sústredení na svoje vnútorné problémy, ba často i pseudoproblémy, že nevnímame, čo sa deje okolo nás a ignorujeme tie medzinárodné aktivity, o ktorých sa domnievame, že sa nás priamo ani netýkajú. Slovensko je však súčasťou sveta a chce byť jeho súčasťou omnoho integrovanejšou než doteraz.

Keby sme vyvinuli aspoň toľko úsilia, ako sa vynaložilo na ostatné potratové referendum, koľko slovenských podpisov by sme asi boli schopní zozbierať pod celosvetový *Manifest* v roku 2000?

Pavol Lukáč

Inštitucionálne zázemie zahraničnej politiky SR

Cieľom mojej prednášky je zamyslenie sa nad úlohou inštitúcií v procese tvorby slovenskej zahraničnej politiky, zamyslenie sa nad ich transformáciou a efektivitou. Od roku 1993, vzniku suverénneho štátu, prešlo osem necelých rokov, čo je doba relatívne krátka (za normálnych podmienok dve regulárne volebné obdobia), v našom prípade komplikovaná obdobím vlád V. Mečiara smerujúcim k mimoriadnej polarizácii spoločnosti, čo zanechalo efekt aj na formovaní charakteru mnohých politických inštitúcií.

Vo viacerých svojich statiach som sa snažil upozorniť na vplyv štyroch základných aktérov v oblasti zahraničnej politiky, a to: osobnosti, elity, inštitúcie a koncepcie. Rád by som opäť upozornil na tento model, aby sme aj náš diskurz inštitúciami chápali v úzkej väzbe s ostatnými menovanými aktérmi. Samozrejme, v tomto mojom príspevku, limitovanom časom i priestorom, nepôjde o hĺbkovú analýzu, ale skôr o isté kritické glosovanie. Základnú pozornosť budem venovať nasledujúcim inštitúciám: prezident SR, predseda vlády, ministerstvo zahraničných vecí, edukačné inštitúcie a nové neformálne inštitucionálne iniciatívy.

Od 15. mája 1999, keď bol v druhom kole priamych volieb občanmi SR zvolený Rudolf Schuster za prezidenta SR, je v našom ústavnom systéme nový zásadný prvok. Napriek tomu, že legislatíva bola upravená v tom zmysle, aby prezident SR bol volený priamo občanmi, neboli upravené v nejakom osobitnom zmysle jeho právomoci. To je nutné mať na zreteli i pri hodnotení jeho aktivít, funkcia prezidenta je v našom ústavnom systéme naďalej viac politickoreprezentatívna. Ako som už spomenul vyššie, chcem sa venovať prehľadu inštitucionálnemu, a nie pohľadom na hodnotenie osobných aktivít pána prezidenta v oblasti zahraničnej politiky.

Pavol Lukáč; zástupca riaditeľa Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku

Pomerne krátko po nástupe do funkcie prebehli v Kancelárii prezidenta zmeny a bol zrušený osobitný Odbor zahraničnej politiky, vytvorený jeho predchodcom M. Kováčom. V súvislosti s M. Kováčom môžeme vysoko hodnotiť výber jeho poradcov, a to aj pre oblasť zahraničnej politiky. V Kancelárii prezidenta SR pôsobili najmä bývalý minister medzinárodných vzťahov Slovenskej republiky z čias československej federácie a neskôr známy občiansky aktivista Pavol Demeš, po ňom bývalý poslanec FZ ČSFR, sociálnodemokratický politik a svojho času pracovník MZV SR Ľubor Bystrický, dnes veľvyslanec vo Viedni, ale kratší čas aj jeden našich z najlepších diplomatov Miroslav Mojžita alebo Veronika Lombardini. Bohužiaľ, v prípade súčasnej Kancelárie prezidenta SR absentuje obdobný príklad, kde by miesto poradcu pre zahraničnú politiku zastávala osobnosť vyššieho rangu, s patričnou autoritou a skúsenosťami v tejto oblasti. Tento fakt sa odráža aj na väčšine zahraničnopolitických aktivít prezidenta SR. Na minuloročnej hodnotiacej konferencii boli niektorí z nás svedkami razantnej kritiky MZV z úst pána prezidenta. Terčom kritiky bola okrem iného aj kvalita materiálov a prejavov preňho písaných. Bolo by namieste zamyslieť sa, prečo vlastne prezident nemá vo svojom okolí aj ľudí, ktorí by mu boli schopní, v primeranej kooperácii aj s MZV SR, vypracovať kľúčové prejavy, ktoré by kontinuálne formovali jeho myšlienkové koncepcie a osobnú politickú agendu. Konkrétnym príkladom môže byť dnešná kauza „štátnej doktríny“, ktorú ako svoju politickú iniciatívu predstavuje pán prezident. Zatiaľ sme ale nepočuli a nemali možnosť oboznámiť sa, čo všetko možno rozumieť pod týmto pojmom. Z dejín medzinárodných vzťahov poznáme množstvo doktrín, označovaných zväčša ich autormi: Monroeova doktrína, Trumanova doktrína, Hallsteinova doktrína, Sonnefeldtova doktrína, Brežnevova doktrína, Kvicinského doktrína, Kozyrevova doktrína či tzv. Sinatrova doktrína (podľa skladby Franka Sinatru *I did it in my way...*). Na ich začiatku neboli ani tak papierové analýzy a argumenty ako skôr isté veľmi jednoduché princípy či maximy, ktoré svojím uplatňovaním nadobudli doktrinárny charakter. Ak by pán prezident okrem idey štátnej doktríny ako materiálu so strednodobým či dlhodobým výhľadom ponúkol aj istý materiál, ktorý by vypracoval tím jeho poradcov, boli by sme v diskusii ďalej. Dnes vidíme, že sa jeho myšlienky chytajú také sily ako Konferencia slovenskej inteligencie Slovakia plus alebo Róbert Fico, predseda strany SMER, ktorý v poslednom čase ohlásil záujem o spoluprácu na doktríne.

Celá realizácia myšlienky doktríny nakoniec aj tak skončila na MZV SR, kde si ju mnohí tí „draft-makeri“ vôbec neosvojili.

Ak sa dnes kriticky vyjadrujem k absencii špecializovaných poradcov – expertov pre zahraničnú politiku, ktorí by existovali pri inštitúciách najvyšších ústavných činiteľov, nemôžem obísť ani predsedu vlády. Aj keď formálne je jeho poradcom pre zahraničnopolitické záležitosti Ján Figel, ťažko si predstaviť efektívnu prácu pre premiéra, keďže sám je nad mieru zamestnaný svojou funkciou štátneho tajomníka a zároveň hlavného vyjednávača pre vstup SR do Únie. Poradca premiéra by mohol v mnohom pestovať aj jeho špecializované témy, jeho vlastnú zahraničnopolitickú agendu. Zaujímavé na tejto skutočnosti je, že práve úrad premiéra takéhoto človeka už dlhší čas hľadá.

Len na margo vecí, včera pri stretnutí s prezidentom JZR Vojislavom Koštunicom bolo pre mňa potešiteľné, že už v úlohe jeho zahraničnopolitického poradcu som mal možnosť stretnúť profesora Predraga Simića, riaditeľa Inštitútu pre medzinárodnú politiku a ekonomiku, ktorého som poznal z medzinárodných konferencií. Ako vidieť, prezident neváhal a obsadil si jedného z najschopnejších ľudí.

Spája sa to inak aj s úlohou „písania prejavov“ či už na konferencie, pre médiá alebo iné osobitné príležitosti. V západnom svete, od ktorého by sme sa radi občas niečo priučili, je už dlho zaužívaná prax tzv. speech-writerov, autorov prejavov. Nedávno som narazil v *The Economist* na inzerát, v ktorom britský MP (Member of Parliament) hľadá speech-writera s patričným politologickým a ekonomickým vzdelaním. Pre politikov či štátnikov formátu prezident, premiér a minister zahraničných vecí by bol takýto speech-writer potrebný ako soľ. Okrem úzkej osobnej komunikácie, v ktorej by mohol niektoré témy osobne prejednať, a vedomý si akejsi kontinuity myslenia písať v nadväznosti prejavu, by vlastne vytváral aj základ politickej publicistiky aktívnych politikov-štátnikov, ktorá u nás tak absentuje.

Mnohokrát totiž politik z rangu vyššie spomenutých ani nepozná referentov na ministerstve zahraničných vecí, ktorí mu rutínérne a mnohokrát na poslednú chvíľu napíšu suchý prejav bez iskry a noblesy.

V tomto nie je správne chápaný ani Odbor analýz a plánovania na MZV SR (kde som mal možnosť pred dvoma rokmi stráviť odbornú stáž). Tento odbor nemá byť spisovňou prejavov. Keď ho v roku 1947 po prvýkrát v dejinách medzinárodných vzťahov vymyslel a vytvoril nik menší ako guru zahraničnej politiky USA George Frost Kennan, mal na mysli vytvorenie vnútroministerstevského akčného think-tanku, ktorý produkuje vskutku analýzy a pozerá v plánovaní dopredu. Takýto status by mal nadobudnúť aj ANAP na MZV SR.

Keďže v dopoludňajšom vystúpení mali priestor viacerí poslanci NR SR, úlohe parlamentu budem opäť venovať len okrajovú glosu k pozícii asistenta poslanca.

Pozitívnym krokom bolo konečné pristúpenie k zakotveniu funkcie asistenta poslanca. Každý, kto pozná západný demokratický parlamentný život, vie, akú dôležitú úlohu predstavuje takýto asistent člena parlamentu. Obzvlášť v americkom systéme „staff“ (ako sa tomu hovorí v americkej terminológii) nie je len akýmsi „poskokom“ či adlátusom pána či pani poslankyne, ale často veľmi vzdelaným a rozhladeným expertom, ktorý má veľký vplyv na vytváranie agendy poslanca. Len na ilustráciu, syn Zbigniewa Brzezinského Ian Brzezinski pôsobí ako staff jedného z najstarších a najváženejších senátorov Williama Rotha, vášnivého obhajcu politiky rozširovania Aliancie. Nie veľmi pozitívnym sprievodným znakom legislatívneho ustanovenia inštitútu asistenta poslanca bolo zväčša negatívne informovanie, ktoré sa zredukovalo na opakovanie sumy, ktorú vynaloží daňový poplatník na platy asistentov. Pokladám takýto prístup za vysoko neprofesionálny, aj keď z pohľadu čitateľa zrejme „ľúbivý“. To isté, mimochodom, platí o informovaní o výdavkoch na zahraničné cesty poslancov. Budem však úplne súhlasiť s novinármi, ak budú kritizovať a konkrétne argumentovať v prípadoch, že ktorýsi poslanec si ako svojho asistenta najme nekvalifiko-

vaného člena rodiny, alebo poukážu na nejakú konkrétnu cestu poslanca či poslankyne, ktorá mala skôr ráz turistický ako služobný.

V našom inštitucionálnom budovaní opôr zahraničnopolitického smerovania by sme sa mali aj viac koncepcnejšie zamyslieť nad štruktúrou vzdelávania adeptov diplomatickej služby. Vysoká špecializácia v rámci EÚ by sa mala odraziť aj na špecializovanom štúdiu. Nie je možné, aby poslucháč fakulty medzinárodných vzťahov musel absolvovať semestre teórie chaosu (entropie), ale zároveň nedostal konkrétne základy vzdelania z fungovania EÚ v jej jednotlivých oblastiach. Tak ako sa blíži termín nášho vstupu do Únie, tak je čoraz viac potrebné mať odborníkov na oblasti, ako je poľnohospodárstvo, sociálne záležitosti, ako aj otázky potravín či niektoré etické otázky medicíny alebo umelej inteligencie. To všetko budeme musieť riešiť, alebo mali by sme, ak nebudeme chcieť byť iba ťahaní prúdom.

Jednou z najväčších výziev medzinárodného diania v najbližších decéniách bude zaiste riešenie horúcich problémov v priestore západného Balkánu. Slovenská žurnalistika, publicistika, ale aj samotní politici a diplomati radi opakujú fakt, že rola Slovenska sa pri riešení politickej krízy v Juhoslovanskej zväzovej republike prejavila mimoriadne pozitívne. Či už to bolo vymenovanie ministra zahraničných vecí SR Eduarda Kukana do pozície osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Balkán, mimoriadne aktívna misia nášho veľvyslanca Miroslava Mojžitu v Belehrade, ale aj nezanedbateľná rola generálneho tajomníka OBSE Jána Kubiša v oblasti Balkánu. Veľa sa hovorí aj o našom prepojení na Balkán, či už kultúrno-historickom alebo „mentálnom“ (faktory ako slovanská príbuznosť, absencia jazykovej bariéry, naša slovenská menšina vo Vojvodine atď.). Nerád by som vynechal aj podiel našich slovenských NGOs na procese demokratizácie v tomto priestore, či už monitorovaním procesu volieb v Bosne a Hercegovine, v Chorvátsku, Juhoslávii, v Čiernej Hore. Realita zatiaľ poukazuje na to, že sa dôkladnejšiemu skúmaniu Balkánu venujeme len veľmi málo. „Balkanistov“, odborníkov na túto oblasť, nie je mnoho. Problematike aktuálneho vývinu sa podrobenejšie venuje zrejme len jeden novinár z Pravdy (J. Lorincz), ktorý je k tomu aj jazykovo pripravený. Pritom máme celkom slušnú tradíciu v oblasti jazykového vzdelávania, okrem kvalitného slovanského gymnázia existovala roky kvalitná katedra (vtedy) srbochorvátčiny pod vedením profesora Horáka. Možno by bolo dobré na mieste pouvažovať o vytvorení osobitnej inštitúcie edukačného rázu na pôde niektorej z univerzít, najlepšie na UK, ktorá by sa združením viacerých interdisciplinárne orientovaných vedcov (historici, etnológovia, lingvisti, prekladatelia) venovala aj oblasti výskumu, aj výchove mladých adeptov v tejto problematike. Na tomto mieste sa prihovám za vytvorenie takejto inštitúcie.

Na záver by som sa chcel venovať dvom zaujímavým aktivitám, ktoré sú pomerne nového dáta. Jednou je *US-Slovak Action Commission* a druhou tzv. *Konvent*.

Pozoruhodnou a zaujímavou iniciatívou, ktorá vzišla z dlhodobej spolupráce Centra strategických a medzinárodných štúdií (CSIS) vo Washingtone a Slovenskou spoločnosťou pre zahraničnú politiku (SFPA) za vytrvalej asistencie a podpory zastupiteľského úradu SR vo Washingtone, bola 2. novembra 2000 v Bratislave

vytvorená *Americko-slovenská akčná komisia (US-Slovak Action Commission)*. Obdobné bilaterálne komisie pod záštitou Centra pre strategické a medzinárodné štúdie vznikli už predtým, poľsko-americká, ukrajinsko-americká, rusko-americká alebo rumunsko-americká. Z americkej strany bola na čelo vždy vybraná prestížna a uznávaná politická autorita, mnohokrát tzv. polit-entaineri (politickí „vyslúžilci“), napr. co-chairmanom ukrajinsko-americkej komisie a poľsko-americkej je Zbigniew Brzezinski, rusko-americkej Henry Kissinger a rumunsko-americkej William Perry.

Vďaka enormnému úsiliu Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku a ZÚ SR vo Washingtone sa podarilo presvedčiť nakoniec Zbigniewa Brzezinského, bývalého poradcu pre národnú bezpečnosť v administratíve Jamesa Cartera, aby sa ujal tejto funkcie a odštartoval prácu tejto komisie. Na plenárnom zasadnutí pri príležitosti otvorenia činnosti komisie sa zúčastnili poprední ústavní činitelia, predseda vlády Mikuláš Dzurinda, minister zahraničných vecí Eduard Kukan, minister obrany Pavol Kanis, ministerka financií Brigita Schmögnerová, ako aj desiatky zástupcov finančného a bankového sektora, predstavitelia medzinárodnej business-community a ďalší experti. Práca komisie má byť na úrovni konkrétnych odporúčaní pre slovenskú vládu v procese integrácie (ráta sa aj s rozšírením na tripartitnú časť SR-USA-EÚ, ako je to v prípade Poľska). Napríklad už o týždeň bude na svete finálna verzia tzv. white paperu, na ktorom pracovali analytici RC SPPA s bývalým veľvyslancom v Bratislave Teddom Russelom a Januszom Bugajskim z CSIS a ktorý bude v skratke predstavovať argumentáciu, prečo sa má Aliancia rozšíriť o SR.

Už dlhší čas je problémom Slovenska jeho neschopnosť reagovať na aktuálne témy medzinárodného diania, či je to diskusia o podobe EÚ, ESDP, NMD. Slovenská politika nereaguje na kľúčové témy a prejavy Fischera, Chiraca, Blaira a iných popredných európskych štátnikov. Deklarácia o budúcnosti EÚ, ktorú prijala Európska rada v decembri 2000 v Nice, vyzvala švédске a belgické predsedníctvo EÚ, aby podporili debatu o budúcnosti EÚ. Do diskusie by sa mali zapojiť národné parlamenty, politické, ekonomické a univerzitné kruhy, predstavitelia občianskej spoločnosti z členských, ale aj kandidátskych krajín. Výsledkom diskusie bude prijatie ďalšej deklarácie Európskej rady v Laekene (Bruseli) v decembri 2001, ktorá by mala pojednávať o rozdelení kompetencií medzi EÚ a členskými krajinami EÚ, o štatúte Charty základných práv EÚ, o zjednodušení Zmlúv o EÚ a úlohe národných parlamentov v európskej architektúre. Na rok 2004 sa plánuje zvolanie nasledujúcej medzivládnej konferencie, ktorej agendou budú vyššie uvedené okruhy otázok.

Iniciovať celonárodnú diskusiu na tému budúcnosti EÚ a Slovenska v EÚ je potrebné ako z vnútropolitických dôvodov (senzibilita obyvateľstva na „európske témy“ vzhľadom na relatívne blízke obdobie nášho vstupu do EÚ), tak aj z pohľadu celoeurópskej diskusie na uvedenú tému. Viaceré členské krajiny už formálne požiadali SR vyjadriť sa k budúcnosti EÚ. MZV SR navrhlo vytvoriť *Konvent o európskej budúcnosti Slovenska*, ktorý by pozostával zo zástupcov vlády, parlamentu, mimovládnych organizácií, akademickej obce, záujmových združení a i.

Myšlienka vytvorenia Konventu je inšpirovaná dobrými skúsenosťami EÚ pri príprave Charty základných práv. Konvent bol zložený zo 62 členov (komisár EK pre spravodlivosť a vnútorné záležitosti A. Vitorino, 15 zástupcov členských krajín, 16 zástupcov Európskeho parlamentu a 30 predstaviteľov národných parlamentov), pričom všetci členovia mali rovnaký štatút. Prezidentom Konventu bol bývalý nemecký prezident Roman Herzog. Členovia Konventu nemali imperatívne, ale iba voľné mandáty. Práca Konventu sa vyznačovala maximálnou transparentnosťou. Všetky zasadnutia boli verejné a výsledky práce boli zverejňované na internete. Pripravená Charta základných práv bola prijatá členmi Konventu takmer jednomyselne.

V súčasnosti už pracuje na danej problematike pracovná skupina zložená zo zástupcov MZV SR a Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, pripravujúca podklady (zloženie Konventu, okruhy tém a podklady k ich prediskutovaniu), ktoré budú tvoriť základné východiská pre diskusiu Konventu. Ustanovujúce zasadnutie Konventu by sa malo uskutočniť v priebehu marca 2001. Ťažiskom činnosti Konventu by mala byť práca skupiny, ktorá si k niektorým špecifickým témam bude prizývať zástupcov expertnej komunity. Konvent by sa mal schádzať minimálne dvakrát za rok.

Predpokladané zloženie Konventu:

- po jednom predstaviteľovi z parlamentných politických strán (koaličných aj opozičných), 8 ľudí, predseda Zahraničného výboru NR SR, predseda Výboru pre európsku integráciu NR SR;
- z exekutívy podpredseda vlády pre európsku integráciu, minister zahraničných vecí SR, štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač pre vstup SR do EÚ, príp. generálni riaditelia niektorých sekcií MZV SR;
- za mimovládne organizácie Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku (SFPA), Inštitút pre verejné otázky (IVO) a Centrum pre európsku politiku (CEP);
- z akademickej obce dvaja zástupcovia Fóra rektorov;
- za záujmové skupiny Asociácia zamestnávateľských zväzov, Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovenská akadémia vied, Konfederácia odborových zväzov, Združenie miest a obcí Slovenska.*

Posledné dve iniciatívy pokladám za mimoriadne pozitívne modely efektivity zahraničnej politiky SR.

---

* *Za informácie týkajúce sa Konventu ďakujem kolegovi Vladimirovi Bilčíkovi, ktorý ako pracovník Výskumného centra SFPA zasadá v prípravnej skupine Konventu.*

Kamil Sládek

Európska integrácia a Slovensko

CEP sa venuje informovaniu a diskusiám s občanmi našej vlasti o otázkach integrácie Slovenska do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie – teda ťažiskom našej práce je najmä osvetová činnosť. Za rok 2000 sme zorganizovali pre vyše 6000 účastníkov 132 podujatí vo forme seminárov, prednášok, diskusií a konferencií. Najviac stretnutí sme mali s vojakmi Armády Slovenskej republiky, potom so študentmi univerzít a stredných škôl. V rámci projektu cezhraničnej spolupráce sme spolupracovali so zástupcami samosprávy, štátnej správy a mimovládnych organizácií zo slovensko-maďarskej a slovensko-rakúskej hranice. Počas celého roka sme oslovovali i širokú verejnosť prostredníctvom pravidelných rozhovorov so známymi osobnosťami v televíznom cykle „Slovensko a Európa“ na STV 2.

Minulý rok zaznamenala Slovenská republika z hľadiska jej integračných snáh priblíženie sa k cieľu. Predrečníkmi spomínané prijatie do OECD, predbežné uzatvorenie kapitol, odovzdanie negociačných pozícií atď. možno hodnotiť ako jasné napredovanie. Vzhľadom na aktivity CEP sa budem venovať predovšetkým pohľadu z pozície mimovládnej organizácie.

Väčšinu našich podujatí uskutočňujeme v prostredí, na ktoré sú účastníci zvyknutí (na školách, v kasárňach, ...), čo umožňuje ich väčšiu spontánnosť pri vyjadrovaní vlastných názorov a formulovaní otázok.

Keďže podobné podujatia realizujeme už štvrtý rok, máme možnosť porovnávať reakcie občanov. Za posledný rok sme zaznamenali väčšiu otvorenosť poslucháčov, lepšiu orientáciu v problematike azda aj preto, že európska integrácia je čoraz viac súčasťou našej každodennosti. Nie je to len tým, že vznikajú nové inštitúcie, viac ľudí sa zapája do vyjednávania s Bruselom, prípravy zákonov, informačných kampaní o tejto problematike, ale aj tým, že rastie záujem verejnosti o tieto otázky, rastie potreba byť dostatočne informovaný. Informovaný predovšetkým o tom, ako sa to dotkne kaž-

dodenného života obyvateľov Slovenska: práce, rodiny, obce. Aké budú straty, resp. zisky.

Jedným z nedostatkov je prezentácia integrácie do euroatlantických štruktúr. EÚ či NATO sa stali akýmsi zaklínadlom – politici, ak chcú zdôvodniť prijatie nepopulárneho zákona, najčastejšie to komentujú slovami, že to bola požiadavka Bruselu pre vstup Slovenska do EÚ, resp. NATO. Pomaly ale iste zaniká v spleti podobných argumentov fakt, že prihlásením sa do európskych štruktúr Slovenská republika vzala na seba záväzok priblížiť svoje vnútorné pomery situácii v členských štátoch. Zároveň sa minimálne spomína skutočnosť, že to nerobíme pre EÚ, ale pre seba. Aby sme mali dobré zákony, aby lepšie fungovala ekonomika, aby tu boli normálne, štandardné pomery. Všetky doterajšie vlády deklarovali jedným dychom tak snahu o integráciu Slovenska do existujúcich štruktúr, ako aj sľub, že sa budú usilovať o zabezpečenie čo najlepších podmienok pre život slovenských občanov – ich voličov. Občas sa však zdá, akoby sa tieto dva ciele navzájom vylučovali. Veľmi často ich podobne prezentujú i samotní politici, akoby sa chceli ospravedlniť za svoje rozhodnutia – resp. chceli časť svojej neodškriepiteľnej politickej zodpovednosti preniesť na niekoho iného. Týmto príkladom sa za posledné obdobie nechávajú inšpirovať ľudia na všetkých možných postoch a používajú zaklínadlo „Brusel“ aj v mimoriadne absurdných súvislostiach. Nedávno na besede v obchodnej akadémii, v malom slovenskom meste, sa ma študenti pýtali, či skutočne EÚ vyžaduje zmeny v rámci vyučovacieho procesu, lebo im tak argumentovala pani učiteľka.

Na tohtoročnom stretnutí tretieho sektora v Levoči, ktoré bolo venované reforme verejnej správy a integrácii SR do EÚ, povedal predstaviteľ Maďarska, že najvýznamnejšou zmenou, ktorá sa v poslednom období v ich krajine udiala, je prerod občanov z voličov na daňových poplatníkov. Na Slovensku sa táto zmena deje zatiaľ pomaly aj preto, lebo jeho občanom v nej málokto pomáha.

V súvislosti s integráciou chýbajú zrozumiteľné a dostupné informácie o hodnotách a cieľoch, na ktorých sa buduje EÚ, prípadne o inštitúciách a procesoch v EÚ, najmä však o mieste Slovenska a jeho regiónov v integračnom procese; chýba pomenovanie výhod a nevýhod, dopadov na každodenný život občanov; absentujú včasné, presné, zrozumiteľné a dostupné informácie o grantoch/projektoch EÚ. S tým súvisí i kvalitné poradenstvo. Súčasne chýba korektná diskusia o mieste Slovenska v EÚ. O prínose Slovenska do európskej politiky, o pochopení európskej politiky na Slovensku, pre Slovensko. Dodnes sa nehovorí o tom, že EÚ nie je samospasiteľné, o tom, že Slovensko si budeme aj po vstupe do EÚ budovať my, a nik iný to za nás neurobí. Tu majú najväčší priestor mimovládne organizácie, základné a najmä stredné školstvo, armáda a médiá. Každý zo spomenutých subjektov hľadá v tejto oblasti svoje miesto, očakávania občanov sú omnoho vyššie.

V decembri minulého roka na konferencii po summite v Nice hlavný negociátor I. Figel konštatoval: „Potrebná je informovanosť verejnosti. Nemôže to byť len o tom, či áno alebo nie do Európskej únie, alebo len o počte kapitol, prípadne o dátumoch, ale aj o dosahoch. A tu je obrovský priestor pre všetkých, osobitne pre médiá. Aby

sa hlbšie venovali súvislostiam, mimovládny organizáciám, aby vytvárali celospoločenské zázemie na takéto diskusie nielen na akademickej pôde. Potrebujeme o Európskej únii pravdivý obraz. Potrebujeme spoločne na obidvoch stranách schengenskej hranice, ktorá sa dotýka Bratislavy, prijať pozitívnu filozofiu rozšírenia v tom, že problémom nie je rozšírenie samo osebe, ale, naopak, je spôsobom, ako problémy riešiť.“

Z nedostatku informácií a spôsobu ich prezentácie vyplýva i problém, ktorý registrujeme na väčšine našich podujatí – ľudia sa necítia byť súčasťou spomínaných procesov a nevnímajú možnosť ovplyvňovať dianie vo svojom bezprostrednom okolí. O integrácii sa hovorí ako o skutočnosti, ktorá je zameraná sama na seba, žije len zo seba. Alebo ako o niečom, čomu sa musíme podriaďiť. Poukazovanie na fakt, že sa otvárajú väčšie šance pre Slovensko či jednotlivé regióny, stroskotáva na fiktívnom rozpore každodennej reality a vysokej politiky.

Ako ďalší bod spomeniem podporu obyvateľstva vstupu SR do EÚ. Mnohí politici sa dnes na ňu odvolávajú. Na základe nielen našich skúseností možno konštatovať, že napriek tomu, že vstup SR do EÚ má vysokú podporu medzi obyvateľstvom, pred týmto krokom prevláda obava na základe nedôvery voči západoeurópskym štátom – kvôli ich politike, záujmom, inému systému, nezrozumiteľnosti. Z tohto vyplýva nevyhnutnosť cestovať medzi ľuďmi, nutnosť hľadať spôsoby, ako sa im priblížiť a zrozumiteľne sprostredkovať zložité zmeny, ktorými prechádza slovenská spoločnosť. Účastníci očakávajú informácie o podstate a dôvodoch rozširovania EÚ (najmä zo strany EÚ), o pozitívach a problémových oblastiach rozširovania, o mieste SR v EÚ, každodennom živote občanov EÚ.

S touto témou úzko súvisia očakávania obyvateľstva. Prezentácia integrácie ako záležitosti výlučne politickej a ekonomickej nie je celkom namieste. Obchádzať hodnoty, dejinné, kultúrne a duchovné základy integrácie európskych štátov, nespomínať miesto Slovenska v európskych dejinách je veľkou brzdou tohto procesu.

Na záver krátko spomeniem situáciu v oblasti informovania o integrácii Slovenska v slovenskej armáde (ASR). ASR má výhodu v tom, že má pravidelné vzdelávanie svojich príslušníkov. Na základe našich skúseností sme s viacerými dôstojníkmi konštatovali, že napriek formálnym podmienkam (pravidelné školenia) vnímame nedostatky v oblasti prípravy a vedomostí prednášajúcich (školiteľov), ako aj vo forme študijných materiálov (pre väčšinu vojakov základnej služby nezrozumiteľné a nezáujímavé), čo má za následok slabšiu úroveň školení a z toho vyplývajúcu slabú úroveň vedomostí školených (hoci chápem, že problematika integrácie nie je prioritnou úlohou vo vzdelávaní vojakov). Pritom je dôležité zdôrazniť, že na všetkých takmer päťdesiatich seminároch bol živý záujem o diskusiu. Názory na integráciu SR do EÚ a NATO prirodzene kopírovali názory verejnosti.

Slovenská republika ukončila druhý rok rokovaní o vstupe do Európskej únie. Už len tento fakt je povzbudzujúci a dobrou správou, ako aj vizitkou súčasnej vlády. Slovensko je na správnej ceste. Zároveň je samozrejmé, že sme k rýchlosti a kvalite

celého procesu integrácie, zvlášť zo slovenskej strany, kritickí. Nielen preto, aby sme vedeli udržať, resp. nestratiť kurz.

To, že podmienkou vstupu SR do transatlantických štruktúr je väčšinová podpora obyvateľstva, je známa vec. Nemožno sa však spoliehať na to, že súčasné prieskumy sú optimistické. Ak ich totiž reálne sledujeme, musíme si uvedomiť aj fakt, že vývoj v povedomí verejnosti nie je pozitívny a okrem toho musíme počítať aj s tým, že vplyv niektorých populistov, skryte či otvorene protieurópskych, môže byť na slovenskú verejnosť väčší, než je vhodné. Azda aj preto by mali byť všetky podujatia a všetky propagačné akcie pripravované na konkrétnych a celkom zrozumiteľných faktoch. Pojem „Európa“ sa stal pre najširšiu verejnosť pomerne abstraktným pomenovaním politických záujmov určitých skupín. Skôr by bolo vhodné argumentovať vari až detailným porovnávaním spoločenského a ekonomického vývoja a zmien v niektorých krajinách pred a po vstupe do NATO a Európskej únie (napr. Španielsko, Portugalsko atď.).

Občania budú podporovať aktivity vlády vtedy, keď im budú zrozumiteľné, prístupné a prospešné pre každodenný život. Nepochybujem, že integrácia Slovenska do medzinárodných zoskupení prospešná je. Ale aby bola zrozumiteľná a prístupná, to je úloha nielen tretieho sektora, ale v prvom rade vlády, parlamentu a štátnych inštitúcií. Je veľmi dôležité, aby sme tú „prospešnosť“ dokázali kvalifikovane a dôveryhodne akcentovať.

Juraj Marušiak

Poľské impulzy pre slovenskú zahraničnú politiku

Prioritami Slovenska aj Poľska sú integrácia do NATO, EÚ a budovanie dobrých vzťahov so susedmi.¹ V oboch štátoch sa prinajmenšom v deklaratívnej rovine vyznačujú dlhodobou kontinuitou.² Podstatný rozdiel medzi slovenskou a poľskou zahraničnou politikou však spočíva nielen v rozporoch medzi deklarovanými zahraničnopolitickými cieľmi a ich (ne)realizáciou v rovine praktickej politiky v období rokov 1994-1998.³ Na rozdiel od Slovenska, ktorého elity sa zatiaľ nesnažili hľadať hlbšie zdôvodnenie svojej zahraničnopolitickej opcie a zdá sa, že vychádzajú viac z pragmatických kalkulácií, poľské priority zahraničnej politiky boli sformulované na základe historických skúseností a civilizačného smerovania krajiny.

Poľsko sa jednoznačne hlási k civilizačným a kultúrnym väzbám so Západom.⁴ Poľská politická reprezentácia neraz deklarovala, že členstvom v NATO Poľsko nedisputuje iba vojensko-politické aspekty, ale aj „dobehnutie mnohých rozvojových a civilizačných oneskorení, stabilizáciu demokratického politického systému a ekonomiky založenej na princípoch voľného trhu“.⁵ Vo svojej bezpečnostnej stratégii Poľsko ako člen NATO vychádza nielen z vojenského ponímania bezpečnosti, ale poľská bezpečnostná doktrína počíta aj s možnosťou nevojenských bezpečnostných rizík. Patria k nim v prvom rade ekonomické ohrozenia súvisiace s globalizačnými procesmi. Osobitná pozornosť sa v tejto súvislosti venuje zabezpečeniu energetickej bezpečnosti, ktorá si vyžaduje „stratifikáciu a ochranu zdrojov a kanálov zásobovania krajiny najdôležitejšími importovanými zdrojmi energie, akými sú ropa a zemný plyn“.⁶ Poľsko má záujem uzavrieť dlhodobé dohody o ich dodávkach so spojeneckými štátmi, ako aj s inými partnermi. Medzi ďalšie riziká patria nekontrolované cezhraničné migrácie, ekologické riziká, terorizmus a organizovaný zločin, ako aj aktivita cudzích

špeciálnych služieb. V neposlednom rade však Poľsko považuje za ohrozenie svojej bezpečnosti aj vznik nových deliacich čiar v Európe, ktoré sú spôsobené „prehlbovaním ekonomických a civilizačných rozdielov vo svete, a najmä na európskom kontinente, medzi oblasťami vyznačujúcimi sa dynamickým rozvojom a oblasťami upadajúcimi do stagnácie“. Preto Poľsko deklaruje ako svoj záujem zachovanie otvoreného charakteru európskych inštitúcií, udržanie dynamiky integračných procesov a rozvoj aktívnej a obojstranne výhodnej spolupráce so štátmi a regiónmi, ktoré nie sú členmi európskych integračných zoskupení.

Na dosiahnutie členstva v Aliancii Poľsko vyvíjalo intenzívne diplomatické úsilie, pri rokovaní sa prejavovalo ako iniciatívny partner a jednoznačne odmietalo riešenia, ktoré by bolo možné interpretovať ako alternatívu úplného členstva v NATO.⁷ Poľsko napríklad svojou reakciou na program Partnerstvo za mier (PfP) začiatkom roku 1994 výrazne ovplyvnilo jeho definitívnu podobu, predovšetkým z hľadiska zakotvenia perspektívy členstva v NATO pre aktívnych účastníkov programu, pokiaľ prejavia o členstvo záujem, a stanovenia kritérií prijatia do Aliancie.⁸ Spolupráca na pôde weimarského trojuholníka zas umožnila priznanie statusu asociovaného partnera Západoeurópskej únie (WEÚ) deviatim krajinám strednej Európy: Poľsku, Maďarsku, Česku, Slovensku, Litve, Lotyšsku, Estónsku, Rumunsku a Bulharsku.⁹ Pred vstupom do Aliancie sa Poľsko prezentovalo ako výrazne „atlanticky“ orientovaný partner najmä účasťou v multilaterálnych silách IFOR/SFOR v Bosne a Hercegovine.¹⁰

Poľsko aktívne vystupuje aj v diskusii o budúcej podobe Aliancie. Rozširovanie NATO poľská strana chápe ako proces, ktorý urýchľuje európsku integráciu a rozšírenie EÚ. Podobne podľa názoru poľských expertov „rozšírenie bezpečnostných garancií, garantovaných NATO, a integračných rokovaní EÚ na Balkán a ďalšie krajiny strednej a východnej Európy by nemali byť chápané ako zastavenie rozširovania NATO, ale ako priamy geopolitický záver vyplývajúci z členstva Poľska, Maďarska a Českej republiky v NATO“.¹¹ Okrem toho je zainteresované na budovaní mnohonárodných síl a mechanizmov okamžitého reagovania NATO v prípade ohrozenia na ktoromkoľvek mieste jeho teritória. Podporuje aj zachovanie článku 5 Washingtonskej zmluvy o kolektívnej obrane ako hlavnej úlohy NATO a doterajšiu nukleárnu stratégiu Aliancie. Vystupuje za zachovanie silných euroatlantických väzieb v oblasti bezpečnosti, t. j. za zachovanie prítomnosti USA v európskej bezpečnostnej politike.¹²

Podobným spôsobom, ako v procese integrácie do NATO, Poľsko pristupuje k problematike integrácie do EÚ. Už dohoda o obchode a spolupráci medzi Poľskom a Európskym spoločenstvom z roku 1989 sa týkala nielen vzájomných ekonomických vzťahov, ale jej súčasťou bola aj politická a kultúrna dimenzia.¹³ V asociačnej dohode medzi Poľskom a Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi, podpísanej 16. 12. 1991, sa ako jeden z dôvodov jej uzavretia uvádza „spoločné kultúrne a civilizačné dedičstvo“. Okrem voľného pohybu tovaru a kapitálu obsahovala, podobne ako neskoršie dohody s Československom, Maďarskom, ČR a SR, aj ustanovenia o politickom dialógu.¹⁴ Vstup do EÚ Poľsko nikdy nechápalo iba ako administratívnu, resp. ekonomickú otázku, jeho politická reprezentácia v omnoho väčšom rozsahu ako reprezentá-

cia Slovenska kladie osobitný dôraz na civilizačné aspekty tohto procesu: „V našom úsilí o členstvo zohráva dôležitú rolu vedomie, že pri prameňoch európskej integrácie ležali politické faktory: snaha o prekonávanie deliacich čiar, o prevenciu možných konfliktov, spoločné hodnoty zjednocujúce štáty, vstupujúce do integračného procesu. Poľsko vyznáva tie isté hodnoty, má tie isté historické korene, zúčastňovalo sa všetkých dôležitejších historických a kultúrnych udalostí, formujúcich charakter kontinentu. Podľa názoru väčšiny Poliakov Európska únia nie je iba symbolom harmonického rozvoja členských štátov a stáleho civilizačného pokroku, ale aj symbolom určitých hodnôt demokratického štátneho zriadenia, rešpektovania ľudských práv a práv národnostných menšín.“¹⁵ Aj vo vzťahu k EÚ Poľsko patrí medzi iniciátorov zintenzívnenia integračných procesov a v minulosti citlivo reagovalo na ich oslabovanie.¹⁶

Počas svojej cesty do NATO, ako aj po jej úspešnom zavŕšení Poľsko formulovalo civilizačné a politické poslanstvo, ktorého nositeľom v regióne má byť: „Poľsko je pre región vzorom, a to viac než kedykoľvek predtým; je príkladom úspešnej transformácie, v dôsledku ktorej sme opustili svet politických vzťahov, ktorých základom bola závislosť od Sovietskeho zväzu, a vstúpili do sveta, v ktorom sloboda znamená možnosť dosiahnuť hospodársky úspech a národnú nezávislosť.“¹⁷

Toto poslanstvo sa v praxi prejavuje nielen vo vystupovaní Poľska v úlohe „advokáta svojich susedov“¹⁸ pri obhajobe ich integračných ambícií, ale aj v podpore demokratizačných procesov na európskom kontinente. V tejto súvislosti Poľsko pripisuje veľký význam OBSE, hoci odmieta ruskú koncepciu kolektívnej bezpečnosti, na základe ktorej by sa táto organizácia mala stať hlavnou inštitúciou bezpečnostného systému v Európe.¹⁹ „Poľsko však podporuje posilňovanie schopnosti tejto najpočetnejšej bezpečnostnej organizácie na európskom kontinente efektívne konať, najmä na poli preventívnej diplomacie, prevencie konfliktov, krízového manažmentu a obnovy po konfliktoch, rozvoja tzv. mäkkých garancií a bezpečnostných prostriedkov, ako aj v oblasti budovania demokratických inštitúcií a rozvoja občianskej spoločnosti.“²⁰ V roku 1998 zastávalo funkciu predsedajúcej krajiny OBSE. Poľský minister zahraničných vecí Bronisław Geremek pri preberaní funkcie predsedu OBSE 17. 1. 1998 deklaroval ako hlavné ciele poľského predsedníctva lepšie prispôbiť organizáciu, aby bola schopná reagovať na nové výzvy súčasnosti, zväčšiť jej efektívnosť pri riešení konfliktov, oživenie tzv. ľudskej dimenzie OBSE, plnenie povinností vyplývajúce z funkcie koordinátora prác na Charte Európskej bezpečnosti, nadviazanie efektívnejšej spolupráce s inými euroatlantickými organizáciami a posilnenie demokratických štandardov spolunažívania štátov v Európe.²¹ V Kosove roku 1998 sa pričinným Poľska ustanovila Kosovská verifikačná misia, ktorej úlohou bolo vplývať na obe strany, aby sa zdržali násilia. Poľsko sa angažovalo aj pri organizovaní pozorovateľskej misie OBSE počas všeobecných volieb v Bosne a Hercegovine a pri preberaní úloh policajného monitoringu OBSE od OSN vo Východnom Slavónsku. Poľsko sa vo funkcii predsedajúcej krajiny OBSE angažovalo aj pri podpore demokracie na Slovensku, keď vyvinulo úspešný tlak na vládu Vladimíra Mečiara, aby súhlasila s prítomnosťou pozorovateľov OBSE počas volieb do Národnej rady Slovenskej republiky.²²

Historické skúsenosti, snaha zabrániť vzniku nových deliacich čiar v Európe, na základe ktorých by sa Poľsko opäť ocitlo v nárazníkovej zóne medzi sférou ruského vplyvu a NATO, ale aj snaha ďalej šíriť myšlienky západnej civilizácie boli dôvodom, prečo sa poľská zahraničná politika po roku 1989 orientovala na budovanie dobrých vzťahov so svojimi susedmi, a to aj s tými, s ktorými boli vzájomné vzťahy v minulosti poznačené negatívnymi skúsenosťami. So všetkými susednými krajinami má Poľsko uzavreté zmluvy o priateľskej spolupráci a dobrom susedstve, v ktorých bol potvrdený princíp nenarušiteľnosti hraníc, garantovaná ochrana práv príslušníkov národnostných menšín a obe strany sa v nich zriekli všetkých územných nárokov. Poľsko presadzuje zásadu, podľa ktorej problematika menšín v susedných krajinách nemôže byť jediným a rozhodujúcim faktorom determinujúcim jeho politiku voči nim.

Prvoradý význam pre Poľsko má dosiahnutie zmierenia s Nemeckom, ktoré po zjednotení v roku 1990 opätovne potvrdilo uznanie hraníc na Odre a Lužickej Nise. SRN na pôde tzv. weimarského trojuholníka, ako aj v štruktúrach Európskeho spoločenstva a neskoršej Európskej únie podporovala integračné ambície Poľska. Dosiahnutie poľsko-nemeckého zmierenia umožnilo zintenzívnenie vzájomných politických a ekonomických vzťahov, ako aj odštartovanie procesu rozšírenia NATO na východ. Podľa Z. Brzezinského poľsko-nemecké zmierenie nadobudlo význam „porovnateľný iba s dôsledkami, aké malo pre západnú Európu zmierenie francúzsko-nemecké“.²³

Osobitnú pozornosť si však zasluhuje „východná politika“ Poľska. Podriaďuje ju svojmu primárnemu cieľu, ktorým je integrácia, resp. aktívne členstvo v euroatlantických štruktúrach. Zároveň sa však usiluje, aby sa jeho „východná politika v budúcnosti stala východnou politikou EÚ a NATO“, čo je prirodzené vzhľadom na to, že je jediným členom NATO, ktorého podstatná časť hranice susedí s bývalým ZSSR, resp. spolu s Nórskom jediným „atlantickým“ susedom Ruska. Na druhej strane Poľsko s veľkým záujmom sleduje dianie v bývalých sovietskych republikách, ktoré s ním bezprostredne susedia, a aj napriek určitým obavám o osud svojich tamjších početných menšín s neskrývanými sympatiami prijalo ich osamostatnenie. Vyvíja veľké úsilie o oslabenie orientácie týchto krajín na Rusko. Podporuje prispôbovanie ich vnútornej a zahraničnej politiky európskym normám, začleňovanie týchto štátov do európskych inštitúcií a mechanizmov v otázkach bezpečnosti, reformu ich politického systému a rozvoj ľudských práv a práv príslušníkov menšín. Na druhej strane poľskí analytici tvrdia, že hospodárske vzťahy s týmito krajinami „musia byť budované v súlade s kritériami racionality“.²⁴ Osobitný význam v poľskej politike má susedstvo s Ukrajinou a Litvou. Poľsko podporuje upevňovanie nezávislosti týchto štátov. Vychádza pritom z tzv. prométevskej školy, ktorá v minulosti vznikla v okruhu spolupracovníkov Józefa Piłsudského a na ktorú po druhej svetovej vojne v exile nadviazali exiloví intelektuáli z okruhu parížskeho časopisu *Kultura* Jerzy Giedroyc a Juliusz Mieroszewski. Podľa ich tzv. BLU konceptu (Bielorusko-Litva-Ukrajina) závisí nezávislosť Poľska práve od strategických vzťahov s uvedenými tromi krajinami.²⁵ Na Ukrajine Poľsko podporuje proeurópske a prozápadné tendencie a podporuje jej zapojenie do európskych integračných procesov. Pravidelne sa stretávajú prezidenti oboch štátov a funguje Konzultačný výbor prezidentov Poľska a Ukrajiny.

Počas návštevy poľského prezidenta A. Kwaśniewského v Kyjeve v máji 1997 bola podpísaná deklarácia oboch prezidentov o zmieriení.²⁶ Podpora Ukrajiny zo strany Poľska sa v súčasnosti prejavuje aj v tom, že v roku 2000 nenásledovalo Slovensko a ČR pri zavedení vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny²⁷ a usiluje sa zabrániť jej vynechaniu z výstavby pripravovaného plynovodu Jamal. Poľsko je zainteresované na tom, aby jeho členstvo v NATO znamenalo upevnenie vzťahov medzi euroatlantickými štruktúrami a ostatnými krajinami východnej Európy. V rámci poľskej jednotky KFOR pôsobia menšie jednotky Litvy (30 vojakov) a Ukrajiny (108 vojakov), ktoré sú jej operačne podriadené. Stravovanie a ubytovanie litovskej jednotky financuje poľská strana. Okrem toho existujú spoločné poľsko-ukrajinské (POLUKRBAT) a poľsko-litovské (LITPOLBAT) vojenské jednotky, pripravené na účasť v mierových operáciách.²⁸

Poľsko sa výrazne angažovalo za nadviazanie osobitných vzťahov NATO s Ruskom a Ukrajinou, podľa A. Kwaśniewského nie je možné budovať systém európskej bezpečnosti proti Rusku, alebo s Ruskom, ktoré sa obracia chrbtom. Tieto vzťahy boli kodifikované Aktom zakladajúcim vzájomné vzťahy, spoluprácu a bezpečnosť medzi NATO a Ruskou federáciou, podpísaným 27. mája 1997 v Paríži, a Chartou o osobitnom partnerstve medzi NATO a Ukrajinou, podpísanou bezprostredne po madridskom summite NATO v júli 1997. Aj v novej Bezpečnostnej stratégii Poľskej republiky, platnej od roku 2000, sa uvádza, že „životným záujmom Poľska je konštruktívny rozvoj vzťahov Aliancie so štátmi východnej Európy vrátane vzťahov v rámci Stálej rady NATO-Rusko a Komisie NATO-Ukrajina, ako aj v rámci programu Partnerstvo za mier“.²⁹ Vzťahy s Ruskom sa Poľsko usiluje budovať na princípe vzájomnej výhodnosti a rovnoprávnosti, v Bielorusku Poľsko podporuje demokratickú opozíciu proti vláde prezidenta Lukašenka. Na úrovni prezidentov prebiehajú pravidelné trojstranné konzultácie medzi Poľskom, Ukrajinou a Litvou. Poľsko podporuje začlenenie Litvy do NATO, hoci jeho hlavnou prioritou je dosiahnutie členstva Slovenska v Aliancii.³⁰ Podporovanie úsilia susedných štátov o dosiahnutie členstva v NATO a EÚ poľskí predstavitelia deklarujú dokonca ako „morálnu povinnosť“ svojej krajiny.³¹

Ďalším špecifikom Poľska je široká podpora deklarovaných zahraničnopolitických cieľov majoritnou časťou obyvateľstva. Týka sa to aj podstatnej časti politických strán. V minulosti sa predmetom konfliktov stávali kompetencie v oblasti zahraničnej politiky. Do prezidentských volieb roku 1995, keď bol za prezidenta zvolený kandidát sociálnodemokratického Zväzu demokratickej ľavice (SLD) Aleksander Kwaśniewski, na čele ministerstva stáli predstavitelia Solidarity, resp. jej následníckych zoskupení. V rokoch 1989-1993 bol ministrom zahraničných vecí Krzysztof Skubiszewski, ktorého možno označiť za hlavného architekta zahraničnopolitickej koncepcie krajiny. Jeho nástupcami boli po víťazstve SLD v parlamentných voľbách až do roku 1995 nominanti prezidenta Lecha Wałęsu³², ekonóm Andrzej Olechowski a historik Władysław Bartoszewski. Kompetenčné spory boli predovšetkým výsledkom koha-bitácia ľavicovej vlády a konzervatívne orientovaného prezidenta, resp. neskôr ľavicového prezidenta Aleksandra Kwaśniewského a pravicovej vlády Jerzyho Buzeka.³³ Celkovo však, aj napriek kompetenčným sporom, ktoré majú skôr prestížny charak-

ter, možno potvrdiť kontinuitu v zahraničnopolitických prioritách poľských vlád po roku 1989.

Členstvo v NATO zostávalo konštantným cieľom poľskej zahraničnej politiky bez ohľadu na charakter jeho politickej reprezentácie. Platilo to aj po parlamentných voľbách na jeseň 1993, v ktorých zvíťazil postkomunistický Zväz demokratickej ľavice (SLD). V tomto zoskupení sa síce dovtedy ozývali hlasy, požadujúce rozpustenie NATO a jeho nahradenie OBSE vo funkcii hlavného garanta bezpečnosti v Európe, po prevzatí moci sa však aj SLD prihlásil k orientácii na členstvo Poľska v NATO. Členstvo v NATO malo v poľskej verejnej mienke tradične vysokú podporu. Od roku 1992 nikdy neklesla pod 75 %, roku 1997 dokonca prekročila 90 %. Výhrady voči členstvu Poľska v NATO vyslovovala nacionalisticky orientovaná strana Konfederácia nezávislého Poľska (KPN) a časť agrárnej Poľskej ľudovej strany (PSL). Pred prezidentskými voľbami v roku 1995 kandidovať SLD A. Kwaśniewski síce avizoval usporiadanie referenda o členstve krajiny v NATO, táto otázka však aj vzhľadom na vysokú podporu poľskej verejnosti členstvu v Aliancii a konsenzus medzi väčšinou relevantných politických zoskupení nebola viac otváraná.³⁴

Výrazný vplyv na poľskú zahraničnopolitickú orientáciu a posilnenie aktivít Poľska vo vzťahu k NATO, ale azda v omnoho väčšej miere aj na politiku Aliancie voči Poľsku, malo publikovanie Správy Poľsko a NATO v septembri 1995, ktorá sa zrodila na pôde Euroatlantického združenia a Nadácie Stefana Batoryho, hoci jej autori, ako napríklad Henryk Szlajfer, Janusz Onyszkiewicz, Andrzej Olechowski a i., v tom čase pôsobili v opozícii. Dokument analyzoval prekážky integrácie Poľska do NATO, ale aj význam Poľska pre Alianciu. Správa kritizovala nerozhodnosť poľskej politickej reprezentácie v priebehu uplynulých troch rokov v príprave krajiny na členstvo v Aliancii, pričom poukázala na skutočnosť, že „nie je možné ďalej váhať s prijatím rozhodnutia o investíciách do programu politicko-vojenskej integrácie Poľska s euroatlantickými štruktúrami“. Dokument prezentoval znepokojenie, že po vyhláseníach prezidenta USA Billa Clintona počas jeho návštevy v Poľsku v júli 1994 sa v nasledujúcich mesiacoch otázka „kedy a ako“ v súvislosti s rozšírením Aliancie zmenila na „prečo a ako“. Dokument zároveň sformuloval ciele poľskej zahraničnej politiky v súvislosti s integráciou Poľska do NATO, pričom osobitnú pozornosť venoval rozličným aspektom poľskej „východnej politiky“. Odporúčal ustanovenie plnej demokratickej civilnej kontroly nad ozbrojenými silami a od roku 1996 zvyšovať výdavky na obranu. Za strategický cieľ Poľska vo vzťahu k NATO označil zaviesenie predstupových procedúr v roku 1999, t. j. k 50. výročiu existencie Aliancie. Dokument nepriamo kritizoval pokusy časti poľskej politickej reprezentácie po roku 1993 o zblíženie s Ruskom, pričom nastolil požiadavku „usilovať sa o znovuvytvorenie intenzity a úrovne poľsko-ukrajinského dialógu“, ktorého cieľom je podpora prozápadnej orientácie Ukrajiny a rozšírenia jej manévrovacieho priestoru. Jeho autori poukázali na potrebu venovať pozornosť úlohe ruských zdrojov energetických surovín v európskej ekonomike, a za životný záujem Poľska označili zníženie úrovne militarizácie regiónu Baltského mora, najmä Kaliningradskej oblasti.³⁵ Postuláty a odporúčania tejto správy sa stali i napriek tomu, že jej autori pôsobili v čase jej vzniku v opozícii, východiskami poľskej zahraničnej politiky, čo je takisto prejav schopnosti poľských politických elít nájsť aj napriek

odlišným politickým názorom konsenzus pri definovaní základných záujmov štátu v oblasti medzinárodnej politiky. To, akým spôsobom bola táto správa prijatá, svedčí zas o vysokej miere akceptácie úlohy občianskej spoločnosti v politickom živote. V neposlednom rade o vysokej miere spoločenského konsenzu v oblasti zahraničnej politiky svedčí hlasovanie poľského Sejmu o ratifikácii Severoatlantickej zmluvy. 17. 2. 1999 za jej ratifikáciu hlasovalo 409 poslancov, proti bolo 7 a 4 sa zdržali hlasovania. Poľsko aktívne podporovalo aj rozhodnutie Aliancie vojensky zasiahnuť proti Juhoslovanskej zväzovej republike počas kosovskej krízy na jar 1999. Vo verejnosti po celý čas trvania vojenského zásahu NATO početne prevažovali stúpenci ozbrojenej intervencie nad jej odporcami.³⁶ To je jeden z dôvodov, prečo je Poľsko označované za „najatlantickejšiu“³⁷ krajinu spomedzi troch nových členov NATO.

Kým integrácia Poľska do NATO bola sprevádzaná takmer všeobecným konsenzom obyvateľstva, otázka integrácie do EÚ sa vo verejnej mienke nestretáva s jednoznačnou podporou. Príčinou je v prvom rade situácia poľského poľnohospodárstva, ktoré zamestnáva približne 25 % obyvateľstva, hoci jeho podiel na hrubom domácom produkte Poľska dosahuje približne 5 %.³⁸ Značná časť spoločnosti sa teda cíti vstupom do EÚ potenciálne ohrozená. Rezervovane sa k vstupu do EÚ stavia agrárna Poľská ľudová strana (PSL), vstup do EÚ a reformu poľnohospodárstva presadzuje liberálna Únia slobody (UW) a ľavicová SLD. Kým väčšina politických strán je za urýchlenie procesu poľskej integrácie do EÚ, PSL v minulosti, predovšetkým však jej krídlo združené okolo bývalého premiéra Waldemara Pawlaka, tvrdila, že Poľsko by sa do EÚ nemalo veľmi ponáhľať. Jedinou stranou, ktorá odmieta vstup do EÚ, je, podobne ako v prípade členstva krajiny v NATO, nacionalistická KPN.

Súčasnú vládnú pravicovú Volebnú akciu Solidarity (AWS) tvoria rozličné politické strany, značná časť kresťansko-národných pravicových strán v minulosti síce podporovala členstvo Poľska v NATO, ale nie v EÚ. V súčasnosti značná časť poľskej pravice presadzuje koncepciu EÚ ako zväzku silných národných štátov. Naopak, A. Kwaśniewski v súčasnosti presadzuje koncepciu EÚ ako politickej únie, pričom Európska komisia by sa transformovala do podoby exekutívneho orgánu a Európsky parlament by sa stal najvyšším zákonodarným zborom EÚ. Jeho demokratickú legitimitu by malo podľa Kwaśniewského posilniť užšie prepojenie s elektorátom v členských štátoch, napr. prostredníctvom vytvorenia druhej komory pozostávajúcej z poslancov národných parlamentov.³⁹ Hoci Poľsko ešte nie je členom EÚ, aktívne sa zapája do diskusie o jej budúcnosti. Táto otázka je zároveň na rozdiel od Slovenska aj predmetom vnútropolitického diskurzu, čo svedčí o väčšej informovanosti Poliakov o rozličných dimenziách integračných procesov a o zodpovednejšom prístupe tamojších elít k uvedenej problematike.

Podobne ako v prípade predvstupových rokovaní s NATO, Poľsko vystupuje ako aktívny partner aj pri rokovaníach s EÚ. Je pravdepodobné, že Poľsko zohrá úlohu „predbojovníka“ pri negociovaní výhodnejších podmienok predovšetkým v oblasti poľnohospodárstva, voľného pohybu osôb a životného prostredia aj pre Slovensko, resp. ostatné kandidátske krajiny. Poľsko už v súčasnosti v rokovaníach s EÚ presadzuje priame platby pre poľnohospodárov z rozpočtu EÚ a úplný prístup k štruktúrnym a kohéznym fon-

dom, s čím predstavitelia európskej pätnástky nesúhlasia. Naopak, na určité prechodné obdobie Poľsko požaduje obmedziť voľný pohyb kapitálu v oblasti možnosti nadobudnutia pôdy občanmi ostatných členských štátov EÚ, životného prostredia, bezpečnostných noriem pri práci a ponechanie osobitných ekonomických zón. Pravda, šanca Poľska „zmäkčiť“ podmienky vstupu do EÚ pre ostatné kandidátske štáty vrátane Slovenska bude reálna, ak sa o vstupe SR bude rozhodovať na rovnakej úrovni a v rovnakom čase ako v prípade ostatných krajín Visegrádskej štvorky.

V neposlednom rade Poľsko prikladá veľký význam práci rozličných regionálnych zoskupení. Najdôležitejšia je preň účasť vo Visegrádskej štvorke, zároveň je členom CEF-TA. Je aktívne aj v tzv. Stredoeurópskej iniciatíve a Rade štátov Baltského mora, ktoré však pre heterogénnosť svojich členov majú iba charakter protointegračných štruktúr. „Túto spoluprácu Poľsko chápe ako cestu vedúcu k prekonávaniu doterajších deliacich čiar, existujúcich stereotypov, formovaniu stabilného a bezpečného regionálneho prostredia, tvorbe nových vzťahov vo všetkých oblastiach života štátov a zároveň ako faktor uľahčujúci budúcu integráciu v rámci širších zoskupení, o členstvo v ktorých sa Poľsko uchádza.“ Svoje priority Poľsko vidí napr. v budovaní infraštruktúry, spolupráci v oblasti telekomunikácií, ochrany životného prostredia, turistiky, ale aj v oblasti tzv. nových bezpečnostných rizík, ako napr. medzinárodný organizovaný zločin, predchádzanie ekologickým katastrofám, pašovanie drog atď.⁴⁰ Početné podnety však môže Slovensko čerpať aj z poľských skúseností v oblasti cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce. Na úrovni euro regiónov Poľsko spoluprácu nadviazalo so všetkými svojimi susedmi.⁴¹

V neposlednom rade slovenskú politiku by mali inšpirovať poľské skúsenosti so spoluprácou s poľskou diaspórou v zahraničí. Aj zásluhou poľských krajanových organizácií, zastrešených Kongresom amerických Poliakov (Kongres Polonii Amerýkaňskej, Polish American Congress) a kampane, ktorú rozpúťali, sa podarilo presvedčiť členov Senátu USA, aby ratifikovali vstup Poľska do NATO.⁴² Aj aktivity poľských krajanov prispeli k tomu, že americký Senát pristúpenie Poľska, Maďarska a Česka do Aliancie v noci z 30. 4. na 1. 5. 1998 schválil. Podstatou problému je však skutočnosť, že poľské krajanové organizácie akceptovali princípy a hodnoty, na základe ktorých fungujú západné demokracie. Pri komunikácii so západnými predstaviteľmi teda hovoria a aj v minulosti hovorili rovnakým, resp. kompatibilným „jazykom“, aký používajú oni. Aj preto boli pri obhajobe záujmov Poľska úspešnejší ako podstatná časť slovenských exilových politikov, hlásiacich sa k dedičstvu ľudáckeho režimu vojnového Slovenského štátu.

POZNÁMKY

1. Programové vyhlásenie vlády SR. Úrad vlády SR, Bratislava 1995; Programové vyhlásenie vlády SR. Úrad vlády SR, Bratislava 1998.
2. Bernatowicz, Grażyna: Priority polskiej polityki zagranicznej, <http://msz.gov.pl/polzagr/priority.html> (január 1999).
3. Porovnaj Samson, Ivo: Deklamatívnosť, deklaratívnosť a reálnopolitická rovina v súčasnej slovenskej integračnej politike. In: Mezinárodní vztahy 1996, č. 3, s. 30-36.; Chmel, Rudolf – Samson, Ivo – Duleba, Alexander: Vztahy Slovenska so susedmi a s Nemeckom. In: Bútorá,

- Martin – Ivantyšin, Michal (eds.): Slovensko 1997. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1998. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1998, s. 265-286; Lukáč, Pavol – Chmel, Rudolf – Samson, Ivo – Duleba, Alexander: Vzťahy Slovenska so susednými štátmi, Nemeckom a Ruskom. In: Mesežnikov, Grigorij – Ivantyšin, Michal (eds.): Slovensko 1998-1999. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999, s. 333-374; Marušiak, Juraj: Hlavné trendy v zahraničnej politike SR. In: Mesežnikov, Grigorij – Ivantyšin, Michal (eds.): Slovensko 1998-1999. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999, s. 273-310; Wlachovský, Miroslav – Marušiak, Juraj: Hlavné trendy v zahraničnej politike. In: Bútorá, Martin – Ivantyšin, Michal (eds.): Slovensko 1997. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1998. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1998, s. 233-244; Wlachovský, Miroslav – Duleba, Alexander – Lukáč, Pavol: Zahraničná politika Slovenskej republiky. In: Bútorá, Martin (ed.): Slovensko 1996. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1997. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1997, s. 71-100.
4. Całka, Marek: Nová geopolitická situace Polska po pádu komunizmu a rozpadu Sovětského svazu. Polská východní politika – výběr strategie a perspektivy. In: Leška, Vladimír (ed.): Rusko, Polsko, střední Evropa: dědictví minulosti a současnost. Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1998, s. 45.
  5. Bernatowicz, Grażyna: c. d.
  6. Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. In: <http://www.ms.gov.pl/polzagr/strategiabezprp.html>.
  7. Świetlicki, Bogusław – Koziej, Stanisław: Poľská cesta do NATO (prednáška). Cyklus seminárov “Skúsenosti s poľskou systémovou transformáciou”, Bratislava 5. 1. 1999.
  8. Samson, Ivo: Rozdielne akcenty rozširovania NATO. In: Samson, Ivo – Strážay, Tomáš (eds.): Európska bezpečnosť a proces rozširovania NATO. Skúsenosti a pozícia Poľska v Euroatlantickej aliancii. SPPA, Bratislava 2000, s. 37.
  9. Mrozwicz, Robert: Skúsenosti a pozícia Poľska v Euroatlantickej aliancii. In: Samson, Ivo – Strážay, Tomáš (eds.): Európska bezpečnosť a proces rozširovania NATO. Skúsenosti a pozícia Poľska v Euroatlantickej aliancii. SPPA, Bratislava 2000. SPPA, Bratislava 2000, s. 40.
  10. Polska droga do NATO. In: http://www.mon.gov.pl/bezpieczenstwo/1_1_4_2.html.
  11. Zielke, Krzysztof: Geopolitika stredoeurópskej spolupráce. In: Kuča, Jaroslav – Nečej, Elemír – Tarasovič, Vladimír (eds.): Stredoeurópska bezpečnostná spolupráca a jej bezpečnostná dimenzia. Stredisko obranných štúdií Ministerstva obrany SR, Bratislava 1999, s. 30.
  12. Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej..., c. d.
  13. Samson, Ivo: Začleňovanie krajín EZVO a Visegrádskej skupiny do EÚ. Klub Windsor – SAP, Bratislava 1995, s. 86-87, 123.
  14. Stebelski, Stanisław: Miejsce integracji z Unią Europejską w polskiej polityce zagranicznej. In: Polska w Europie – Poland in Europe 17.-19. 6. 1994. Międzynarodowe Centrum Rozwoja Demokracji – Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 1994, s. 133.
  15. Bernatowicz, Grażyna: c. d.
  16. Suchocka, Hanna: Wystąpienie premier RP Hanny Suchockiej na inauguracji roku akademickiego KUL. Lublin, 18. 10. 1992. In: Wizimirska, Barbara (ed.): Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 1992. PISM, Warszawa 1992, s. 15. (Hanna Suchocka: “Nie je dobre, že obchodná politika Spoločenstva (Európske spoločenstvo – pozn. aut.) chápe krajiny stredovýchodnej Európy viac ako konkurentov, než ako partnerov.”)
  17. Geremek, Bronisław: Euroatlantická solidarita. In: Mezinárodní politika 1999, č. 5 (rozhovor), s. 6.

18. Kwaśniewski, Aleksander: Wywiad Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego dla "Der Standard" 13. 1. 1999 roku. In: <http://www.prezydent.pl>.
19. Bernatowicz, Grażyna: c. d.
20. Samson, Ivo: Rozdzielne akcenty rozširovania NATO...., c. d., s. 37.
21. Nowak, Jerzy M.: Polskie przewodnictwo OBWE. In: Wizimirska, Barbara (ed.): Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 1999. MSZ, Warszawa 1999, s. 22.
22. Tamtiež, s. 24-26.
23. Brzezinski, Zbigniew: Velká šachovnice. Mladá fronta, Praha 1999, s. 76.
24. Kuźniar, Roman: Geostrategiczne uwarunkowania uwarunkowania bezpieczeństwa Polski. In: Sprawy Międzynarodowe, č. 1, 1993, s. 23.
25. Całka, Marek: Miesto Ukrajiny v polskej zahraničnej politike. In: Duleba, Alexander (ed.): Ukrajina, stredná Európa a Slovensko. Záujmy a perspektívy spolupráce. Medzinárodná konferencia Bratislava 24.-25. 10. 1997. SFPA – Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 1997, s. 21.; Grudziński, Przemysław: Raport Polska – Rosja: niezgoda i współpraca. Centrum Stosunków Międzynarodowych Instytutu Spraw Publicznych, Warszawa 1997, s. 65.
26. Olszański, Tadeusz A.: Stosunki z Ukrainą. In: Wizimirska, Barbara (ed.): Rocznik polskiej polityki zagranicznej 1998. MSZ, Warszawa 1998, s. 156.
27. Lukáč, Pavol – Samson, Ivo – Duleba, Alexander: Visegrádska spolupráca, regionálne iniciatívy a vzťahy SR so susednými štátmi. In: Kollár, Miroslav – Mesežnikov, Grigorij (eds.): Slovensko 2000. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2000, s. 389.
28. <http://www.mon.gov.pl>.
29. Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej..., c. d.
30. Komornicki, Jan: Úvodné slovo veľvyslanca Poľskej republiky v SR. In: Samson, Ivo – Strážay, Tomáš (eds.): Európska bezpečnosť a proces rozširovania NATO..., c. d., s. 6.
31. Kwaśniewski, Aleksander: Wywiad Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego dla "Der Standard", c. d.
32. Vtedajšia poľská tzv. Malá ústava ("Mała Konstytucja" – Ústavný zákon), prijatá Sejmom 17. 10. 1992, vo svojom článku 61 poskytovala prezidentovi právo menovať ministrov vnútra, obrany a zahraničia. Premiér mohol navrhnúť jeho menovanie iba po získaní stanoviska prezidenta. Na základe článku 51 tej istej "Malej ústavy" však výkon zahraničnej politiky ostal v kompetencii vlády (Rady ministrov). Pozri: Kuźniar, Roman: Polska polityka zagraniczna w 1992 r. In: Wizimirska, Barbara (ed.): Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 1992. PISM, Warszawa 1992, s. 15.
33. Kopeček, Lubomír: Poľská republika. In: Dančák, Břetislav (ed.): Integrovní procesy ve středoevropském prostoru II. Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 175, 177.
34. Tamtiež, s. 173.
35. Správa Poľsko a NATO, zari 1995 (pracovní překlad). In: Mezinárodní vztahy 1996, č. 2, s. 137-149.
36. Dukaczewski, Marek: Skúsenosti a miesto Poľska v Euroatlantickej aliancii. In: Samson, Ivo – Strážay, Tomáš (eds.): Európska bezpečnosť a proces rozširovania NATO..., c. d., s. 15-18.
37. dm: Nejen Polsko. In: Mezinárodní politika 1999, č. 5, s. 3.
38. Jůn, Jan: Při jednání o vstupu do EU má Polsko problémy se zemědělstvím. In: <http://www.press.cz>.
39. Kwaśniewski, Aleksander: Kráčame k politickej únii. In: OS, č. 1/2001, s. 37.
40. Bernatowicz, G.: c. d.
41. Jóskowiak, Kazimierz: Przegľad współpracy transgranicznej i międzyregionalnej. In: Wizimirska, Barbara (ed.): Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 1999. MSZ, Warszawa 1999, s. 91-95.
42. Lukáč, Pavol: "Poľská lobby" v USA – vplyv na poľsko-americké vzťahy. In: Listy SFPA, č. 12, december 1998, s. 7.

Eudmila Lipková

K niektorým aspektom rozširovania Európskej únie a postavenie SR

Začlenenie ekonomiky Slovenska do ekonomickej integrácie v rámci Európskej únie je jedinou možnou cestou riešenia súčasných ekonomických problémov. Z veľkej depresie, ktorá slovenskú ekonomiku zasiahla po začatí transformačných procesov v štátoch strednej a východnej Európy, sa nevymanila ani do začiatku 21. storočia.

Jednotlivé kandidátske štáty na členstvo v Európskej únii dosahujú v súčasnom období rôznu mieru zaostávania za dosiahnutým priemerom v EÚ. Najbližšie k priemeru ekonomickej úrovne EÚ sa začiatkom 21. storočia nachádza Slovinsko, ktoré dosahuje 71,2 % priemeru, nasleduje Česká republika (68,8 %), Maďarsko (68,4 %), Estónsko (65,2 %), Poľsko (61 %), Slovensko (58,8 %), Lotyšsko (56,1 %), Bulharsko (54,6 %), Litva (52,2 %), a Rumunsko (47,1 %).

Podľa názoru odborníkov sa štáty strednej a východnej Európy budú ešte desaťročia vyrovnávať so svojou ekonomickou zaostalosťou za štátmi západnej Európy. Minimálna doba vyrovnávania ekonomickej úrovne sa v prípade Českej republiky odhaduje na 10-15 rokov a napríklad v prípade Albánska až na 65-70 rokov.

V porovnaní s ostatnými štátmi V-4 je slovenská ekonomika silne podkapitalizovaná. Podkapitalizovanie ekonomiky a technologické zaostávanie nie je možné vyriešiť iným spôsobom ako zatraktívením nášho ekonomického prostredia jeho začlenením do vyššieho ekonomického celku. Aj po začlenení Slovenska do Európskej únie zrejme naše vyrovnávanie sa s priemernou úrovňou jej dnešných členských štátov potrvá 25-30 rokov.

Otvorenou otázkou stále zostáva termín prijatia Slovenska a ostatných nových členských štátov do Európskej únie. Európska únia má pripravené tri scenáre možného rozširovania. Podľa prvého scenára by sa prvé tzv. minirozšírenie týkalo iba najpripravenejších štátov a mohlo by sa uskutočniť už v roku 2005. Najčastejšie spomínaní

kandidáti na členstvo sa uvádzajú Česká republika, Estónsko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko. V druhej polovici desaťročia by mohlo byť prijatých ďalších šesť kandidátskych štátov. Alebo sa Európska únia rozhodne pre tzv. veľký konvoj či tzv. big ben a prijme naraz všetkých osem štátov okrem Bulharska a Rumunska. Pravdepodobným termínom ich prijatia je rok 2008.

Pre prijatie väčšieho počtu uchádzačov používajú niektorí odborníci nasledovné argumenty: *Jedným* z nich je ten, ktorý upozorňuje na skutočnosť, že noví členovia by už spolurozhodovali o prijatí štátov, ktoré sa v zásade nachádzajú v rovnakej alebo podobnej ekonomickej situácii, ale boli by znevýhodnení svojím nečlenstvom v EÚ. Ďalší argument sa opiera o skutočnosť, že pri každom rozširovaní Únie sa na niekoľko mesiacov paralyzuje jej činnosť, a chcú sa vyhnúť práve tejto situácii.

Druhý variant rozširovania Únie predpokladá, že noví členovia budú prijímaní tak, ako budú na vstup pripravení. Tento variant však treba považovať za neracionálny a najmenej pravdepodobný.

Tretí scenár predpokladá prijímanie nových členov v troch menších skupinách, nazývaných malými konvojmí, a to v rokoch 2004, 2006 a 2008. Odborníci navrhli predstaviteľom EÚ, aby zatiaľ nestanovovali konkrétne termíny rozšírenia, ale aby sa dohodli na termínoch ukončenia negociácií. Očakáva sa, že najpravdepodobnejším termínom ukončenia prvých negociácií bude rok 2003. Prijatie nových členských štátov do dnešnej „európskej 15“ poznamená pozitívne i negatívne obe strany. Niektoré súčasné členské štáty vyhlasujú, že Únia sa rozšírením nesmie stať ani o halier drahšia. Tento názor zastávajú najmä štáty geograficky vzdialenejšie od kandidátskych štátov a prejavujú zatiaľ najmenšie pochopenie pre rozšírenie Únie o nových chudobnejších členov. Pre pripravenosť jednotlivých štátov do EÚ bolo okrem uzatvorenia jednotlivých kapitol stanovených päť kritérií, a to: reálna ekonomika, dynamika rastu, hospodárska politika a celková klíma, vzťahy so zahraničím, peňažná a daňová politika. Všetky zúčastnené štáty budú z rozšírenia Európskej únie nepochybne profitovať. Súčasne treba najmä v prvom období po rozšírení Únie očakávať niektoré problémy.

Najvýznamnejším pozitívnym efektom rozšírenia EÚ bude rozšírenie odbytových trhov pre všetky členské štáty. Po prijatí 10 kandidátskych štátov sa rozšíri odbytový trh EÚ o 105 miliónov spotrebiteľov. Výrobcom v západnej Európe, ale najmä v strednej a východnej Európe, budú zároveň vystavení silnému konkurenčnému tlaku nových lacnejších výrobkov.

V Európskej únii, ale aj v kandidátskych štátoch existujú tri druhy názorov na otázku výhodnosti rozšírenia Únie. Predstavitelia jedného extrémneho názoru tvrdia, že rozšírenie bude výhodné iba pre jednu stranu. Predstavitelia druhého extrémneho názoru tvrdia, že zatiaľ rozšírenie nebude výhodné pre žiadnu zo zúčastnených skupín štátov. Autori analytickejšieho názoru upozorňujú, že rozšírenie má pre súčasných členov skutočnú hodnotu, ale treba za to zaplatiť určitú cenu. Dnešní prispievatelia do spoločného európskeho rozpočtu budú platiť ešte viac.

Štúdia Inštitútu pre svetové hospodárstvo v Kieli konštatuje, že rozšírením Európskej únie získajú všetci. Napriek tomu v súčasnosti prejavujú najväčšie obavy

najmä tie štáty, ktoré na rozšírení Únie najviac získajú. Očakáva sa, že v dôsledku rozšírenia EÚ sa zvýši očakávaný prírastok HDP v Nemecku a Rakúsku o 2 %. Kandidátske štáty očakávajú od Európskej únie priamu podporu z jej štrukturálnych fondov. S podporou štrukturálnych fondov a využívaním rozsiahlejších odbytových trhov budú kandidátske štáty vstupom do EÚ profitovať zvýšením rastu hrubého domáceho produktu o 5-7 %. Staré štáty Únie získajú jej rozšírením zvýšenie hospodárskeho rastu v priemere o 0,1 až 0,2 %. Rozšírenie prinesie nielen vyšší rast HDP, ale aj viac pracovných príležitostí a vyššiu životnú úroveň. Členské štáty EÚ sa však obávajú, že prijatím nových členov vzrastie aj kriminalita a ďalšie negatívne javy, ktoré sú v kandidátskych štátoch rozšírenejšie než v EÚ ako takej. Tieto problémy by sa mohli vyriešiť prijatím štandardov totožných s EÚ. Zrejme ich však nebude možné vyriešiť iba zdokonalením legislatívy, pretože úzko súvisia najmä s chudobou, ktorá dosahuje v najzaostalejších kandidátskych štátoch značné rozmery. Vyriešiť tento problém bude preto dlhodobou otázkou.

Bez rozšírenia by v kandidátskych štátoch vzhľadom na sociálne, hospodárske a bezpečnostné otázky vznikli problémy, ktoré by pre Európsku úniu znamenali nutnosť oveľa vyšších výdavkov, než keby k rozšíreniu nedošlo.

Ak Európska únia prijme šesť nových kandidátov, očakáva sa, že náklady na činnosť EÚ vzrastú asi o polovicu. Odvody členských štátov do spoločného rozpočtu by predstavovali 0,2 % z HDP (pri stanovenom maximálnom odvode 1,27 %). Prijatím všetkých dvanástich kandidátskych štátov by sa náklady zvýšili o ďalšiu štvrtinu. Pre Nemecko by to napríklad znamenalo zvýšenie jeho príspevku do spoločného rozpočtu z 0,11 % na 0,18 %, resp. na 0,25 % z HDP. Mnohé štúdie však prezentujú názor, že vstup nových členov do EÚ sa bude financovať sám, pretože vyššie rozpočtové výdavky sa budú kryť s príjmami z vyššej konjunktúry, ktorú bude stimulovať rozšírenie trhu o nových členov.

Po vstupe nových štátov do Európskej únie sa obom stranám poskytne prechodné obdobie, aby sa mohli postupne prispôbiť novovzniknutým podmienkam. Veľmi diskutovanou otázkou je dĺžka tohto obdobia pre Európsku úniu a kandidátske štáty, ako aj definovanie oblastí, ktoré majú byť dočasne chránené osobitným režimom. Pre Európsku úniu je najcitlivejšia otázka voľného pohybu pracovných síl. Za reštriktívne opatrenia pre pohyb pracovných síl sa razantne zasadujú najmä Rakúsko a Nemecko, ktoré zasiahne prípadná vlna imigrantov v najväčšej miere. Nemecko navrhuje až sedemročné prechodné obdobie, počas ktorého by občania novoprijatých štátov nemohli pracovať v starých štátoch Únie. Namiesto absolútneho zamedzenia imigrácie v priebehu presne vymedzeného obdobia sa v diskusiách objavil návrh Maďarska, aby si každý členský štát EÚ stanovil kvóty podľa vlastných potrieb, a reguloval tak prílev lacnejšej pracovnej sily zo štátov strednej a východnej Európy.

Stanovisko EÚ v otázke voľného pohybu pracovných síl bude silne ovplyvnené situáciou, ktorá má podľa predpokladov vzniknúť už v roku 2010, ale najneskôr v roku 2012. V dôsledku demografického vývoja a ekonomického rozvoja sa prejaviť v tzv. starých štátoch EÚ väčší dopyt po kvalifikovaných pracovných silách. Prílev nových pracovníkov

by mohol zachrániť sociálne systémy západných štátov a priblížiť rastový potenciál EÚ rastovému potenciálu USA, ktorý sa vyznačuje vysokou mobilitou pracovnej sily. Podľa odhadu demografov začne počet pracujúcich osôb v nasledujúcich desiatich rokoch klesať a v roku 2025 sa zníži na 223 miliónov v porovnaní s 225 miliónmi v roku 1995. Neustále bude rásť počet občanov starších ako 65 rokov, ktorí, v porovnaní so súčasnými 15 %, budú v roku 2025 predstavovať 22 % celkovej populácie.

Nemecko, ktoré sa v súčasnosti najviac bráni voľnému pohybu pracovných síl hneď po vstupe nových štátov do EÚ, bude musieť zrejme už v roku 2010 čeliť takému dopytu po kvalifikovaných pracovných silách, ktorý zrejme nebude schopný uspokojiť ani kumulovaný imigračný potenciál zo štátov strednej a východnej Európy. Podľa prognóz by sa v roku 2010 zo štátov strednej a východnej Európy mohlo do starých štátov EÚ potenciálne vystahovať viac ako 18 mil. občanov (z Poľska 690 tis., z Rumunska 520 tis., z Bulharska 178 tis., z Maďarska 154 tis., z Českej republiky 87 tis., zo Slovenska 69 tis., zo Slovinska 25 tis., z Litvy 81 tis., z Lotyšska 56 tis. a z Estónska 27 tis.).

Európska komisia, ktorá si je vedomá toho, že v starých štátoch EÚ bude v budúcnosti obyvateľstva ubúdať, požaduje od členských štátov formulovanie ofenzívnej a aktívnej imigračnej politiky. Členské štáty musia pre EK pripraviť správu s údajmi o tom, aké množstvo a v akej kvalifikačnej štruktúre sú ochotní prijímať prisťahovalcov. EK zastáva názor, že riadené prisťahovalectvo sa pozitívne prejaví na národných trhoch práce jednotlivých členských štátov EÚ. EK zásadne odmieta akékoľvek kvóty alebo iné reštriktívne opatrenia. Namiesto toho má v úmysle zaviesť tzv. indikatívne ciele, ktoré by zodpovedali potrebám národných trhov práce a súčasne by zohľadňovali aj verejnú mienku na tento problém. Možno očakávať, že štáty strednej a východnej Európy nebudú disponovať dostatočným migračným potenciálom, aby pokryli potreby pracovného trhu dnešnej pätnástky. Podľa názoru expertov z OECD bude prínos imigrantov pre sociálne systémy hostiteľských krajín vyšší než úbytok, ktorý spôsobia svojím pôsobením v nových štátoch.

Z uvedenej analýzy možno konštatovať, že napriek mnohým čiastkovým a prechodným problémom, ktoré vzniknú po rozšírení, by výhody z ekonomickej integrácie mali byť zabezpečené pre všetkých účastníkov.

Postavenie Slovenska je v prístupovom procese do EÚ osobitné. Zrejme ani najvyšší predstavitelia nášho štátu a široká verejnosť nie je dostatočne hlboko presvedčená, že Slovensko bude patriť ku krajinám, ktoré budú prijaté do EÚ ako prvé.

Pre Slovensko je však jedinou alternatívou úspešného ekonomického rozvoja naša aktívna účasť v ekonomickej integrácii štátov Európskej únie. Nevýhody nášho súčasného postavenia majú niekoľko dôvodov – Slovensko vzhľadom na malý rozmer spotrebného trhu je neatraktívne pre zahraničných investorov; dôveru u zahraničných partnerov nevyvoláva ani vnútorná politická stabilita, čo sa prejavilo na našom oneskorenom zaradení k tzv. luxemburskej skupine uchádzačov o členstvo v EÚ a neustálom spochybňovaní nášho postavenia v prvej skupine uchádzačov. Pre Slovensko je však otázka členstva v EÚ otázkou zabezpečenia našej ekonomickej prosperity v strednodobom časovom horizonte alebo ekonomického zaostávania na časovo neobmedzené obdobie.

Ján Figel

Slovenská republika a Európska únia

Úvod

Jubilejný rok 2000 priniesol pre SR v oblasti európskej integrácie zásadný kvalitatívny posun. Historickým okamihom bolo otvorenie oficiálnych prístupových rokovaní s EÚ vo februári 2000. Významná je aj skutočnosť, že počas roku 2000 EÚ otvorila so SR rokovania celkovo v 16 kapitolách, z čoho v 10 boli rokovania predbežne uzavreté. Slovenská republika tak spolu s Maltou získala vedúce postavenie v skupine krajín, ktoré začali rokovania v roku 2000 a zároveň sa počtom uzatvorených kapitol významne priblížila ku krajinám, ktoré otvorili rokovania s EÚ v roku 1998.

Ďalším dôležitým medzníkom v procese európskej integrácie bol decembrový summit EÚ v Nice. Jeho závery nielen potvrdili historickú dôležitosť rozširovania EÚ a flexibilný prístup EÚ v otázke rýchlejšieho postupu najlepšie pripravených kandidátov v procese negociácií, ale dosiahla sa aj dohoda o inštitucionálnej reforme EÚ odstraňujúca prekážky, ktoré by bránili rozšíreniu Únie o všetkých súčasných kandidátov rokujúcich o vstupe.

Portugalské predsedníctvo EÚ

Rokovania EÚ so SR boli oficiálne otvorené dňa 15. februára 2000 v Bruseli Prístupovou konferenciou na ministerskej úrovni. Na stretnutí si obe strany vymenili tzv. všeobecné negociačné pozície, deklarujúce základný rámec rokovaní.

V súlade s návrhom Európskej komisie EÚ otvorila so SR v prvom polroku 2000 rokovania v kapitolách Malé a stredné podnikanie, Vzdelávanie, Veda a výskum, Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, Štatistika a Vonkajšie vzťahy, ktoré aj

predbežne uzavrela. Otvorené boli tiež kapitoly Hospodárska súťaž a Kultúra a audiovizuálna politika. SR tiež odovzdala negociačné pozície v ďalších 5 kapitolách: Rybné hospodárstvo, Sociálna politika a zamestnanosť, Priemyselná politika, Ochrana spotrebiteľov a zdravia a Colná únia.

Francúzske predsedníctvo EÚ

Do francúzskeho predsedníctva v druhom polroku 2000 Slovenská republika vstúpila s očakávaním zachovania dynamiky negociačného procesu a posilnenia uplatňovania helsinských princípov. Členské štáty EÚ na základe návrhu Komisie prijali rozhodnutie otvoriť rokovania so SR v 8 nových kapitolách: Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Dopravná politika, Telekomunikácie a informačné technológie, Colná únia, Rybné hospodárstvo, Priemyselná politika a Ochrana spotrebiteľov a zdravia, pričom posledné 3 kapitoly boli predbežne uzavreté. Prijalo sa tiež rozhodnutie uzatvoriť i kapitolu Kultúra a audiovizuálna politika, ktorú otvorila SR ešte za predchádzajúceho predsedníctva, čím bolo celkovo uzavretých 10 kapitol (počet otvorených kapitol dosiahol 16). Ku všetkým ostávajúcim kapitolám odovzdala SR na záver francúzskeho predsedníctva svoje negociačné pozície.

Európska konferencia

Počas francúzskeho predsedníctva sa uskutočnili dve stretnutia Európskej konferencie k inštitucionálnej reforme EÚ. Na ministerskej úrovni sa konferencia uskutočnila 23. novembra 2000 v Sochaux a na úrovni predsedov vlád 7. decembra 2000 v Nice. Na stretnutiach boli zastúpené členské krajiny EÚ, kandidátske krajiny a Švajčiarsko. Slovenská strana na stretnutiach prezentovala svoje stanovisko k hlavným otázkam inštitucionálnej reformy EÚ.

Vystúpenia predstaviteľov kandidátskych krajín k hlavným bodom oficiálnej agendy Medzivládnej konferencie v hlavných rysoch potvrdili zhodu s pozíciou, ktorú na stretnutiach tlmočila SR. Kandidátske krajiny presadzovali aj svoju účasť na diskusiách o budúcich reformách EÚ po summite v Nice. Je potešiteľné, že členské krajiny potvrdili záujem o pravidelné diskusie s kandidátskymi krajinami o reformách Únie, ako aj o budúcnosti Európy. V tomto duchu sa vyjadril aj predseda Európskej komisie. Vhodným fórom na túto diskusiu by mohla byť práve Európska konferencia.

Európska rada v Nice

Zasadnutie Európskej rady (7.-11. decembra 2000) sa sústredilo predovšetkým na ukončenie rokovaní Medzivládnej konferencie o inštitucionálnej reforme EÚ a na

rozširovanie EÚ. Okrem toho sa summit venoval ďalším otázkam ako Charta základných práv, spoločná európska bezpečnostná a obranná politika, európska sociálna agenda, zamestnanosť, koordinácia ekonomických politík, inovácie a vedomosti, ochrana zdravia, potravinová bezpečnosť, bezpečnosť námornej dopravy, ochrana životného prostredia, vnútorná bezpečnosť občanov EÚ – otázky vnútra a spravodlivosti (boj proti praniu špinavých peňazí, policajná spolupráca, azyl a migrácia), kultúra a šport a niektoré aktuálne zahraničnopolitické otázky (Cyprus, západný Balkán). Slovensko bude mať v budúcej EÚ – podľa rozhodnutia Rady – primerané zastúpenie v orgánoch Únie: 7 hlasov v Rade, člena Komisie, 13 poslancov v EP, 9 miest vo Výbore regiónov a v ECOSOC-u. Toto postavenie zodpovedá podobne veľkým štátom (Fínsko, Švédsko).

Európska rada opätovne potvrdila historický význam rozširovania EÚ. Privítala pokrok, ktorý sa dosiahol v prístupových rokovaní kandidátskymi krajinami. Summit podporil strategický dokument k rozširovaniu, ktorý bol vypracovaný EK. Európska rada vyjadrila potešenie nad tým, že princíp diferenciacie a catch-up sú v tejto stratégii znovu potvrdené. Harmonogram rokovaní, vypracovaný na nadchádzajúcich 18 mesiacov, by mal uľahčiť rokovania, pričom najlepšie pripravené krajiny môžu postupovať rýchlejšie.

Návrhy v Strategickom dokumente k rozširovaniu a úspešné zavŕšenie Medzivládnej konferencie o inštitucionálnej reforme EÚ vytvárajú dobré predpoklady, aby boli prijaté tie kandidátske krajiny, ktoré budú na vstup pripravené ku koncu roku 2002. Tieto sa zároveň budú môcť zúčastniť budúcich volieb do Európskeho parlamentu. Na summite v Göteborgu v júni 2001 Európska Rada zhodnotí pokrok v implementácii tejto novej stratégie s cieľom dať zodpovedajúce usmernenie pre úspešné ukončenie tohto procesu.

Kandidátske krajiny boli vyzvané urýchliť potrebné reformy na vstup najmä s ohľadom na posilnenie ich administratívnej kapacity. Európska rada vydala Komisii pokyn pripraviť program pre hraničné regióny na posilnenie ich ekonomickej konkurencieschopnosti.

*Národný program pre prijatie *acquis communautaire* (NPAA)*

Vychádzajúc z Partnerstva pre vstup z roku 1999, druhej hodnotiacej správy Európskej komisie z októbra 1999, bola vládou SR vypracovaná a v marci 2000 schválená revízia Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*. Revízia sa sústredila na programovanie krátkodobých a strednodobých priorít na transpozíciu a implementáciu *acquis*, budovanie a posilnenie administratívnych štruktúr, zrealizovanie časového harmonogramu prijímania *acquis*, špecifikáciu technickej pomoci, definovanie finančných potrieb pre implementáciu legislatívy EÚ a rozlišovanie medzi skutočnými potrebami a požiadavkami. Vláda rozhodla o pravidelnom hodnotení plnenia NPAA každé dva mesiace, aby bola zachovaná dynamika zosúladovania legislatívy SR s ac-

quis a budovania inštitúcií. Národný program nemá význam iba z hľadiska integračnej politiky SR, ale je aj indikátorom plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti zahraničnej politiky, kde je členstvo v EÚ jednoznačnou prioritou.

Pravidelná správa Európskej komisie o pokroku SR v príprave na vstup do EÚ

Európska komisia zverejnila dňa 8. 11. 2000 Pravidelnú správu Európskej komisie o pokroku, ktorý SR dosiahla v príprave na vstup do EÚ. Správa konštatuje, že Slovensko plní politické kritériá pre členstvo v Únii. Ekonomika SR sa po prvýkrát hodnotí ako fungujúca trhová ekonomika, ktorá by mala byť schopná vyrovnat sa s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci EÚ v strednodobom horizonte. Správa uviedla, že nedostatočný pokrok bol zaznamenaný najmä v oblasti poľnohospodárstva, energetiky, regionálnej politiky, životného prostredia, finančnej kontroly a práva obchodných spoločností. Významný pokrok sa zaznamenal v oblastiach vnútorného trhu (verejné obstarávanie, finančné služby a slobodný pohyb kapitálu), štatistiky, priemyselnej politiky, telekomunikácií, kultúry a audiovizuálnej politiky a ochrany spotrebiteľa a zdravia.

Európska komisia súčasne s Pravidelnou správou zverejnila Strategický dokument k rozširovaniu. Dokument po prvýkrát zo strany EK načrtáva hlavné body stratégie ďalšieho negociačného procesu. Obsahuje návrhy týkajúce sa možnosti dohody o prechodných obdobiach (rozlíšenie prechodných období na akceptovateľné, negociovateľné a neakceptovateľné). Podľa predloženého časového plánu (road map) budú rokovania vo vybraných kapitolách pokračovať do konca roka 2002. Na dosiahnutie vstupu prvých kandidátskych krajín do Únie sa musia splniť tri podmienky: 1. Únia zostane vo finančnom rámci, o ktorom bolo rozhodnuté na berlínskom summite; 2. Bude úspešne zavŕšená inštitucionálna reforma EÚ; 3. Kandidátske krajiny, spĺňajúce kritériá na vstup, ukončia rokovania o vstupe.

Vláda SR promptne zareagovala na Pravidelnú správu schválením komplexného dokumentu, ktorý identifikuje prioritné úlohy v jednotlivých oblastiach prístupového procesu. Materiál obsahuje konkrétne termíny plnenia jednotlivých úloh. Sústreďuje sa na eurointegračné úlohy legislatívneho charakteru, zahŕňa však aj koncepcie a úlohy, ktoré súvisia s budovaním administratívnych kapacít potrebných pre implementáciu *acquis* transponovaného do právneho poriadku SR. Prioritné úlohy legislatívneho charakteru, ktoré sú uvedené v predkladanom materiáli, sa premietnu aj do Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2001, čím sa zaručí úzke prepojenie plánovaných legislatívnych zmien s eurointegračným procesom.

Ekonomický vývoj SR z pohľadu jej integrácie do EÚ

Ťažiskovým bodom prípravy Slovenska na členstvo v EÚ v roku 2000 bola hospodárska reforma. Od jej zvládnutia závisí v rozhodujúcej miere schopnosť SR adaptovať

vať sa na náročné podmienky vnútorného trhu EÚ. Slovenská vláda prijala rad komplexných opatrení na upevnenie makroekonomickej stability (zníženie verejných výdavkov a aktivizáciu verejných peňažných príjmov) a ozdravenie mikroekonomickej úrovne hospodárstva (obnovenie finančnej disciplíny ekonomických subjektov a začatie procesu reštrukturalizácie bánk a podnikateľskej sféry).

S cieľom ozdraviť a zatriktívniť investičnú klímu na Slovensku vláda SR prijala stratégiu podpory zahraničných investícií. Nové opatrenia o. i. obsahujú úľavy v oblasti daní, rôzne zvýhodnenia a colné výhody. Možnosť zahraničných investorov nadobúdať nehnuteľnosti na Slovensku zabezpečila novela devízového zákona. Od vytvorenia priaznivého investičného prostredia v SR závisí úspech reštrukturalizácie slovenského priemyslu, ako aj zníženie miery nezamestnanosti. Liberalizačné kroky, ktoré prebiehajú v rámci reštrukturalizácie slovenskej ekonomiky, sú v súlade so záväzkami SR ako novoprijatého 30. člena OECD, ako aj s podmienkami pre prechod do druhej etapy plnenia Európskej dohody o pridružení SR k EÚ.

Slovenský parlament už v roku 1999 prijal novelu zákona o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, tzv. zákon o veľkej privatizácii, ktorý umožňuje privatizáciu prirodzených monopolov, pričom sa musí zachovať trvalá majetková účasť štátu vo výške minimálne 51 % v 6 podnikoch (SPP, Transpetrol, Slovenské elektrárne a tri energetické závody). V septembri 2000 boli podpísané základné dohody týkajúce sa vstupu U.S. Steel do VSŽ v Košiciach. Vypísaním tendrov v júli 2000 vláda začala privatizáciu štátnych bánk. Strategickým partnerom prvej z nich – Slovenskej sporiteľne – sa stala rakúska Erste Bank. Do Slovenských telekomunikácií v auguste vstúpil ako väčšinový akcionár Deutsche Telekom.

V roku 2000 zaznamenala SR podľa údajov NBS nasledovné ekonomické ukazovatele: hospodársky rast dosiahol 2 % HDP, inflácia 8,4 %, saldo zahraničného obchodu predstavovalo 42 mld. Sk a nezamestnanosť bola koncom roka 17,9 %.

Záver

Celkovo možno rok 2000 charakterizovať ako rok výrazného pokroku v napĺňaní eurointegračných ambícií SR. Zatiaľ čo rok 1999 bol pre SR rokom plnenia politických kritérií, rok 2000 bol už príznačný pokrokom pri napĺňaní predovšetkým ekonomických kritérií, o čom svedčí i spomínané hodnotenie SR ako fungujúcej trhovej ekonomiky, ktorá by mala byť schopná vyrovnáť sa s konkurenčnými tlakmi v EÚ v strednodobom horizonte. Rok 2001 by mal byť zase v prvom rade rokom plnenia legislatívnych kritérií. Ide najmä o novelizáciu ústavy so zreteľom na integračné ambície SR a reformu verejnej správy. V priebehu roka 2001 potrebujeme prijať asi 170 zákonov, ktoré sa budú týkať európskej legislatívy. Pozornosť musíme venovať štátnej a verejnej službe, zákonu o regionálnom rozvoji, o pobyte cudzincov, o utečencoch, environmentálnym a ďalším zákonom, trestnému kódexu, zákonu o reklame atď.

SR privítala snahu Švédskeho kráľovstva viesť predsedníctvo EÚ v prvom polroku 2001 v znamení zintenzívnenia rokovaní, otvorenia všetkých ostatných negociačných kapitol s najpripravenejšími kandidátskymi krajinami helsinskej skupiny a celkovo v udržaní tempa prístupového procesu. Naplnil by sa tým princíp “catch-up”, definovaný už na helsinskom summite Únie v decembri 1999. Nakoľko si SR stanovila 1. január 2004 za cieľový dátum pripravenosti na vstup do EÚ, je v našom záujme, aby doterajšia dynamika prístupového procesu bola zachovaná aj počas belgického predsedníctva EÚ v druhom polroku roku 2001.

Roman Bužek

Medzinárodné organizácie a Slovensko

Prioritným cieľom SR v oblasti bezpečnostnej politiky v roku 2000 bolo aj naďalej získanie pozvania za člena NATO na najbližšom summite Aliancie. Podľa očakávaní však rok 2000 nebol obdobím politickej diskusie o rozširovaní NATO. Členské štáty NATO koncentrovali svoju pozornosť na Akčný plán pre členstvo (MAP) a prípravu kandidátskych štátov. Napriek tomu však na novembrovom zasadnutí Severoatlantického zhromaždenia v Berlíne prebehla v tejto etape prakticky prvá politická výmena názorov na rozširovanie Aliancie a bola prijatá osobitná rezolúcia vyzývajúca členské štáty NATO k pozvaniu ďalších krajín za členov.

Slovenská republika v roku 2000 pokračovala v posilňovaní svojho postavenia ako silného kandidáta a prirodzeného uchádzača o členstvo v NATO pri nasledujúcom kole rozširovania. Potvrdením integračných ambícií SR boli výsledky návštevy generálneho tajomníka NATO v SR v máji 2000 a návšteva predsedu vlády SR v sídle NATO v novembri 2000. Obe stretnutia potvrdili, že za dva uplynulé roky dokázala SR pozitívne využiť vnútropolitický vývoj a stať sa rešpektovaným kandidátom na členstvo v NATO. Základnými predpokladmi pre skoré členstvo v NATO, ktoré je potrebné vytvárať už teraz, sú:

- prijatie legislatívy a vytvorenie ústavných predpokladov pre vysielanie slovenských jednotiek do zahraničia a prijímanie cudzích jednotiek na území SR. Túto úlohu Národná rada SR splnila novelizáciou Ústavy SR dňa 23. 2. 2001;
- prijatie Bezpečnostnej stratégie a Obrannej stratégie SR;
- uskutočnenie reformy ozbrojených síl SR;
- zavedenie personálneho manažmentu a obranného plánovania v SR;

Roman Bužek; Sekcia medzinárodných organizácií a bezpečnostnej politiky Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

- zabezpečenie ochrany klasifikovaných informácií, prijatie Zákona o ochrane utajovaných skutočností a vytvorenie Národného bezpečnostného úradu SR.

Na základe Membership Action Plan, ktorý predložil washingtonský summit NATO, Slovenská republika naštartovala v roku 1999 Národný program prípravy SR na členstvo v NATO (NP PRENAME). Tento program rozpracováva prípravu na členstvo v piatich oblastiach: politické a ekonomické otázky, obranné a vojenské otázky, otázky zdrojov, bezpečnostné otázky a právne otázky.

V oblasti *politických a ekonomických otázok* pokračovala SR v roku 2000 v kultivovaní existujúcich demokratických inštitúcií a celkovej stabilizácii makroekonomického prostredia. Všestranne sa zintenzívnili kontakty a zlepšili sa informačné toky medzi SR a Alianciou, resp. jej členskými krajinami. Pokračovala nadštandardná spolupráca s členmi NATO v rámci skupiny V-4. Vláda SR prijala „Konceptiu zvýšenia informovanosti verejnosti pred vstupom SR do NATO“. V oblasti krízového manažmentu bolo hlavnou prioritou vypracovanie návrhu systému krízového manažmentu SR na vrcholnej úrovni. Dôležitým krokom v tomto smere bolo zriadenie dočasného Situačného centra SR.

V oblasti *obránných a vojenských otázok* bola hlavná pozornosť zameraná na pokračovanie reformy rezortu ministerstva obrany a prípravu základných strategických, plánovacích a normotvorných dokumentov. Bolo vytvorené integrované ministerstvo obrany a generálneho štábu, zriadené veliteľstvá pozemných a vzdušných síl a zrušené armádne zbory. Ministerstvo obrany iniciovalo rozbeh obranného plánovania podľa princípov porovnateľných s krajinami NATO. K efektívnejšiemu dosahovaniu cieľov a priorit v oblasti obranných a vojenských otázok by mala prispieť aj implementácia odporúčaní Hodnotenia stavu obrany SR (tzv. Garrettovej štúdie) a tímu Ministerstva obrany Spojeného kráľovstva.

V tretej oblasti – *otázky zdrojov* – bolo hlavnou úlohou zabezpečenie prostriedkov pre proces PRENAME v roku 2000 a 2001. Schválenie prostriedkov na plnenie úloh PRENAME v roku 2001 v objeme 1 274,960 mil. Sk potvrdzuje dôveryhodnosť SR a serióznosť našich integračných úmyslov. Vyčlenené prostriedky však nepokrývajú plnenie partnerských cieľov v potrebnej výške 1 975,7 mil. Sk, a tak bude v roku 2001 potrebné identifikovať predovšetkým tieto chýbajúce zdroje.

V oblasti *ochrany utajovaných skutočností* bola pozornosť zameraná na vytvorenie podmienok pre konštituovanie Národného bezpečnostného úradu. Pokračovala príprava návrhu Zákona o ochrane utajovaných skutočností s predpokladanou účinnosťou od septembra 2001.

V oblasti *legislatívy* slovenská strana komplexne analyzovala NATO acquis, ktorého zmluvy bude možné v prevažnej väčšine ratifikovať po pristúpení SR k Washingtonskej zmluve.

Rok 2000 teda znamenal ukončenie iniciačnej etapy prípravy SR na členstvo v NATO v rámci MAP. V SR boli v tejto etape na národnej medzirezortnej úrovni vytvorené funkčné štruktúry a mechanizmy pre koordináciu, zabezpečenie a riadenie procesu PRENAME. Táto etapa bola ukončená hodnotením SR na zasadnutí Severo-

atlantickej rady a SR dňa 7. apríla 2000. Hodnotenie na jednej strane potvrdilo správnosť celkového smerovania prípravy SR a ocenilo dovtedy dosiahnuté výsledky, na druhej strane poskytlo cennú spätnú väzbu pre ďalšie zdokonalenie procesu našej prípravy. Ukazuje sa, že pre úspech SR v snahe začleniť sa do Severoatlantickej aliancie sú rozhodujúcimi faktormi stabilita politického vedenia štátu, pokračovanie politických a ekonomických reforiem a pokrok v reforme rezortu obrany.

Slovenská republika intenzívne diskutovala a konzultovala svoju prípravu na členstvo v NATO s predstaviteľmi Aliancie a jej členských krajín. Pri spracovaní všetkých dokumentov PRENAME sme vo veľkej miere využili odporúčania a skúsenosti partnerov z nových členských štátov NATO.

Jednou z hlavných priorít zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2000 bolo zavŕšenie prístupového procesu a získanie členstva v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). S uspokojením môžeme konštatovať, že tento cieľ Slovenská republika dosiahla.

V priebehu 1. polroka 2000 sa aktivita slovenskej strany zamerala na uskutočnenie previerok vo viacerých výboroch OECD – vo Výbore pre daňové záležitosti, v Obchodnom výbore, Výbore pre finančné trhy, Výbore pre environmentálnu politiku. Pozitívnym hodnotením spoločného zasadnutia výborov CIME/CMIT dňa 27. 4. 2000 pri posudzovaní pozície SR voči Liberalizačným zákonníkom OECD vláda SR ukončila technickú časť prístupového procesu začlenenia SR do OECD. Po nájdení kompromisného riešenia v oblasti audiovízie bola Slovenská republika 29. 7. 2000 oficiálne pozvaná za 30. člena Organizácie. Dohodu medzi SR a OECD o pozvaní Slovenska k prístupu k Dohovoru o OECD podpísal minister zahraničných vecí v Paríži 28. 9. 2000. Národná rada SR následne vyslovila súhlas s prístupom k „Dohovoru o OECD“ a so „Zmluvou o výsadách a imunitách pre OECD“. Oba dokumenty ratifikoval prezident SR 9. 11. 2000 a minister zahraničných vecí uložil ratifikačné listiny 14. 12. 2000. Tento deň – 14. december 2000 je teda dátumom vstupu SR do OECD.

Vláda SR vstupom do OECD splnila dôležitý záväzok Programového vyhlásenia, ktorý predstavuje významný krok v našej integračnej politike. Splnenie podmienok prijatia za člena OECD potvrdilo vysoký stupeň liberalizácie ekonomiky, bankovníctva a obchodu, ako aj pokrok v oblasti ochrany životného prostredia, v legislatíve a v sociálnej politike. Z práce na úprave a harmonizácii týchto legislatívnych noriem budeme čerpať aj pri plnení kritérií pre vstup do Európskej únie a, samozrejme, aj do NATO.

Členstvo v OECD má pre SR veľký politický význam z hľadiska našich ďalších integračných ambícií. Má aj nesporný ekonomický efekt v podobe zvýšenia dôvery zahraničných investorov a zvýšenia prílevu priamych zahraničných investícií.

Významným smerom zahraničnej politiky SR v roku 2000 bola oblasť odzbrojenia. Slovensko patrí do skupiny krajín, ktoré sa snažia o dosiahnutie úplného zákazu používania protipechotných mín. Slovenská republika ratifikovala Dohovor o úplnom zákaze protipechotných mín už vo februári 1999. Slovensko zlikvidovalo všetky zásoby protipechotných mín (s výnimkou minimálneho počtu povoleného Dohovo-

rom) a zaradilo sa tak do skupiny približne 20 krajín, ktoré splnili jeden z hlavných záväzkov Ottawského dohovoru.

Slovensko je známe i aktívnou účasťou na odminovacích prácach v rôznych regiónoch sveta, najmä na území bývalej Juhoslávie. V týchto aktivitách hodláme pokračovať aj v budúcnosti. Ich predpokladom je taktiež vývoj a výroba účinných odminovacích zariadení Božena a Belarty, ktoré v praxi potvrdili, že patria ku svetovej špičke. Slovensko tiež vlastní technológiu a zariadenia na nedeštruktívne ekologické ničenie protipechotných mín. Po zničení zásob týchto zbraní v SR sú tieto kapacity k dispozícii aj pre iné štáty.

V roku 2000 pokračovali naše aktivity zamerané na získanie plnohodnotného členstva v MTCR (Missile Technology Control Regime). Slovensko už dávnejšie dobrovoľne implementovalo do svojho systému kontroly exportu zásady a opatrenia vyžadované smernicami MTCR, a ako nečlen tak aktívne prispieva k napĺňaniu politiky zamedzenia šírenia raketových nosičov zbraní hromadného ničenia a technológií na ich výrobu. Delegácia SR sa zúčastnila aj na rokovaní okrúhleho stola pre členov a nečlenov MTCR, ktorý sa uskutočnil po prvýkrát v roku 2000. Súčasťou stratégie zameranej na získanie členstva v MTCR bola aktívna spolupráca s USA pri likvidácii raketových kompletov SS-23. Tá bola úspešne ukončená 27. 10. 2000. Tento krok vnímame ako dôležitý míľnik na ceste k získaniu plnohodnotného členstva v tejto významnej medzinárodnej organizácii.

V roku 2000 Slovenská republika, ako vlastník strategických jadrových materiálov a úspešný prevádzkovateľ bezpečných jadrových elektrární, pokračovala v úsilí o účinnú implementáciu kontrolných režimov exportu jadrového materiálu, ako sú Zanggerov výbor (Zangger Committee), Skupina jadrových dodávateľov (Nuclear Suppliers Group, NSG) a Režim položiek dvojakého použitia (Dual Use Regime, DUR). Takisto sme pokračovali v zosúladovaní našej legislatívy k aplikácii dohôd o úplných zárukách s MAAE.

V roku 2000 vykonávalo Slovensko funkciu predsedu Plenárneho zasadnutia Wassenaarského usporiadania (WA). Táto skutočnosť je potvrdením aktívnej účasti na jeho činnosti. Slovenská strana prikladá prvoradý význam úspešne fungujúcim multilaterálnym režimom kontroly exportu zbraní, vojenského materiálu, tovarov a technológií dvojakého použitia. Za najdôležitejšie závery stretnutia ministrov členských krajín WA v Bratislave považujeme schválenie základných princípov kontroly prenosných systémov protivzdušnej obrany (MANPADS), pozitívny posun v názoroch na zväčšenie rozsahu notifikácií kontroly konvenčných zbraní a rastúcu podporu požiadavkám zamerať väčšie úsilie na rozpracovanie problematiky sprostredkovateľskej činnosti pri obchode so zbraňami.

V roku 2000 pokračovali taktiež naše aktivity na pôde Rady Európy. Slovenská republika podpísala, resp. ratifikovala 12 nových zmlúv RE, medzi nimi Európsku chartu miestnej samosprávy; civilnoprávny a trestnoprávny dohovor o korupcii, a Protokol č. 12 k Európskemu dohovoru o ľudských právach. Celkove je SR účastníkom 75 dohovorov RE. Slovensko je prvou krajinou RE, ktorá uzavrela Memorandum o porozumení a o postavení Informačnej kancelárie RE.

Nosnou témou zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2000 bola i činnosť na pôde OSN. Slovenská strana vychádza z nezastupiteľnosti tejto jedinej skutočne globálnej organizácie. Potvrdením významu, ktorý Slovensko prikladá tejto organizácii, bola aj aktívna účasť delegácie SR, vedenej predsedom vlády Mikulášom Dzurindom na tzv. Miléniovom summite OSN. Slovensko sa aktívne podieľalo na intenzívnej diskusii o úprave príspevkovej škály pre mierové operácie OSN. Potvrdením serióznosti záujmu o túto oblasť bolo aj dobrovoľné rozhodnutie vlády SR o prechode zo skupiny I do skupiny H, čím sa príspevok SR na mierové operácie OSN zvýšil o 50 %. Slovensko podporuje reformu OSN v zmysle správy generálneho tajomníka OSN "We the Peoples: The Role of the United Nations in the 21st Century" a aktívne sa zúčastňuje na prebiehajúcej diskusii k týmto otázkam.

Medzi prispievateľmi na mierové misie OSN sa Slovensko zaraďuje napriek krátkosti svojho pôsobenia na úctyhodné 35. miesto. Posledným významným krokom v tomto smere je vyslanie 157 príslušníkov do misie UNMEE na hraniciach Etiópie a Eritrey.

Vyššie uvedené kroky sú súčasťou snáh slovenskej strany o aktívnejšiu účasť pri riešení otázok mieru a bezpečnosti vo svete. Ich integrálnou súčasťou je aj opätovné predloženie kandidatúry na miesto nestáleho člena OSN v rokoch 2006-2007. Jej aktívne presadzovanie už v uplynulom roku predstavovalo významnú súčasť zahraničnopolitických aktivít Slovenskej republiky v roku 2000.

Rok 2001 bude obdobím, keď prebehne zásadná diskusia o rozširovaní NATO a sformujú sa názory členských štátov. V nadchádzajúcom období budú predmetom záujmu Aliancie všetky otázky spadajúce do oblasti komplexných politickoekonomických reforiem prebiehajúcich na Slovensku. SR očakáva od summitu NATO v Prahe v roku 2002, že politika otvorených dverí Aliancie vyústí do pozvania najlepšie pripravených kandidátov. Úlohou SR v procese prípravy na členstvo v Aliancii je urobiť všetko pre to, aby presvedčila, že má predpoklady byť členom NATO, prevziať na seba od začiatku v plnom rozsahu záväzky vyplývajúce z členstva a byť pre Alianciu prínosom.

Pavol Zatlakaj

Príprava SR na členstvo v NATO – postup na ceste integrácie

Výsledky washingtonského summitu v apríli 1999, ktoré vrátili Slovensko do hlavného integračného prúdu, boli pre Slovensko výzvou a obrovským záväzkom, aby v maximálne možnej miere presadzovalo reálnu prípravu na členstvo v NATO. Vládna koalícia, ktorá vzišla z volieb v roku 1998, si bola vedomá, že pri akomkoľvek zaváhaní či deklaratívnom plnení kritérií a požiadaviek sformulovaných v Akčnom pláne pre členstvo (Membership Action Plan – MAP) by sa to nevyhnutne odrazilo v našom hodnotení zo strany NATO a výrazne by znížilo naše šance na získanie pozvania za člena Aliancie v najbližšej budúcnosti. Preto vláda SR okrem vytvorenia účinného riadiaceho a koordinačného mechanizmu prípravy SR na členstvo v NATO, ustanovenia Výboru vlády pre prípravu SR na členstvo v NATO na ministerskej úrovni a na úrovni štátnych tajomníkov (*The Committee of the Government for Preparation of Slovakia for NATO Membership – VV PRENAME*), ako aj definovania jej jasného rámca a sformulovania vecného obsahu podoprela svoju vnútroštátnu prípravu na členstvo aj konkrétnymi krokmi na podporu politiky Aliancie. Za všetky stačí spomenúť prejavenu odvahu a politickú predvídavosť v čase kosovskej operácie NATO, ale aj účasť príslušníkov Armády SR v misiách SFOR, AFOR a KFOR. Dôležité boli tiež tempo a jednoznačnosť, s akými sa podarilo odstrániť minulé deficity v domácej politike. Na základe týchto krokov sa Slovensko nielen jednoznačne vymanilo z izolácie predchádzajúceho obdobia a bolo zaradené medzi reálnych aspirantov na pozvanie do NATO, ale postupne začalo byť viacerými krajinami Aliancie považované za jedného z možných lídrov procesu rozširovania na strane kandidátskych krajín.

Pavol Zatlakaj; vedúci sekretariátu Výboru vlády pre prípravu SR na členstvo v NATO, odbor NATO a ZEÚ Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

V priebehu roku 2000, prirodzene, žiadny členský štát Aliancie nespochybnil myšlienku pokračovania v jej rozširovaní a rétorika v tomto zmysle vychádzala z politiky otvorených dverí, k pokračovaniu ktorej sa NATO zaviazalo počas svojho washingtonského summitu. Pokiaľ však počas väčšej časti v roku 2000 bolo možné označiť prejavy určitej únavy z predchádzajúceho kola rozširovania, isté vytratenie mimoriadnej ochoty alebo eufórie, ktorá bola spojená s rozširovaním NATO v dobe pred madridským summitom Aliancie, už koncom roku 2000 sa objavili signály, že politická diskusia o rozširovaní vo vnútri Aliancie, ktorá dovtedy absentovala, je znovu aktuálna. Potvrdením tohto záveru boli najmä výsledky zasadnutia Parlamentného zhromaždenia NATO v novembri 2000 v Berlíne, kde prebehla prakticky prvá politická výmena názorov na rozširovanie NATO a prijala sa osobitná rezolúcia, vyzývajúca členské štáty NATO k pozvaniu ďalších krajín za členov. Čoraz viac sa začali ozývať hlasy nových členov NATO (Českej republiky, Poľska a Maďarska), ale aj severských krajín (Nórsko a Dánsko, lobujúcich hlavne za pobaltské krajiny), že je potrebné takúto diskusiu aktívnejšie rozvinúť.

Za začiatok ráznejšej diskusie o formovaní názoru členských krajín na samotné pokračovanie procesu rozširovania Aliancie a jeho dynamiku je možné považovať rokovanie Severoatlantickej rady 27. februára 2001 v Bruseli. V tejto súvislosti SR privítala signály, že rozširovanie zostáva prioritou Aliancie a predpokladá sa jeho zaradenie do agendy pražského summitu koncom roku 2002, ktorý sa tak môže stať svedkom jedného z najväčších medzinárodných úspechov samostatného Slovenska. Dá sa oprávnenne očakávať, že diskusia o rozširovaní Aliancie sa s približujúcim dátumom summitu v Prahe bude ďalej zintenzívňovať. Z hľadiska realizácie integračných ambícií SR považujeme rok 2001 za kľúčové obdobie. Panuje všeobecná zhoda v názore, že pre výsledok diskusií o ďalšom kole rozširovania bude rozhodujúce stanovisko novo sa tvoriacej administratívy USA. Úspešné rozširovanie NATO však potrebuje aj európskeho „sponzora“, pričom podľa súčasných poznatkov za možných adeptov na túto funkciu je možné, okrem nových členov Aliancie, označiť jej škandinávskych členov, prípadne UK. Na druhej strane skutočnosť, že rok 2000 nebol obdobím politickej diskusie o rozširovaní Aliancie, mala pozitívny význam v tom, že členské štáty NATO mohli vo väčšej miere koncentrovať svoju pozornosť na MAP a prípravu kandidátskych štátov.

Vytvorenie a fungovanie vnútroštátnej štruktúry PRENAME

Dôsledné využívanie MAP ako kľúčového nástroja zdokonaľovania politických, obranných, hospodárskych a právnych štruktúr a noriem SR tak, aby čo najskôr a najviac zodpovedali štruktúram a normám NATO, patrí k rozhodujúcim predpokladom na dosiahnutie konkrétneho pokroku v príprave SR na členstvo v NATO. V súlade s touto požiadavkou SR založila prípravu na členstvo na realizácii „Programu zabezpečenia prípravy SR na členstvo v NATO“, ktorý vláda schválila uznesením č. 480

v júni 1999. Prijatím tohto materiálu sa stav prípravy SR na členstvo v NATO dostal na kvalitatívne vyššiu úroveň. Hlavným prínosom bolo, že sa vláde SR podarilo vytvoriť vhodné predpoklady a stimulovať rezorty k efektívnemu príspevku do prípravy na členstvo v NATO. Schválený Program zabezpečenia prípravy SR na členstvo v NATO určil rezortom a orgánom štátnej správy vytvoriť pracovné skupiny pre 14 hlavných oblastí prípravy SR na členstvo v NATO (na základe rozhodnutia VV PRENAME na úrovni štátnych tajomníkov bol vo februári 2000 ich počet znížený na 11) a zabezpečiť personálne predpoklady pre ich fungovanie (pozn.: inštitucionálna štruktúra PRENAME – príloha č. 1).

Obsahom Programu zabezpečenia prípravy SR na členstvo v NATO bolo komplexné zabezpečenie vnútroštátnej prípravy s dôrazom na:

1. Vytvorenie vnútroštátnej štruktúry PRENAME, kompatibilnej so štruktúrami NATO;
2. Účinný riadiaci a koordinačný mechanizmus v súlade s hodnotiacim procesom Akčného plánu pre členstvo (MAP);
3. Obsahový rámec praktickej realizácie prípravy SR na členstvo v NATO, taktiež v súlade s MAP.

MAP bol zapracovaný do Programu zabezpečenia prípravy SR na členstvo v NATO s cieľom využiť ho ako jeden z hlavných nástrojov konkrétnej prípravy na vstup do NATO s dôrazom na tri základné oblasti:

- prípravu podľa špecifických oblastí (politická, ekonomická, obranná a vojenská, zdroje, bezpečnostná a legislatívna),
- spätnú väzbu zo strany NATO – pravidelné individuálne hodnotenie stavu prípravy uchádzačov – MAP Review – vo formáte 19+1 na relevantných úrovniach od Severoatlantickej rady až po expertné tímy NATO,
- pomoc zo strany NATO a jeho členských krajín v príprave na členstvo.

Z Programu zabezpečenia prípravy SR na členstvo v NATO vychádzal Národný program prípravy SR na členstvo v NATO (NP PRENAME), schválený vládou v októbri 1999, ktorý obsahuje ciele a úlohy k predpokladanému termínu pozvania za člena NATO. Súčasťou NP PRENAME bol aj ročný program PRENAME na rok 2000, ktorý vláda aktualizovala v marci 2001. Na základe NP PRENAME vláda 27. septembra 2000 schválila aj Ročný národný program prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2001, v ktorom sa pozornosť sústredila na stanovenie priorít pri dosahovaní cieľov na rok 2001 s dôrazom na vytýčenie konkrétnych termínovaných úloh, s určením zodpovednosti a uvedením ich finančného zabezpečenia. Na základe realizácie úloh jednotlivých ročných programov PRENAME by malo byť Slovensko pripravené dosiahnuť takú úroveň pripravenosti, ktorá sa očakáva od kandidáta, aby mohol získať pozvanie za člena Aliancie na jej pražskom summite koncom roku 2002. Následné začlenenie SR do NATO by malo mať bezproblémový charakter.

Vo všetkých oblastiach prípravy sa SR usiluje dokázať snahu o zachovanie credibility. V oblasti zahranično-bezpečnostnej politiky SR zintenzívnila kontakty s Alianciou a pokračovala v nadštandardnej spolupráci s novými členmi NATO v rámci sku-

piny V-4. Došlo k skvalitneniu výmeny informácií medzi SR a členskými krajinami NATO, ako aj jeho ústredím v Bruseli, a zároveň k efektívnejšej spolupráci s predstaviteľmi nových členov NATO. Hodnotením SR na zasadnutí Severoatlantickej rady (NAC) vo formáte NAC+SR dňa 7. apríla 2000 sa uzatvorila iniciačná etapa prípravy SR na členstvo v NATO v rámci MAP. Aliancia na tomto rokovaní privítala prechod SR od plánovacej k realizačnej fáze PRENAME. Hodnotenie na jednej strane potvrdilo správnosť celkového smerovania prípravy SR a ocenilo dosiahnuté výsledky, na druhej strane poskytlo spätnú väzbu pre ďalšie zdokonalenie PRENAME. Táto spätná väzba sa odrazila v jednotlivých hodnotiacich a plánovacích dokumentoch PRENAME. Najmä po zasadnutí posilneného Politického výboru NATO na vyššej úrovni (SPC(R)+SR) v októbri 2000, medzinárodnom seminári v SR o implementácii MAP v novembri 2000 a predovšetkým po novembrovom stretnutí predsedu vlády SR M. Dzurindu s GT NATO G. Robertsonom v novembri 2000 sa ukázala nutnosť položiť v ďalšej etape dôraz na realistické ciele a finančné zabezpečenie, ktoré budeme schopní plniť v tomto období, pričom určujúcimi princípmi nášho úsilia sú a budú kontinuita, kredibilita a konzistentnosť.

V oblasti práce s verejnou mienkou je potrebné pozitívne hodnotiť „Konceptiu zvýšenia informovanosti verejnosti pred vstupom SR do Severoatlantickej aliancie“, ktorú vláda schválila 1. marca 2000. Je na škodu veci, že vzhľadom na oneskorené vyčlenenie finančných prostriedkov došlo v roku 2000 k zdržaniu jej realizácie a viaceré plánované aktivity boli presunuté na začiatok roka 2001. V oblasti krízového manažmentu bolo hlavnou prioritou vypracovanie návrhu systému krízového manažmentu SR na vrcholnej úrovni v súlade s aktuálnymi trendmi krízového manažmentu NATO. Je reálny predpoklad, že konečná verzia tohto návrhu bude predložená na rokovanie vlády v prvom štvrtroku 2001. Pozitívne je potrebné hodnotiť, že ako prvý krok k riešeniu tejto problematiky vláda SR v decembri 2000 schválila návrh na zriadenie dočasného Situačného centra SR, čím sa vytvoril dôležitý prvok krízového manažmentu kompatibilný so štruktúrami krízového manažmentu NATO.

V oblasti obranných a vojenských otázok sa plnenie úloh v uplynulom roku zameralo na pokračovanie reformy rezortu ministerstva obrany a prípravu základných plánovacích a normotvorných dokumentov. Vytvorilo sa integrované ministerstvo obrany, do ktorého štruktúry sa začlenil generálny štáb, zriadili sa veliteľstvá pozemných a vzdušných síl a zrušili sa armádne zbory, čím sa urobil prvý krok k vzniku štruktúry, ktorá je porovnateľná s vnútornou štruktúrou obranných rezortov v krajinách NATO. MO SR iniciovalo rozbehnutie obranného plánovania podľa princípov porovnateľných s krajinami NATO. Do programového plánu na roky 2001-2006 sa zapracovali aj zodpovedajúce Partnerské ciele (PGs). K efektívnejšiemu dosahovaniu cieľov a priorít v oblasti obranných a vojenských otázok prispela aj implementácia odporúčaní Hodnotenia stavu obrany SR (Garrettovej štúdie) a tímu MO UK. Nevyhnutnými predpokladmi na pokračovanie reformy v Armáde SR sú zavedenie moderného personálneho manažmentu, obranného plánovania a všestrannej prípravy a výcviku, podložené reálnymi zdrojmi.

V oblasti tretej kapitoly MAP, zaoberajúcej sa vytváraním potrebných zdrojov, sa dôraz kladie na problematiku zabezpečenia finančných prostriedkov pre proces PRE-NAME v roku 2000 a 2001. V roku 2000 boli napokon zabezpečené plánované prostriedky z privatizácie Slovenských telekomunikácií, avšak ich rozhodujúca časť bola vyčlenená až v druhej polovici roku 2000, takže najmä pri finančne náročnejších aktivitách nebolo možné splniť všetky úlohy PRENAME v plánovanom rozsahu.

Schválenie prostriedkov na plnenie úloh PRENAME v roku 2001 v štátnom rozpočte SR, v rámci kapitoly Všeobecná pokladničná správa vo výške 1 274,960 mil. Sk, potvrdilo dôveryhodnosť SR a serióznosť našich integračných úmyslov. Vyčlenené prostriedky však nepokrývali plnenie partnerských cieľov vo výške 1 975,7 mil. Sk, a preto v roku 2001 bolo potrebné identifikovať predovšetkým tieto chýbajúce zdroje. Z dôvodu nesúladu plánovanej a reálne vyčlenenej výšky sumy na realizáciu úloh PRENAME v roku 2002, ako aj z dôvodu jej rozdelenia, ktorá sa v konečnej podobe výrazne odlišuje od východísk, na základe ktorých bol pôvodný Ročný národný program PRENAME 2001 vypracovaný, vláda SR v marci 2001 schválila Aktualizovaný ročný národný program PRENAME na rok 2001 (ARNP PRENAME 2001). Dokument obsahovo vychádza z už spomínaného materiálu Ročný národný program prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2001, schváleného vládou v septembri 2000.

Najväčšie zmeny nastali v druhej časti „Úlohy ARNP PRENAME 2001“, ktoré vychádzajú zo schválenej výšky finančných prostriedkov pre jednotlivé rezorty a orgány štátnej správy, ktoré sa podieľajú na plnení úloh NP PRENAME v roku 2001 v celkovej výške 1 274,96 mil. Sk a ktoré sú vyčlenené v kapitole Všeobecná pokladničná správa (VPS) štátneho rozpočtu, ďalej z navýšenia pre rezort obrany o 469,7 mil. Sk a z vnútorných zdrojov jednotlivých zainteresovaných rezortov vo výške 987,6 mil. Sk, čo tvorí spolu 2 732,3 mil. Sk. (pozri prílohu č. 2). Tým sa vytvorili predpoklady na to, aby všetky stanovené úlohy PRENAME boli v roku 2001 splnené v plnom rozsahu.

V oblasti ekonomiky a spolupráce vo výrobe pre potreby obrany pokračovala spolupráca s výborom priemyselného plánovania (IPC) NATO, ktorý spolupracuje s Konferenciou národných riaditeľov pre vyzbrojovanie (CNAD). Úspešne pokračovalo riešenie doterajších projektov vedeckej spolupráce s NATO na pracoviskách SAV a vysokých škôl. V oblasti životného prostredia môžeme za najvýznamnejší prínos v skvalitňovaní pripravenosti SR na členstvo v NATO považovať schválenie postupu pri príprave a realizácii projektov na ochranu životného prostredia, ktoré sú zamerané na Armádu SR.

V oblasti ochrany utajovaných skutočností bol k 1. januáru 2001 vytvorený Národný bezpečnostný úrad (NBÚ) MV SR a pokračovala príprava návrhu zákona o ochrane utajovaných skutočností s predpokladanou účinnosťou od septembra 2001.

V oblasti legislatívy sa komplexne analyzovalo NATO *acquis*, ktorého zmluvy (v prevažnej väčšine) sa budú môcť ratifikovať po pristúpení SR k Severoatlantickej zmluve. Dovtedy je potrebné dosiahnuť zladenie vnútroštátneho právneho poriadku s medzinárodnými záväzkami vyplývajúcimi z uvedených dokumentov. V súlade s touto stratégiou prebiehala príprava zákonov týkajúcich sa obrannej a bezpečnostnej problematiky.

V roku 2000 sa v SR na národnej medzirezortnej úrovni vytvorili funkčné štruktúry a mechanizmy pre koordináciu, zabezpečenie a riadenie procesu PRENAME. Táto etapa sa ukončila hodnotením SR na zasadnutí Severoatlantickej rady a SR dňa 7. apríla 2000. Hodnotenie na jednej strane potvrdilo správnosť celkového smerovania prípravy SR a ocenilo dovtedy dosiahnuté výsledky, na druhej strane poskytlo cennú spätnú väzbu pre ďalšie zdokonalenie procesu našej prípravy. Najvýznamnejší záver, vyplývajúci z tejto spätnej väzby, je, že v budúcnosti sú pre úspešné začlenenie SR do Severoatlantickej aliancie rozhodujúce: stabilita politického vedenia štátu, pokračovanie v procese politických a ekonomických reforiem a predovšetkým výrazný pokrok v prebiehajúcej reforme rezortu obrany.

Spätná väzba zo strany NATO

K posilňovaniu postavenia SR ako prirodzeného uchádzača o členstvo v NATO prispeli výsledky celého radu bilaterálnych kontaktov medzi SR a NATO. Oceniť treba predovšetkým výsledky návštevy generálneho tajomníka NATO v SR v máji 2000, stretnutie predsedu vlády SR s generálnym tajomníkom NATO a veľvyslancami vybraných členských krajín Aliancie v sídle NATO v novembri 2000, ako aj návštevy ďalších vysokých predstaviteľov Aliancie v SR. Tieto stretnutia potvrdili, že za dva uplynulé roky SR dokázala pozitívne využiť vnútropolitický vývoj a stať sa rešpektovaným kandidátom na členstvo v NATO. Počas roku 2000 SR intenzívne diskutovala a konzultovala svoju prípravu na členstvo v NATO s predstaviteľmi Aliancie a jej kľúčovými krajinami, pričom výrazné miesto patrilo ostatným členom NATO. Pri spracovaní všetkých dokumentov PRENAME sa využili aj pripomienky a rady partnerov z členských štátov NATO.

Dôležitým medzníkom v rámci pravidelného hodnotiaceho procesu SR v rámci Akčného plánu pre členstvo (MAP) bola návšteva rozšíreného tímu NATO pod vedením námestníka GT NATO K.-P. Klaibera vo februári 2001 v Bratislave a následné marcové rokovanie Politicko-vojenského riadiaceho výboru NATO (PMSC) so SR v Bruseli. Cieľom bolo overiť stav pripravenosti SR na členstvo v NATO a na tomto základe spracovať *Správu o pokroku* SR v rámci MAP v období 200-2001 (*Progress Report*). Táto *Správa* bola predstaviteľom SR odovzdaná počas spoločného rokovania vo formáte Severoatlantickej rady a SR dňa 20. 4. 2001 v Bruseli.

Rokovania členov tímu NATO s predstaviteľmi SR sa zaoberali všetkými piatimi oblasťami prípravy, identifikovanými v MAP: 1. Politickými a ekonomickými otázkami; 2. Obrannými a vojenskými otázkami; 3. Otázkami zdrojov; 4. Bezpečnostnými otázkami; 5. Právnymi otázkami.

V priebehu rokovaní k prvej kapitole MAP – Politické a ekonomické otázky – neboli predstaviteľmi NATO indikované žiadne aktuálne problémy, ktoré by musela SR v tejto oblasti bezprostredne vyriešiť. Vysoko sa hodnotil dosiahnutý pokrok a medzirezortný a komplexný charakter vytvorenej štruktúry PRENAME. Pozornosť bude potrebné naďa-

lej venovať úrovni politickej a ekonomickej stability, miere podpory členstva v NATO medzi obyvateľstvom, budovaniu občianskej spoločnosti a plnohodnotnej integrácii menšín.

Pri rokovaníach o druhej kapitole MAP – Obranné a vojenské otázky – sa ukázalo, že stále pretrvávajú a miestami sa zvyšujú závažné disproporcie medzi deklarovanými cieľmi a dosiahnutými výsledkami reformy rezortu obrany, ako aj identifikovanými hrozbami a vytváranou štruktúrou ozbrojených síl. Tento nesúlad pritom priamo ohrozuje integračné ambície SR.

Predstavitelia NATO na základe konzultácií vyjadrili presvedčenie o potrebe zásadného prehodnotenia (inventúry) stavu ozbrojených síl (tzv. Defense Review) a okamžitého vytvorenia pracovnej „ad hoc“ skupiny na uskutočnenie uvedenej inventúry.

Aj rokovania k tretej kapitole MAP – Otázky zdrojov – preukázali, že doterajšie koncepcie reformy obrany nie sú dostatočne založené na analýze bezpečnostného prostredia SR, bezpečnostných výziev, hrozieb a rizík a z toho vyplývajúcich požiadaviek na obranu, a tiež je potrebné urýchlene vytvoriť systém strednodobého plánovania finančných prostriedkov.

Rokovania k štvrtej kapitole MAP – Bezpečnostné otázky – potvrdili, že systém ochrany utajovaných skutočností v SR zodpovedá štandardom NATO a aj oblasť administratívnej bezpečnosti je na dobrej úrovni. V oblasti personálnej bezpečnosti je potrebné vykonávať dôkladnejšie preverovanie osôb v mieste bydliska, čo však bude riešiť pripravovaná právna úprava.

Z rokovaní k piatej kapitole MAP – Právne otázky – vyplynul o. i. záver, že pri tvorbe nových právnych úprav je nutné formulovať najprv potrebné zásadné politické stanoviská, a následne ich po odbornej stránke dopracovať. Diskutovanú problematiku flexibility SR v oblasti vysielania jednotiek do zahraničia vyriešil, v súlade s požiadavkami NATO, medzičasom schválený návrh novely Ústavy SR.

Na februárovú návštevu tímu NATO na Slovensku bezprostredne nadväzovali rokovania Politicko-vojenského riadiaceho výboru NATO so SR dňa 9. 3. 2001 v Bruseli. Na zasadnutí predstavitelia členských krajín NATO otvorili predovšetkým otázky týkajúce sa reformy ozbrojených síl (OS), ich štruktúry, financovania a logistického zabezpečenia. V tejto súvislosti sa pozornosť venovala problematike zavádzania obranného plánovania, stavu personálneho manažmentu, ako aj pripravovanej koncepcii letectva. Predmetom záujmu bol tiež stav rozpracovania základných strategických dokumentov a spôsob ich zohľadnenia pri tvorbe koncepcie výstavby OS¹.

¹ V tejto súvislosti má mimoriadne veľký význam schválenie Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky v NR SR dňa 27. 3. 2001 viac ako trojpäťtinovou väčšinou hlasov. Tento dokument svojím obsahom, štruktúrou a filozofiou, ale aj spôsobom vzniku zodpovedá obdobným dokumentom vyspelých demokratických štátov a je plne v súlade so Strategickou koncepciou Severoatlantickej aliancie, prijatou na jej washingtonskom summite v roku 1999. Mimoriadny význam mala skutočnosť, že za prijatie predloženého návrhu hlasovali a aj v rámci diskusie ho podporili zástupcovia všetkých parlamentných strán s výnimkou SNS, čo dáva základný predpoklad pre úspešné naplnenie integračných ambícií SR tak voči NATO, ako aj voči EÚ.

Diskusia počas rokovania prebiehala vo veľmi konštruktívnej atmosfére a väčšina otázok zástupcov členských krajín Aliancie bola zodpovedaná vyčerpávajúcim spôsobom. Pozitívne sa hodnotila najmä skutočnosť, že v relatívne krátkom čase od rokovania rozšíreného tímu NATO v Bratislave SR dokázala zareagovať na tlmočené výhrady. Predstavitelia SR vysvetlili právne aspekty vysielania a prijímania vojsk po prijatí novely Ústavy SR a predstavili hlavné zámery reformy OS. So záujmom bola prijatá informácia o zámeroch pripraviť *Dlhodobú koncepciu rozvoja OS – model 2010*, ktorej podoba bude prezentovaná partnerom z NATO v septembri 2001.

Pokrok sa zaznamenal aj v ďalších oblastiach, akými sú napríklad postavenie Železničného vojska a vojsk MV SR alebo vypracovanie legislatívy na ochranu utajovaných informácií. Nadalej zostávajú rezervy v oblasti personálneho manažmentu, najmä v jazykovej príprave expertov.

Vyvrcholením druhého ročného cyklu pravidelného hodnotenia prípravy SR na členstvo v NATO v rámci MAP bolo zasadnutie Severoatlantickej rady (North Atlantic Council – NAC) a SR, ktoré sa konalo 20. apríla 2001 v Bruseli. Hlavným cieľom rokovania bolo posúdiť konkrétny pokrok v príprave na členstvo, dosiahnutý Slovenskom vo všetkých piatich oblastiach MAP. Vyjadrenia predstaviteľov členských krajín Aliancie počas rokovania potvrdili, že SR je vnímaná v NATO ako vážny kandidát na členstvo. SR podľa prezentovaných postojov podala v rámci druhého ročného cyklu Akčného plánu pre členstvo (MAP) kvalitný výkon, pričom bol zaznamenaný jednoznačný posun vpred oproti stavu spreď roka. SR sa podľa predstaviteľov krajín NATO nachádza na správnej ceste a v nastúpenom trende je potrebné pokračovať.

Severoatlantická rada obzvlášť ocenila realistickejší a zodpovednejší prístup SR k implementácii MAP, čo sa pozitívne odrazilo vo vnímaní SR ako dôveryhodnejšieho a spoľahlivejšieho partnera. V tomto duchu boli pozitívne vyzdvihnuté:

- pokrok pri posilňovaní demokracie (prijatie novely Ústavy SR),
- prijatie Bezpečnostnej stratégie SR s podporou významnej časti opozície,
- dosiahnutie makroekonomickej stabilizácie,
- nárast podpory verejnej mienky členstvu v NATO,
- veľmi dobrá úroveň vzťahov so susedskými krajinami (najmä v rámci V-4),
- doposiaľ dosiahnuté výsledky v oblasti menšinovej politiky,
- nastúpený trend realizmu a zodpovednosti v prístupe k reforme ozbrojených síl,
- rozhodnutie vypracovať celkovú koncepciu rozvoja OS (modelu 2010) a odloženie rozhodnutia o ďalšom rozvoji vzdušných síl na doriešenie v jej rámci.

Nastolené otázky a komentáre súčasne indikovali, ktorým oblastiam PRENAME/ MAP je potrebné v ďalšom období venovať zvýšenú pozornosť:

- udržanie kontinuity demokratického vývoja, zachovanie politickej stability a makroekonomickej rovnováhy,

- ďalšie budovanie konsenzu hlavných politických síl, trvalá pozornosť práci s verejnou mienkou,
- oblasť menšinovej politiky s dôrazom na riešenie problematiky rómskeho etnika,
- ďalší rozvoj dobrých susedských vzťahov,
- rozvoj pragmatických a vyvážených vzťahov s Ruskom,
- budovanie transparentného pro-investičného prostredia,
- zvýšenie účasti SR v mierových misiách pod vedením NATO na Balkáne,
- prehodnotenie rozsahu budovania síl teritoriálnej obrany,
- garantovanie potrebných finančných zdrojov na reformu ozbrojených síl a dosiahnutie ich optimálneho proporcionálneho rozdelenia,
- spracovanie Dlhodobej koncepcie výstavby ozbrojených síl – model 2010.

Perspektívy ďalšieho vývoja

O zaradení problematiky rozširovania NATO do agendy pražského summitu sa pravdepodobne rozhodne už na tohtoročnom májovom ministerskom zasadnutí NAC v Budapešti. Súčasne sa prijme politické rozhodnutie o začatí a smerovaní oficiálnej diskusie o tom, kedy a akým spôsobom sa bude Aliancia rozširovať. Ministerké zasadnutie NAC v decembri 2001 v Bruseli sa v rámci definovania agendy pražského summitu NATO bude zaoberať otázkou „ako rozširovať“ vrátane diskusie o najlepšie pripravených kandidátskych krajinách na členstvo v Aliancii. Je možné očakávať, že v uvedených diskusiách o výbere kandidátov v rámci druhej vlny rozširovania bude pravdepodobne zohrávať kľúčovú úlohu zohľadňovanie dvoch skupín princípov:

1. Spôsob, akým aspirantské krajiny uplatňujú všeobecné politické princípy, ktoré sú spoločné s „Madridom“, teda platili v rámci výberu v prvej vlne rozširovania. V prípade SR sa bude kľúčový dôraz pravdepodobne klásť na dve úrovne:
  - stupeň zabezpečenia politickej, ekonomickej a sociálnej stability štátu, v prvom rade, že prípadná zmena elít vo voľbách v roku 2002 nevyvolá zmenu politického smerovania štátu. Je evidentné, že členské krajiny Aliancie by taktiež privítali, keby sa väčšia časť obyvateľstva identifikovala s úlohami štátu v bezpečnostnej oblasti, najmä podporila vstup SR do NATO (vývoj podpory obyvateľstva vstupu SR do NATO – pozri prílohu č. 3);
  - úroveň a postup pri schvaľovaní základných koncepčných a strategických dokumentov SR, najmä by v nich mali byť identifikované materiálové a ľudské zdroje a malo by sa s nimi stotožniť základné politické spektrum štátu. Je nevyhnutné tiež prioritizovať ciele PRENAME a na ich realizáciu nájsť v predstihu dostatočné finančné zdroje. Je potrebné, aby SR už teraz plánovala prechod na dvojročné plánovacie cykly NATO a v prípade, že získa pozvanie na vstup do Aliancie, urýchlene zladila svoje plánovacie procedúry s plánmi Aliancie.

2. Rozhodnutie o získaní pozvania ovplyvnia nielen skúsenosti z prvej vlny rozširovania, ale (na rozdiel od nej) aj reálne schopnosti aspirantských krajín prispieť ku kapacitám, resp. k plneniu úloh NATO. Uplatňovanie týchto nových pragmatických princípov znamená najmä konkrétnu mieru pripravenosti, resp. reálne dosiahnutý pokrok tej či onej kandidátskej krajiny na členstvo v rámci MAP. Význam tejto skupiny princípov je možné ilustrovať na slovách GT NATO G. Robertsona, ktorý počas nedávnej februárovej návštevy ČR na argumentáciu českých vrcholných predstaviteľov o výhodách prijať SR za člena Aliancie o. i. aj z geopolitických a zemepisných dôvodov odpovedal, že hlavným kritériom získania pozvania bude stupeň pripravenosti SR na členstvo.

Konkrétny stupeň pripravenosti aspirantských krajín bude v rozhodujúcej miere determinovať výber z celého radu možných scenárov rozširovania Aliancie. Podľa súčasných diskusií je možné rozlíšiť päť scenárov, ktoré pražský summit môže prijsť:

- *Prvou* možnosťou je, že Aliancia neodovzdá pozvanie ani jednému z kandidátov na členstvo, avšak potvrdí politiku otvorených dverí (podľa čl. 10 Washingtonskej zmluvy). Ide o menej pravdepodobný variant, pretože nie je jasné, akým spôsobom by boli kandidátske krajiny naďalej zapojené do MAP.
- *Druhou* možnosťou je, že summit v Prahe prijme rozhodnutie o odložení pozvania na najbližší summit NATO, ktorý sa bude konať v rokoch 2004-2006. Vtedy bude pozvaná jedna alebo viac aspirantských krajín. Ide o pomerne realistický scenár, ktorý má v členských krajinách stúpencov, jeho prijatie by potvrdilo dôveryhodnosť a oddanosť NATO rozšíreniu, pre SR by však znamenal oddialenie vstupu do Aliancie.
- *Tretím* pomerne pravdepodobným variantom (podporuje ho napr. ČR) je pozvanie jedného alebo maximálne troch kandidátov na rokovania o vstupe. Takéto rozhodnutie by v praxi potvrdilo politiku otvorených dverí a SR musí v zostávajúcom čase presvedčiť, že na rozdiel od ďalších kandidátskych krajín dosiahla taký stupeň realizácie reforiem, ktorý by umožnil získať pozvanie.
- *Štvrtou* – málo pravdepodobnou možnosťou – je, že Aliancia na summite pozve 5-6 krajín.
- *Piatym* scenárom je pozvanie (tzv. big-bang) všetkých deviatich (možno bez Macedónska a Albánska) kandidátov s tým, že ku skutočnému členstvu (ratifikácii) dôjde až po splnení všetkých podmienok, ktoré sú uvedené v piatich kapitolách MAP. Kandidáti by sa podľa tohto scenára mali sústrediť na skutočnú prípravu, ide však tiež o menej pravdepodobný variant.

S najväčšou pravdepodobnosťou práve v tomto rámci sa budú naplňať aj integračné ambície SR, pričom pre SR je nevyhnutné, aby figurovala v každom rozhodnutí summitu o rozšírení.

Realizácia integračných ambícií SR je neoddeliteľne spojená nielen s podporou procesu vytvárania Európskej bezpečnostnej a obrannej identity (ESDI), ktorý je iniciatívou USA², ale SR rovnako podporuje posilňovanie zodpovednosti európskych krajín za bez-

pečnosť kontinentu v rámci európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP) a aktívne prezentuje záujem o čo najaktívnejšie zapojenie sa do týchto procesov.³ Pre SR je najvýhodnejší variant, podľa ktorého európska integrácia na poli bezpečnosti a obrany by v žiadnom prípade nemala viesť k zníženiu úlohy NATO ako základného piliera európskej bezpečnosti, resp. k oslabeniu transatlantického spojenectva.

Z pohľadu integračných ambícií SR bude v tomto roku dôležitým medzníkom zasadnutie Severoatlantickej rady so Slovenskou republikou, ktoré sa uskutoční v Bruseli dňa 20. apríla 2001. Slovensku bude predložená Správa o pokroku (Progress Report), ktorá poskytne pohľad Aliancie na stav pripravenosti pre vstup do NATO. Na základe výsledkov doterajších rokovaní SR s Alianciou je možné očakávať, že tohtoročná správa bude detailnejšia, a možno aj kritickejšia než minulý rok. Pre SR by to mala byť výzva, aby sa s cieľom skvalitniť a pridať vyššiu váhu procesu PRENAME v zostávajúcom období do pražského summitu NATO prednostne sledovali a prijímali účinné opatrenia na:

- skvalitnenie práce s verejnou mienkou,

² Minister zahraničných vecí E. Kukan v súvislosti s vývojom vzťahov medzi EÚ a NATO v bezpečnostnej oblasti na sklonku roku 2000 zdôraznil, že „sme radi, že došlo k lepšiemu vzájomnému pochopeniu medzi USA a Európanmi. Spojené štáty boli po helsinskom summite z toho doslova vydesené, že tí Európania sa idú odtrhnúť, hovorili – čo tam robíte a podobne. Ja som bol v tom čase v Kongrese a pripomenul som im, že práve oni hovorili, že Európa by mala na seba prevziať väčší podiel zodpovednosti za obranu kontinentu. Teraz sa do toho púšťame, tak prečo sa vzrušujete. Takže sme radi, že politicky už došlo k vysvetleniu týchto vecí. Ale ešte dlhší čas to bude tak, že akékoľvek operácie sa budú konať v spolupráci s Alianciou. Po prípadnom vzniku krízových situácií dôjde ku konzultácii a rozhodne sa, či do toho pôjde NATO, alebo či pôjdu do toho iba tieto európske sily“. Pravda 21. novembra 2000, s. 6.

³ 21. novembra 2000 minister obrany SR oznámil v Bruseli kolegom z 15 členských krajín EÚ a z asociovaných krajín rozhodnutie vlády SR o vyčlenení konkrétnych príspevkov SR do vojenského a civilného krízového manažmentu v rámci spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP). V oblasti vojenských kapacít SR ponúkla mechanizovanú rotu s podpornými prvkami, štyri dopravné vrtuľníky MI-17, ženijnú odminovaciu jednotku, jednotku vojenskej polície a vojenskú poľnú pohyblivú nemocnicu s chirurgickými možnosťami a kapacitou 80 lôžok. Okrem toho SR ponúkla skupinu zisťovania chemických a rádiologických látok, mobilné laboratórium a pohotovostnú kapacitu pre celoročné ubytovanie 400 osôb v stanoch pre prípady humanitárnych katastrof. Ďalej SR ponúkla policajnú jednotku s 50 príslušníkmi na pôsobenie v medzinárodných mierových misiách a operáciách civilného krízového manažmentu. Spoločná jednotka rýchleho nasadenia (mali by to byť európske sily, nie iba jednotky EÚ, a pokiaľ nebudeme členmi EÚ mali by sme sa zúčastňovať jej aktivít ad hoc.) bude vo výlučnej kompetencii EÚ a celkovo by mala mať k dispozícii viac ako 100 tisíc vojakov, asi 400 lietadiel a 100 lodí určených pre reakciu na krízové situácie – od evakuácie občanov EÚ po mierové misie. Do konca roku 2003 chce EÚ dosiahnuť schopnosť vyslať v priebehu 60 dní 60 tisícovú jednotku spôsobilú na minimálne ročné pôsobenie v teréne. Pozri Pravda 18. novembra 2000, s. 2., Pravda 21. novembra s. 6, Národná obroda 22. novembra 2000, s. 6.

- vytváranie potrebného politického a legislatívneho rámca s dôrazom na prípravu strategických dokumentov, právnych noriem a legislatívy, ktoré vyplývajú z NATO „acquis“,
- realizáciu úloh reformy ozbrojených síl a zabezpečenia obrany štátu,
- vytvorenie funkčného systému národného krízového manažmentu SR na vrcholnej úrovni,
- implementáciu pravidiel ochrany utajovaných skutočností,
- zabezpečenie potrebných finančných zdrojov na realizáciu úloh PRENAME.

Záver

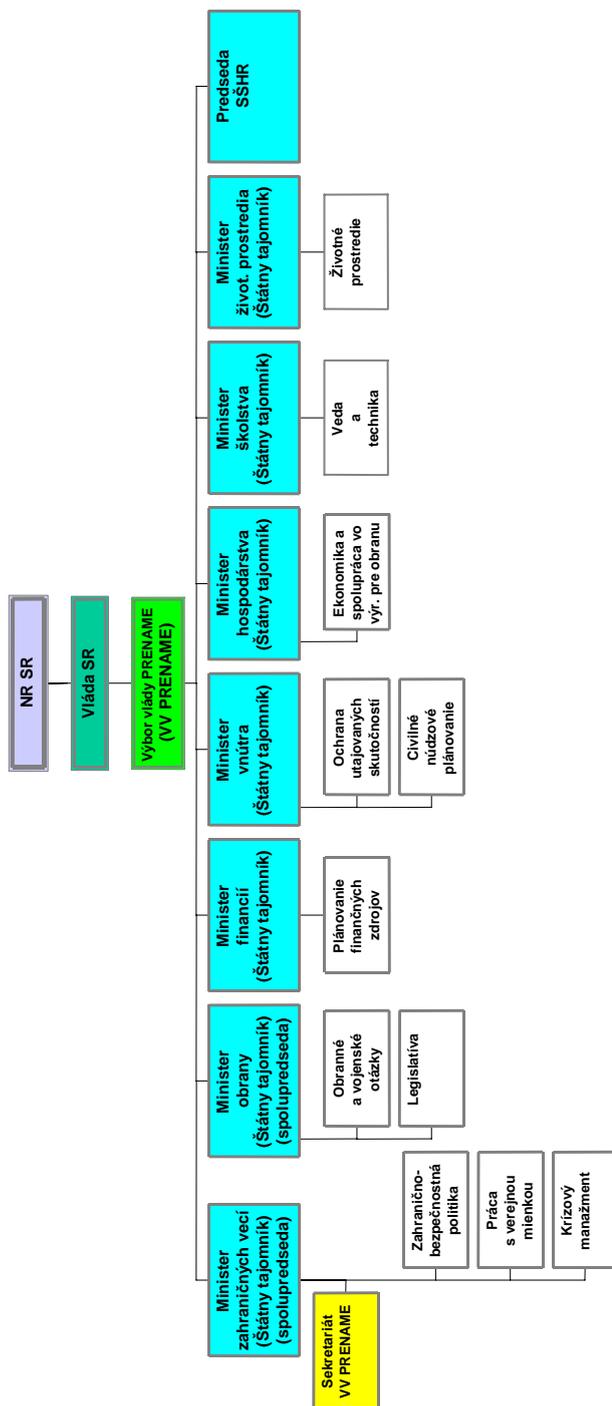
Členstvo SR v Aliancii môže pre plnenie jej úloh znamenať pozitívny prínos. Predovšetkým SR je prirodzenou a aktívnou súčasťou V-4, do ktorej vnášame prvky trvalej spolupráce, ktoré sú prínosom pre všetky zúčastnené krajiny. Máme na to predpoklady ako krajina, ktorá jediná susedí so všetkými členmi. Z pohľadu SR sa našim prijatím za člena NATO obnoví kompaktnosť stredoeurópskeho regiónu, rozšíri a upevní sa aj bezpečnostná stabilita v regióne. Budeme využívať skúsenosti ČR, PR a MR z prístupového procesu k NATO. Budeme naďalej využívať bezpečnostný záujem krajín V-4 o prijatie SR do NATO, vyplývajúci z významu Slovenska pre regionálnu bezpečnosť.

SR očakáva od summitu NATO v Prahe koncom roku 2002, že politika otvorených dverí Aliancie vyústi do pozvania najlepšie pripravených kandidátov. Máme pred sebou maximálne 12 mesiacov, aby sme presvedčili, že dokážeme byť spoľahlivým a dôveryhodným partnerom, schopným prevziať záväzky vyplývajúce z členstva v NATO.

Predovšetkým obdobie do tohtoročného decembrového zasadnutia NAC by mala SR v maximálnej možnej miere využiť na finalizáciu a schválenie ďalších strategických a koncepčných dokumentov o bezpečnosti, ako aj príslušných legislatívnych materiálov nevyhnutných pre implementáciu definovaných zámerov. Je veľmi dôležité, aby na jeseň tohto roku Slovensko prezentovalo koncepciu výstavby ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2010. Táto koncepcia by mala byť plne v súlade s identifikovanými bezpečnostnými rizikami a hrozbami obsiahnutými v Bezpečnostnej stratégii Slovenskej republiky, ako aj s integračnými zámermi štátu. Slovensko by vďaka vlastnému výkonu malo ovplyvniť rozhodovanie Aliancie pri zvažovaní kandidátov na pozvanie.

INŠTITUCIONÁLNA ŠTRUKTÚRA PRENAME

Príloha č. 1

Príloha č. 2
Prehľad plánovaných finančných nákladov ARNP PRENAME 2001 (v Sk)

	PS 1	PS 2	PS 3	PS 4	PS 5	PS 6	PS 7	PS 8	PS 9	PS 10	PS 11	Spolu za rezort
MZV SR	1 290 000	25 550 000	560 000							35 000 000		62 400 000
	3 598 000		265 000									3 863 000
MO SR		13 960 000		1 430 540 000						25 000 000	200 000	1 469 700 000
				895 530 000							200 000	895 730 000
MH SR			120 000			1 200 000	500 000			17 670 000		19 490 000
				77 000 000		680 000	370 000					78 050 000
MF SR					250 000							250 000
MŠ SR		1 500 000						670 000				2 170 000
MŽP SR								900 000				900 000
								190 000				190 000
MV SR							53 274 000			84 440 000		137 714 000
							1 540 000					1 540 000
MDPT SR							500 000			2 250 000		2 750 000
MK SR		2 800 000										2 800 000
MZ SR							266 000					266 000
MP SR							320 000					320 000
SŠHR SR							4 000 000					4 000 000
						90 000	6 650 000					6 740 000
SIS										41 900 000		41 900 000
ÚGKK SR				1 000 000								1 000 000
ÚJD SR				500 000								500 000
Spolu za PS	1 290 000	43 810 000	680 000	1 430 540 000	250 000	1 200 000	58 860 000	670 000	900 000	206 260 000	200 000	1 744 660 000
	3 598 000		265 000	974 030 000		770 000	8 560 000	190 000		000	200 000	987 613 000
Celkové plánované náklady na plnenie úloh ARNP PRENAME 2001												
												2 732 273 000

Príloha č. 2

Pozn. 1: *V hornom riadku sú pri každom rezorte uvedené finančné náklady z kapitoly VPS štátneho rozpočtu (vrátane 469,7 mil. Sk viazaných prostriedkov pre MO SR, vyčlenených v zmysle uznesenia vlády 121/2001/C.2.), v dolnom riadku sú uvedené prostriedky vyčlenené z rozpočtov rezortov (pri MZV SR prostriedky z privatizácie presunuté z roku 2000).*

- Pozn. 2: PS 1 – 1.1. Oblasť zahranično-bezpečnostnej politiky
 PS 2 – 1.2. Oblasť práce s verejnou mienkou
 PS 3 – 1.3. Oblasť krízového manažmentu
 PS 4 – 2. Kapitola Obranné a vojenské otázky
 PS 5 – 3.1. Oblasť plánovania finančných zdrojov
 PS 6 – 3.2. Oblasť ekonomiky a spolupráce vo výrobe pre potreby obrany
 PS 7 – 3.3. Oblasť civilného núdzového plánovania
 PS 8 – 3.4. Oblasť vedy a techniky
 PS 9 – 3.5. Oblasť životného prostredia
 PS 10 – 4. Kapitola Bezpečnostné otázky
 PS 11 – 5. Kapitola Právne otázky

Príloha č. 3

Vývoj názorov na začlenenie Slovenska do NATO

Čas prieskumu	Začlenenie SR do NATO		
	je potrebné	je nepotrebné	neviem
november 2000	41 %	42 %	17 %
február 2000	38 %	49 %	13 %
október 1999	35 %	50 %	15 %
marec 1999	39 %	50 %	11 %
október 1997	46 %	26 %	28 %
máj 1996	44 %	30 %	26 %
január 1996	43 %	33 %	24 %
máj 1995	38 %	35 %	27 %
máj 1994	49 %	29 %	22 %

Poznámka: *V kolónke potrebné je zahrnutý súčet odpovedí „potrebné“ a „viac potrebné ako nepotrebné“ a v kolónke „nepotrebné“ je zahrnutý súčet odpovedí „nepotrebné“ a „viac nepotrebné ako potrebné“.*

Zdroj: Názory, bulletin SŠÚ 2000, č. 4, s. 13.

Vývoj názorov respondentov na začlenenie SR do NATO je od októbra 1999 charakterizovaný postupným nárastom názoru, že je potrebné a poklesom názoru, že nie je potrebné. Stále však veľmi tesne prevažuje názor, že začlenenie Slovenska do NATO je viac nepotrebné ako potrebné. Z rozdielu 15 % v októbri 1999 poklesol v novembri 2000 na minimálny rozdiel 1 %. Hladina názorov, že začlenenie Slovenska do NATO je potrebné, však ešte stále nedosahuje úroveň z rokov 1996 a 1997.

V porovnaní s minulosťou sa znížil aj počet nerozhodnutých (odpovedí neviem). V porovnaní s rokmi 1996 a 1997 bol v rokoch 1999 a 2000 nižší skoro o polovicu (46 %).

Peter Javorčík

Slovensko a Európska únia

Uplynulý rok 2000 možno v prvom rade charakterizovať ako rok, keď Slovensko začalo rokovania o vstupe do Európskej únie. Po dosiahnutí z pohľadu SR strategického rozhodnutia helsinského summitu o otvorení prístupových rokovaní bolo úsilie Slovenska prednostne sústredené na rýchle napredovanie v negociačnom procese. S týmto zámerom SR dôsledne presadzovala praktické uplatňovanie kľúčových zásad prijatých helsinským summitom: princíp diferenciacie kandidátov podľa stupňa ich pripravenosti, ako aj možnosť dosiahnutia krajín, ktoré začali rokovania v roku 1998, tzv. princíp “catch-up“. Svoju pripravenosť a negociačný potenciál pre realizáciu stanoveného cieľa – spoločného vstupu s krajinami V-4, SR jednoznačne potvrdila kvalitnou prípravou negociačných pozícií, pričom pozície boli odovzdávané v dostatočnom časovom predstihu.

Priebeh negociačného procesu

Oficiálne začatie rokovaní EÚ so SR sa uskutočnilo počas portugalského predsedníctva 15. februára 2000 v Bruseli, keď bola na úrovni ministrov zahraničných vecí otvorená Konferencia o pristúpení SR do EÚ. Na stretnutí si obe strany vymenili tzv. všeobecné negociačné pozície, deklarujúce základný rámec rokovaní. Otvorenie Prístupovej konferencie znamenalo kvalitatívny posun a začiatok novej éry vo vzájomných vzťahoch EÚ a SR.

V súlade s návrhom EK otvorit so SR v prvom polroku 2000 rokovania v 8 kapitolách sa 28. marca 2000 uskutočnilo v Bruseli prvé stretnutie Prístupovej konferencie na úrovni zástupcov. Rokovania boli otvorené v nasledujúcich kapitolách: Malé a stredné podnikanie, Vzdelávanie, Veda a výskum, SZBP, Štatistika, Vonkajšie vzťahy, Hospo-

---

Peter Javorčík; riaditeľ Odboru hlavného vyjednávača Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

dárska súťaž, Kultúra a audiovizuálna politika. Následne na druhom stretnutí Prístupovej konferencie na úrovni zástupcov, ktoré sa uskutočnilo 25. mája 2000 v Bruseli, SR predbežne uzatvorila prvých šesť kapitol – Malé a stredné podnikanie, Vzdelávanie, Veda a výskum, SZBP, Štatistika, Vonkajšie vzťahy. SR zároveň odovzdala negociačné pozície v ďalších 5 kapitolách, a to: Rybné hospodárstvo, Sociálna politika a zamestnanosť, Priemyselná politika, Ochrana spotrebiteľov a zdravia, Colná únia.

Výsledky negociačného procesu EÚ-SR počas portugalského predsedníctva zhodnotilo 2. stretnutie Prístupovej konferencie na ministerskej úrovni, ktoré sa konalo 14. júna 2000 v Luxemburgu. Konferencia potvrdila predbežné uzatvorenie rokovaní v 6 kapitolách. Z pohľadu SR tak v 1. polroku došlo k naplneniu očakávaní z hľadiska počtu uzatvorených kapitol, ako aj celkovej dynamiky negociačného procesu a reálneho uplatňovania princípov diferenciácie a možnosti dosiahnutia krajín, ktoré začali rokovania skôr. Dosiahnutý pokrok jednoznačne potvrdil negociačný potenciál SR.

Do francúzskeho predsedníctva v druhom polroku 2000 SR vstúpila s očakávaním potvrdenia tohto trendu. S týmto zámerom boli v júli a v auguste 2000 odovzdané negociačné pozície v ďalších 4 kapitolách: Slobodný pohyb služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Dopravná politika, Telekomunikácie a informačné technológie. Členské štáty EÚ na základe návrhu EK prijali rozhodnutie otvoriť rokovania so SR v 8 nových kapitolách. Na 3. stretnutí Prístupovej konferencie na úrovni zástupcov boli dňa 24. októbra 2000 otvorené rokovania v 4 kapitolách: Rybné hospodárstvo, Priemyselná politika, Ochrana spotrebiteľov a zdravia, Colná únia, pričom prvé tri boli predbežne uzavreté. Ďalšie v poradí, 4. stretnutie Prístupovej konferencie na úrovni zástupcov dňa 14. novembra 2000 prijalo rozhodnutie predbežne uzatvoriť kapitolu Kultúra a audiovizuálna politika a EÚ otvorila so SR rokovania v ďalšej kapitole: Slobodný pohyb kapitálu. SR na stretnutí zároveň odovzdala celkovo 7 negociačných pozícií: aktualizovanú pozíciu ku kapitole Sociálna politika a zamestnanosť a 6 nových negociačných pozícií ku kapitolám: Slobodný pohyb tovaru, Právo obchodných spoločností, Dane, Hospodárska a menová únia, Energetika, Finančné a rozpočtové ustanovenia.

V poradí 3. stretnutie Prístupovej konferencie na ministerskej úrovni, ktoré sa konalo dňa 21. novembra 2000, oficiálne otvorilo rokovania v zostávajúcich troch kapitolách programu francúzskeho predsedníctva: Slobodné poskytovanie služieb, Doprava, Telekomunikácie a informačné technológie, čím sa naplnil stanovený program francúzskeho predsedníctva. Stretnutie zároveň zhodnotilo výsledky rokovaní v druhom polroku 2000 a potvrdilo predbežné uzatvorenie 4 kapitol, čím celkový počet uzatvorených kapitol vzrástol na 10.

SR odovzdala EÚ v decembri 2000 negociačné pozície v zostávajúcich 6 kapitolách. Tento postup, ktorý odporučila aj EK vo svojom dokumente „Stratégia rozširovania“ z októbra minulého roku, mal za cieľ potvrdiť potenciál Slovenska pre rýchly postup v rokovaníach.

Dynamiku rokovaní Slovenskej republiky s Európskou úniou počas roku 2000 tak môžeme hodnotiť pozitívne. Počas prvého roku negociácií Slovensko otvorilo rokovania v 16 kapitolách, z ktorých predbežne uzatvorilo desať. Spolu s Maltou tak

SR získala vedúce postavenie v skupine krajín, ktoré začali rokovania začiatkom roka 2000. Pôvodne dvojiročný náskok od krajín luxemburskej skupiny sa nám – vyjadrené počtom predbežne uzavretých kapitol – podarilo významným spôsobom znížiť.

Pravidelná správa Európskej komisie

Dňa 8. novembra 2000 Európska komisia po tretíkrát uverejnila pravidelné hodnotiace správy o pokroku dosiahnutom kandidátskymi krajinami v procese prípravy na vstup do EÚ. Európska komisia hodnotila Slovensko, ako aj ostatné kandidátske krajiny, na základe plnenia kodanských politických a ekonomických kritérií, schopnosti plniť záväzky vyplývajúce z členstva v Európskej únii, ako aj administratívnej kapacity implementovať *acquis communautaire*.

Pravidelná hodnotiacia správa o Slovensku sa stala veľmi dôležitým politickým, ekonomickým, legislatívnym a inštitucionálnym auditom pokroku Slovenska v príprave na členstvo v Európskej únii za posledný rok. Aj minulý rok Európska komisia vo svojej správe privítala a ocenila celkový pokrok Slovenska, zároveň však poukázala aj na nedostatky v jednotlivých oblastiach.

Slovensko podľa názoru Európskej komisie pokročilo v plnení politických kritérií pre členstvo v Únii, ktorých splnenie prvýkrát potvrdila hodnotiacia správa EK za rok 1999. Slovensko dosiahlo pokrok v konsolidácii demokratického systému a v zabezpečení normálneho fungovania jeho inštitúcií. Ďalší pokrok bol zaznamenaný v rozvoji prístupov k riešeniu problémov menšín. V oblasti posilnenia nezávislosti súdnictva ešte stále nebola uskutočnená kľúčová časť reformy. Na druhej strane, v boji proti organizovanému zločinu a korupcii je potrebné sústrediť sa na realizovanie zámerov a konceptov do konkrétnych aktivít. Správa poukázala na omeškovanie prijatia zákona o štátnej službe, ako aj dôležité rozhodnutia súvisiace s realizáciou reformy verejnej správy.

V porovnaní s predchádzajúcou správou Slovensko dosiahlo najvýraznejší pokrok v oblasti ekonomických kritérií a po prvýkrát bolo označené ako krajina s fungujúcim trhovým hospodárstvom. Konkrétne sa v správe uvádza, že „Slovensko môže byť považované za fungujúcu trhovú ekonomiku a bude schopné čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v EÚ v strednodobom časovom horizonte za predpokladu, že program štrukturálnych reforiem bude v plnej miere realizovaný a rozšírený o zostávajúce nevyhnutné reformy“. Európska komisia zdôraznila, že v najbližšom období bude pre výsledky makroekonomickej stabilizácie životne dôležitá konsolidácia verejných financií, pokračovanie ich reformy a znižovanie ich deficitu v strednodobom horizonte.

Výsledky Slovenska v napĺňaní tretieho a štvrtého kritéria – schopnosti prevziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva v Únii, ako aj vytváranie zodpovedajúcich administratívnych štruktúr – boli rozdielne podľa jednotlivých oblastí. Pokiaľ ide o vnútorný trh, Slovensko v značnej miere splnilo stanovené priority. Významný pokrok bol dosiahnutý vo verejnom obstarávaní, finančných službách a slobodnom pohybe kapitálu. Kým v oblasti sociálnej politiky a zamestnanosti, energetiky a spolupráce v oblasti

spravodlivosti a vnútorných záležitostí boli čiastočne splnené krátkodobé priority, v prípade poľnohospodárstva boli splnené len v obmedzenom rozsahu. Krátkodobé priority neboli v zásade splnené v oblasti životného prostredia a pri posilňovaní administratívnej a súdnej kapacity. Slovensko dosiahlo pokrok v oblasti prijímania aproximovanej legislatívy v jednotlivých hodnotených oblastiach, avšak už menší pokrok sa dosiahol v oblasti implementácie a uplatnenia týchto legislatívnych noriem v praxi. Okrem už spomínaných citlivých oblastí, ako sú nezávislosť súdnictva, zlepšovanie postavenia Rómov, reforma verejnej správy, oblasť sociálnej a regionálnej politiky, životné prostredie, poľnohospodárstvo a finančná kontrola, Komisia poukázala na potrebu intenzívnejšie sa zamerať na implementáciu aproximovanej legislatívy a na budovanie administratívnych štruktúr, ktoré jej implementáciu majú zabezpečovať.

Výsledky summitu v Nice z pohľadu rozširovania Únie

Z hľadiska perspektív procesu rozširovania majú pre Slovensko, ako aj pre ďalšie kandidátske krajiny kľúčový význam výsledky summitu v Nice. Toto stretnutie Európskej rady nás taktiež výrazne posunulo k priblíženiu sa k členstvu v Únii, keď sa Európska únia dohodou o texte novej Zmluvy definitívne pripravila na prijatie všetkých v tejto chvíli rokujúcich krajín vrátane Slovenska. Naznačený časový horizont rozšírenia Únie korešponduje s našim interným predpokladom vstupu SR do Únie – 1. januára 2004. Vstup v tomto termíne by na jednej strane umožnil slovenským občanom vo voľbách roku 2004 vyslať svojich zástupcov do Európskeho parlamentu, na strane druhej by politickej reprezentácii umožnil vyjadriť sa k budúcnosti EÚ v rámci na rovnaký rok schválenej Medzivládnej konferencie ako plnohodnotný partner. Význam summitu pre Slovensko podčiarkla aj konkrétna dohoda o budúcom rozdelení miest za rokovacím stolom Európskej komisie, hlasov v Rade ministrov EÚ a mandátov v Európskom parlamente, kde sme získali zastúpenie na úrovni porovnateľných vyspelých členských krajín Únie. Summit v Nice taktiež potvrdil princípy diferenciácie a catch-up dohodnuté helsinským summitom.

Z pohľadu výsledkov dosiahnutých v týchto troch kľúčových procesoch – rokovania o vstupe, príprava Slovenska na členstvo v Únii a vytvorenie podmienok pre rozšírenie zo strany EÚ – možno rok 2000 charakterizovať ako rok výrazného pokroku v realizácii integračných ambícií SR.

Priority zahraničnej politiky voči Európskej únii v roku 2001

Prístupové rokovania

Koncom roku 2000 SR odovzdala členským krajinám a Európskej komisii negociačné pozície vo všetkých 29 kapitolách, čím vytvorila predpoklady pre otvorenie roko-

vaní vo všetkých oblastiach *acquis* už v 1. polroku 2001. V tejto súvislosti sme privítali ambiciózne pracovný program švédskeho predsedníctva, pre ktoré je rozširovanie jednou z troch priorit. V 1. polroku 2001 Európska komisia navrhla otvoriť so SR rokovania v 12 negociačných kapitolách. V poslednej z 29 kapitol – Finančná kontrola – v prípade preukázaného pokroku je možnosť otvorenia rokovaní ešte do júna tohto roku.

Okrem snahy otvoriť rokovania v maximálnom počte kapitol je našim cieľom predbežne uzatvoriť viaceré kapitoly otvorené počas francúzskeho predsedníctva, ako aj výraznejšie posunúť rokovania v novootvorených kapitolách vrátane predbežného uzatvorenia niektorých z nich. Realizáciou tohto zámeru by sa posilnilo postavenie SR v rámci celého spektra kandidátov a prakticky by tým zaniklo delenie medzi tzv. luxemburskú a helsinskú skupinu kandidátov.

Konkrétne rozpracovanie postupu SR v rokovaniach EÚ-SR sa bude odvíjať od záverov a odporúčaní EK v dokumente „Stratégia rozširovania“, záverov summitu v Nice a pracovných programov švédskeho a belgického predsedníctva. Rok 2001 by zároveň mal charakterizovať prechod do kvalitatívne novej fázy rokovaní, v ktorej dôjde k predbežnému uzatvoreniu aj tých kapitol, v ktorých SR žiada prechodné obdobie.

Diskusia o budúcnosti Európy

Okrem novej zmluvy o EÚ sa členské krajiny na summite v Nice v samostatnej politickej deklarácii zaviazali, že v roku 2004 bude usporiadaná ďalšia Medzivládna konferencia. Kandidátske krajiny, ktoré do jej konania ukončia prístupové rokovania, sa na nej plnohodnotne zúčastnia, ostatné budú prizvané ako pozorovatelia. Diskusia o budúcnosti Európy, ktorá sa v rámci tzv. post-Nice procesu začne už v priebehu tohto roku, sa tak bezprostredne bude týkať aj Slovenska. Očakáva sa pritom, že aj my budeme prezentovať naše návrhy, ako si predstavujeme budúce prerozdelenie kompetencií medzi jednotlivými úrovňami EÚ alebo postavenie národných parlamentov. Preto jednou z hlavných výziev zahraničnej politiky bude aj začatie procesu hľadania a formulovania stanovísk Slovenska ako budúcej členskej krajiny k týmto otázkam.

Komunikačná stratégia

Jednou z priorit vo vzťahu k EÚ v roku 2001 bude aj rozbehnutie tzv. externej komunikačnej stratégie v členských krajinách EÚ. Impulzom v tomto smere je aj iniciatíva Európskej komisie začať komunikačnú kampaň medzi obyvateľstvom členských a kandidátskych krajín o nadchádzajúcom procese rozširovania Únie, na ktoré EK už vyčlenila finančné prostriedky vo výške 150 mil. EURO na obdobie 6 rokov.

Úlohou kampane bude informovať verejnosť v členských krajinách v zvolenom rozsahu a štruktúre o cieľoch rozšírenia vrátane pozitívnych a negatívnych dopadov

na občanov Únie, ako aj začať dialóg na vybraných stupňoch spoločnosti členských krajín EÚ, a zvýšiť tak úroveň povedomia širokých vrstiev obyvateľstva členských krajín EÚ o SR (vrátane historických koreňov, životnej úrovne, hospodárstva, ale aj prezentácie pravdepodobného vývoja po začlenení SR do EÚ).

Základná priorita zahraničnej politiky SR vo vzťahu k EÚ zostáva rovnaká – napredovanie v negociačnom procese s cieľom vstúpiť do Únie spoločne s krajinami Visegrádskej štvorky. K naplneniu tohto cieľa bude potrebné ďalej zintenzívniť našu vnútornú prípravu na členstvo a efektívne postupovať v negociačnom procese.

Ján Šoth

Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 2000

Uplynulý rok znamenal pre slovenskú diplomáciu ďalší rast aktivity a plnenie nových úloh pri rozvoji spolupráce so zahraničnými partnermi. Odrazom dynamizujúcej sa prítomnosti SR v systéme medzinárodných vzťahov sa stala najmä intenzifikácia kontaktov a skvalitňovanie vzťahov s vyspelými krajinami Európy a sveta súbežne s presadzovaním cieľov SR v európskej a euroatlantickej integrácii.

Bilaterálna diplomacia a integrácia SR do EÚ a do NATO

Pri presadzovaní kľúčových priorít zahraničnej politiky SR predstavuje jeden z najdôležitejších nástrojov bilaterálna diplomacia a dvojstranná dimenzia vzťahov s členskými štátmi integračných zoskupení, ale aj s ostatnými kandidátskymi krajinami. Portfólio bilaterálnej spolupráce je v príslušných reláciách obohatené o integračnú agendu, ktorá tvorí jeho zásadnú, v mnohých ohľadoch prvoradú súčasť. Hlavnými úlohami aj v roku 2000 bolo vedenie dialógu s partnermi v integračných procesoch o otázkach záujmov SR, presadzovanie cieľov, ktoré si SR vytýčila v integračnom rámci, a získavanie podpory partnerských krajín pre pozície slovenskej strany. Práve bilaterálny rozmer znmohonásobuje integračné úsilie Slovenska a vytvára podmienky pre úspešný priebeh prístupových procesov, ako aj pre zabezpečenie podpory členských krajín pre prijatie SR do Severoatlantickej aliancie a Európskej únie. Vo vzťahu ku kandidátskym krajinám je významné udržanie dialógu, vzájomná podpora a vý-

---

Ján Šoth; generálny riaditeľ Sekcie bilaterálnej spolupráce Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

mena skúseností, ktoré môžu prispieť ku skvalitneniu prístupových opatrení na strane SR, ako aj k zvýšeniu dynamiky a udržaniu otvorenosti procesov rozširovania.

V tejto súvislosti sa aj v roku 2000 zvyšoval objem aktivít v ťažiskových smeroch bilaterálnej dimenzie zahraničnej politiky SR na úrovni najvyšších predstaviteľov SR, jednotlivých rezortov i v širšej rovine ekonomickej, kultúrnej a v ďalších oblastiach spolupráce.

Na druhej strane sa v roku 2000 ešte širšie uplatnil dopad dynamiky integračného pokroku SR na kvalitu bilaterálnych vzťahov s vyspelými partnerskými krajinami. Praktickým výsledkom tohto pozitívneho vývoja je široká podpora, ktorej sa SR dostalo v otázke približovania sa k EÚ, ale najmä presadzovanie nášho členstva v OECD, ktoré bolo úspešne dosiahnuté aj vďaka nájdeniu konsenzu za pomoci viacerých členských krajín tejto organizácie. Ďalším prejavom čoraz plnšieho začlenenia SR do spolupráce rozvinutých demokratických štátov bola intenzifikácia dvojstranných stykových aktivít na úrovni najvyšších predstaviteľov štátov, vlád a parlamentov, pričom sa nám po období slovenskej aktivity v zahraničí postupne darilo prístup aj k napĺňaniu harmonogramu významných zahraničných návštev u nás doma (napr. nemecký kancelár G. Schröder, britský následník trónu a ďalšie).

Za významný vektor zahraničnej politiky SR s obrovským potenciálom pokladáme visegrádsku spoluprácu, ktorá v roku 2000 preukázala svoju dôležitosť a miesto v budovaní homogénneho priestoru partnerstva a prosperity v strednej Európe. Visegrád je konkrétnym prejavom skĺbenia bilaterálnej spolupráce a spoločného integračného úsilia zúčastnených krajín, príkladom spolupráce európskeho typu, akú chce SR rozvíjať so svojimi partnermi aj v procese ďalšieho približovania sa k EÚ a po vstupe do nej. Veríme, že potvrdením pozitívneho rozvoja visegrádskej dimenzie a geopolitického zjednotenia stredo európskeho priestoru sa stane prijatie SR do NATO a spoločné približovanie sa visegrádskeho priestoru k členstvu v EÚ.

V roku 2000 sa podarilo dosiahnuť posun v niekoľkých významných agendách zahraničných vzťahov SR. Jednou z nich bola napr. otázka rómskej migrácie, v ktorej viacerí partneri dospeli ku konštruktívnym riešeniam, ktoré znížia negatívne dopady tohto fenoménu na dvojstranné vzťahy a povedú k odstráneniu obmedzenia pre cestovanie slovenských občanov tam, kde ešte pretrvávajú. Mimoriadne však vítame ponuky pomoci a spoločných programov, ktoré sa nám dostávali a dostávajú z partnerských krajín a ktoré posilňujú celkový objem prostriedkov venovaných riešeniu tohto problému európskeho rozmeru.

Skvalitňovanie spolupráce so zahraničnými partnermi a dôraz na zásadné zahraničnopolitické priority SR si vyžadujú zvýšené úsilie a pracovné nasadenie našich diplomatických pracovníkov, rast ich odbornosti a celkového vedomostného záberu. V tomto smere je MZV SR pripravené pokračovať v nastúpenom trende zvyšovania profesionálnej úrovne a vzdelanosti svojich zamestnancov a vo vytváraní podmienok pre rozvoj diplomatickej služby SR. S tým je spojené aj úsilie o zefektívnenie pôsobenia zahraničnej služby SR pri súčasných skromnejších podmienkach štátneho rozpočtu. V tejto súvislosti pristupuje MZV SR k vypracovaniu ďalších zásadných

materiálov o komplexnom zabezpečení zahraničnej služby SR, ktorých predmetom je perspektíva siete ZÚ SR v zahraničí, zefektívnenie jej práce, racionalizácia činnosti rezortu a zvýšenie podielu odborných aktivít pri znížení objemu administratívnych a rutinných činností.

V rozvoji vzájomných vzťahov medzi Slovenskou republikou a jej partnermi patrilo dôležité miesto bilaterálnym reláciám s krajinami západnej a južnej Európy a severnej Ameriky.

Vzťahy so *Spojenými štátmi americkými* ako s dominantným subjektom súčasného systému medzinárodných vzťahov vo svete sú pre slovenskú zahraničnú politiku v mnohých aspektoch určujúce. V kontexte upevnenia a rozvoja transatlantických väzieb Slovensko v uplynulom roku ďalej pokračovalo v budovaní dôvery a kredibility vo vnímaní mienkotvorných inštitúcií a administratívy USA s cieľom vytvoriť si dobrú pozíciu pre prizvanie do Organizácie severoatlantickej zmluvy na jej summite v roku 2002. K tomu smerovali nielen stretnutia najvyšších predstaviteľov oboch krajín, ale najmä permanentný expertný dialóg s osobitným dôrazom na spoluprácu v oblasti bezpečnosti a obrany, na ktorom za slovenskú stranu spoločne participovali ministerstvá obrany a zahraničných vecí. SR usiluje o vlastnú cielavedomú prezentáciu rovnako v politických oblastiach ako v ekonomickej a kultúrnej sfére. SR sa bude usilovať o realizáciu stretnutí s najvyššími predstaviteľmi USA a novej administratívy s cieľom nadviazať na dosiahnutú úroveň vzťahov a posúvať ich k ďalšej kvalite.

Dôležitosť atlantických väzieb podčiarkuje záujem Slovenskej republiky o všestranný rozvoj vzťahov s *Kanadou*. V posledných dvoch rokoch došlo vo vzájomných kontaktoch k uskutočneniu návštevy predsedu Dolnej snemovne kanadského parlamentu a v tomto roku by mal navštíviť Kanadu predseda NR SR. V politickej oblasti bude potrebné ďalej pracovať na príprave stretnutí najvyšších predstaviteľov a v ekonomickej oblasti na širšom rozvinutí hospodárskych kontaktov a ich prehĺbení. V roku 2000 sa dosiahol pokrok v spolupráci s jednotlivými rezortmi, kontakt ktorých osobitne napomáhal a napomáha dlhodobý stimulátor rozvoja slovensko-kanadských vzťahov – Kanadská agentúra pre medzinárodný rozvoj (CIDA). V bližšej perspektíve SR uvíta realizáciu odloženej návštevy ministra zahraničných vecí na Slovensku.

Slovensko považuje za jedného z najdôležitejších kľúčových európskych partnerov *Francúzskej republiky*. Potenciál spolupráce s Francúzskom naďalej nie je zďaleka naplno využitý. K zintenzívneniu vzťahov ho predurčuje nielen vedúca úloha, ktorú FR zohráva v európskych integračných procesoch, ale aj doterajšia tradícia vzájomných vzťahov v celej ich šírke – od politických a hospodárskych po spoluprácu v oblasti kultúry, školstva a priamych kontaktov jednotlivých regiónov. Z pohľadu budúceho rozšírenia EÚ Slovensko pozitívne hodnotí aktivity francúzskeho predsedníctva v EÚ v roku 2000, ako aj výsledky summitu z Nice. Francúzsko je 7. najsilnejším investorom na Slovensku v priamych investíciách. Multiplikačný efekt pre spoluprácu s Francúzskom a významnými frankofónnymi krajinami, ako sú Kanada, Belgicko, Luxembursko, ale aj mnohé krajiny ázijského a afrického kontinentu, si

SR sľubuje od dosiahnutia štatútu pozorovateľa v Medzinárodnej organizácii frankofónie, k čomu by mohlo dôjsť na jeseň 2001.

Vo vzťahoch so *Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska* SR vníma silnú podporu svojim integračným prioritám. Úroveň politického dialógu je vysoká a jeho duch veľmi konštruktívny a otvorený. SR v uplynulom roku navštívil vôbec po prvý raz minister zahraničných vecí Spojeného kráľovstva, a doterajším protokolárnym vrcholom bola návšteva princa Charlesa na Slovensku. Stupňovanie širokospektrálneho dialógu znamenala novembrová návšteva delegácie štátnych tajomníkov Spojeného kráľovstva v SR, vedená štátnym tajomníkom Keithom Vazom. Jedným z dôležitých cieľov SR v tomto roku v relácii so Spojeným kráľovstvom je využiť každú možnosť na zorganizovanie plnohodnotného stretnutia predsedu vlády SR s jeho britským partnerom, a tak nadviazať na ich prvé osobné stretnutie z Varšavy (október 2000).

Doterajší aktívny rozvoj spolupráce SR so spolkovými krajinami sa v uplynulom roku preniesol aj na celonemeckú úroveň. Vzájomné *slovensko-nemecké vzťahy* získali novú dynamiku. Uskutočnila sa historicky prvá návšteva spolkového kancelára G. Schrödera v SR, ako aj stretnutia prezidentov Schustera a J. Raua v Berlíne a návšteva nemeckého ministra zahraničných vecí J. Fischera v SR. Pri rôznych príležitostiach sa uskutočnili tri návštevy predsedu vlády SR M. Dzurindu v Nemecku. SRN si udržala pozíciu najvýznamnejšieho obchodného partnera Slovenskej republiky a najväčšieho zahraničného investora v SR. Viaceré vyjadrenia nemeckých politikov zároveň naznačili, že SR patrí medzi najperspektívnejších kandidátov vstupu do EÚ a NATO. V roku 2000 nastal posun v niektorých otvorených otázkach vzájomných vzťahov, ako napr. v otázke odškodnenia nacistických obetí a v problematike odškodnenia SR za stratu budovy ZÚ. Pretrvávajúcou otvorenou otázkou vzájomných vzťahov je problematika dokončenia revízie zmluvnej základne.

Doposiaľ najdôležitejšou udalosťou v relácii s *Írskou republikou* bola v uplynulom roku (jún) oficiálna návšteva podpredsedníčky vlády, ktorá do SR priviedla obchodnú a investičnú misiu 22 podnikateľských subjektov, ktorej predchádzala návšteva ministra zahraničných vecí (apríl). Obe strany potvrdili záujem o gradáciu politického dialógu a zintenzívnenie vzťahov. SR je plne pripravená pokračovať v budovaní vyvážených a vzájomne výhodných vzťahov s Írskou republikou.

Ako významnú partnerskú krajinu vníma SR *Taliansku republiku* vo všetkých oblastiach spolupráce. Tradične silné sú väzby regionálnej spolupráce. Hoci pre oblasť politických vzťahov možno oprávnené konštatovať, že kontakty od najvyšších predstaviteľov po úroveň rezortov patria k jedným z najčastejších, SR uvíta prehĺbenie dialógu na úrovni parlamentov. Slovensko je pripravené na návštevu prezidenta Talianskej republiky, a rovnako aj predstaviteľov Poslaneckej snemovne a Senátu talianskeho parlamentu. Predseda vlády SR bol v minulom roku ocenený prestížnou medzinárodnou cenou udeľovanou z iniciatívy nadácie Vitorina Colomba so sídlom v Miláne. Taliansku patrí v objeme zahraničného obchodu SR tretia priečka.

V uplynulom roku SR a *Svätá stolica* dospeli k podpisu a ratifikácii tzv. Základnej zmluvy, ktorá rieši postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku a vzťahy štátu a cir-

kvi, čím potvrdili bezproblémovosť a vysokú úroveň vzájomných vzťahov. Plne si uvedomujúc zaneprázdnenosť Svätého otca a termínovú náročnosť plánovania jeho ciest do zahraničia, SR vyjadruje silný záujem o uskutočnenie jeho návštevy SR v prípade úvahy Sv. stolice o možnosti jej realizácie.

SR zaznamenáva výraznú dynamiku rozvoja vzťahov s *Maltou*, čo spôsobuje nielen európsky integračný kontext úsilia oboch partnerov, spojeného so skorým dosiahnutím plnoprávneho členstva v EÚ, ale aj objavovanie potenciálu a možností vzájomnej spolupráce. SR si v tomto smere veľa sľubuje od nadchádzajúcej oficiálnej návštevy prezidenta Malty na Slovensku, ktorá môže znamenať výrazný impulz na špecifikovanie viacerých oblastí spolupráce.

Vzťahy s krajinami *Beneluxu* majú pre SR špecifický rozmer spolupráce navzájom sa podporujúcich malých krajín, ktoré ďalej rozvíjajú diapazón vzájomne výhodných bilaterálnych vzťahov aj z pohľadu koexistencie v rozširovanej EÚ. Spoločným menovateľom vzťahov *Belgického kráľovstva*, *Holandského kráľovstva* a *Luxemburského veľkovojvodstva* so Slovenskou republikou je otvorený, vecný a konštruktívny dialóg. Slovensko oceňuje podporu, ktorej sa mu od jeho partnerov dostáva v jeho úsilí o dosiahnutie plnoprávneho členstva v EÚ a NATO. V uplynulom roku smerovalo z týchto krajín do SR viacero významných návštev, z ktorých možno spomenúť návštevu premiéra Holandského kráľovstva Wima Koka, predsedu Senátu Belgického kráľovstva Armanda de Deckera a tohtoročnú februárovú návštevu predsedu vlády SR v Luxemburskom veľkovojvodstve na pozvanie jeho premiéra Jeana-Clauda Junckera.

Vláda SR v oblasti zahraničnej politiky cielavedomo pracuje na rozvoji vzťahov s krajinami južného krídla EÚ a NATO a z tohto pohľadu pristupuje k rozvíjaniu a prehĺbovaniu vzťahov so *Španielskym kráľovstvom* a *Portugalskou republikou*. Návštevy a stretnutia predstaviteľov týchto krajín s predstaviteľmi SR si udržiavajú vzostupný trend. So Španielskom sa vzájomne darí rozvíjať nielen oblasť politickej, ale aj hospodárskej a kultúrnej spolupráce. SR oceňuje spôsob vedenia EÚ Portugalskom ako predsedajúcej krajiny v 1. polroku uplynulého roku.

Medzi prioritné úlohy zahraničnej politiky SR aj v uplynulom období patril *rozvoj vzťahov a spolupráce so susednými krajinami*.

Vzťahy v slovensko-českej relácii možno označiť za nadštandardné. Spolupráca a komunikácia oboch krajín v prístupovom procese do EÚ, ako aj podpora slovenských ambícií na členstvo v NATO boli konštantami slovensko-českých vzťahov v uplynulom roku. Vhodné politické ovzdušie umožnilo uzatvoriť aj veľmi citlivú otázku delenia majetku bývalej federácie. Premiéri oboch krajín sa dohodli, že v roku 2001 budú osobitnú pozornosť venovať rozvoju vzájomného obchodu, maximálnemu využitiu možností Colnej únie, problematike priepustnosti hraníc a odstráneniu problémov s nízkym „komfortom“ ako v osobnej, tak aj v nákladnej doprave.

Aj v roku 2000 stálymi charakteristikami vzájomných vzťahov medzi SR a PR boli partnerstvo, spoľahlivosť, ústretovosť a solidarita. Reálnu a osobitnú diplomatickú pomoc Poľsko poskytlo pri vstupe SR do OECD. Poľská republika dôsledne pod-

poruje politiku otvorených dverí NATO a skoré členstvo SR v Aliancii. Obidve krajiny spolupracujú a vzájomne podporujú svoje integračné ambície vo vzťahu k EÚ. Bilaterálna spolupráca vo všetkých oblastiach bola intenzívna tak na prezidentskej, parlamentnej, ako aj vládnej úrovni. Pokračoval pozitívny trend v rozvoji vzájomnej obchodnej výmeny, ktorá v roku 2000 presiahla čiastku 1 mld. USD.

V roku 2000 pokračoval pozitívny vývoj *maďarsko-slovenských vzťahov*. Vzájomné vzťahy dosiahli kvalitu, aká ešte v minulosti nebola zaznamenaná. Prispelo k tomu aj odpolitizovanie niektorých bilaterálnych tém (Gabčíkovo-Nagymaros). Pri rozvoji vzájomných vzťahov sú široko využívané mechanizmy a možnosti, ktoré poskytuje Základná dohoda. Zo strany Maďarska sa nová kvalita susedského spolunažívania prejavila podporou SR pri začleňovaní do európskych a euroatlantických integračných zoskupení a rozvojom intenzívnych politických kontaktov. Hlavnou udalosťou slovensko-maďarských vzťahov v hodnotenom období bola oficiálna návšteva prezidenta SR R. Schustera v Maďarsku. Uskutočnilo sa viacero stretnutí predsedov vlád a ministrov zahraničných vecí, ako aj rokovaní ďalších členov vlád oboch krajín.

V rámci priaznivého rozvoja vzťahov so susedmi z regiónu SR venovala osobitnú pozornosť aj prehĺbeniu *spolupráce v rámci Visegrádskej štvorky*, ktorá upevnila svoje medzinárodné postavenie a stala sa zahraničnopolitickým pojmom, ktorý je všeobecne akceptovaný. Spolupráca v rámci V-4 zohráva dôležitú úlohu aj pre kvalitnú prípravu jej členov na vstup do EÚ a pre stabilitu v regióne. Aj vďaka podpore zo strany ČR, MR a PR sa darí SR znižovať zaostávanie za partnermi v zoskupení pri začleňovaní do EÚ a NATO. Výrazom hľadania nových efektívnych foriem spolupráce v oblasti vedy, školstva a kultúry sa stalo založenie Medzinárodného visegrádskeho fondu so sekretariátom v Bratislave ako jedinej inštitucionálnej formy visegrádskej spolupráce. Krajiny V-4 sa rozhodli v roku 2001 navýšiť svoje základné príspevky na činnosť Fondu.

Nadväzne na dlhodobé 2. miesto *Rakúska* vo výške investícií v SR a nepopierateľné popredné miesto v zahraničnoobchodnej bilancii SR v roku 2000 došlo k pozitívnemu posunu aj v oblasti politickej spolupráce. Politika SR voči Rakúsku bola v tomto ohľade založená na dôvere k tradičným a pevným základom demokracie v Rakúsku. Došlo k oficiálnym kontaktom na všetkých úrovniach vrátane prezidentov, predsedov vlád, ministrov zahraničných vecí. Rakúsko je veľmi efektívny partner SR aj z pohľadu prípravy na vstup do EÚ. Snaha rakúskej vlády o nadviazanie tzv. „strategického partnerstva“ s krajinami SVE nachádza v SR pozorných poslucháčov. Pozitívnu úlohu zohral aj otvorený a vysoko odborný prístup SR k diskusii o problematike jadrovej energetiky, ktorá je v rakúskej spoločnosti mimoriadne citlivá.

Úroveň bilaterálnych kontaktov medzi *SR a Švajčiarskou konfederáciou (ŠK)* zaznamenala koncom roka 1999 a v roku 2000 neobvyklú dynamiku a veľmi dobrú úroveň. V roku 2000 sa podarilo uskutočniť viaceré stretnutia na najvyššej úrovni vrátane rokovania prezidentov Schustera a A. Ogiho v Davose, dvoch návštev ministra ZV SR E. Kukana v ŠK, ako aj návštevy prezidenta švajčiarskeho spolkového parlamentu v SR.

Vo vzájomných vzťahoch medzi SR a škandinávskymi krajinami bol v uplynulom období zaznamenaný pozitívny posun v spolupráci v politickej oblasti. Boli realizované viaceré stykové aktivity na vládnej úrovni. Očakáva sa, že oživenie politického dialógu sa odrazí aj v obchodno-ekonomickej a investičnej oblasti. SR ocenila fakt, že väčšina severských krajín pochopila problémy týkajúce sa emigrácie Rómov zo SR (nie politické dôvody, ale ekonomické, sociálne a spravidla špekulatívne). V období prípravy na prevzatie predsedníctva v EÚ Švédskym kráľovstvom navštívil SR švédsky premiér a ministerka zahraničných vecí.

K oživeniu vzájomných vzťahov došlo aj medzi SR a pobaltskými krajinami. Rozvoj vzájomnej spolupráce napomáhajú aj zhodné, resp. blízke priority zahraničnej politiky SR a pobaltských štátov so zameraním na integráciu do EÚ a NATO, ako aj podobnosti vnútorných transformačných procesov. Okrem návštev na vládnej a pracovnej úrovni náš záujem o spoluprácu s tromi pobaltskými krajinami v roku 2000 potvrdilo i zriadenie ZÚ SR v Rige s pôsobnosťou aj pre Litvu a Estónsko.

Demokratizácia v regióne juhovýchodnej a východnej Európy je pre medzinárodné spoločenstvo mimoriadne dôležitá z geopolitického, ekonomického a bezpečnostného hľadiska. SR rozširuje ekonomické a politické väzby s krajinami tohto regiónu a má záujem na dosiahnutí novej vyššej kvality všestranných vzťahov. Pretože oblasť JVE a VE bude aj naďalej klásť nároky na schopnosť EÚ riešiť krízy a predchádzať konfliktom, môže miera zapojenia SR do procesu rozvoja vzájomných vzťahov, resp. obnovy regiónu (západný Balkán) významne prispieť k napĺňovaniu jej integračných ambícií. Prioritou zahraničnej politiky SR zostáva využitie osobitných vzťahov SR s krajinami regiónu, ktoré sa všeobecne vyznačujú tým, že nie sú zafarbené negatívnou skúsenosťou z minulosti.

Z hľadiska presadzovania našich integračných záujmov majú osobitný význam vzťahy s Gréckou republikou ako členskou krajinou NATO a EÚ. Dôležitou skutočnosťou v minulom roku bolo, že grécka vláda aj naďalej jasne podporovala na všetkých bilaterálnych i multilaterálnych stretnutiach integračné úsilie SR do európskych a transatlantických štruktúr. V roku 2000 pokračoval rozvoj intenzívneho politického dialógu s Tureckou republikou. Turecká strana podporila SR v jej prístupovom procese do OECD a na všetkých bilaterálnych stretnutiach deklarovala podporu jej vstupu do NATO. Nemenej dôležitým cieľom bilaterálnych aktivít s oboma krajinami bolo napomáhať všestranný rozvoj vzťahov, predovšetkým ekonomickú spoluprácu.

Aj rozvoj intenzívnych vzťahov s Bulharskou republikou a Rumunskom bol v minulom roku významný s ohľadom na zhodnú zahraničnopolitickú orientáciu krajín a vzájomnú podporu vstupu do EÚ a NATO. Popri politickom dialógu majú vzťahy široký ekonomický rozmer. V tejto súvislosti veľmi pozitívne hodnotíme intenzívne rokovania podnikateľských subjektov (PS), ktorých cieľom bolo silnejšie preniknutie slovenského kapitálu do Bulharska, a to aj v rámci projektov PS pre JVE. Vzťahy s Cyperskou republikou boli priateľské, bez otvorených otázok. ZÚ SR v Nikózii sa už tradične aktívne a diskrétno podieľal na zložitom vnútrocyperskom politickom dialógu.

Región *západného Balkánu* sa stal pre slovenskú zahraničnú politiku prvou vážnou skúškou jej angažovanosti v životne dôležitom smere. Politiku SR voči západo-balkánskemu regiónu determinujú hlavné strategické ciele zahraničnej politiky. To sa prejavilo už v postojoch vlády SR v čase kosovskej krízy a prejavuje sa tiež v zohľadňovaní spoločnej politiky EÚ voči JZR a ďalším krajinám regiónu. V zahraničnej politike SR voči krajinám západného Balkánu sa viac ako v iných prípadoch prejavuje komplexnosť a zmysel pre koordináciu veľmi širokého spektra aktivít, ktoré zahŕňajú politické, vojenské, bezpečnostné, hospodárske, medzinárodnoprávne, kultúrne a iné vzťahy. Nový rozmer nadobudli aktivity mimovládneho sektora. Prekrytie ich aktivít so zahraničnopolitickými zámermi a aktivitami vlády SR sa stalo pomerne zreteľné a účinné.

Doterajšia bilancia dvojstrannej spolupráce so *Slovinskom* je veľmi dobrá a slovensko-slovinské vzťahy dosiahli potrebnú dynamiku. Obe krajiny prechádzajú zložitým procesom ekonomickej transformácie a konsolidácie demokratického politického systému. Uvedené skutočnosti, ako aj rovnaké zahraničnopolitické priority, zamerané na integráciu do európskych a euroatlantických politických, bezpečnostných a ekonomických štruktúr, vytvárajú aj do budúcnosti dostatočne širokú platformu na vedenie kvalitného a konštruktívneho dialógu o všetkých otázkach spoločného záujmu.

Významným príspevkom k plneniu úloh zahraničnej politiky SR za rok 2000 bola realizácia stykových aktivít s *Chorvátskom*. Základnou filozofiou pri ich príprave bola skutočnosť, že ChR je významným stabilizačným faktorom v regióne, ktorý má záujem o integráciu do európskych a transatlantických ekonomických, politických a bezpečnostných štruktúr. Rokovanie o dohode o stabilizácii a pridružení s EÚ predstavuje v tomto smere významný moment.

V zahraničnopolitickom pôsobení SR voči *Bosne a Hercegovine* sa brali do úvahy otázky stability vnútro politickej scény a rozvoj vzťahov smeroval predovšetkým do ekonomickej oblasti.

Vzťahy s *Macedónskom* sa zameriavali na budovanie štandardnej zmluvnej základne, predovšetkým v ekonomickej a obchodnej oblasti, ďalší rozvoj politického dialógu a realizáciu stykových akcií. Zintenzívnenie rozvoja politického dialógu vychádzalo zo skutočnosti, že Macedónsko je dôležitým stabilizačným prvkom v regióne a jeho tradičné väzby so Srbskom môžu tento moment ešte viac posilniť. Macedónsko začalo rokovania s EÚ o dohodách o stabilizácii a pridružení.

Vo vzťahu k *Albánsku* sa realizovali dohodnuté bilaterálne stykové akcie, spracovávali námety na rozširovanie zmluvnej základne, predovšetkým v ekonomickej a obchodnej oblasti, pričom pozornosť bola venovaná koncepčným zámerom EÚ vo vzťahu k Albánsku a jeho miestu v regióne.

Osobitný význam mali vzťahy s *Juhoslovenskou zväzovou republikou*, ktoré možno rozčleniť na dve etapy: medzníkom boli voľby zväzového prezidenta, zväzového parlamentu a miestnych samospráv v Srbsku a politické odstránenie S. Miloševića. Do septembra 2000 trvala medzinárodná izolácia JZR a zostrený sankčný režim mal vplyv na rozvoj vzťahov v politickej i hospodárskej oblasti. Od začiatku októbra, po

našartovaní demokratizačného procesu, sa vzájomné vzťahy začali intenzifikovať. Do septembra boli návštevy zo SR smerované len do krajanského prostredia vo Vojvodine. Do SR, naopak, smerovali návštevy prodemokraticky orientovaných zástupcov mimovládneho sektora, miestnej samosprávy a odborných kruhov. SR sa stala miestom 5. konferencie tzv. bratislavského procesu (7.-8. 7.), ktorý pomohol skonsolidovať „tretí sektor“ v JZR ako motor demokratizačných zmien. Po októbrových zmenách minister zahraničných vecí E. Kukan po prvýkrát navštívil JZR vo funkcii osobitného vyslanca GT OSN pre Balkán a minister hospodárstva L. Harach viedol hospodársko-obchodnú delegáciu. Po návšteve prezidenta V. Koštunicu v SR (26. 2. 2001) by mal nasledovať bežný sled politických kontaktov na ďalších úrovniach.

Osobitné miesto pri uskutočňovaní našich integračných ambícií má *Ukrajina*. Vzťahy s Ukrajinou je možné všeobecne charakterizovať ako dobré, historicky nezaťažené, bez závažných politických, resp. iných problémov. Hlavnou úlohou zahraničnej politiky SR v roku 2000 bola podpora začleňovaniu Ukrajiny do európskych a regionálnych štruktúr, najmä CEFTA, aktivizácia politického dialógu a vzájomne výhodnej hospodárskej spolupráce s cieľom riešiť negatívnu tendenciu klesajúceho vzájomného obchodu. Zmluvná úprava dvojstranných vzťahov s Ukrajinou patrí medzi najbohatšie vôbec. V roku 2000 sa kandidatúra SR na členstvo v EÚ premietla do ďalšieho približovania vízovej politiky SR k tejto organizácii podľa nariadenia Rady EÚ č. 574/99 o určení tretích krajín, ktorých štátni občania musia mať vízum pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov. Voči Ukrajine bol zavedený vízový režim od 28. 6. 2000. Slovenské opatrenie bolo ukrajinskou stranou prijaté negatívne, čo spôsobilo aj isté zníženie intenzity dvojstranných kontaktov vysokých predstaviteľov, ako aj hrozbu jednostranného zrušenia readmisnej dohody. V súčasnosti je v záverečnej etape proces, ktorým vstúpi do platnosti dohoda o liberalizácii vízového režimu pre vybrané kategórie občanov. Zmena v tejto tendencii nastala po stretnutí predsedu vlády SR M. Dzurindu s prezidentom Ukrajiny L. Kučmom počas Miléniového summitu OSN v New Yorku. Uvedený pozitívny trend bol potvrdený aj počas historicky prvej oficiálnej návštevy predsedu Kabinetu ministrov Ukrajiny v SR V. Juščenka v decembri 2000.

Vo vzťahu k *Bieloruskej republike* sa kontakty v roku 2000 obmedzovali na stretnutia počas multilaterálnych podujatí. Prioritou bilaterálnych vzťahov z pohľadu SR bolo rozširovanie obchodno-ekonomických vzťahov, vysporiadanie bieloruského dlhu voči SR a zmluvnoprávna oblasť.

Vývoj vo vzťahoch s *Ruskou federáciou* potvrdil nastúpenú tendenciu ich formovania a štruktúrovania do transparentnej a štandardnej roviny, bez spochybňujúcich momentov. Neobjavili sa žiadne kontroverzné aktivity, ktoré by významnejšie zasiahli do vzájomných vzťahov. SR si uvedomuje dôležitosť partnera, ktorého v RF má. V tomto zmysle sa vláda SR zaviazala rozvíjať s Ruskom korektné, transparentné a vyvážené vzťahy. Základná línia slovensko-ruských vzťahov sa začína postupne dostávať do stabilného rámca. Ruská federácia je pre Slovensko jedným z najvýznamnejších ekonomických partnerov, hospodárska zložka rusko-slovenských vzťahov pred-

stavuje ich kľúčovú oblasť, osobitne surovínové prepojenie SR s RF, ku ktorému je potrebné pristupovať pragmaticky. Rusko si udržuje pozíciu monopolného dodávateľa strategických surovín pre slovenské hospodárstvo. Špecifickou agendou je otázka dlhu RF (za bývalý ZSSR) voči SR, ktorý je na podmienky SR veľmi veľký (k 1. januáru 2000 predstavoval dlh bývalého ZSSR a RF voči SR sumu 1,183 mld. USD, k 31. októbru 2000 boli v rámci deblokácií preúčtované pohľadávky v celkovej výške 14,7 mil. USD).

V roku 2000 došlo k čiastočnému posunu vo vzťahoch medzi SR a krajinami južného Kaukazu (*Arménsko, Azerbajdžan a Gruzínsko*), ktoré na prelome januára a februára 2000 oficiálne navštívil minister zahraničných vecí SR E. Kukan spoločne s ministrom hospodárstva SR L. Harachom. Vo všetkých troch krajinách boli podpísané medzivládne dohody o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci, ako aj protokoly o spolupráci medzi ministerstvami zahraničných vecí. Celkovo, aj napriek uvedenej návšteve, nie je možné hodnotiť úroveň kontaktov a spolupráce uspokojivo.

Rok 2000, podobne ako v predchádzajúcom období, zanechal v relácii SR s krajinami strednej Ázie nenaplnený potenciál. Priame diplomatické zastúpenie má SR naďalej v Uzbekistane.

Úspešný postup slovenskej zahraničnej politiky v integrácii do európskych a transatlantických politických, ekonomických a bezpečnostných štruktúr má pozitívny vplyv aj na rozvoj bilaterálnych vzťahov SR s krajinami Ázie, Blízkeho východu, Afriky a Latinskej Ameriky (130 štátov, 26 efektívnych ZÚ SR). Táto skupina krajín považuje dialóg s EÚ za veľmi dôležitý, a preto kladne hodnotí ambície SR začleniť sa do EÚ. Rozširujúci sa dialóg EÚ s jednotlivými krajinami a regiónmi týmto spôsobom perspektívne prispieva aj ku skvalitneniu politickej a ekonomickej spolupráce SR s uvedenými štátmi. Pozitívne sa prejavovala stabilizácia zahraničnej politiky a postupné zlepšovanie vonkajšieho imidžu SR.

Významnou súčasťou integračného procesu je koordinácia zahraničnej politiky SR s krajinami EÚ, ktorého dôležitou súčasťou je aktívne pripájanie sa a podpora stanovísk EÚ k regionálnym problémom vo svete. Patričná pozornosť je zároveň venovaná zmluvnoprávnej a konzulárnej oblasti, ako aj postupnému približovaniu vízovej praxe štandardom EÚ. Nárast ilegálnej emigrácie z rozvojových krajín do Európy si vyžaduje dôslednosť pri vydávaní víz najmä v krajinách so zvláštnym vízovým režimom.

Priority slovenskej zahraničnej politiky v uvedených oblastiach musia v nasledujúcom období naďalej vychádzať z diverzifikovaného prístupu k jednotlivým štátom na základe ich geopolitického významu a postavenia v medzinárodných vzťahoch – napr. členstvo v OECD (Japonsko, Kórea, Austrália, Nový Zéland, Mexiko) a v BR OSN (Čína a perspektívne Japonsko).

Napriek limitujúcemu faktoru geografickej vzdialenosti hlavný význam uvedených regiónov pre SR spočíva v tom, že predstavujú pre slovenskú ekonomiku, podľa ekonomickej úrovne, rozsiahle a pomerne absorbné trhy (predovšetkým India, ČLR,

z krajín ASEAN-u – Thajsko, Indonézia) alebo zdroje investícií a výhodných úverov. Dôkazom je pozitívna obchodná bilancia s prevažnou väčšinou krajín. Dôležitým faktorom v rámci ekonomickej dimenzie spolupráce sú aj perspektívy ďalšieho vstupu investícií vyspelých krajín regiónu do ekonomiky SR vrátane zapojenia sa do prebiehajúceho privatizačného procesu v SR (Japonsko, Kórejská republika, Thajsko, Austrália, India).

Z kvantitatívneho hľadiska štáty Ázie, Blízkeho východu, Afriky a Latinskej Ameriky zohrávajú dôležitú úlohu v medzinárodných organizáciách a integračných regionálnych zoskupeniach, čo bude nevyhnutné využiť z hľadiska kandidatúry SR do BR OSN na roky 2005-2006.

Prijatím SR do OECD sa zvýšila dôveryhodnosť Slovenska voči partnerom v uvedených oblastiach, čo spolu s filozofiou posilnenia globálnej spolupráce a rastu významu medzinárodných politických a ekonomických vzťahov spôsobuje rastúcu náročnosť na činnosť ZÚ pri presadzovaní cieľov a záujmov SR v zahraničí. Pozitívnym krokom je postupné vymenovávanie veľvyslancov na viacerých ZÚ, pričom mnohokrát ide o prvých veľvyslancov od roku 1993 v daných krajinách.

Bilaterálna spolupráca v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva

Rozvoj bilaterálnych stykov v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva a prezentácia slovenskej kultúry sú dôležitými prvkami presadzovania zahraničnopolitických záujmov SR. V roku 2000 sa MZV SR v tejto oblasti sústredilo na plnenie úloh predovšetkým vo vzťahu k susedným krajinám, krajinám EÚ a ďalším významným partnerom.

Pre hladkú integráciu Slovenskej republiky do európskych a transatlantických štruktúr sú okrem názorov a hodnotení vlád ich členských krajín nesmierne dôležité aj postoje ich parlamentov/poslancov. Postoje zákonodarných zborov, ktoré budú spolorozhodovať o integrácii Slovenska, sú do značnej miery ovplyvňované verejnou mienkou – inými slovami, budú to aj občania členských krajín EÚ a NATO, od ktorých bude závisieť, či a kedy bude Slovensko zaradené do EÚ a NATO. Rešpektujúc túto skutočnosť, venovala slovenská zahraničná služba náležitú pozornosť (v rámci rozpočtových a sponzorských možností) aj prezentácii Slovenskej republiky prioritne v krajinách, s ktorými sa chceme zblížiť.

Významnú úlohu zohrávala koordinácia procesu prípravy zmluvnoprávnej základne pre rozvoj kontaktov v oblasti kultúry, školstva, vedy, športu a zdravotníctva v súčinnosti s gestorskými rezortmi MK SR, MŠ SR a MZ SR.

V roku 2000 SR podpísala medzinárodné dohody o kultúrnej spolupráci s PR, Španielskom, ČR, dohodu o VTS s USA, dohodu o spolupráci v oblasti zdravotníctva s ČR. Na podpis sú pripravené kultúrne dohody s Mexikom a Kórejskou republikou, program spolupráce s Izraelom a dohoda o ochrane kultúrnych pamiatok a historických sídiel s USA. V záverečnom štádiu je príprava kultúrnej

dohody s MR. Rozpracovaný je program spolupráce s Talianskom, Cyptom, Indiou a Egyptom.

V novembri 2000 bola podpísaná dohoda medzi vládami SR a Japonska, na základe ktorej Japonsko poskytlo Štátnemu divadlu Košice grant 42 900 000 jenov na nákup hudobných nástrojov.

MZV SR sa cez ZÚ SR a SI prezentovalo i vlastnými putovnými výstavami k výročiam významných osobností a historických udalostí. Ide hlavne o výstavu „M. R. Štefánik, astronóm, vojak, politik (1880-1919)“, ktorá po minuloročnej vernisáži v Paríži bola reinštalovaná v Ríme, Prahe, Berlíne, Varšave, Londýne a Berne. V deň 120. výročia narodenia M. R. Štefánika (21. 7. 2000) bola otvorená aj na MZV SR. Výstava „Slovensko – Nežná revolúcia 1989“ bola prostredníctvom ZÚ a SI prezentovaná v Prahe, Berlíne, Varšave, Dubline a Berne.

Ďalšími významnými podujatiami, realizovanými za aktívnej účasti MZV, resp. ZÚ, boli: výstava o významnom slovenskom diplomatovi Š. Osuskom, reprezentatívna výstava „Poklady ľudového umenia Slovenska“, inštalovaná v Paríži a Ríme, výstava modernej slovenskej grafiky, inštalovaná v Káhire a Alexandrii, a výstava „Bratislava – korunovačné mesto“, inštalovaná pri príležitosti otvorenia ZÚ SR v Rige.

MZV SR spolupracovalo s MŠ SR pri prijímaní zahraničných študentov na vysoké školy v SR a pri návrhoch udeľovania vládnych štipendií. Vláda SR na školský rok 2000/2001 udelila 77 štipendií na riadne vysokoškolské a doktorandské štúdium pre rozvojové krajiny a 96 štipendií pre krajanských študentov. MZV SR každoročne pripravuje rozpis štipendií, zabezpečuje ich notifikáciu a zúčastňuje sa procesu ich udeľovania v rámci komisie MŠ SR. Spolupráca prebieha aj pri udeľovaní štipendií a spolupráce so zahraničnými vzdelávacími inštitúciami na základe programov spolupráce. Z iniciatívy MZV SR bola inštitúciami MŠ SR po prvýkrát spracovaná databáza zahraničných absolventov VŠ v SR, ktorá bola daná k dispozícii ZÚ SR v zahraničí za účelom nadviazania užšej spolupráce s týmito absolventmi.

Slovenské inštitúty

V súlade s koncepciou prijatou vedením MZV v marci 1999 v uplynulom roku pokračovalo budovanie siete slovenských inštitútov (SI) v zahraničí. Vo svojej činnosti pokračovala Rada SI, z rokovaní ktorej vyplynuli konkrétne námety pre činnosť SI v zahraničí.

Budovanie pozitívneho obrazu Slovenska bolo jednou z hlavných úloh slovenských inštitútov v zahraničí. V roku 2000 sa MZV SR zameralo na ďalšie kroky k zintenzívneniu nášho pôsobenia v členských krajinách EÚ a NATO. Cieľom bolo spolupodieľať sa na príprave pozitívnych podmienok pre integráciu Slovenska do týchto zoskupení.

Od februára 2000 bola obnovená činnosť SI Berlín. V apríli 2000 začal svoju činnosť SI Rím, ktorý sa v značnej miere podieľal i na realizácii podujatí v rámci roku kresťanskej kultúry. V novembri schválil minister zahraničných vecí dočasný štatút SI Paríž, ktorý začal fungovať od januára 2001. Vzhľadom na súčasné priority a možnosti rezortu bola utlmená činnosť SI Bukurešť a SI Sofia. Počet SI v zahraničí sa celkovo zvýšil na 8 (Praha, Budapešť, Varšava, Moskva, Rím, Berlín, Viedeň a Paríž). Aj keď nás stav siete našich SI zatiaľ neuspokojuje (nové SI si pozíciu zatiaľ len budujú a stále nám chýbajú SI napríklad v Londýne, Bruseli či Washingtone), rok 2000 v podmienkach obmedzených finančných zdrojov predstavoval významný posun vpred.

V priebehu roka sa podarilo zamerať činnosť SI aj širšie ako len na klasické kultúrne pôsobenie. Posilnila sa ekonomická dimenzia ich pôsobenia v oblasti prezentácie slovenských regiónov so zameraním na turistiku, ale aj priama prezentácia slovenských podnikateľských subjektov. Faktorom, ktorý však naďalej limitoval činnosť SI v zahraničí, je ich nedostatočná personálna a finančná vybavenosť. Spolupráca slovenských inštitútov v členských krajinách EÚ a NATO s podobnými inštitúciami krajín V-4 demonštruje verejnosti týchto krajín, že Visegrád nie je len umelým zoskupením, ale životaschopnou a prirodzenou praxou. (Príklady: realizovaný spoločný koncert v decembri 2000 v Charlottenburgu – Berlín; pripravované spoločné kultúrne podujatie V-4 v Ríme.)

Slovenské inštitúty vytvárajú vhodnú pôdu pre dialóg v citlivých otázkach, čím môžu prispieť k ich riešeniu či k prevencii. (Príklady: Stretnutia a besedy historikov a jazykovedcov v SI Budapešť.)

Krajanská problematika

V roku 2000 MZV SR v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 1146 z decembra 1999 zabezpečilo k 30. 6. 2000 delimitáciu prevažnej časti krajanskej problematiky vrátane účelových prostriedkov na pomoc krajanom. MZV SR sa v danej oblasti spolupodieľalo na pripomienkovaní návrhu novely zákona č. 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch, ktorý ďalej upraví vzťahy SR s krajanmi, aj na pripomienkovaní návrhu koncepcie a zásad spolupráce SR s krajanmi, ktoré gestor problematiky – MK SR – predložil na rokovanie vlády SR. Zástupcovia MZV SR sa v júli 2000 zúčastnili na konferencii „SR a zahraniční Slováci“ za účasti predstaviteľov krajanských spolkov zo zahraničia. V januári 2000 bola na základe návrhu MZV SR ocenená štátnym vyznamenaním – Radom bieleho dvojkríža II. triedy – slovenská inštitútna maliarka z juhoslovanskej Kovačice Zuzana Chalupová. Minister zahraničných vecí E. Kukan zároveň v tomto roku pri príležitosti 50. výročia vzniku Združenia Slovákov v Austrálii ocenil aktivity tohto krajanského spolku udelením Zlatej plakety MZV SR. Zlaté a strieborné plakety MZV SR boli udelené aj zaslúžilým aktivistom z radov amerických krajanov.

Efektívny systém prezentácie Slovenska v zahraničí

V roku 2000 MZV pripravilo informáciu o vývoji, stave a možnostiach vytvorenia efektívneho systému prezentácie Slovenska v zahraničí. Materiál bol v písomnej forme poskytnutý všetkým členom vlády SR so žiadosťou o pripomienky a stanoviská. Slovensko najviac pociťuje potrebu jednotného postupu v tejto oblasti pri prezentovaní krajiny ako seriózneho a dôveryhodného kandidáta na členstvo v euroatlantických štruktúrach.

Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2000

13. 1. Z vlastnej iniciatívy sa uskutočnila pracovná návšteva námestníka generálneho tajomníka OSN, generálneho riaditeľa Viedenskej úradovne OSN (UNOV), výkonného riaditeľa Úradu pre kontrolu drog a prevenciu kriminality (ODCCP) a výkonného riaditeľa Programu OSN pre kontrolu drog (UNDCP) P. Arlacchiho v Slovenskej republike. Cieľom návštevy bola otázka zriadenia Regionálnej úradovne UNDCP v Bratislave, ktorá by mala pokrývať krajiny V-4 a neskôr ostatné krajiny SEI.

13.-14. 1. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Macedónskej republiky A. Dimitrova na Slovensku. Ministra zahraničných vecí A. Dimitrova prijal prezident SR R. Schuster a predseda vlády M. Dzurinda. Rokoval s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským a ministrom hospodárstva SR L. Harachom. Počas rokovaní obe strany potvrdili záujem o dynamizáciu svojich doteraz nedostatočne intenzívnych vzťahov.

14.-15. 1. Na pozvanie ministra zahraničných vecí E. Kukana uskutočnil pracovnú návštevu SR P. Chevalier, štátny tajomník pre zahraničný obchod a európsku integráciu Ministerstva zahraničných vecí Belgického kráľovstva, člen vlády BK. P. Chevalier bol prijatý predsedom vlády M. Dzurindom, rokoval s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, s podpredsedom vlády pre európsku integráciu P. Hamžíkom, ministrom hospodárstva L. Harachom, štátnym tajomníkom pre zahraničný obchod a cestovný ruch Ministerstva hospodárstva SR P. Brňom, predsedom Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebejom, podpredsedom Výboru NR SR pre hospodárstvo, privatizáciu a podnikanie P. Prokopovičom a predsedom SOPK P. Mihókom. Cieľom návštevy bolo nadviazanie na rokovania predsedu vlády M. Dzurindu počas návštevy Belgického kráľovstva (29.-30. 11.) a rozvoj bilaterálnej spolupráce medzi Slovenskom a Belgickom.

18. 1. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Švajčiarskej konfederácie J. Deissa sa uskutočnila oficiálna pracovná návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana vo Švajčiarskej konfederácii. E. Kukana prijal prezident Švajčiarska A. Ogi, a rokoval aj s ministrom zahraničných vecí J. Deissom. Obsahom rokovaní bolo napr. otvorenie veľvyslanectva ŠK v Bratislave, bilaterálne vzťahy v politickej a hospodárskej oblasti a výmena názorov k rôznym multilaterálnym otázkam.

19. 1. Na pozvanie Nemecko-česko-slovenskej spoločnosti, Nemecko-maďarskej spoločnosti a Nemecko-poľskej spoločnosti odcestoval prezident SR R. Schuster na jednodňovú pracovnú návštevu Nemecka. V Berlíne sa R. Schuster stretol s nemeckým prezidentom J. Rauom.

20. 1. Predseda Európskej Komisie R. Prodi a komisár EK pre rozširovanie G. Verheugen uskutočnili oficiálnu návštevu SR. Počas návštevy predseda EK R. Prodi rokoval s prezidentom SR R. Schusterom a predsedom vlády SR M. Dzurindom. Na pôde NR SR sa stretol s predsedom NR SR J. Migašom a vystúpil v pléne NR SR. Komisar EK pre rozšírenie G. Verheugen mal separátne stretnutie s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Cieľom návštevy bolo oboznámiť predstaviteľov EK s vývojom na Slovensku za posledný rok a zhodnotiť pokračovanie prípravy SR na vstup do Únie.

23.-24. 1. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Albánskej republiky P. Mila na Slovensku. Minister zahraničných vecí P. Milo absolvoval rokovania s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády M. Dzurindom, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, podpredsedom NR SR M. Anđelom a štátnym tajomníkom Ministerstva hospodárstva SR P. Brňom. Počas návštevy podpísali Protokol o spolupráci medzi MZV SR a MZV Albánskej republiky.

25.-26. 1. Na pozvanie podpredsedu vlády SR pre Európsku integráciu P. Hamžika sa uskutočnila návšteva alternujúceho ministra zahraničných vecí Gréckej republiky (GR) zodpovedného za záležitosti EÚ Ch. Rokofyllosa. Ch. Rokofyllos absolvoval prijatia u predsedu vlády SR M. Dzurindu, predsedu NR SR J. Migaša, ministra zahraničných vecí E. Kukana, primátora hlavného mesta J. Moravčika a rokoval s podpredsedom vlády SR P. Hamžikom. Grécka strana deklarovala podporu snahám SR o integráciu do EÚ, NATO a OECD.

25.-26. 1. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV Slovinskej republiky F. Juriho sa uskutočnili konzultácie štátneho tajomníka MZV SR J. Figela v Lublane. Okrem rokovaní s F. Jurim bol J. Figel prijatý aj ministrom zahraničných vecí Slovinskej republiky B. Frlecom, predsedom Výboru pre európske otázky dolnej komory Slovinského parlamentu – Štátneho zhromaždenia (ŠZ) – L. Peterlem, predsedom Výbo-

ru pre medzinárodné vzťahy ŠZ SloR J. Kacinom, zástupcom riaditeľa odboru pre európske otázky pri Úrade vlády SloR R. Genoriom a riaditeľom MEPO MZV SloR A. Grasselim. Počas pobytu v SloR sa J. Figel stretol s českou veľvyslankyňou v SloR J. Hybáškovou, absolvoval aj neformálne stretnutie s apoštolským nunciom E. Farhatom. Strany sa zhodli na tom, že je potrebné zintenzívniť hospodársku spoluprácu, k čomu by mali napomôcť pripravované zmluvnoprávne dokumenty (dohoda o zabránení dvojitého zdanenia).

26.-27. 1. V Štokholme pod vedením švédskeho premiéra G. Perssona sa uskutočnila Medzinárodná konferencia o holokauste, na ktorej sa zúčastnil prezident SR R. Schuster. Počas dvojdňovej návštevy Štokholmu sa R. Schuster stretol aj so švédskym premiérom G. Perssonom a holandským premiérom W. Kokom. R. Schuster absolvoval bilaterálne rokovania aj s argentínskym prezidentom F. De La Rúom a macedónskym premiérom L. Georgievskym.

28.-29. 1. Švajčiarsky Davos sa stal dejiskom stretnutia Svetového ekonomického fóra. Na čele slovenskej delegácie stál prezident SR R. Schuster, sprevádzaný podpredsedom vlády pre ekonomiku I. Miklošom.

31. 1.-4. 2. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan a minister hospodárstva L. Harach uskutočnili prvú oficiálnu návštevu na vysokej úrovni v krajinách južného Kaukazu. Vo všetkých krajinách delegáciu prijali najvyšší predstavitelia. Cieľom bolo nadviazanie priamych bilaterálnych kontaktov na vysokej politickej úrovni a rozvoj slovenských zahraničnopolitických a hospodárskych záujmov v regióne južného Kaukazu.

4. 2. Na novembrovú návštevu ministerky zahraničných vecí USA M. Albrightovej v Bratislave nadviazala pracovná návšteva námestníka ministerky zahraničných vecí USA pre politické otázky T. R. Pickeringa. T. R. Pickeringa prijal podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík, zúčastnil sa na pracovnom obede, usporiadanom štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom pri príležitosti jeho návštevy, zúčastnil sa okrúhleho stola s vedúcimi predstaviteľmi slovenských MVO a v rámci pracovnej večere rokoval s predstaviteľmi politických strán a poslancami NR SR. T. R. Pickering vystúpil na prednáške „Budúcnosť Európy a transatlantická spolupráca“, ktorú usporiadala Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku a Veľvyslanectvo USA v Bratislave.

7. 2. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel uskutočnil pracovnú návštevu v inštitúciách EÚ v Bruseli, v súvislosti s otvorením rokovaní o vstupe SR do EÚ sa stretol s predstaviteľmi európskych inštitúcií a absolvoval pracovné rokovanie s veľvyslancami krajín V-4. Na generálnom sekretariáte Rady EÚ sa stretol s riaditeľom direktoriátu pre rozširovanie A. Kuosmanenom a jeho spolupracovník-

mi C. Kathariosom a D. Johnsonom. V Európskej komisii rokoval s riaditeľom generálneho direktoriátu pre rozširovanie E. Landaburuom a jeho spolupracovníkom D. Meganckom. Na pracovnom rokovaní sa zúčastnili veľvyslanec Českej republiky J. Kreuter, Maďarska E. Juhász a zástupca veľvyslanca Poľska M. Czyz.

7.-10. 2. Oficiálnu návštevu Izraela a Palestínskych autonómnych území uskutočnil prezident SR R. Schuster, sprevádzaný ministrom zahraničných vecí E. Kukanom a ministrom pôdohospodárstva P. Koncošom. Počas svojho pobytu sa stretol s izraelským prezidentom E. Weizmanom, premiérom E. Barakom, s ministrom zahraničných vecí D. Levym a s predsedom palestínskej samosprávy J. Arafatom.

9. 2. Pracovnú návštevu SR uskutočnil štátny minister MZV SRN Ch. Zöpel. Štátneho ministra prijal predseda Výboru pre európsku integráciu NR SR F. Šebej a predseda Zahraničného výboru NR SR P. Weiss. Na MZV SR prebehla hlavná časť rokovaní, kde nemeckého štátneho ministra prijal štátny tajomník MZV SR J. Figel. Ch. Zöpel ukončil návštevu stretnutím s podpredsedom vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžikom.

10.-11. 2. Náместník generálneho tajomníka Severoatlantickej aliancie (NATO) pre politické záležitosti K. Klaiber uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Rokoval so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom

15. 2. V nadväznosti na rozhodnutie helsinského summitu o začatí rokovaní so Slovenskou republikou sa v Bruseli uskutočnilo otváracie stretnutie Medzivládnej konferencie o prístupí k EÚ, na ktorom boli odovzdané všeobecné pozície Slovenskej republiky a Európskej únie. Ich odovzdaním boli otvorené rokovania Slovenskej republiky o vstupe do EÚ. Za SR sa stretnutia zúčastnila delegácia na čele s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, delegáciu EÚ viedol minister zahraničných vecí predsedníckej krajiny J. Gama.

15. 2. Prezident SR R. Schuster uskutočnil návštevu Ríma, kde sa v rámci národnej púte prezidenta SR, zástupcov cirkví a politických strán zúčastnil na audiencii u pápeža Jána Pavla II.

15.-16. 2. Riaditeľ pre európsku politiku NATO pri Úrade Ministerstva obrany USA J. Garret uskutočnil pracovnú návštevu SR. Rokoval s rezortným kolegom ministrom obrany SR P. Kanisom, ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, podpredsedom vlády pre integráciu P. Hamžikom a bol prijatý u prezidenta SR R. Schustera.

17.-18. 2. Na pozvanie podpredsedu vlády Českej republiky a predsedu legislatívnej rady vlády ČR P. Rychetského uskutočnil podpredseda vlády Slovenskej republiky pre legislatívu L. Fogaš pracovnú návštevu ČR. L. Fogaš v Slovenskom inštitúte

te vystúpil s prednáškou na tému „Súčasná vnútropolitická situácia v SR s dôrazom na zdokonaľovanie právneho poriadku v procese integrácie do EÚ“, stretol sa s členmi legislatívnej rady vlády ČR, s predsedníčkou Senátu parlamentu ČR L. Benešovou, uskutočnil pracovné rokovanie s podpredsedom vlády ČR P. Rychetským a ministrom spravodlivosti O. Motejlom. Počas návštevy bola technicky parafovaná Dohoda medzi vládou SR a vládou ČR o spolupráci v oblasti legislatívy a harmonizácie právnych poriadkov s právom Európskych spoločenstiev, ktorá umožní slovenským a českým odborníkom spolupracovať pri prekladoch právnych textov EÚ.

18. 2. Prezident SR R. Schuster sa zúčastnil v Záhrebe na slávnostnej inaugurácii prezidenta Chorvátskej republiky S. Mesiča.

20.-21. 2. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana sa uskutočnila návšteva ministra zahraničných vecí Moldavskej republiky N. Tabacaru v Slovenskej republike. Bol prijatý aj podpredsedom vlády L. Fogašom, štátnym tajomníkom MZV SR J. Figeľom a predsedom Zahraničného výboru NR SR P. Weissom.

21.-24. 2. Na základe pozvania rezortného partnera G. Chicotiho navštívil štátny tajomník MZV SR J. Chlebo Angolskú republiku (21.-22. 2.). Bola to prvá oficiálna návšteva vysokého predstaviteľa SR v tejto krajine. J. Chlebo rokoval s rezortným partnerom G. Chicotim, zástupcom ministra obrany D. A. Chilingutilom, prijal ho minister zahraničných vecí J. Miranda, minister v úrade prezidenta pre vojenské záležitosti M. Vieira Dias a prezident Angoly J. E. dos Santos. Počas oficiálnej cesty v subsaharskej Afrike navštívil J. Chlebo aj Zimbabwskú republiku (23.-24. 2.).

28. 2. Predseda NR SR J. Migaš bol na pracovnej návšteve Slovinska, kde sa stretol s predsedom slovinského Štátneho zhromaždenia J. Podobnikom. Rokovania pokračovali po prijatí u prezidenta Slovinska M. Kučana.

6. 3. R. Cook, minister zahraničných vecí Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, absolvoval v dejinách vôbec prvú oficiálnu návštevu Slovenskej republiky, ktorá bola reciprocitou za oficiálnu návštevu ministra zahraničných vecí SR E. Kukana v Spojenom kráľovstve v januári 1999. R. Cooka prijali prezident SR R. Schuster, predseda vlády M. Dzurinda a predseda NR SR J. Migaš, rokoval s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom. Obsahom rokovaní boli otázky bilaterálnej spolupráce a integračné snahy SR do EÚ, NATO a OECD.

6. 3. Na pozvanie štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Chleba sa uskutočnila návšteva námestníka ministra zahraničných vecí Českej republiky M. Palouša v Bratislave. Cieľom návštevy boli konzultácie k bilaterálnej a multilaterálnej spolupráci medzi ČR a SR. M. Palouša prijal minister zahraničných vecí SR E. Ku-

kan a v NR SR ho prijali podpredseda Výboru pre kultúru a médiá L. Ballek, J. Budaj a predseda Výboru pre ľudské práva a národnosti L. Nagy.

6.-7. 3. Vedúci úradu MZV SR M. Tancár navštívil Kuvajtský štát. Cieľom návštevy boli medziministerské konzultácie a príprava technických podmienok pre otvorenie sezónneho konzulárneho úradu SR v Kuvajte.

7.-8. 3. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster s manželkou bol na oficiálnej návšteve Bulharskej republiky, ktorá sa uskutočnila na pozvanie prezidenta Bulharskej republiky P. Stojanova. Prezidenta SR sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Prezident SR rokoval s prezidentom P. Stojanovom, predsedom vlády I. Kostovom, predsedom Národného zhromaždenia J. Sokolovom a vystúpil s prejavom v Národnom zhromaždení bulharského parlamentu.

7.-11. 3. Na oficiálnej návšteve USA sa zúčastnili štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel a podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík. Rokovali s poradcom viceprezidenta USA pre otázky národnej bezpečnosti L. Fierthom, s námestníkom ministerky zahraničných vecí USA pre ekonomické, obchodné a poľnohospodárske záležitosti A. Larsonom, s námestníkom ministra financií USA S. Eizenstatom a s viceprezidentom Svetovej banky pre región strednej Európy J. Linnom. Súčasťou programu bolo aj neformálne rokovanie J. Figela s námestníkom ministerky zahraničných vecí S. Talbottom a so zástupcom osobitného poradcu prezidenta USA pre Kosovo a daytonský dohovor J. Pardewom.

10. 3. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan vykonal pracovnú cestu do Ženevy, kde sa stretol s vysokými predstaviteľmi OSN a navštívil Európsku organizáciu pre jadrový výskum. E. Kukan rokoval s riaditeľom ženevskej úradovne OSN V. Petrovským.

12. 3. Pri príležitosti osláv Milénia 2000 sa uskutočnil v Hnezdne summit prezidentov Nemecka, Poľska, Slovenska, Maďarska a Litvy, J. Raua, A. Kwaśniewskeho, R. Schustera, A. Göncza a V. Adamkusa.

12.-16. 3. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel uskutočnil návštevu Austrálskeho zväzu. Cieľom návštevy bolo oboznámiť austrálskych predstaviteľov a širšiu odbornú verejnosť so zahraničnopolitickými prioritami SR s dôrazom na vstup do EÚ. Návšteva sa uskutočnila v súvislosti s udelením grantu EK Veľvyslanectvu SR v Canberre na realizáciu projektu prezentácie európskej integrácie pod názvom „SR na ceste do EÚ“. Okrem rokovaní so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí a obchodu Austrálie A. Calvertom a ďalšími vysokými predstaviteľmi MZVO bol J. Figel prijatý predsedom parlamentu Nového Južného Walesu J. Murrayom a stretol sa s predsedom austrálsko-slovenskej parlamentnej skupiny P. Slipperom.

13.-18. 3. Oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky E. Kukana v Malajzii sa uskutočnila v dňoch 13.-14. 3. Počas návštevy E. Kukan viedol bilaterálne rokovania s úradujúcim ministrom zahraničných vecí Malajzie L. M. Toyadom, ktorý zastupoval ministra so všetkými právomocami po jeho náhle hospitalizácii v predvečer návštevy. Zároveň ho prijali predseda parlamentu, predseda vlády a stretol sa aj s ministrom obrany. V dňoch 15.-18. 3. navštívil E. Kukan Japonsko. Na úrovni ministra zahraničných vecí SR to bola prvá návšteva po siedmich rokoch. E. Kukan rokoval s poprednými predstaviteľmi štátu, parlamentu a vlády.

18.-25. 3. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Chlebo navštívil Čínsku ľudovú republiku a Mongolsko. Súčasťou návštevy ČLR boli aj rokovania v Osobitej administratívnej oblasti Hongkong. J. Chlebo konzultoval s námestníkom ministra zahraničných vecí L. Guchangom, prijal ho minister zahraničných vecí T. Jiaxuan. V Mongolsku rokoval s ministerkou a štátnym tajomníkom ministerstva vonkajších vzťahov a ministrom financií.

21.-23. 3. Na pozvanie prezidenta MR A. Göncza sa prezident Slovenskej republiky R. Schuster zúčastnil na oficiálnej návšteve Maďarskej republiky. Okrem rokovania prezidentov sa uskutočnili tiež stretnutia s predsedom maďarského parlamentu J. Áderom, predsedom vlády V. Orbánom, ministrom zahraničných vecí J. Martonyim a primátorom Budapešti G. Demszkym.

20. 3.-28. 4. V Ženeve sa konalo 56. zasadnutie Komisie OSN pre ľudské práva, na ktorej sa zúčastnil aj podpredseda vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csáky. Komisia posúdila stav dodržiavania ľudských práv v jednotlivých krajinách.

23.-24. 3. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana navštívil Slovenskú republiku minister zahraničných vecí PR B. Geremek. Prijal ho tiež prezident SR R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš a predseda vlády SR M. Dzurinda. Stretol sa aj s predstaviteľmi Zahraničného výboru a Výboru pre európsku integráciu NR SR.

27. 3. Pracovná návšteva 1. námestníka MZV ČR a hlavného vyjednávača pre vstup ČR do EÚ P. Teličky v Bratislave sa uskutočnila v súvislosti s nadchádzajúcim prvým kolom rokovaní o vstupe SR do EÚ v rámci Prístupovej konferencie na úrovni zástupcov. Hlavným bodom programu boli bilaterálne konzultácie so štátnym tajomníkom MZV SR a hlavným vyjednávačom pre vstup do EÚ J. Figelom. Počas návštevy sa P. Telička stretol s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, na pôde Národnej rady Slovenskej republiky absolvoval pracovné rokovanie s predsedami Zahraničného výboru a Výboru pre európsku integráciu P. Weissom a F. Šebejom.

28. 3. V nadväznosti na rozhodnutie helsinského summitu o začatí rokovaní so Slovenskou republikou sa uskutočnilo stretnutie Medzivládnej konferencie o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii na úrovni zástupcov ministrov v Bruseli. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MZV SR J. Figel, jej členmi boli veľvyslanec misie SR pri ES J. Migaš, generálny riaditeľ Sekcie európskej integrácie J. Kuderjavý, riaditeľ Odboru hlavného vyjednávača P. Javorčík a zástupcovia Misie SR pri ES v Bruseli. Delegáciu EÚ viedol portugalský veľvyslanec V. T. Valente a Európsku komisiu reprezentoval generálny riaditeľ Generálneho direktoriátu pre rozšírenie E. Landaburu.

30. 3. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík navštívil Českú republiku. Rokoval s ministrom zahraničných vecí ČR J. Kavanom, predsedom Poslaneckej snemovne V. Klausom a s podpredsedom českej vlády pre legislatívu P. Rychetským. Súčasťou programu bola aj účasť P. Hamžíka spolu s V. Klausom na pražskom medzinárodnom Európskom bankovom a finančnom fóre 2000.

31. 3.-1. 4. sa v Londýne uskutočnilo stretnutie štátnych tajomníkov pre európsku integráciu krajín V-4, P. Teličku (ČR), Z. Németha (MR), A. Ananicza (PR), J. Figela (SR), a Veľkej Británie. Cieľom stretnutia malo byť budovanie novej dimenzie vzťahov medzi Spojeným kráľovstvom a krajinami V-4.

1.-2. 4. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera sa uskutočnila oficiálna návšteva prezidenta Angolskej republiky J. E. dos Santosa v Slovenskej republike. Angolského prezidenta sprevádzala manželka, početná delegácia a sprievod. Rokovania prezidentov pokračovali slávnostným obedom, po ktorom J. E. dos Santos navštívil parlament, kde rokoval s podpredsedom NR SR B. Bugárom najmä o možnostiach spolupráce na úrovni zastupiteľských zborov oboch krajín.

2. 4.-3. 4. uskutočnil štátny tajomník MZV SR J. Figel pracovnú návštevu Írska, počas ktorej ho prijala podpredsedníčka vlády a ministerka pre podnikanie, obchod a zamestnanosť M. Harneyová a predseda parlamentného výboru pre európske záležitosti B. Durkan.

2.-5. 4. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo a štátny tajomník MH SR P. Brňo boli na pracovnej návšteve Talianskej republiky. Jej cieľom bolo prezentovať Slovenskú republiku ako politicky stabilného a hospodársky vyspelého partnera. Rokovania sa uskutočnili na Ministerstve zahraničných vecí a zahraničného obchodu Talianskej republiky v Ríme.

3. 4. Ministerka financií SR B. Schmögnerová navštívila sídlo EÚ v Bruseli. Stretla sa s členom Európskej komisie pre rozširovanie G. Verheugenom a s komisárom pre vnútorný trh, finančné služby, clá a dane F. Bolkensteinom. Cieľom pracovnej návštevy bolo urýchlenie prípravy rokovaní Slovenska o vstupe do EÚ.

3.-4. 4. Na pozvanie rumunského ministra zahraničných vecí P. Romana pricestoval na oficiálnu návštevu Rumunska minister zahraničných vecí Slovenskej republiky E. Kukan. Ministra ZV SR ďalej prijal prezident E. Constantinescu, predseda vlády, predseda Senátu a predseda Poslaneckej snemovne.

5.-7. 4. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík navštívil Portugalsko. V Lisabone rokoval s ministrom zahraničných vecí, ministrom obrany a štátnym tajomníkom MZV Portugalska o procesoch európskej integrácie a bilaterálnych vzťahoch.

6. 4. Uskutočnila sa pracovná cesta štátneho tajomníka MZV SR a hlavného vyjednávača pre vstup SR do EÚ J. Figela v Bruseli. J. Figel sa stretol s veľvyslancom a vedúcim Stálej reprezentácie Francúzska pri EÚ P. Vimontom, s predsedom Európskej ľudovej strany, poslancom Európskeho parlamentu H.-G. Poetteringom. Na pozvanie prvého námestníka ministra zahraničných vecí ČR a hlavného vyjednávača pre vstup do EÚ P. Teličku sa uskutočnila pracovná večera s hlavnými vyjednávačmi V-4.

7. 4. V Bruseli sa konalo prvé zasadnutie Severoatlantickej rady (NAC) so Slovenskom, ktoré zhodnotilo výsledky dosiahnuté počas prvého roku implementácie Akčného plánu pre členstvo (MAP). Zasadnutie NAC viedol GT NATO S. Balanzino. Slovenskú delegáciu viedli minister zahraničných vecí SR E. Kukan a minister obrany SR P. Kanis.

10. 4.-11. 4. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu sa uskutočnila oficiálna návšteva predsedu vlády Španielskeho kráľovstva (ŠK) J. M. Aznara v Slovenskej republike. Premiéra ŠK ďalej prijali prezident R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš. J. M. Aznar prezentoval podporu Španielska slovenským integračným ambíciám na členstvo v EÚ, NATO a OECD.

12. 4.-13. 4. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Írska B. Cowena. B. Cowena prijal aj prezident SR R. Schuster.

12.-14. 4. Na pozvanie podpredsedu vlády a ministra práce Poľskej republiky L. Komolowského uskutočnil pracovnú návštevu Poľskej republiky podpredseda vlády SR pre legislatívu L. Fogaš. Cieľom návštevy bolo rokovanie s členmi Rady ministrov Poľskej republiky o tvorbe a harmonizácii právneho poriadku Poľskej republiky, ako aj o problematike tvorby legislatívy, spôsobe aproximácie právnych poriadkov, štruktúre legislatívnych orgánov, negociačných procesoch a niektorých aspektoch hospodárskej spolupráce oboch krajín.

14. 4. Na pozvanie riaditeľa Viedenského sídla OSN (UNOV) sa predseda vlády SR M. Dzurinda zúčastnil pracovnej návštevy, v rámci ktorej sa zúčastnil na 10. Kongrese OSN pre prevenciu kriminality a zaobchádzanie s páchatelmi. Na Kongrese sa v rámci tzv. High Level segmentu zúčastnili aj minister vnútra SR L. Pittner a minister spravodlivosti SR J. Čarnogurský.

14. 4. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster bol na pracovnej návšteve vo Francúzskej republike. Prezident SR absolvoval rokovania s prezidentom FR J. Chiracom, ktorý vyjadril podporu integračnému smerovaniu SR do OECD, EÚ a NATO.

16. 4.-17. 4. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Chorvátskej republiky T. Piculu sa uskutočnila návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana v Záhrebe. E. Kukana prijal aj prezident Chorvátskej republiky S. Mesić, predseda vlády I. Račan a predseda Poslaneckej snemovne Chorvátskeho parlamentu Z. Tomčić.

16.-17. 4. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík rokoval v Bruseli s komisárom EK pre rozširovanie EÚ G. Verheugenom a generálnym riaditeľom Generálneho direktoriátu pre vonkajšie ekonomické vzťahy C. Stekelenburgom o stave plnenia podmienok pre vstup SR do EÚ, o otázkach regionálneho rozvoja a európskej integrácie.

18. 4. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan bol na krátkej návšteve Kosova. Z titulu svojej funkcie osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Balkán rokoval s vedúcim Misie OSN v Kosove B. Kouchnerom.

19. 4.-20. 4. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu navštívil Slovensko predseda vlády Estónskej republiky M. Laar s manželkou. Okrem rokovania predsedov vlád a ich delegácií prijal estónskeho premiéra prezident R. Schuster a predseda NR SR J. Migaš. M. Laar sa stretol aj s primátorom Bratislavy J. Moravčíkom. Predmetom všetkých rokovaní boli najmä skúsenosti a spolupráca oboch krajín v procese integrácie do Európskej únie a prípravy na vstup do Severoatlantickej aliancie.

25. 4.-28. 4. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan bol na pracovnej ceste v Spojených štátoch amerických. Vo Washingtone rokoval s ministerkou zahraničných vecí USA M. Albrightovou, s predstaviteľom MZV USA pre politické otázky T. Pickeringom, s predsedom Podvýboru Senátu USA pre európske záležitosti G. Smithom a s členom Zahraničného výboru Senátu USA Ch. Hagelom. Počas rokovaní dominovali otázky týkajúce sa integrácie SR do NATO, OECD a EÚ, vnútropolitckej stability a ekonomických reforiem SR.

28. 4. Na pozvanie predsedu Rady ministrov Poľskej republiky J. Buzeka sa uskutočnilo stretnutie predsedov vlád visegrádskeho trojčlana a Nemecka v Hnezdne v PR. Delegáciu Slovenskej republiky viedol predseda vlády SR M. Dzurinda. Súčasťou stretnutia bola aj diskusia premiérov k procesu rozširovania EÚ.

28.-29. 4. Prezident SR R. Schuster sa zúčastnil v maďarskom Székesfehérváre na stretnutí prezidentov stredoeurópskeho regiónu. Na stretnutí sa zúčastnili predstavitelia Bulharska, Českej republiky, Chorvátska, Maďarska, Nemecka, Poľska, Rakúska, Rumunska, Slovinska, Talianska, Ukrajiny a Slovenska.

28. 4. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figela uskutočnil návštevu SR splnomocnenec spolkovkej vlády Rakúskej republiky pre rozširovanie EÚ E. Busek. Rakúsky predstaviteľ rokoval so štátnym tajomníkom J. Figelom a prijal ho aj podpredseda vlády SR P. Hamžík. E. Busek tmočil podporu Rakúska pre vstup SR do EÚ pri najbližšej nožnej príležitosti.

2. 5.-6. 5. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo navštívil Thajské a Kambodžské kráľovstvo, Laoskú ľudovodemokratickú republiku a Vietnamskú socialistickú republiku. Hlavným cieľom bolo prerokovať súčasný stav bilaterálnych vzťahov a reálne posúdiť ďalšie možnosti spolupráce s uvedenými krajinami.

3. 5. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu navštívil SR ministerský predseda Slobodného štátu Bavorsko E. Stoiber s delegáciou vysokých úradníkov Bavorskej štátnej kancelárie. Počas svojho pobytu v Bratislave boli bavorskí predstavitelia prijatí prezidentom SR R. Schusterom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským, rokovali s predsedom vlády SR M. Dzurindom, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a stretli sa taktiež s primátorom hlavného mesta Bratislavy J. Moravčíkom.

4. 5. Na pozvanie predsedu vlády Maďarskej republiky V. Orbána sa v Budapešti uskutočnilo stretnutie predsedov vlád krajín V-4 s predsedom Francúzskej republiky L. Jospinom. Za Českú republiku sa stretnutia zúčastnil M. Zeman, Poľskú republiku reprezentoval J. Buzek a Slovensko zastupoval M. Dzurinda. Stretnutie potvrdilo záujem krajín V-4, ale aj Francúzska o udržiavanie vzájomnej spolupráce, čo môže uľahčiť vstup krajín V-4 do EÚ.

8. 5.-9. 5. Na pozvanie prezidenta Helénskej republiky C. Stephanopoulosa navštívil prezident SR R. Schuster s manželkou Helénsku republiku. Prezidenta SR sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ministerka pre správu a privatizáciu národného majetku SR M. Machová, štátny tajomník MH SR P. Brňo a predstavitelia podnikateľských subjektov z vytypovaných hospodárskych odvetví. Okrem štátnych predstaviteľov sa stretol aj s arcibiskupom Atén a celého Grécka Christodoulosom, primátorom

Atén a s predstaviteľmi parlamentných politických strán. Grécki predstavitelia deklarovali podporu vstupu Slovenskej republiky do EÚ, NATO a OECD.

10. 5.-11. 5. V Štrasburgu sa uskutočnilo 106. zasadanie Výboru ministrov Rady Európy, kde Slovenskú republiku zastupovala delegácia vedená štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figelom.

11. 5. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu uskutočnil generálny tajomník NATO G. Robertson oficiálnu návštevu SR. Rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom, s ministrami-členmi Výboru vlády pre prípravu SR na členstvo v NATO (VV PRENAME), prijal ho prezident SR R. Schuster a predseda NR SR J. Migaš. GT NATO G. Robertson sa stretol aj s poslancami Zahraničného výboru NR SR a Výboru pre obranu a bezpečnosť NR SR. Uskutočnilo sa aj krátke stretnutie G. Robertsona s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom.

16. 5. V rámci pravidelných jarných a jesenných zasadnutí ministrov zahraničných vecí a ministrov obrany krajín Západoeurópskej Únie sa v Porte uskutočnilo zasadnutie Rady ministrov ZEÚ. Delegáciu SR viedli štátny tajomník MZV SR J. Figel a štátny tajomník MO SR J. Pivarčí.

16. 5. Spoločnú pracovnú návštevu Slovenskej republiky vykonali dánsky minister zahraničných vecí N. H. Petersen a minister financií M. Lykketoft. Obaja rokovali s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom a ministerkou financií B. Schmögerovou, hostí prijal aj prezident SR R. Schuster a podpredseda vlády SR P. Hamžík.

16.-17. 5. Na pozvanie predsedu vlády SR Mikuláša Dzurindu navštívila Slovenskú republiku oficiálna delegácia Malty, vedená predsedom vlády E. Fenech-Adamim. Členom delegácie bol aj minister zahraničných vecí Malty J. Borg. Hlavným bodom programu bolo rokovanie E. Fenech-Adamiho s M. Dzurindom. Delegáciu prijal predseda NR SR J. Migaš, prezident SR R. Schuster a primátor Bratislavy J. Moravčík.

17. 5.-18. 5. Na pozvanie iránskeho ministra zahraničných vecí K. Charáziho sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana v Iránskej islamskej republike. E. Kukan rokoval so svojim iránskym partnerom K. Charázim, ministrom priemyslu a ministrom dopravy. E. Kukana prijali najvyšší predstavitelia IIR, prezident M. S. Chatámí a predseda iránskeho parlamentu A. A. N. Nuri.

17.-18. 5. Predseda vlády SR M. Dzurinda bol na oficiálnej návšteve Litovskej republiky. Stretol sa s námestníkom ministra zahraničných vecí Litvy A. Rinkunom, premiérom Litvy A. Kubiliusom, prezidentom V. Adamkusom a predsedom litovského Sejmu V. Landsbergisom.

17. 5. Podpredseda vlády SR pre ekonomiku I. Mikloš rokoval na druhom okrúhlym stole predstaviteľov vlád SR a USA s T. Wainom, zástupcom Ministerstva zahraničných vecí USA, a A. Larsonom, námestníkom ministerky zahraničných vecí USA pre ekonomiku.

20. 5.-23. 5. Na pozvanie predsedu vlády Českej republiky M. Zemana predseda vlády SR M. Dzurinda absolvoval oficiálnu návštevu Českej republiky. Predsedu vlády sprevádzal podpredseda vlády I. Mikloš, minister zahraničných vecí E. Kukan, minister hospodárstva L. Harach, minister zdravotníctva T. Šagát, veľvyslanec SR v ČR J. Stank, guvernér NBS M. Jusko a štátny tajomník MF SR V. Podstránský. Cieľom návštevy bolo rokovanie predsedov vlád, plenárne rokovania k deleniu majetku a k otázkam budúcej spolupráce, ako aj prijatie predsedu vlády SR prezidentom Českej republiky V. Havlom. Program návštevy zahŕňal aj rozhovory s predsedníčkou Senátu parlamentu Českej republiky L. Benešovou a predsedom Poslaneckej snemovne parlamentu Českej republiky V. Klausom. V rámci návštevy sa uskutočnili aj separátne rokovania ministrov hospodárstva a zdravotníctva SR a ČR.

23. 5.-24. 5. V Bruseli sa uskutočnilo V. zasadanie Rady pre implementáciu mieru v Bosne a Hercegovine za účasti vysokých predstaviteľov EÚ a NATO. Delegáciu SR viedol štátny tajomník MZV SR J. Chlebo.

24. 5. Na pozvanie Nadácie R. Boscha navštívil prezident SR R. Schuster nemeckú spolkovú krajinu Bádensko-Württembersko. V Stuttgarte sa stretol s krajiniským predsedom vlády E. Teufelom.

24. 5.-27. 5. Slovenskú republiku navštívil štátny sekretár Svätej stolice kardinál A. Sodano. Cieľom návštevy bola posviacka a inaugurácia nového sídla Apoštolskej nunciatúry na Slovensku a rozhovory s najvyššími predstaviteľmi SR. A. Sodano sa stretol s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, prijal ho predseda vlády SR M. Dzurinda, zúčastnil sa na záverečnej tlačovej konferencii. Nasledovalo prijatie u prezidenta SR R. Schustera, predsedu NR SR J. Migaša za prítomnosti podpredsedu P. Hrušovského.

25. 5. Vo Florencii sa uskutočnilo pravidelné jarné zasadnutie ministrov zahraničných vecí krajín Euroatlantickej partnerskej rady (EAPC), ktorého sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom zahraničných vecí E. Kukanom.

31. 5. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu uskutočnil historicky prvú oficiálnu návštevu Slovenska poľský premiér J. Buzek s manželkou. V delegácii predsedu Rady ministrov PR bol minister hospodárstva, štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí, štátny tajomník ministerstva kultúry. Okrem roko-

vaní s predsedom vlády SR M. Dzurindom sa J. Buzek stretol s prezidentom SR R. Schusterom a podpredsedom NR SR P. Hrušovským.

31. 5.-2. 6. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana prišiel na oficiálnu návštevu Slovenskej republiky minister zahraničných vecí Bosny a Hercegoviny J. Prlić. Okrem rokovaní s E. Kukanom bol prijatý prezidentom R. Schusterom, podpredsedom vlády P. Hamžíkom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským a primátorom Bratislavy J. Moravčíkom. Ministri zahraničných vecí podpísali Protokol o spolupráci.

4. 6. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík navštívil Francúzsko. S ministrom francúzskej vlády pre európske záležitosti P. Moscovicim rokoval o procesoch európskej integrácie a stave pripravenosti SR na vstup do EÚ. P. Hamžík vystúpil na pôde Domu Európy v Paríži s prednáškou na tému „Slovensko na ceste do EÚ“.

5. 6.-6. 6. Generálny riaditeľ direktoriátu Európskej komisie pre rozširovanie E. Landaburu navštívil SR. E. Landaburu rokoval s podpredsedami vlády P. Csákym, I. Miklošom, L. Fogašom a P. Hamžíkom, s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, s ministerkou financií B. Schmögnerovou, s ministrom výstavby a regionálneho rozvoja I. Harnom a štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom. Na pôde NR SR sa stretol s predsedom a poslancami Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebejom a s poslancami Zahraničného výboru NR SR.

6. 6. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnila pracovnú návštevu SR spolková ministerka zahraničných vecí Rakúskej republiky B. Ferrero-Waldnerová. Rakúska predstaviteľka rokovala s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a prijali ju aj predseda vlády SR M. Dzurinda a podpredseda vlády SR P. Hamžík. Ministerka prezentovala záujem o skoršie uzavretie jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice ako stanovuje termín a možnosť kompenzácie finančných strát zo skoršieho odstavenia príspevkom rakúskej strany.

6. 6. Predseda NR SR J. Migaš navštívil Holandsko, kde rokoval s podpredsedníčkou holandskej vlády a ministerkou hospodárstva A. Jorritsmovou, ktorá uistila slovenskú stranu, že podporí vstup SR do OECD.

6. 6.-7. 6. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera sa konala oficiálna návšteva prezidenta Rumunska E. Constantinesca v Slovenskej republike. Prezident rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, na pracovnom obede sa stretol s predsedom vlády SR M. Dzurindom, prijal ho podpredseda NR SR P. Hrušovský a primátor hlavného mesta SR Bratislavy J. Moravčík.

7. 6.-8. 6. Na pracovnú návštevu Slovenskej republiky pricestovala podpredsedníčka vlády Írska a ministerka pre podnikanie, obchod a zamestnanosť M. Harneyová. Rokovala s podpredsedom vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžíkom, podpredsedom vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csákym, ministrom hospodárstva SR L. Harachom, ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR P. Magvašim, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, prijal ju tiež prezident SR R. Schuster.

9. 6. Na pozvanie predsedu vlády Českej republiky M. Zemana sa v Štířine pri Prahe uskutočnilo druhé oficiálne stretnutie predsedov vlád ČR, MR, PL a SR. Predsedovia vlád podpísali štvorstrannú medzivládnu dohodu o založení Medzinárodného višegrádskeho fondu so sídlom v Bratislave.

9. 6. Prezident SR R. Schuster sa zúčastnil na otvorení 10. jubilejných Gazdovských dní Podhorie v maďarskom Szerenci. Prezident dekoroval odstupujúceho maďarského prezidenta Radom bieleho dvojkříža I. triedy.

14. 6. Slovenskú delegáciu na 2. stretnutí Konferencie o pristúpení a 6. zasadaní Asociačnej rady SR-EÚ viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan a vedúcim delegácie EÚ bol minister zahraničných vecí Portugalskej republiky J. Gama. Európsku komisiu zastupoval komisár pre rozširovanie G. Verheugen. V súvislosti s prípravou SR na členstvo v Únii delegácia EÚ ocenila výrazný pokrok Slovenska.

14. 6.-15. 6. Na pozvanie predsedu vlády Bulharskej republiky I. Kostova návštívil predseda vlády SR M. Dzurinda Bulharskú republiku. Okrem rokovaní so svojím bulharským partnerom sa stretol aj s prezidentom P. Stojanovom, s predsedom Národného zhromaždenia J. Sokolovom a primátorom Sofie S. Sofijanským.

14. 6.-15. 6. Na pozvanie ministerky zahraničných vecí Švédska A. Lindhovej vykonal oficiálnu návštevu Švédskeho kráľovstva minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Rokoval tiež s prvým podpredsedom švédskeho parlamentu A. Björckom, podpredsedníčkou vlády L. Hjelm-Wallénovou, predsedníčkou Zahraničného výboru parlamentu V. Furubjelkeovou a predsedom Poradného výboru parlamentu pre záležitosti EÚ S. Lekbergom.

15. 6.-16. 6. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana sa konala oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Tureckej republiky I. Cema v SR. I. Cema prijal predsedu vlády M. Dzurinda a podpredseda NR SR P. Hrušovský.

23. 6.-24. 6. Delegácia Slovenskej republiky, vedená ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, sa v maďarskom Szegede zúčastnila na pravidelnom stretnutí ministrov zahraničných vecí štátov Stredoeurópskej iniciatívy (SEI). Počas stretnutia sa

uskutočnili aj dvojstranné pracovné rokovania ministra ZV SR s vedúcimi delegácií Bieloruska a Slovinska.

3. 7. Námetník GT OSN, generálny riaditeľ Viedenskej úradovne OSN (UNOV), výkonný riaditeľ UNDCP (Program OSN pre kontrolu drog) P. Arlacchi bol na oficiálnej návšteve SR. Hlavným cieľom návštevy bolo oficiálne otvorenie činnosti Regionálnej styčnej úradovne Úradu OSN pre kontrolu drog a prevenciu kriminality v Bratislave so sídlom v UN House.

4. 7.-7. 7. V Bruseli sa uskutočnila porada veľvyslancov SR akreditovaných v krajinách NATO a EÚ a regionálna porada veľvyslancov SR s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom v rámci programu veľvyslancov a zástupcov ústredia MZV SR v inštitúciách NATO a EÚ.

7. 7. Predseda vlády M. Dzurinda bol na oficiálnej návšteve Chorvátskej republiky. Sprevádzal ho minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR J. Macejko, štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SR P. Brňo. Predseda vlády rokoval s chorvátskym partnerom I. Račanom, prijal ho prezident ChR S. Mesić a podpredseda Poslaneckej snemovne chorvátskeho parlamentu V. Pavletić.

14. 8.-16. 8. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan navštívil Nórske kráľovstvo. Rokoval s ministrom zahraničných vecí T. Jaglandom, štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti a polície O. Maelandom, štátnym tajomníkom MZV NK E. B. Eidem. Slovenského hosťa prijal aj predseda vlády J. Stoltenberg.

20. 8.-23. 8. Na oficiálnu návštevu SR pricestoval viceprezident Kenskej republiky G. Saitoti. Rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, ministrom hospodárstva SR L. Harachom, štátnym tajomníkom MO SR J. Pivarčim a bol prijatý predsedom NR SR J. Migašom. Slovenská strana požiadala o podporu kandidatúry SR na post nestáleho člena BR OSN na obdobie v rokoch 2006-2007 vo voľbách v roku 2005.

21. 8. Minister zahraničných vecí Slovinskej republiky A. Peterle prišiel na oficiálnu návštevu SR. V priebehu návštevy rokoval s ministrom ZV SR E. Kukanom a prijal ho predseda vlády SR M. Dzurinda, podpredseda NR SR P. Hrušovský, ako aj primátor hlavného mesta SR J. Moravčík. Na žiadosť slovinskej strany sa minister A. Peterle stretol aj s ministrom spravodlivosti SR J. Čarnogurským a štátnym tajomníkom MZV SR J. Figeľom.

28. 8. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil oficiálnu návštevu SR minister zahraničných vecí SRN J. Fischer, ktorého sprevádzala delegácia vysokých úradníkov Ministerstva zahraničných vecí SRN. Nemeckého predstavi-

teľa prijal predseda vlády SR M. Dzurinda a rokoval s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

28. 8. Prvý námestník ministerstva zahraničných vecí Ruskej federácie A. Avdejev absolvoval pracovné konzultácie v Bratislave, stretol sa s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, predsedom zahraničného výboru NR SR P. Weissom a štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom.

31. 8.-1. 9. Pri príležitosti Národného dňa SR navštívila Svetovú výstavu EXPO v Hannoveri delegácia SR, vedená predsedom vlády SR M. Dzurindom. Jej členmi boli aj minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ministerka financií SR B. Schmögnerová a minister hospodárstva SR L. Harach. Spolkovú vládu na Národnom dni SR zastupoval minister financií SR N. H. Eichel v sprievode ďalších členov zahraničného výboru Spolkového parlamentu.

6.-8. 9. V sídle OSN v New Yorku sa v rámci pravidelného 55. zasadania VZ OSN uskutočnil Miléniový summit OSN. Delegáciu Slovenskej republiky viedol predseda vlády SR M. Dzurinda.

8. 9. a 12. 9. Na pracovnej návšteve SR bol štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Japonska K. Asano. Rokoval so štátnym tajomníkom MZV SR J. Chlebom a stretol sa s ministrom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR J. Macejkom, podpredsedom vlády SR I. Miklošom, ministerkou financií SR B. Schmögnerovou a ministrom zdravotníctva SR R. Kováčom. Japonského hosťa ďalej prijali predseda vlády SR, predseda NR SR a minister zahraničných vecí SR.

13.-14. 9. Vo Vilniuse sa uskutočnilo stretnutie hlavných vyjednávačov kandidátskych krajín EÚ, predstaviteľov Európskej komisie a predsedníctva EÚ. Slovenskú stranu zastupoval štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač J. Figel.

14.-15. 9. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík rokoval v Bruseli s komisárom EK pre rozširovanie EÚ G. Verheugenom, generálnym riaditeľom Generálneho direktoriátu pre regionálnu politiku G. Cransenom a vedúcim tímu pre SR D. Meganckom o aktuálnych otázkach rozširovania EÚ a stave prístupového procesu SR do EÚ.

25. 9.-30. 9. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo bol na oficiálnej návšteve Kuby, Panamy a Kostariky. Okrem medziministerských konzultácií sa uskutočnili rokovania s predstaviteľmi ministerstiev zahraničného obchodu a hospodárstva.

28. 9.-29. 9. Štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač pre vstup Slovenska do EÚ J. Figel bol na pracovnej ceste v Bruseli, kde vystúpil v rámci „Enlargement

Forum EPC“ s prednáškou na tému “*Slovakia on it's way to the European Union*”, stretol sa s veľvyslancom a vedúcim Stálej reprezentácie Švédskeho kráľovstva pri EÚ G. Lundom a s generálnym riaditeľom direktoriátu pre rozšírenie Európskej komisie E. Landaburu. Hlavným bodom návštevy štátneho tajomníka bolo rokovanie k príprave Pravidelnej hodnotiacej správy EK.

28. 9. Podpredseda vlády SR pre ekonomiku I. Mikloš odcestoval do Paríža ako vedúci delegácie SR, ktorá sa zúčastnila na slávnostnom podpise Dohody medzi SR a OECD o prístupe SR k Dohovoru o OECD.

2. 10. Pracovnú návštevu Slovenskej republiky absolvoval predseda vlády Švédskeho kráľovstva G. Persson. Išlo vôbec o prvú návštevu švédskeho premiéra na Slovensku. Počas návštevy G. Persson rokoval s predsedom NR SR J. Migašom, s predsedom vlády SR M. Dzurindom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

4. 10.-8. 10. Na pozvanie vlády SR, tlmočené ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, sa uskutočnila oficiálna návšteva japonskej princeznej Sayako v SR. Bola to prvá návšteva člena japonskej cisárskej rodiny v SR a doposiaľ najvýznamnejšia styková aktivita medzi SR a Japonskom z japonskej strany. Princezná Sayako sa počas svojej návštevy na Slovensku stretla s predsedom NR SR J. Migašom, predsedom vlády SR M. Dzurindom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

6. 10. Na pozvanie predsedu vlády Poľskej republiky J. Buzeka sa predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda spolu s predsedom vlády Českej republiky M. Zemanom a ministrom zahraničných vecí Maďarskej republiky J. Mártonyim zúčastnil vo Varšave na spoločnom stretnutí s premiérom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska T. Blairom, ktorý bol na oficiálnej návšteve Poľskej republiky.

9. 10. V sídle NATO v Bruseli sa uskutočnilo zasadanie posilneného Politického výboru NATO so Slovenskou republikou v rámci Akčného plánu pre členstvo. Na zasadnutí sa za SR zúčastnila delegácia vedená štátnym tajomníkom MZV SR J. Figeľom a štátnym tajomníkom MO SR J. Pivarčim. Rokovanie viedol námestník GT NATO pre politické záležitosti K.-P. Klaiber.

10. 10. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu bol na oficiálnej návšteve SR spolkový kancelár Rakúskej republiky W. Schüssel. Okrem rokovani s predsedom vlády SR M. Dzurindom sa W. Schüssel stretol s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a prijal ho aj predseda NR SR J. Migaš.

10. 10.-14. 10. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo bol na pracovnej návšteve v Singapurskej republike, Indonézskej republike a Osobitnej administratívnej oblasti Čínskej ľudovej republiky Hongkong. Absolvoval medziministerské rokovania a prijatia u ministrov zahraničných vecí jednotlivých republík.

12. 10.-13. 10. V Karlových Varoch sa uskutočnilo v poradí druhé neformálne stretnutie predsedov vlád krajín Visegrádskej štvorky.

16. 10.-17. 10. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan bol na oficiálnej návšteve Macedónskej republiky. Rokoval s ministrom zahraničných vecí A. Dimitrovom a ministrom hospodárstva B. Andreevom. Prijal ho predseda vlády L. Georgievski a prezident republiky B. Trajkovski.

16. 10. Súčasťou pravidelných stretnutí na úrovni hlavných vyjednávačov sa v Českej republike konali konzultácie štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa k otázkam európskej integrácie. Okrem stretnutia a pracovného obeda s P. Teličkom sa uskutočnilo krátke stretnutie s ministrom zahraničných vecí ČR J. Kavanom.

23. 10. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu pricestoval na prvú oficiálnu návštevu SR spolkový kancelár SRN G. Schröder, ktorého sprevádzal štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SRN Ch. Zöppel a štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SRN A. Gerlach. Počas pobytu v Bratislave prijal nemeckého predstaviteľa predseda NR SR J. Migaš a rokoval s predsedom vlády M. Dzurindom.

23. 10. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa sa uskutočnili pracovné konzultácie generálneho tajomníka ministra zahraničných vecí Helénskej republiky G. Savvaidesa.

23. 10.-24. 10. Na oficiálnu návštevu Albánskej republiky pricestoval minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Rokoval s ministrom zahraničných vecí AR P. Milom. Prijal ho predseda parlamentu S. Gjinushi, predseda vlády I. Meta a prezident Albánskej republiky R. Meidani. Ministri E. Kukan a P. Milo podpísali Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Albánskej republiky o obchodno-hospodárskej spolupráci.

24. 10. V Bruseli sa uskutočnilo stretnutie Medzivládnej konferencie o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii na úrovni zástupcov ministrov (hlavných vyjednávačov). Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MZV SR J. Figeľ, delegáciu Európskej únie viedol veľvyslanec Francúzska P. Vimont a Európsku komisiu reprezentoval generálny riaditeľ Generálneho riaditeľstva pre rozšírenie E. Landaburu.

25. 10. V rámci pravidelných konzultácií štátnych tajomníkov MZV SR a MZV Švajčiarskej konfederácie navštívil Slovensko štátny tajomník MZV ŠK F. von Däniken. V rámci svojho pobytu prijal švajčiarskeho predstaviteľa podpredseda vlády P. Hamžík, minister zahraničných vecí E. Kukan a rokoval so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom.

1. 11.-2. 11. Na pozvanie prezidenta R. Schustera sa uskutočnila oficiálna návšteva Jeho kráľovskej Výsosti princa Charlesa v Slovenskej republike. Návšteva sa skladala z dvoch častí. Súkromnej, v rámci ktorej princ Charles navštívil stredné Slovensko, a oficiálnej. Po oficiálnom privítaní so všetkými vojenskými poctami sa konalo pracovné stretnutie s predsedom NR SR J. Migašom v zastúpení prezidenta SR. Predseda vlády SR M. Dzurinda usporiadal na počesť princa Charlesa večeru na Bratislavskom hrade. Nasledujúci deň princ Charles rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom a primátorom mesta Bratislavy J. Moravčíkom.

1. 11.-2. 11. Na pozvanie námestníka ministra zahraničných vecí Štátu Izrael N. Masalhu uskutočnil štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figel pracovnú návštevu Štátu Izrael. V rámci tejto návštevy sa na MZV ŠI uskutočnili medziministerské konzultácie, ktoré za izraelskú stranu viedol Sh. Stein, zástupca generálneho tajomníka MZV ŠI pre krajiny SVE a SNŠ, ktorý je v štruktúre MZV ŠI najvyšším predstaviteľom zaoberajúcim sa problematikou SR. Medziministerské konzultácie vyvrcholili pracovným obedom s námestníkom ministra zahraničných vecí Štátu Izrael N. Massalhom.

2. 11. Na pozvanie predsedu vlády SR prišiel na oficiálnu návštevu Slovenska predseda vlády ČR M. Zeman. Predsedu vlády ČR sprevádzal podpredseda vlády ČR pre zahraničnú politiku a minister zahraničných vecí J. Kavan, podpredseda vlády ČR pre hospodársku politiku a minister financií P. Mertlík, minister poľnohospodárstva ČR J. Fencel, minister priemyslu a obchodu ČR M. Grégr a minister pre miestny rozvoj ČR P. Lachnit. Ťažisko návštevy tvorilo plenárne rokovanie delegácií. Českého premiéra prijal aj predseda NR SR J. Migaš. Uskutočnili sa tiež separátne rokovania rezortných partnerov.

3. 11.-4. 11. V Ríme sa konala Konferencia európskych ministrov ľudských práv. Delegáciu Slovenskej republiky na tomto podujatí viedol P. Csáky, podpredseda vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a regionálny rozvoj.

5. 11.-6. 11. Na pozvanie ministra zahraničných vecí I. Berzinša navštívil minister zahraničných vecí SR E. Kukan Lotyšskú republiku. Okrem rokovania so svojím partnerom sa E. Kukan stretol s prezidentkou Lotyšskej republiky V. Vike-Freibergovou, predsedom parlamentu J. Straumem a predsedom vlády A. Berzinšom.

7. 11. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figela prišiel na pracovnú návštevu štátny tajomník MZV Poľskej republiky A. Ananicz. Prijal ho minister zahraničných vecí SR E. Kukan a predseda Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebej. Ťažiskový bol rozhovor so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom.

10. 11. V Bojniciach sa uskutočnilo pracovné trilaterálne stretnutie predsedov vlád Slovenskej republiky, Maďarskej republiky a Rakúskej republiky. Paralelne so samostatným rokovaním predsedov vlád prebiehalo plenárne rokovanie delegácií pod vedením štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí SR a MR a riaditeľa Sekcie Úradu spolkového kancelára RR.

11. 11. Ministerka zahraničných vecí Švédskeho kráľovstva A. Lindhová bola na pracovnej návšteve SR. Švédska ministerka sa stretla s podpredsedom vlády pre európsku integráciu P. Hamžíkom a ministrom zahraničných vecí E. Kukanom. Uskutočnilo sa aj separátne rokovanie štátneho tajomníka MZV SR a hlavného vyjednávača SR s EÚ J. Figela s generálnym tajomníkom MZV ŠK F. Belfrageom.

13. 11. V Marseille sa uskutočnilo zasadnutie Rady ministrov Západoeurópskej únie s asociovanými partnermi. Delegáciu SR viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan a MO SR zastupoval štátny tajomník MO SR J. Pivarči.

14. 11. V Bruseli sa uskutočnilo 4. stretnutie Konferencie o pristúpení na úrovni zástupcov ministrov. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MZV a hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel. Delegáciu EÚ viedol zástupca francúzskeho predsedníctva EÚ a veľvyslanec Francúzska pri EÚ P. Vimont.

14. 11.- 15. 11. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Chleba prišiel na pracovnú návštevu SR štátny tajomník MZV MR Z. Németh. Okrem rokovaní s partnerom a prijatia u ministra zahraničných vecí SR E. Kukana sa stretol aj s podpredsedom vlády SR P. Hamžíkom, ministrom školstva SR M. Ftáčnikom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským a predsedom Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebejom.

16. 11. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Švajčiarskej konfederácie, počas ktorej rokoval so spolkovým ministrom zahraničných vecí J. Deissom.

16. 11.-17. 11. Na pracovnú návštevu SR prišiel generálny tajomník MZV Belgického kráľovstva J. De Bock. Belgickú delegáciu prijal minister zahraničných vecí SR E. Kukan, štátny tajomník MZV SR J. Chlebo a štátny tajomník MZV SR J. Figel.

21. 11. Na pozvanie prezidenta R. Schustera sa uskutočnila oficiálna návšteva spolkového prezidenta Rakúskej republiky T. Klestila s manželkou. Rakúsky prezident

v jej priebehu rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, predsedom NR SR J. Migašom a primátorom mesta Bratislavy J. Moravčíkom.

23. 11. Vo Francúzskom meste Sochaux sa konala Európska konferencia na ministerskej úrovni, ktorá sa venovala aktuálnemu stavu rokovaní v rámci Medzivládnej konferencie o inštitucionálnej reforme EÚ, ako aj diskusii o budúcej podobe EÚ. Na podujatí sa zúčastnili predsedníčka Európskeho parlamentu N. Fontaine, komisár EK pre rozširovanie G. Verheugen, komisár EK pre inštitucionálnu reformu M. Barnier, za francúzske predsedníctvo minister pre európske záležitosti P. Moscovici. Slovenskú delegáciu viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan.

23. 11. Podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík rokoval v Kodani s najvyššími predstaviteľmi Dánskeho kráľovstva o integračných procesoch a bilaterálnej spolupráci. Ďalej sa stretol s predsedom vlády DK N. Rasmussenom, ministrom zahraničných vecí DK H. Petersenom, ministerkou vnútra DK K. Jespersenovou a ministrom obrany H. Haekkerupom.

24. 11.-25. 11. V Budapešti sa konal summit predsedov vlád štátov Stredoeurópskej iniciatívy za účasti ministrov zahraničných vecí. Delegáciu SR viedol predseda vlády SR M. Dzurinda. Členom delegácie bol štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Chlebo.

26. 11.-27. 11. Štátny tajomník MZV SR J. Figel bol na pracovnej návšteve Chorvátska. Konzultoval s námestníčkou ministra zahraničných vecí ChR V. Cvjetkovičovou-Kurelecovou, prijal ho minister pre európsku integráciu I. Jakovčić a podpredseda chorvátskeho parlamentu a predseda jeho zahraničného výboru Z. Tomaca.

27. 11.-28. 11. Vo Viedni sa konalo 8. zasadnutie Ministerskej rady Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Delegáciu Slovenskej republiky zastupoval minister zahraničných vecí SR E. Kukan.

28. 11. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figela navštívila Slovensko delegácia britskej vlády, ktorú viedol štátny tajomník MZV Spojeného kráľovstva pre európske záležitosti K. Vaz. Štátneho tajomníka prijal minister zahraničných vecí SR E. Kukan a rokoval aj so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom.

5. 12.-6. 12. Na prvej oficiálnej návšteve SR bol predseda Kabinetu ministrov Ukrajiny V. Jušenko. Rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom, prijal ho prezident SR R. Schuster, podpredseda NR SR P. Hrušovský a stretol sa s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Počas návštevy podpísali šesť bilaterálnych zmluvných dokumentov.

15. 12. V Bruseli sa uskutočnilo pravidelné jesenné zasadnutie ministrov zahraničných vecí krajín Euroatlantickej partnerskej rady, na ktorom sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom ZV SR E. Kukanom.

18. 12.-19. 12. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky sa uskutočnila oficiálna návšteva predsedu vlády Holandského kráľovstva W. Koka. Počas návštevy SR predseda vlády HK rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, predsedom Zahraničného výboru NR SR P. Weissom a predsedom Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebejom.

18. 12. Prezident SR R. Schuster navštívil Vatikán, kde sa uskutočnila výmena ratifikačných listín k Základnej zmluve medzi SR a Svätou stolicou. Prezidenta s manželkou prijal Svätý otec Ján Pavol II.

19. 12. Prezident SR Rudolf Schuster sa pri príležitosti vysviacky kaplnky sv. Mikuláša v Čope stretol s prezidentom Ukrajinskej republiky L. Kučmom.*

---

* spracoval David Oršula, študent Právnickej fakulty Univerzity Komenského

---

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2000

Prezidentské zmluvy

1. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou, ktorou sa mení Zmluva medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou o malom pohraničnom styku, podpísaná v Zakopanom dňa 6. decembra 1996 (Bratislava 24. januára 2000)
2. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti (Praha 23. mája 2000)
3. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Višegrádskym fondom (Bratislava 9. júna 2000)
4. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Ankara 9. októbra 2000)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Indonézskej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov (Jakarta 12. októbra 2000)
6. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Európskym spoločenstvom o účasti Slovenskej republiky v Európskej environmentálnej agentúre a Európskej environmentálnej informačnej a monitorovacej sieti (Brusel 9. októbra 2000)

7. Doplnkový protokol č. 9 k Stredoeurópskej dohode o voľnom obchode (Varšava 15. novembra 2000)
8. Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou (Vatikán 24. novembra 2000)
9. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o sociálnom zabezpečení (Bratislava 5. decembra 2000)

Medzivládne dohody

1. Rozhodnutie č. 1/1999 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou o zmene Protokolu 3 k Dohode o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou (Ankara 13. januára 2000, č. 412/2000 Z.z.)
2. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o ochrane a výmene klasifikovaných informácií (Bratislava 21. januára 2000)
3. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách, živelných pohromách a iných závažných nehodách (Bratislava 24. januára 2000)
4. Memorandum o porozumení medzi vládou Slovenskej republiky a Radou Európy týkajúci sa štatútu informačnej kancelárie Rady Európy v Bratislave (Štrasburg 27. januára 2000)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Arménskej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci (Jerevan 2. februára 2000)
6. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o spolupráci v oblasti tranzitu ropy z Ruskej federácie do tretích krajín cez územie Slovenskej republiky (Moskva 7. februára 2000)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a výkonnou mocou Gruzínskej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci (Tbilisi 4. februára 2000)

8. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Azerbajdžanskej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci
(Baku 1. februára 2000)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov
(Bratislava 21. februára 2000)
10. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a Maďarskej republike
(Budapešť 21. marca 2000)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o hraničných priechodoch na spoločných štátnych hraniciach
(Praha 28. marca 2000)
12. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o spolupráci v oblasti legislatívy a harmonizácie právnych poriadkov s právom Európskych spoločenstiev
(Bratislava 18. apríla 2000)
13. Vykonávací protokol k dohode medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o spolupráci v oblasti legislatívy a harmonizácie právnych poriadkov s právom Európskych spoločenstiev o poskytovaní pracovných prekladov práva Európskych spoločenstiev a nakladaní s nimi
(Bratislava 18. apríla 2000)
14. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Macedónskej republiky o odovzdávaní a prijímaní vlastných štátnych občanov, ktorých vstup alebo pobyt na území druhého štátu je protiprávny
(Skopje 5. mája 2000)
15. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Malty o spolupráci v boji proti organizovanej trestnej činnosti
(Bratislava 16. mája 2000)
16. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Iránskej islamskej republiky o leteckých dopravných službách
(Teherán 17. mája 2000)

17. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Iránskej islamskej republiky o medzinárodnej cestnej doprave
(Teherán 17. mája 2000)
18. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o spolupráci v oblasti kultúry, školstva a vedy
(Praha 23. mája 2000)
19. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností
(Praha 23. mája 2000, č. 72/2001 Z.z.)
20. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov
(Praha 30. mája 2000)
21. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rakúskej republiky o medzinárodnej preprave osôb nepravidelnou autobusovou dopravou
(Praha 30. mája 2000)
22. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o medzinárodnej cestnej doprave
(Bratislava 6. júna 2000)
23. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o spolupráci v oblasti veterinárnej medicíny
(Bratislava 6. júna 2000)
24. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o medzinárodnej kombinovanej doprave
(Sofia 14. júna 2000)
25. Zmluva medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Belgického kráľovstva o policajnej spolupráci
(Brusel 29. júna 2000)
26. Zmluva medzi vládou Slovenskej republiky, vládou Českej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o ukončení vzájomného zúčtovacieho styku v prevoditeľných rubloch a vysporiadaní vzájomných záväzkov a pohľadávok, ktoré vznikli ako saldo v prevoditeľných rubloch v prospech Spolkovej republiky Nemecko
(Berlín 29. júna 2000)

27. Rozhodnutie č. 1/1998 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou upravujúce Protokol 3 týkajúci sa pojmu „pôvodné výrobky“ a metód administratívnej spolupráce (Ankara 3. júla 2000, č. 411/2000 Z.z.)
28. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o vedecko-technickej spolupráci (Washington 12. septembra 2000, č. 36/2001 Z.z.)
29. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Talianskej republiky o ochrane klasifikovaných informácií a materiálov (Bratislava 14. septembra 2000)
30. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Estónskej republiky o vzájomnej pomoci colných orgánov (Tallin 22. septembra 2000)
31. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kubánskej republiky o leteckej doprave (Havana 25. septembra 2000)
32. Dohoda o pozvaní Slovenskej republiky k prístupu do OECD (Paríž 28. septembra 2000)
33. Dohoda o zrušení vízovej povinnosti medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chilskej republiky na účel turistiky (Bratislava 28. septembra 2000, výmenou nót)
34. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Belgického kráľovstva o vzdušnej doprave (Brusel 28. septembra 2000)
35. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Belgického kráľovstva o medzinárodnej cestnej doprave (Brusel 28. septembra 2000)
36. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Seychelskej republiky o zrušení vízovej povinnosti (Bratislava 29. septembra 2000)

37. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Rozvojovým programom OSN (UNDP) o poskytovaní podporných služieb (výmenou listov – 4. október 2000 a 11. október 2000)
38. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Osobitnej administratívnej oblasti Hongkong Čínskej ľudovej republiky o zrušení vízovej povinnosti (Peking 14. októbra 2000, č. 73/2001 Z.z.)
39. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Talianskej republiky o vzájomnej administratívnej pomoci vo veciach predchádzania, preverovania a posilňovania porušenia colných predpisov (Bratislava 25. októbra 2000)
40. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o cezhraničnej spolupráci (Bratislava 2. novembra 2000)
41. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Fínskej republiky o vzájomnej pomoci v colných otázkach (Bratislava 10. novembra 2000)
42. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky, ktorou sa menia niektoré ustanovenia Protokolu týkajúceho sa definície pojmu „pôvodné výrobky“ a metód administratívnej spolupráce uvedeného v článku 1 dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky zo dňa 8. novembra 1999, ktorou sa mení ustanovenie článku 1 Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky zo dňa 7. decembra 1998, ktorou sa mení ustanovenie článku 1 Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky zo dňa 21. decembra 1996, ktorou sa mení ustanovenie článku 1 dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o pravidlách pôvodu tovaru a metódach administratívnej spolupráce zo dňa 22. februára 1993 (Bratislava 16. novembra 2000, č. 63/2001 Z.z.)
43. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Tureckej republiky o vzájomnej pomoci v colných otázkach (Bratislava 17. novembra 2000)
44. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chorvátskej republiky o spolupráci v boji proti organizovanej trestnej činnosti (Bratislava 30. novembra 2000)

45. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Japonska o udelení grantu japonskej vlády Štátnemu divadlu Košice – výmenou nót
(Bratislava 30. novembra 2000)
46. Vypovedanie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o vzájomných bezvízových cestách občanov (podpísanej v Minsku 20. septembra 1995) k 31. decembru 2000
(Bratislava 30. novembra 2000 – nóta)
47. Vypovedanie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o bezvízových cestách občanov (podpísanej v Bratislave 13. februára 1995) k 31. decembru 2000
(Bratislava 30. novembra 2000 – nóta, č. 42/2001 Z.z.)
48. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o spolupráci v oblasti informácií
(Bratislava 5. decembra 2000)
49. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o cezhraničnej spolupráci
(Bratislava 5. decembra 2000)
50. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o vojensko-technickej spolupráci
(Bratislava 5. decembra 2000)
51. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
(Bratislava 5. decembra 2000)
52. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o spolupráci v boji proti organizovanej trestnej činnosti
(Bratislava 5. decembra 2000)
53. Rozhodnutie č. 1/2000 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Lotyšskou republikou o zmene Protokolu 3 k Dohode o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Lotyšskou republikou
(Riga 18. decembra 2000)
54. Rozhodnutie č. 1/2000 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Estónskou republikou o zmene Protokolu 2 k Dohode o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Estónskou republikou
(Tallin 28. decembra 2000)

55. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o bezvízových cestách držiteľov diplomatických alebo služobných pasov (Bratislava 29. decembra 2000)

Rezortné dohody

1. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Republiky Albánsko (Bratislava 24. januára 2000)
2. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Azerbajdžanskej republiky (Baku 1. februára 2000)
3. Protokol medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Arménskej republiky (Jerevan 2. februára 2000)
4. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Gruzínska (Tbilisi 4. februára 2000)
5. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Moldavskej republiky (Bratislava 21. februára 2000)
6. Dohoda o spolupráci medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Macedónskej republiky (Skopje 10. marca 2000)
7. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Angolskej republiky (Bratislava 1. apríla 2000)
8. Memorandum medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom národnej obrany Poľskej republiky o rozšírení dvojstrannej spolupráce v roku 2000 a prioritách pre budúcnosť (2001-2003) (Bratislava 19. apríla 2000)
9. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom národnej obrany Čínskej ľudovej republiky o spolupráci vo vojenskej oblasti (Peking 25. apríla 2000)

10. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Thajského kráľovstva (Bangkok 2. mája 2000)
11. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Českej republiky o vzájomnom zabezpečení kvality výrobkov (Trenčín 3. mája 2000)
12. Realizačná dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Českej republiky o spoločnom veliteľsko-štabnom cvičení s čiastočným vyvedením vojsk za účasti mechanizovaného práporu Armády Slovenskej republiky a 7. mechanizovanej brigády Armády Českej republiky (Trenčín 4. mája 2000)
13. Dohoda o spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom priemyslu a obchodu Českej republiky (Praha 23. mája 2000, č. 321/2000 Z.z.)
14. Doplnkový protokol č. 1/2000 Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva priemyslu a obchodu Českej republiky k Dohode o spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom priemyslu a obchodu (Praha 23. mája 2000, č. 322/2000 Z.z.)
15. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Bosny a Hercegoviny (Bratislava 1. júna 2000)
16. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva Maďarskej republiky v oblasti školstva, vedy, športu a mládeže na roky 2000 -2003 (Budapešť 3. júna 2000)
17. Dohoda medzi Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy Rumunska o spolupráci v oblasti poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu (Bratislava 6. júna 2000)
18. Protokol medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Ukrajiny o spolupráci v oblasti vojenského vzdelávania (Bratislava 7. júna 2000)

19. Dohoda medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Štátnym výborom Ruskej federácie pre normalizáciu a metrologiu o uznávaní výsledkov skúšok dovážaných výrobkov
(Tbilisi 19. júna 2000, č. 284/2000 Z. z.)
20. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Spojených štátov mexických na ustanovenie mechanizmu konzultácií o témach spoločného záujmu
(Bratislava 22. júna 2000)
21. Protokol medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Českej republiky o spolupráci v oblasti zabezpečenia letovej prevádzky, spoločnej prepravy a výmeny informácií o letoch vojenských lietadiel v priestore štátnej hranice medzi Slovenskou republikou a Českou republikou
(Praha 2. októbra 2000)
22. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Lotyšskej republiky o spolupráci vo vojenskej oblasti
(Riga 28. novembra 2000)
23. Protokol o konzultáciách medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí a spolupráce Marockého kráľovstva
(Rabat 18. decembra 2000)
24. Memorandum o partnerstve medzi Slovenskou republikou a Holandskom
(Bratislava 19. decembra 2000)
25. Memorandum o porozumení medzi Slovenskou republikou a Holandskom o holandskom predvstupovom PSO programe, predvstupových projektoch programu MATRA a štandardných projektoch programu MATRA na roky 2001-2002
(Bratislava 19. decembra 2000)

Mnohostranné dohovory

1. Zmluva WIPO o autorskom práve
(Ženeva 29. decembra 1997)
RL SR uložené 14. januára 2000)

2. Zmluva WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch
(Ženeva 29. decembra 1997)
RL SR uložené 14. januára 2000)
3. Ďalší dodatkový protokol k Zmluve medzi štátmi, ktoré sú stranami Severoatlantickej zmluvy a inými štátmi, zúčastnenými v Partnerstve za mier vzťahujúcej sa na štatút ich ozbrojených síl
(Brusel 19. december 1997)
pozn.: podpis SR 28. júla 1999
RL SR uložená u dep. 14. 1. 2000)
4. Protokol o rovnako platnom šesťjazyčnom texte Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve
(Montreal 1. októbra 1998)
pozn.: dep. USA
listina o prijatí SR uložená 26. januára 2000
5. Protokol č. 2 k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi, ktorý sa týka interteritoriálnej spolupráce
(Štrasburg 5 mája 1998)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 1. februára 2000
6. Doplnkový protokol k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi
(Štrasburg 9. novembra 1995)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 7. septembra 1998
RL SR uložené 1. februára 2000
7. Európska charta miestnej samosprávy
(Štrasburg 15. októbra 1985)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 23. februára 1999
RL SR uložená 1. februára 2000
8. Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi
(Madrid 21. mája 1980)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR – 7. septembra 1998
RL SR uložené 1. februára 2000

9. Tamperský dohovor o zabezpečení telekomunikačných zdrojov pre zmiernenie katastrof a záchranné operácie
(Tampere 18. júna 1998)
pozn.: dep.:
podpis SR 16. februára 2000

10. Protokol o zmene Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve
(Montreal 1. októbra 1998)
pozn.: dep.: GT ICAO
uloženie RL SR 9. februára 2000

11. Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a obnove starostlivosti o deti
(Luxemburg 20. mája 1980)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 2. marca 2000

12. Dodatkový protokol o nahradení Mnohostrannej dohody o traťových poplatkoch z 12. februára 1981 príslušnými ustanoveniami zosúladeného textu Medzinárodného dohovoru EUROCONTROL o spolupráci v záujme bezpečnosti letovej prevádzky, ako bol zmenený v Bruseli v roku 1997 vrátane jeho Prílohy IV
(Brusel 27. júna 1997)
pozn.: dep.: Belgické kráľovstvo
RL SR uložené 2. februára 2000

13. Doplnkový protokol č. 8. k Stredoeurópskej dohode o voľnom obchode
(Budapešť 20. októbra 1999)
pozn.: dep.: Poľská republika
RL SR uložené 30. marca 2000

14. Dohovor o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti
(New York 28. septembra 1954)
pozn.: dep.: GT OSN
RL SR uložené 3. apríla 2000

15. Dohovor o redukovaní počtu osôb bez štátnej príslušnosti
(New York 30. augusta 1961)
pozn.: dep.: GT OSN
RL SR uložené 3. apríla 2000

16. Dohoda o výsadách a imunitách Medzinárodného tribunálu pre morské právo (New York 23. mája 1997)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 22. júna 1999
RL SR uložená 20. apríla 2000
17. Dohovor o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov (Štrasburg 28. januára 1981)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 14. apríla 2000
RL SR uložené 13. septembra 2000
publ. pod č. 49/2001
18. Protokol o výsadách a imunitách Medzinárodného úradu pre morské dno (Kingston 27. marca 1998)
pozn.: GT OSN
podpis SR 7. júna 1999
RL SR uložená 20. apríla 2000
19. Zmeny Dohovoru o Medzinárodnej organizácii mobilných satelitných komunikácií a Prevádzkovej dohody Medzinárodnej organizácie mobilných satelitných komunikácií (Londýn 20.-24. apríla 1998)
pozn.: dep.: IMO
listina o prístupe SR uložená 7. apríla 2000
20. Medzinárodná dohoda o používaní lodných pozemských staníc Inmarsat v teritoriálnych moriach a prístavoch (Londýn 16. októbra 1985)
pozn.: dep. IMO
listina o prístupe SR uložená 7. apríla 2000
21. Medzinárodný dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci pri prevencii, úradnom zisťovaní a potlačaní colných deliktov (Nairobi 9. júna 1977)
pozn.: dep.: GT Rady pre colnú spoluprácu
listina o prístupe SR uložená 8. mája 2000
22. Cartagenský protokol o biologickej bezpečnosti (Nairobi máj 2000)
pozn.: dep.:
podpis SR 23. mája 2000

23. Európska dohoda týkajúca sa medzinárodnej prepravy nebezpečných tovarov po vnútrozemských vodných cestách
(Ženeva 26. mája 2000)
pozn.: podpis SR 26. mája 2000
24. Opčný protokol k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien
(New York 6. októbra 1999)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR – 5. júna 2000
RL SR uložená 17. novembra 2000
pre SR platný 17. februára 2001
25. Trestnoprávny dohovor o korupcii
(Štrasburg 6. apríla 1999)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 27. januára 1999
RL SR uložené 9. júna 2000
26. Občianskoprávny dohovor o korupcii
(Štrasburg 4. novembra 1999)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 8. júna 2000
27. Protokol o zemne Medzinárodného dohovoru o zjednodušení a zladení colných režimov
(Brusel 26. júna 1999)
pozn.: dep.:
podpis SR 15. júna 2000
28. Dohoda o nezákonnom obchodovaní po mori, ktorou sa vykonáva článok 17 Dohovoru OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami (Štrasburg 31. januára 1995)
pozn.: dep. GT RE
podpis SR 13. septembra 2000
29. Dohovor o prepustení zdravotníckeho, chirurgického a laboratórneho vybavenia do režimu dočasného použitia pre nemocnice a iné zdravotnícke zariadenia na diagnostické a terapeutické účely s úplným oslobodením od dovozného cla, daní a iných platieb vybraných pri dovoze
(Štrasburg 28. apríla 1960)
pozn.: dep. GT RE
podpis SR 13. september 2000

30. Dohovor o prepustení tovaru do režimu dočasného použitia
(Istanbul 26. júna 1990)
pozn.: dep.: GT Rady pre colnú spoluprácu
listina o prístupe SR uložená 22. septembra 2000
31. Dohovor o zmluve o preprave tovaru vnútrozemskou vodnou cestou
podpis SR 3. októbra 2000
32. Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy
(Granada 3. októbra 1985)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 10. októbra 2000
33. Dohoda o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu
(Montréal 28. mája 1999)
pozn.: dep. ICAO
podpis SR 28. mája 1999
RL SR uložené 11. októbra 2000
34. Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva
(Štrasburg 16. januára 1992)
pozn.: dep.: GT RE
revidovaný dohovor
dok. č. 143
RL SR uložená 31. októbra 2000
35. Protokol č. 2 k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci
medzi územnými celkami alebo orgánmi, ktorý sa týka interteritoriálnej spolu-
práce
(Štrasburg 5 mája 1998)
pozn.: dep.: GT RE
dok. č. 169
podpis SR 1. februára 2000
RL SR uložená 31. októbra 2000
36. Európsky dohovor o cezhraničnej televízii
(Štrasburg 1. októbra 1998)
pozn.: dep.: GT RE
dok. č. 171
listina SR o prijatí uložená u depozitára 31. októbra 2000

37. Protokol č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
(Rím 4. novembra 2000)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 4. novembra 2000
38. Dohovor o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti námornej plavby
(Rím 10. marca 1988)
pozn.: dep.: GR IMO
ČSSR podpísala 9. marca 1989
RL SR uložená 8. decembra 2000
pre SR platný 8. marca 2001
39. Rímsky protokol o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti pevných plošín
umiestnených na podmorskej plynčine
(Rím 10. marca 1988)
pozn.: dep.: GR IMO
ČSSR podpísala 9. marca 1989
RL SR uložená 8. decembra 2000
pre SR platný 8. marca 2001
40. Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí
(Haag 25. októbra 1980)
pozn.: dep.: Holandské kráľovstvo
podpis SR 28. decembra 1992
RL SR uložené 7. novembra 2000*

---

* Prameň: Medzinárodnoprávny odbor Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

---

Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskej integrácie

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky

Štefánikova 2, 810 00 Bratislava 1

tel.: 07 54 41 6624

www.prezident.sk

Sekcia zahraničných vzťahov a protokolu

generálny riaditeľ: Tomáš Borec, tel. 54410012, tomas.borec@prezident.sk

Odbor protokolu

riaditeľ: Milan Cigáň, tel. 59333318, milan.cigan@prezident.sk

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Anna Lamperová, tel. 57201139, opa@prezident.sk

Národná rada Slovenskej republiky

Mudroňova 1, 812 80 Bratislava 1

tel.: 07 59 34 1111

www.nrsr.sk

predseda Národnej rady SR

Jozef Migaš

Zahraničný výbor

Peter Weiss, predseda, tel. 54412588

Výbor pre európsku integráciu

František Šebej, predseda, tel. 54430687

Výbor pre ľudské práva a národnosti

László Nagy, predseda, tel. 54430660

Výbor pre obranu a bezpečnosť
Vladimír Palko, predseda, tel. 54411402

Úrad vlády Slovenskej republiky

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava
tel.: 07 57 29 5111
fax: 07 52 49 7595
www.government.gov.sk

Predseda vlády Slovenskej republiky

Mikuláš Dzurinda

Podpredseda vlády pre európsku integráciu

Pavol Hamžík, tel. 57295184, kancppvei@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre legislatívu

Lubomír Fogaš, tel. 57295185, fogas@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj

Pál Csáky, tel. 57295318, csaky@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre ekonomiku, predseda Rady vlády pre spoluprácu s OECD

Ivan Mikloš, tel. 57295234, miklos@government.gov.sk

Sekcia pre európske záležitosti

generálny riaditeľ: Igor Hajdušek, tel. 57295501, igor.hajdusek@government.gov.sk

Odbor zahraničnej pomoci

riaditeľ: nie je menovaný

Odbor pre európsku integráciu

riaditeľ: Mária Blahová, tel. 57295503, maria.blahova@government.gov.sk

Odbor budovania inštitúcií a prípravy obyvateľov na členstvo v EÚ

riaditeľ: Miriam Šramová, tel. 57295512, miriam.sramova@government.gov.sk

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava 37

Tel.: 07 59 78 1111

Fax. 07 43 33 7827

www.foreign.gov.sk

Minister

Eduard Kukan, tel. 59783001,

Kancelária ministra

riaditeľ: Miroslav Lajčák, tel. 59783003, miroslav_lajcak@foreign.gov.sk

Diplomatický protokol

riaditeľ: Igor Líška, tel. 59782601, igor_liska@foreign.gov.sk

Tlačový odbor

riaditeľ: Monika Keimová, tel. 59783621, monika_keimova@foreign.gov.sk

Štátny tajomník – štatutárny zástupca

Jaroslav Chlebo, tel. 59783201

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Štefan Rozkopal, tel. 59783201, stefan_rozkopal@foreign.gov.sk

Štátny tajomník pre európsku integráciu

Ján Figeľ, tel. 59783101

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Peter Hatiar, tel. 59783103, peter_hatiar@foreign.gov.sk

Vedúci úradu

Milan Tancár, tel. 59783301, milan_tancar@foreign.gov.sk

Kancelária vedúceho úradu

riaditeľ: Vladimír Gráz, tel. 59783304, vladimir_gracz@foreign.gov.sk

Sekcia európskej integrácie

generálny riaditeľ: Miroslav Admamiš, tel. 59783461, miroslav_admamis@foreign.gov.sk

Odbor hlavného vyjednávača

riaditeľ: Peter Javorčík, tel. 59783111, peter_javorcik@foreign.gov.sk

Odbor politických vzťahov s EÚ

riaditeľ: Veronika Lombardini, tel. 59783181, veronika_lombardini@foreign.gov.sk

Odbor ekonomických a právnych vzťahov s EÚ

riaditeľ: Juraj Nociar, tel. 59783161, juraj_nociar@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodných organizácií a bezpečnostnej politiky

generálny riaditeľ: Ivan Korčok, tel. 59783601, ivan_korcok@foreign.gov.sk

Odbor NATO a ZEÚ

riaditeľ: Peter Mišík, tel. 59783481, peter_misik@foreign.gov.sk

Odbor OBSE, odzbrojenia a RE

riaditeľ: Peter Kormúth, tel. 59783141, peter_kormuth@foreign.gov.sk

Odbor OSN a odborné organizácie OSN

riaditeľ: Roman Bužek, tel. 59783501, roman_buzek@foreign.gov.sk

Odbor medzinárodnej ekonomicko-obchodnej spolupráce

riaditeľ: Štefan Morávek, tel. 59783561, stefan_moravek@foreign.gov.sk

Sekcia bilaterálnej spolupráce

generálny riaditeľ: Ján Šoth, tel. 59783401, jan_soth@foreign.gov.sk

1. Teritoriálny odbor, štáty západnej, južnej Európy a Severnej Ameriky

riaditeľ: Mária Krasnohorská, tel. 59783411, maria_krasnohorska@foreign.gov.sk

2. Teritoriálny odbor, štáty strednej a severnej Európy

riaditeľ: Vladimír Halgaš, tel. 59783441, vladimir_halgas@foreign.gov.sk

3. Teritoriálny odbor, štáty juhovýchodnej a východnej Európy

riaditeľ: Branislav Hitka, tel. 59783551, branislav_hitka@foreign.gov.sk

4. Teritoriálny odbor, štáty Blízkeho východu, Ázie, Austrálie, Oceánie, Afriky a Latinskej Ameriky

riaditeľ: Ján Bratko, tel. 59783531, jan_bratko@foreign.gov.sk

Odbor kultúrnych stykov

riaditeľ: Pavol Ivan, tel. 59783611, pavol_ivan@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodnoprávna a konzulárna

generálny riaditeľ: Ján Varšo, tel. 59783701, jan_varso@foreign.gov.sk

Medzinárodnoprávny odbor

riaditeľ: Milan Kollár, tel. 59783711, milan_kollar@foreign.gov.sk

Konzulárny odbor

riaditeľ: Jozef Cibula, tel. 52961729, jozef_cibulka@foreign.gov.sk

Odbor pre ľudské práva

riaditeľ: Peter Prochacka, tel. 59783731, peter_prochacka@foreign.gov.sk

Slovenský inštitút medzinárodných štúdií*

Drotárska cesta 46, 811 02 Bratislava

tel.: 07 62 80 24 51

fax.: 07 62 80 25 17

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Mierová 19, 827 15 Bratislava

tel.: 07 48 54 1111

fax: 07 43 33 7827

www.economy.gov.sk

Štátny tajomník pre európsku integráciu, obchodnú spoluprácu a cestovný ruch

Peter Brño, tel. 43331944, brno@economy.gov.sk

Sekcia európskej integrácie

generálny riaditeľ: Miroslav Malik, tel. 43426924, malik@economy.gov.sk

Sekcia mnohostrannej obchodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Štefan Burda, tel. 43332328, burda@economy.gov.sk

Sekcia dvojstrannej obchodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Dagmar Repčková, tel. 43323940, repcekova@economy.gov.sk

---

* Príspevkové organizácie v pôsobnosti ústredných a štátnych orgánov

Inštitút zahraničného obchodu a vzdelávania*

riaditeľ: Anna Nemethyová, tel. 44457461, nemethyova@izov.sk

Obchodno-ekonomické oddelenie zastupiteľských úradov SR*

vedúci: Peter Navračič tel. 43423939, navracic@economy.gov.sk

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

tel.: 07 44 25 0320

fax: 07 44 25 3242

www.mod.gov.sk

Sekcia integrácie a zahraničných vzťahov

generálny riaditeľ: Igor Slobodník, tel. 44258781, slobodniki@mod.gov.sk

Odbor medzinárodnej spolupráce

riaditeľ: Ján Prochyra, tel. 44250701, prochyraj@mod.gov.sk

Odbor integrácie a bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Emil Pejko, tel. 44256250

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Pribinova 2, 812 72 Bratislava

tel.: 07 50 94 1111

fax: 07 50 94 4017

www.minv.sk

Odbor európskej integrácie a zahraničných vzťahov

riaditeľ: Lubomír Hanus, tel. 50944452, hanus@minv.sk

Sekcia verejnej správy

Odbor organizačný a medzinárodnej spolupráce

riaditeľ: Eva Chmelová, tel. 43338660, oo.svs@mvsr.vs.sk

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

tel.: 07 59 58 1111

fax: 07 52 49 8042

www.finance.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Mária Kompišová, tel. 59582315, mkompisova@mssr.sk

Odbor európskej integrácie a európskych fondov

riaditeľ: Jaroslav Náhlik, tel. 59582137, jnahlik@mssr.sk

Oddelenie zahraničnej pomoci

vedúci: Marcela Zubrická, tel. 59582334, mzubricka@mssr.sk
Odbor medzinárodných finančných a ekonomických organizácií
riaditeľ: Katarína Kováčová, tel. 59582308, kkovacova@mssr.sk
Oddelenie bilaterálnych vzťahov
vedúci: Ujlakyová Andrea, tel. 59582337, aujlakyova@mssr.sk

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava
tel.: 07 59 39 1111
fax: 07 54 41 9671
www.culture.gov.sk

Sekcia medzinárodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Andrej Zmeček, tel.: 59391431, sms@culture.gov.sk

Sekcia menšinových kultúr

generálny riaditeľ: Gabriela Jarábiková, tel. 59391444, smk@culture.gov.sk

Dom zahraničných Slovákov

Štefánikova 25, 810 00 Bratislava 1
tel.: 07 52 49 5088
fax. 07 5249 5184
www.dzs.sk

Splnomocnenec vlády SR pre zahraničných Slovákov a riaditeľ DZS

Claude Baláž, tel. 52495088, cbalaz@dzs.sk

Ministerstvo pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky

Drieňová 24, 820 09 Bratislava
tel.: 07 43 33 1090
fax: 07 62 80 2692
www.privatiz.gov.sk

Zahraničná spolupráca

riaditeľka kancelárie ministerky: Eva Benešová, tel. 43337985, benesova@privatiz.gov.sk

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Limbová 2, 837 52 Bratislava 37
tel.: 07 59 37 3111
fax: 07 54 77 7983
www.health.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov a európskej integrácie

poverený riaditeľ: Michal Ondrejčák, tel. 59373113, michal.ondrejcak@health.gov.sk

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava

tel.: 07 59 75 1111

www.employment.gov.sk

Sekcia medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Daniela Bujnovská, tel. 59752215, bujnovska@employment.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu

riaditeľ: Vladimír Gráf, tel. 59752415, graf@employment.gov.sk

Odbor európskej integrácie a aproximácie

riaditeľ: Lubica Gajdošová, tel. 59752210, gajdosova@employment.gov.sk

Odbor PHARE a inej zahraničnej pomoci

riaditeľ: Lýdia Zelmanová, tel. 59752216, zelmanova@employment.gov.sk

Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny*

Drotárska cesta, 811 04 Bratislava

tel.: 07 62 80 2592

fax: 07 62 80 2692

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava

tel.: 07 59 37 4111

www.education.gov.sk

Sekcia medzinárodnej spolupráce a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Štefan Cimbák, tel. 69202216, cimbak@education.gov.sk

Odbor dvojstrannej spolupráce a krajanov

riaditeľ: Dagmar Hupková, tel. 69202222, dhupkova@education.gov.sk

Odbor európskej integrácie a mnohostrannej spolupráce

riaditeľ: Juraj Kálnický, tel. 69202224, kalnicky@education.gov.sk

Sekcia vedy a techniky

Odbor medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce

riaditeľ: Dušan Valachovič, tel. 69202214, valachov@education.gov.sk

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Župné námestie 13, 813 11 Bratislava

tel.: 07 59 35 3111

fax: 07 54 41 59 52

www.justice.gov.sk

Sekcia medzinárodného práva a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Peter Bánaš, tel. 59353248, smp@gratex.sk

Odbor medzinárodného práva a súkromného právneho styku s cudzinou

riaditeľ: Miloš Haťapka, tel. 59353349

Odbor zahraničných stykov a ľudských práv

riaditeľ: Eva Rupcová, tel. 59353187, rupcova@justice.gov.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Anna Roháčová, tel. 59353186, rohacova@justice.gov.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava

tel.: 07 59 56 1111

fax: 07 59 56 2031

www.lifeenv.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a medzinárodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Juraj Gavora, tel. 59562459, kovarikova.alena@lifeenv.gov.sk

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

tel.: 07 59 26 6111

fax: 07 52 96 8510

www.mpsr.sk

Sekcia legislatívy a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Jozef Gajzbacher, tel. 52921239, marsov@gov.mpsr.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Ján Husárik, tel. 59266281, husarik@mpsrsanet.sk

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Námestie slobody č.6, 810 05 Bratislava

tel.: 07 59 49 4111

fax: 07 52 49 4794

www.telecom.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a zahraničných vzťahov

generálny riaditeľ: Dušan Rizek, tel. 52731446, dusan.rizek@telecom.gov.sk

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Špitálska 8, 816 44 Bratislava

tel.: 07 59 75 1111

fax: 07 52 93 1203

www.build.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a zahraničných vzťahov

generálny riaditeľ: László Flórián, tel. 59752820, krasnanska@build.gov.sk (sekr.)

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Zoltán Miklós, tel. 59752823, horvathova@build.gov.sk (sekr.)

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Stela Krivdová, tel. 59752818, busovska@build.gov.sk (sekr.)

Odbor cezhraničnej spolupráce

riaditeľ: Peter Udvardi, tel. 59752016, udvardi@build.gov.sk

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava

tel.: 07 55 42 3069

www.controll.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Július Molnár, tel. 55424628, molnar@controll.gov.sk

Odbor európskej integrácie

Igor Ciho, tel. 55424628, cihoccontroll.gov.sk

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Drieňová 24, 826 03 Bratislava

tel.: 07 43 33 7305

fax: 07 43 33 3572

www.antimon.gov.sk

Odbor legislatívno-právny a európskej integrácie

riaditeľ: Katarína Fodorová, tel. 48297363, fodorova@antimon.gov.sk

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Miletičova 3, 824 67 Bratislava

tel.: 07 50 23 6111

fax: 07 55 42 4587

www.statistics.sk

Sekcia súborových štatistických informácií a medzinárodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Mária Schwarzová, tel. 50236448, maria.schwarzova@statistics.sk

Odbor medzinárodnej spolupráce

riaditeľ: Magdaléna Holubová, tel. 50236330, magdalena.holubova@statistics.sk*

---

* spracoval Marek Kalma, študent Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity, Bratislava

Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky

Zastupiteľský úrad	Krajina akreditácie	Vedúci ZÚ
Abu Dhabí	Spojené arabské emiráty	<i>Vladimír Kuštek, CDA</i> 11/1999 – 2/2000 Peter Zsoldos, veľvyslanec 3/2000 – dnes
Alžír	Alžírka demokratická a ľudová republika	<i>Ján Dömök, CDA</i> 11/1999 – dnes
Ankara	Turecká republika	Ján Lišuch, veľvyslanec 3/1997 – dnes
Atény	Grécko	Milan Dubček, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Bagdad	Iracká republika	<i>Jozef Marhefka, CDA</i> 12/1997 – dnes
Bangkok	Thajské kráľovstvo	<i>Oto Straka, CDA</i> 1/1998 – 8/2000 Marián Tomášik, veľvyslanec 9/2000 – dnes
Belehrad	Juhoslovanská zväzová republika	Miroslav Mojžita, veľvyslanec 3/1997 – dnes
Berlín	Spolková republika Nemecko	Ján Foltín, veľvyslanec 10/1998 – dnes
Bern	Švajčiarska konfederácia	Juraj Hraško, veľvyslanec 4/1999 – dnes
Brazília	Brazílska federatívna republika	Jozef Adamec, veľvyslanec 1/1999 – dnes
Brusel	Belgické kráľovstvo	František Lipka, veľvyslanec 3/1999 – dnes
Budapešť	Maďarská republika	Štefan Markuš, veľvyslanec 6/1999 – dnes
Buenos Aires	Argentínska republika	Ján Jurišta, veľvyslanec 4/1999 – dnes
Bukurešť	Rumunsko	Peter Kopecký, veľvyslanec 8/1997 – dnes
Canberra	Austrálsky zväz	<i>Anna Tureničová, CDA</i> 8/1998 – 2/2000 Anna Tureničová, veľvyslankyňa 3/2000 – dnes
Damask	Sýrska arabská republika	<i>Ján Kuruc, CDA</i> 11/1998 – 8/2000 Ivan Zachar, veľvyslanec 9/2000 – dnes
Den Haag	Holandské kráľovstvo	Lubomír Kopaj, veľvyslanec 5/1997 – 6/2000 Ján Kuderjavý, veľvyslanec 7/2000 – dnes
Dillí	Indická republika	<i>Oldřich Hlaváček, CDA</i> 6/1999 – 12/1999 Ladislav Volko, veľvyslanec 1/2000 – dnes
Dublin	Írsko	<i>Marcel Peško, CDA</i> 2/1999 – dnes

pokračovanie tab.

Hanoj	Vietnamská socialistická republika	Ján Fifík, veľvyslanec 4/1997 – 2/2000 <i>Martin Juhás, CDA</i> 3/2000 – 4/2000 Anton Hajduk, veľvyslanec 5/2000 – dnes
Harare	Republika Zimbabwe	<i>Martin Podstavek, CDA</i> 9/1997 – 5/2000 Ján Valko, veľvyslanec 6/2000 – dnes
Havana	Kubánska republika	<i>Ján Gábor, CDA</i> 1/97 (Washington), 3/99 (Havana) – dnes
Helsinki	Fínska republika	Emil Kuchár, veľvyslanec 3/1999 – dnes
Jakarta	Indonézska republika	Milan Lajčiak, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Káhira	Egyptská arabská republika	<i>Žigmund Bertók, CDA</i> 6/1998 – dnes
Kodaň	Dánske kráľovstvo	<i>Ivan Surkoš, CDA</i> 6/1997 – dnes
Kyjev	Ukrajina	Vasil Grivna, veľvyslanec 4/1999 – dnes
Lagos	Nigérijská federatívna republika	<i>Vasil Hudák, CDA</i> 5/1999 – dnes
Lima	Peruánska republika	<i>Július Grančák, CDA</i> 5/1996 – 2/2000 Marián Masarik, veľvyslanec 3/2000 – dnes
Lisabon	Portugalsko	Pavel Hrmo, veľvyslanec 4/1997 – 8/2000 Peter Rusiňák, veľvyslanec 9/2000 – dnes
Londýn	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Igor Slobodník, veľvyslanec 5/1997 – 7/2000 František Dlhopolček, veľvyslanec 8/2000 – dnes
Lubfana	Slovinská republika	Milan Tokár, veľvyslanec 10/1998 – dnes
Madrid	Španielske kráľovstvo	Stanislav I. Šimončíč, veľvyslanec 5/1997 – 7/2000 <i>Dušan Chrenek, CDA</i> 8/2000 – 8/2000 Ján Voderadský, veľvyslanec 9/2000 – dnes
Mexico	Spojené štáty mexické	Miroslav Jenča, veľvyslanec 3/1999 – dnes
Minsk	Bieloruská republika	Jozef Božek, veľvyslanec 11/2000 – dnes
Moskva	Ruská federácia	Igor Furdík, veľvyslanec 6/1999 – dnes
Nairobi	Kenská republika	Radomír Boháč, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Nikózia	Cyperská republika	Dušan Rozbora, veľvyslanec 1/1999 – dnes

pokračovanie tab.

Oslo	Nórske kráľovstvo	Andrej Sokolík, veľvyslanec 12/1999 – dnes
Ottawa	Kanada	Miroslav Mikolášik, veľvyslanec 5/1999 – dnes
Paríž	Francúzska republika	Vladimír Valach, veľvyslanec 8/1997 – dnes
Peking	Čínska ľudová republika	Peter Paulen, veľvyslanec 10/1998 – dnes
Praha	Česká republika	Jozef Stank, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Pretória	Juhoafrická republika	František Hudák, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Riga	Lotyšská republika	Jozef Dravecký, veľvyslanec 7/2000 – dnes
Rím	Talianska republika	Rudolf Zelenay, veľvyslanec 3/1997 – 10/2000 Jozef Mikloško, veľvyslanec 11/2000 – dnes
Santiago de Chile	Chilská republika	Jaroslav Blaško, CDA 12/1999 – 2/2000 Pavol Šípka, veľvyslanec 3/2000 – dnes
Sofia	Bulharská republika	Ján Kováč, veľvyslanec 1/1999 – dnes
Soul	Kórejská republika	Peter Sopko, veľvyslanec 1/1999 – dnes
Štokholm	Švédске kráľovstvo	Teodora Chmelová, veľvyslankyňa 6/1999 – dnes
Taškent	Uzbecká republika	Peter Spišiak, CDA 11/1999 – dnes
Teherán	Iránska islamská republika	Vladimír Lomen, CDA 7/1999 – 2/2000 Vladimír Lomen, veľvyslanec 3/2000 – dnes
Tel Aviv	Izrael	Maroš Šeďovič, veľvyslanec 3/1999 – dnes
Tokio	Japonsko	Mikuláš Sedlák, veľvyslanec 2/1999 – dnes
Tripolis	Veľká socialistická ľudová líbyjská arabská džamahirija	Pavol Hrivík, CDA 2/1999 – dnes
Varšava	Poľská republika	Ondrej Nemčok, veľvyslanec 9/1998 – 4/2000 Viliam Roth, CDA 5/2000 – 5/2000 Magdaléna Vášáryová, veľvyslankyňa 6/2000 – dnes
Vatikán	Svätá stolica	Marián Servátka, veľvyslanec 10/1998 – dnes
Viedeň	Rakúska republika	Lubor Bystrický, veľvyslanec 12/1998 – dnes
Washington	Spojené štáty americké	Martin Bútor, veľvyslanec 3/1999 – dnes
Záhreb	Chorvátska republika	Ján Petrik, veľvyslanec 4/1999 – dnes

Slovenské inštitúty v zahraničí

Slovenský inštitút	Dátum zriadenia	Krajina	Riaditeľ
Berlín	1. 2. 1997	Spolková republika Nemecko	Jaroslav Auxt 1. 1. 2000 – 9/2000 Peter Krupár 10/2000 – dnes
Budapešť	1.1.1993	Maďarská republika	Karol Wlachovský 28. 7. 1999 – dnes
Bukurešť	1.1.1995	Rumunsko	Anna Novotná 25. 9. 1997 – 31. 12. 1999
Moskva	31. 3. 1998	Ruská federácia	Ján Kocián 30. 9. 1998 – dnes
Praha	1.1.1994	Česká republika	Gabriela Leinerovičová 26. 5. 1998 – dnes
Rím	1. 3. 2000	Talianska republika	Jana Trnovcová 3/2000 – dnes
Sofia	20.10.1993	Bulharská republika	Tibor Chovan 20. 8. 1995 – 31. 8. 1999
Varšava	13.10.1993	Poľská republika	Peter Krupár 24. 1. 2000 – 8/2000 Helena Jacošová 10/2000 – dnes
Viedeň	1.7.1994	Rakúska republika	Juraj Žáry 27. 7. 1998 – dnes

Stále misie

Stála misia	Organizácia	Vedúci misie
M Brusel	Európske spoločenstvá	Juraj Migaš 03/1999 – dnes
M Brusel	NATO	Peter Burian 03/1999 – dnes
SM New York	OSN	Peter Tomka 03/1999 – dnes
SM Ženeva	OSN	Kálmán Petöcz 03/1999 – dnes
SM Štrasburg	Rada Európy	Eva Garajová 10/1998 – dnes
SM Viedeň	OBSE	Anton Pinter 03/1999 – dnes
SM Viedeň	OSN	Alojz Némethy 02/1999 – dnes

Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a krajín so sídlom veľvyslanectva v Bratislave
február 2001

Krajina	Nadviazanie dipl. stykov	ZÚ	vedúci ZÚ
Angolská republika	30.9.1993	Mudroňova 47 811 03 Bratislava 1	Manuel Quarta "Punza" <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. jún 1987
Belgické kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	François del Marmol <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. september 1999
Bulharská republika	1.1.1993	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava 1	Jani Milčakov <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. september 1998
Česká republika	1.1.1993	ul. 29. augusta 5 P.O.Box 208 810 00 Bratislava 1	Rudolf Slánsky <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. január 1997
Čínska ľudová republika	1.1.1993	Údolná 7 811 02 Bratislava 1	Yuan Guisen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. december 1999
Dánske kráľovstvo	1.1.1993	Maltézske námestí 5 P.O.Box 25 118 01 Praha 1	Ulrik Helweg-Larsen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. september 1999
Fínska republika	1.1.1993	Gonzagagasse 16 A-1010 Viedeň	Tom Carl Ernst Grönberg <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> agr.: 26. január 2001
Francúzska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 7 P.O.Box 152, 810 00 Bratislava 1 812 83 Bratislava 1	Georges Vaugier <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. október 1999
Helénska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 4 811 01 Bratislava 1	Vassilios N. Ikossipentarchos <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 3. júl 1997
Holandské kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Henk Jacob Willem Soeters <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. september 1998
Chorvátska republika	1.1.1993	Mišíkova 21 811 06 Bratislava 1	Davor Vidiš <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Indická republika	1.1.1993	Radlinského 2 811 02 Bratislava 1	Upendra Chandra Baro <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 1. február 2001
Indonézska republika	1.1.1993	Mudroňova 51 811 03 Bratislava 1	Malikus Suamin <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 27. apríl 1999
Írsko	1.1.1993	Hilton Centre, 16th Floor, Landstrasse Hauptstrasse 2 A-1030 Viedeň	Thelma Maria Doran <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 1. február 1996
Kanada	1.1.1993	Mickiewiczova 6 125 33 Praha 6	Margaret Huber <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 7. december 2000
Kubánska republika	1.1.1993	Somolického 1/A 811 05 Bratislava 1	Adelaida Serviat Peña <i>chargé d'affaires a. i.</i>

pokračovanie tab.

Luxemburské veľkovojsvodstvo	1.1.1993	Sternwartestrasse 81 A-1180 Viedeň	Jacques Reuter <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. júl 1999
Maďarská republika	1.1.1993	Sedlárska 3 814 25 Bratislava 1	Miklós Boros <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. marec 1999
Nórske kráľovstvo	1.1.1993	Reisnerstrasse 55/57 A-1030 Viedeň	Helga Hernes <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 17. december 1998
Poľská republika	1.1.1993	Hummelova 4 811 03 Bratislava 1	Jan Komornicki <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 17. apríl 1997
Portugalská republika	1.1.1993	Opernring 3/1/1 A-1010 Viedeň	Carlos Neves Ferreira <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> agr.: 23. január 2001
Rakúska republika	1.1.1993	Ventúrska 10 811 01 Bratislava 1	Gabriele Matzner-Holzer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. január 1997
Rumunsko	1.1.1993	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava 1	Gheorghe Dinică <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 28. august 1997
Ruská federácia	1.1.1993	Godrova 4 811 06 Bratislava 1	Alexander Georgijevič Akseňonok <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 17. december 1998
Slovinská republika	1.1.1993	Moyzesova 4 813 15 Bratislava 1	Ada Filip Slivnik <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 7. september 2000
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	1.1.1993	Panská 16 811 01 Bratislava 1	David Edward Lyscom <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. október 1998
Spojené štáty americké	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 5 811 02 Bratislava 1	Carl Spielvogel <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 7. september 2000
Spolková republika Nemecko	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 10 811 02 Bratislava 1	Frank Lambach <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 20. január 2000
Svätá stolica	1.1.1993	Nekrasovova 17 811 04 Bratislava 1	Luigi Dossena <i>apoštolský nuncius</i> PL: 15. júl 1994
Španielske kráľovstvo	1.1.1993	Prepoštská 10 811 01 Bratislava 1	Estanislao de Grandes Pascual <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. apríl 1998
Švajčiarska konfederácia	1.1.1993	Tolstého 9 811 06 Bratislava 1	Thomas Wernly <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. december 1999
Švédske kráľovstvo	1.1.1993	Úvoz 13 P.O.Box 35 160 12 Praha 612	Ingmar Karlsson <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 7. november 1996

pokračovanie tab.

Talianska republika	1.1.1993	Červeňova 19 811 03 Bratislava 1	Luca Del Balzo di Prezenzano <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> agr.: 7. december 2000
Turecká republika	1.1.1993	Holubyho 11 811 03 Bratislava 1	Inci Tümay <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 26. september 2000
Ukrajina	1.1.1993	Radvanská 35 811 01 Bratislava 1	Jurij Olexandrovyč Rylač <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. február 1999
Veľká socialistická ľudová líbyjská arabská džamahirija	1.1.1993	Révová 45 811 02 Bratislava 1	Ibrahim B. Dredi <i>chargé d'affaires</i>
Zväzová republika Juhoslávia	1.1.1993	Búdkova 38 811 04 Bratislava 1	Sonja Banda <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Zvrchovaný rád maltézskych rytierov	1.1.1993	Na Vírsku 8 811 01 Bratislava 1	Helmut Liedermann <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. júl 1993

Ďalšie ambasády so sídlom v Bratislave

Krajina	ZÚ	vedúci ZÚ
Angolská republika	Jančova 8, BII/5 811 02 Bratislava	Manuel Quarta "Punza", veľvyslanec
Bulharská republika	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava	Ivan Slavov, veľvyslanec 15. 7. 1994 – 21. 7. 1998 Jani Milčakov, veľvyslanec 16. 9. 1998 – dnes
Čínska ľudová republika	Údolná 7 811 02 Bratislava	Guofu Qi, CDA 1. 1. 1993 – 19. 3. 1993 Zhanqing Tang, veľvyslankyňa 19. 3. 1993 – 1. 2. 1996 Yinshang Huang, CDA 1. 2. 1996 – 8. 5. 1996 Miaofa Tao, veľvyslanec 9. 5. 1996 – 20. 11. 1999 Zhongpo Huang, CDA 21. 11. 1999 – 8. 12. 1999 Guisen Yuan, veľvyslanec 9. 12. 1999 – dnes
Delegácia Európskej komisie	Panská 3-5 811 01 Bratislava	Walter Rochel, veľvyslanec
Egyptská arabská republika	Ferienčíkova 14 P.O.Box 322 814 99 Bratislava	Viedeň: Mostafa Mohamed El-Feki, veľvyslanec 1. 9. 1995 – október 1999 Bratislava: Abdelhameed Marzouk, CDA 1995 – 15. 7. 1999

pokračovanie tab.

		Viedeň: Sameh Hassan Shoukry, veľvyslanec október 1999 – dnes Bratislava: Essam Saleh Awad, CDA 15. 7. 1999 – dnes
Chorvátska republika	Mišíkova 21 811 06 Bratislava	Ivica Tomić, veľvyslanec 11. 6. 1993 – 15. 3. 1996 Gjuro Deželić, veľvyslanec 23. 5. 1996 – 30. 10. 2000
Indická republika	Radlinského 2 811 02 Bratislava	T. Cherpoot, veľvyslanec 17. 11. 1995 – 31. 1. 1997 Lal Dingliana, veľvyslanec 26. 8. 1997 – 1. 9. 2000 U. C. Baro, veľvyslanec 27. 12. 2000 – dnes
Indonézska republika	Mudroňova 51 811 03 Bratislava	Malikus Suamin, veľvyslanec
Kubánska republika	Somolického 1/A 811 05 Bratislava	Laureano Cardoso Toledo, CDA
Rumunská republika	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava	Mihai Dinicu, veľvyslanec 1. 1. 1993 – 7. 5. 1997 Gheorghe Dinică, veľvyslanec 28. 8. 1997 – dnes
Ruská federácia	Godrova 4 811 06 Bratislava	Sergej V. Jastržemskij, veľvyslanec 22. 7. 1993 – 13. 12. 1996 Sergej S. Zotov, veľvyslanec 13. 12. 1996 – 17. 12. 1998 Alexander Georgijevič Aksejonok 17. 12. 1998 – dnes
Slovinská republika	Moyzesova 4 P.O.Box 43 813 15 Bratislava 1	Zvone Dragan, veľvyslanec 1. 6. 1993 – 31. 7. 1997 Ada Filip-Slivnik, CDA 1. 3. 1996 – 30. 8. 1996 Jožef Drogenik, CDA 1. 9. 1996 – 30. 8. 1999 Robert Kokalj, CDA 1. 9. 1999 – 18. 6. 2000 Ada Filip-Slivnik, veľvyslankyňa 19. 6. 2000 – dnes
Svätá stolica	Uršulínska 3 811 01 Bratislava	Luigi Dossena, apoštolský nuncius 15. 7. 1994 – dnes
Švajčiarska konfederácia	Tolstého 8 811 06 Bratislava	Praha: Sylvia Pauli, veľvyslankyňa január 1993 – jún 1996 Walter Fetscherin, veľvyslanec júl 1996 – január 1997 Viedeň: Adolf Lacher, veľvyslanec január 1997 – máj 1999 Claudio Caratsch, veľvyslanec máj 1999 – december 1999

pokračovanie tab.

		Bratislava: Thomas Wernly, veľvyslanec december 1999 – dnes
Ukrajina	Radvanská 35 811 01 Bratislava	Roman Markijanovyč Lubkivskyj, veľvyslanec marec 1992 – november 1993 Petro Danylovyč Sardačuk, veľvyslanec november 1993 – december 1994 Dmytro Vasyľovyč Pavlyčko, veľvyslanec október 1995 – november 1998 Jurij Olexandrovyč Rylač, veľvyslanec december 1998 – dnes
Zväzová republika Juhoslávia	Búdkova 38 811 04 Bratislava	Veljko Čurčić, veľvyslanec 15. 8. 1996 – 15. 1. 2001 Miroslav Kopečni, veľvyslanec 15. 2. 2001 – dnes
Zvrchovaný rád maltézskeho rytierov	Sedlárska 5 811 01 Bratislava	Helmut Liedermann, veľvyslanec

Poznámka: Údaje boli spracované na základe informácií poskytnutých jednotlivými veľvyslanectvami. Niektoré veľvyslanectvá nemohli poskytnúť kompletne požadované informácie k dátumu uzavierky, preto uvádzame aspoň aktuálny prehľad vedúcich misií.

Generálne konzuláty

Krajina	Názov generálneho konzulátu SR	Vedúci misie
Turecká republika	Aci Su Sokak, Arzu Ap. No. 15/3,7 806 80 Macka, Istanbul	Ivan Šveda 1998 - dnes
Česká republika	Vodová ul. 10 612 00 Brno	Katarína Smékalová 2000 - dnes
Spolková republika Nemecko	Vollmannstrasse 25 d. 819 25 München	František Zemanovič 1999 - dnes
Ukrajina	Lokoty 4 880 17 Užhorod	Igor Bartho 2000 - dnes
Ruská federácia	Generálny konzulát SR ul. Orbeli č. 21/2 194 223 Sankt Peterburg	Augustín Čisár 1999 - dnes

* Poznámka: Na základe podkladov MZV SR spracoval Martin Pangráč

Edičná poznámka

Podklady pre prílohy (Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2000, Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2000, zastupiteľské úrady Slovenskej republiky, slovenské inštitúty v zahraničí, stále misie, generálne konzuláty a zastupiteľské úrady v Slovenskej republike) poskytlo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky. V texte príloh sa uvádzajú skrátené názvy štátov, medzinárodných organizácií a iných inštitúcií a namiesto plných mien iba iniciálky krstných mien a priezviská vzhľadom na rozsah príloh.

Hlavným kritériom výberu záznamov v chronológii zahraničnopolitických aktivít SR bol predovšetkým význam konkrétnej udalosti pre zahraničnú politiku Slovenska. Skutočnosť, že informačné zdroje Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky neobsahujú kompletne dáta o zahraničnopolitických aktivitách relevantných ústavných činiteľov, sme sa snažili eliminovať tým, že sme oslovili Kanceláriu prezidenta SR, predsedu a podpredsedov Národnej rady Slovenskej republiky, členov vlády Slovenskej republiky, aby nám poskytli potrebné informácie.

Napriek veľkému úsiliu sa nám nepodarilo skompletizovať údaje do prehľadu vedúcich zastupiteľských úradov v Slovenskej republike od jej vzniku (tak ako bol publikovaný prehľad týkajúci sa zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí), a preto uvádzame len aktuálnu informáciu. Veríme, že v nasledujúcom vydaní *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky* sa nám podarí zostaviť prílohy kompletnejšie.

Alena Kotvanová

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2000

Vydal Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2001

Editor Alena Kotvanová

Redaktorka Tatiana Lauková

Lektor Štefan Šebesta

Vydanie prvé, strán 204

Tlač Academic Electronic Press, Bratislava 2001

ISBN 80-968224-5-4